

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 60 korona. Félévre 34 korona.
Nagyedőre 9 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyre csak hatálya és utólagos 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szerkesztési irodalmi munkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 782. Kiadóhivatal 708.

A kétéves szolgálat és a létszámemelés.

Írta: Dr. Kmety Károly.

A kétéves katonai szolgálat valószínűsége vetett reménykedéseket alaposan tönkretették azok a tudósítások, amelyek, úgy látszik, alapos értesülések nyomán napvilágot láttak a sajtóban a kérdéses reformmal kapcsolatosan tervezett létszámemelés felől.

Akik csak nagyjában ismerik a kétéves szolgálat behozatalának történetét Franciaországban és a német birodalomban, azok tájékozva voltak ugyan arról, hogy az mindkét államban sokkal inkább a militarizmusnak, semmint a közgazdasági kívánalmaknak vált javára és habár arányosan egyenletesebbé tette a honpolgárokat nézve a szolgálat terhét, a nemzeti gazdaság és államkincstár katonai számláját kedvezőtlenebbé alakította, de még ezeket is meglepte az a horribilis létszámemelés, melyet katonai kormányzatunk a szolgálati idő leszállításával kapcsolatosan kontemplál.

Arról van ugyanis szó és alaposnak látszó híradás, hogy a szolgálati idő leszállítása esetén az évi ujonczilletmény kerek ötven százalékkal több lesz, mint amennyit a hároméves szolgálat mellett kitesz.

Néhány számadattal könnyen érthetővé tesszük, hogy a mai évenkénti ujonczjuttalék mily magasra hág, hogyha az új védtörvény megalkotása előtt, tehát a hároméves szolgálat mellett is égetően szükséges ujonczjöbbletet és a kétéves szolgálattal bekövetkező ötven százalékos emelést számba vesszük.

A jelenlegi állapot szerint a magyar szent korona országai, a közös hadseregben és honvédségben, kerek összegben szolva, ötvenhatezer ujonczot szolgáltatnak évente.

Ez a magyarországi ujonczjuttalék még a hároméves szolgálat időtartama alatt valószínűleg bekövetkező békelétszám felemelés folytán 13-15 ezerrel szaporodni, vagyis czirka évi hetvenezerre emelkedni fog.

Ha már most a hetvenezer főnyi évi ujonczjuttalék mellett előálló közös hadseregbeli békelétszámot a kétéves szolgálat mellett is csonkítatlanul fenntartani kívánja a hadügyi kormányzat, bizonyos, hogy a közös hadseregnek ujonczilletményét 50 százalékkal kell emelnie, minek folytán hazánkban évi összes véradója (honvédségi és hadseregbeli) száz-ezer főn túl fog hágni. Valamelyest, de nem igen lényegesen, csökkentheti e számot az, ha a kétéves szolgálat egyes fegyvernemeknél, pl. a tüzérségnél, haditengerészetenél és a technikai fegyverne-

meknél, legalább egyelőre, nem vezetetik be.

Ily óriási emelkedés folytán a mai póttartalékok, mely főképp az ugynevezett fölös számmal besorozottakból telik ki, teljesen felemésztené az ujonczjuttalék; vagyis az összes védképesek, sőt tán a „kevésbé védképesek“ kategóriája is kétéves tetteles szolgálatra köteleztetnék, de előállhatna az a helyzet is, hogy a kivándorlással is folyton tizedelt népesség egyáltalán nem volna képes ily magas véradó szolgáltatására.

Legfélelmesebben az a tény mutatja a tervezett emelés súlyát, hogy ennek folyományaképp a közös hadsereg kiegészítő részét képező magyar hadsereg hadilétszáma körülbelül négyszázezerrel, az összes osztrák-magyar hadseregé együtt több mint kilencszázezerrel emelkednék, s így túlhaladná a két milliót.

Ime a kétéves szolgálat mögött a militarizmus éhes molochja a maga rettenetes étvágyával jelenik meg. No hát ezt az éhes szörnyet kielégíteni egy csepp kedvünk sem lesz; de azt hisszük nem lesz erre kedve a császári ármádiát annyira kényeztető osztrák népparlamentnek sem. Jóelőre fel kell emelni a közvéleménynek tiltakozó szavát az érintett tervezetekkel szemben. Nem hisszük, hogy akadjon oly könnyelmű kormány és parlament, mely vissza nem utasítaná a

Legenda Mátyás királyról.

Írta: Bárány Albert.

(Utánnomás tilos.)

Mikor Mátyás a nála megszokott makacs-sággal kergette a cseh koronát, hosszabb időre magára hagyta országát, s ezt az időt régi ellen-ségei sikerrel használták fel arra, hogy uralkodása ellen összeesküvést szervezzenek. A háború, amely csak a király személyes nagyra-vágyása miatt folyik, már közel négy millió arany forintot nyelt el s ezt a temételen pénzt igazságtalan adók untalan kivétele áitja teremtette elő. A magyar urat semmi sem ingerelte pedig fel annyira, mint az adó. Vért szívesen ontott a királyáért, csak pénzt ne kérjenek tőle. Nagyon alkalmas volt tehát az ürügy, egy táborba hozni az elégtelenciket.

Összeverődtek megint a régi czinkostársak. Garai, Ujlaky, Rozgonyi, még azok, akik ő általuk akartak boldogulni. A fiatal Garai nem felelte el, hogy atyja békében halt meg a királlyal, de keserűséggel szívében, az elvesztett nádorság miatt, Ujlaky pedig sehogy sem akarta beérni azzal, hogy a király folyton csak ígérgeti a bosnya királyságot. A kezdeményező az esztorgomi érsek volt, s az összeesküvők annál inkább biztak a sikerben. A kereszt védi őket. Más jelöltjük is volt a trónra, már a napot is ki-tűzték, mikor Lengyel Kázmér tábort üssön a Rákoson. De mire eljött volna a nagy nap, Vitéz érseket elárulták a saját kanonokjai s Mátyás hamarosan ott hagyva a cseh határt, váratlanul Budán termett. Éppen jókor. Az összeesküvők még nem várták vissza a királyt s mikor felbukkantak a Mátyás katonái, egyszerre fejt

vesztette mindenki. Pedig a király nem sereg élén jött s csapata csak éppen királyhoz illő kíséret volt. De minek is lett volna nagyobb? Pihenni jött csak Mátyás a harcok után, s meg sem állapodott Budán, már is Solymárra ment, ahol vadászkastélya állott. Ugy látszott, hogy vadat üzni jött kedve a királynak.

Pedig Mátyás számításból telepedett meg solymári kastélyában. Mig az urakat gondatlan kegyességével félrevezette s elhitette velük, hogy mit sem tud terveikről, érezte ő maga jól, hogy veszélyes helyzetbe jutott, amelyben nem támaszkodhatik csakis önmagára. Ha megfelelő sereg állana mellette, most első tennivalója volna elfogatni az együtt levő főurakat. Milyen fogás volna ez! Alig egy-kettő menekült el, köztük az érsek, a többi ott van a Garai-várban tehetetlenül, terveket forralva, tépelődve. De fegyverre nem teheti fel szerencsésjét, bár az összeesküvőket készületlen találta is, mert ha azoknak nem volt is idejük fegyveres erőt gyűjteni maguk köré, ő sem hozhatta magával háborút viselő seregeit. Ebben a helyzetben tehát arra határozta magát, hogy odamegy az összeesküvők főfészke mellé, így legalább személyes jelenlétének varázsával tarthatja féken őket s megakasztja a lázadás kitérését, mig kedvezőbbre nem fordul a kocka. Merész vállalkozás volt, de reá vall Hollós Mátyásra!

Eddig a történelem beszél, most átveszi a szót a legenda, amelyeket a jó Anonimus sokban rehabilitált.

Solymár ősi királyi birtok volt, amelynek német telepesei az Árpádok elsei alatt lettek udvari vadászok. A vadászkastély hasonló volt azokhoz, amelyek Buda környékén levő renegetekben többfelé épültek a koronás fők pihenő helyéül. A szomszéd határ már Garai-birtok volt

s még László nádor erősítette meg a kastélyt, úgy, hogy szükség esetén kisebb ostromot is kiállhatott. A nép a falak színe után csak Vörösvárnak hitta. Az „emelcsős kapu“ alatt vizes árok gyűrűzött, a lőréséből pedig szakállas ágyúk torka ásított. A kapu fölött vert aranyból emelte a négyrétben emelkedő kigyó, országalmát tartó koronás fejét. Ki sejtette volna már akkor, hogy nemsokára meg fogják fordítani ezt a büszke, ősi czimert. A főtorony ormán a kéksárga lobogót lengette a szél. Itthon van a gazda s ma vendégül látta a királyt.

Valahol bujja a rengetegét Mátyás s a vendégek türelmetlenül várják érkezését. A darabontok ki-bejárnak a felhuzott kapun, hogy lessék, ha nem bukkan-e ki valahol a királyi vadászok valamelyike. A „szakáll-szarító“ fedeles padján maga a fiatal Garai ül Ujlakyval, hogy első legyen, aki a fák zöldre közt megláthassa a ríktó vadászöltönyt. Innét még messzibbre látni, mint a Don jónból.

„Azt hiszem, minden sikerülni fog. Gyanyu nem támadt fel ellenünk s a király legkevésbé a mai naptól fél — kezdte a szót elfoított hangon a fiatal házigaista.

— Merész játék s én igazán szeretném, ha túl volnánk rajta — felelt kedvetlenül Ujlaky. — Nem is mennék bele, ha nem forogna kockán a mi becses fejünk is. De könnyen megeshetik, hogyha rájön Mátyás a mi lengyel alkudozásunkra, s visszaveheti idegen földön portyázó hadait, bizony megrövidített mindnyájunkat egy fejjel. Mi is nagyon hamar belementünk a Hunyadi László kivégeztetésébe.

— Bátyám, ezután nyugodtan alhatsz. Nem fog sirjából felrázni holmi véres nyaku kísértet. De ni, ha jól hallom, kürtölés száll a bérczen át. Csakugyan közelgett a király. Garai és a

kétéves szolgálat behozatalát az esetre, ha annak csakugyan elkerülhetetlen járuléka, elviselhetetlen nyomtatéka lenne az ötven percentes ujonczlétszám fel-emelés.

Ha tán veradóban elbirná is a terhet a népesség, megroppanna az azt kísérő finanziaális teher alatt, mert eltekintve a roppant hadilétszámmal kapcsolatos új felszerelés óriási átmeneti szükségletétől, az állandó évi megterhelhetőség, a hadügyi kormány hozzávetőleges, de bizonyára optimisztikus számítása szerint 60—70 millió koronát tenne ki.

Nem tisztelt katonai körök. A nép nem arra való, hogy a haderőnek robotoló jobbágysága váljék belőle, a mely buta önfeláldozással dobja oda saját jólétét, egzisztenciáját, felesleges nagyhatalmi parádézásokért.

Vagy nem lesz kétéves szolgálat, vagy nem csatol ahhoz a hadügyi kormány a fentiekhez még csak közel is járó igényeket. A nemzet teherviselési képessége eléggé meg van feszítve, szerény mértékű fokozatos teheremelés a nemzeti alapra helyezett hadseregért vállalunk, de rohamos teherzaporodást még nemzeti hadseregért sem tudnánk elviselni.

Budapesti, márczius 21.

A képviselőház hétfőn délelőtt tíz órakor ülést tart, amelyen folytatja a hárszabályreviziós indítvány tárgyalását.

Minisztertanács. A miniszterelnökség budavári palotájában ma délután dr. Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklése alatt miniszteri tanácskozás volt, amelyen a kabinet valamennyi tagja résztvevett. A minisztertanács folyó ügyekkel foglalkozott. Este hét órakor a miniszterelnök vendégeül látta a tanácskozásban résztvevőket.

Az alkotmánypárt értekezlete. Az országos alkotmánypárt kedden, márczius 24-én, este fényoloz órakor értekezletet tart. Este nyolcz órakor pártvasora

vendégek lesietnek a kapuhoz, hogy illően fogadtassák. Mátyás fehér paripán érkeznek s olaszosan csucos süvegét vidáman emeli az urak üdvözlésére. Egyszerű almazöld, selyem zeke fedí testét, amely szorosan simul izmos mellére s egyedüli dísz a nyestprém és egy vékony ezüstszegecs. Övéből rövid vadászkesz lóg le, köröskörül pedig filigrán lánczokra aggatott ezüstgolyók csörrennek össze a test mozdulásakor. A szűk nadrág sárga „zekernyébe” van bujtatva, amelynek puha bőre a térd alatt szélesen vissza van hajtva. A vadászszereg viselete is egyszerű, nem pompás alkalomra való. Leginkább „tabiruhia” van rajtuk, mely bőven prémezett vöröspoztóból készült s az övön alul alig egy arasznyi kemény ránczozásban végződik. Magas süvegükön hosszú tollszár hajladoz, lábukat pedig hosszúorru, száratlan cipő fedí.

— Megvárattalak benneteket urak! — kiáltotta jókedvűen a király. De ma különösen jó napom volt. Vad-vad után futott elém. Emberül megéheztem ám magam is. Ha ugy akarijátok, talán asztalhoz ülhetnének mindiárt.

Az urak hajlongva követik a királyt a „felső házba”, fel a széles tölgyfalépcsőn. A darabontok két oldalt sorfalat állottak, az ételfogók meg a konyha előtt nyüzsögtek szolgálatalra készen.

Az „ebédlő palota” „kornisos szemöldökü” szárnyas ajtója előtt megállapodott a menet. A jókedvű király meg nem állhatta, hogy el ne mondja egy bozontos, vén medvének a történetét, amelyiknek az ő megtámadtatása volt a kezdete s egy jól irányzott kérdőfés hozta meg a végét. A kaland elbeszélése közti senki sem vette észre, hogy Garai egy belső emberével vált néhány szót, s aztán titokban Utlakynak rántva meg a köntösét, a „kincses ház” felé indul, mintha valami rendelkezni valója volna

lesz a Hungáriában. Az értekezleten a hárszabályreviziós indítványon eszközendő módosításokat veszik tárgyalás alá.

A bankbizottság ülése. A bankbizottság gróf Batthyány Tivadar elnöklésével a hónap 26-án délután 5 órakor ülést tart a képviselőház I. számú bizottsági termében.

A bank-kérdés. A politikusok most főképpen a bank-kérdés várható fejleményeivel foglalkoznak. A képviselőház folyosóján ma is nagyobb függetlenségi csoport vitatkozott az önálló bankról. Azt kérdezték Hoitsy Páltól, a párt ügyvivő alelnökétől, hogy mi lesz akkor, ha az önálló bankot 1911-re föl nem állítják? Hoitsy Pál ezt felelte:

— A bank-kérdés az, amelyben semmi körülmények között sem engedek. Szembeszállok mindenki-vel, aki nem lesz azon a véleményen, hogy az önálló bankot föl kell állítani. Az önálló bankhoz ragaszkodom és ha a többség és a kormány az Osztrák-Magyar Bank szabadalmának meghosszabbítását határozná el, én magamra nézve levonnám a konzekvenciát és azok közé állnék, akik az önálló bankért harcolnak. Nem bánom, forduljon föl minden: az önálló banknak meg kell lennie!

A kérdéssel természetesen a bécsi lapok is sokat foglalkoznak. A „Zeit” azt közli, hogy Kossuth Ferenc legközelebbi audienciája szintén a bank-kérdéssel van kapcsolatban. Ezzel egyidejűleg végre színt kell vallani a kormánynak is, mert addig a bankbizottság nem megy bele az érdemleges tárgyalásokba. A helyzet legkritikusabb mozzanata — írja a nevezett újság — Kossuth királyi kihallgatása, amely nemcsak a koalíció szétbomlásának lehet az előidézője, de esetleg annak is, hogy a függetlenségi párt átveszi a kormányt és a kabinet Kossuth Ferenc elnöklése alatt alakul meg 48-as politikusokból. A szakadás magvával alkalmas anyagnak kinálkozik a bank-kérdés, amelynél éles differenciák vannak nemcsak a 67-es képviselők között, hanem magában a kormány kebelében is. Kossuth Ferenc, a függetlenségi párt vezére és vele együtt az egész párt jóformán kivétel nélkül az önálló bank álláspontján áll. Vele szemben azonban Wekerle Sándor miniszterelnök és a 67-es politikusok, élükön gróf Andrássy Gyulával a közös bank meghosszabbítása mellett érvelnek. Szóval, magában a kormányban is ellentétbe kerültek a 67-es miniszterek

még. Ujlaky megéri a hívást s feltűnést kerülve ballag a ház gazdája után.

A „kincses tárház” arany és ezüst marhák-kal volt színültig telve. A falakon körül „tálszék-kek” voltak körül teleaggatva ezüst tányérok-kal, a selyemtakaróval leterített asztalok pedig roskadoztak a kupáktól, billikomoktól. Pedig az „emeletes pohárszék” rendes szokás szerint az ebédlő-palota sarkában állott s a hosszú evőasztalra sem lehetett több drága marhát felrakni.

— Iródeákam most jelentette, hogy a mérget ételbe sehoggy sem lehet beveggyíteni, hogy azt vagy a konyhán észre ne veggyék, vagy a vendégek is szediének belőle tányérukra. Ezért azt a néhány füget keverték be, amely egyenesen a király számára lesz felszolgáltatva. Intelek azért bátyám, hogy akármennyire kinálnák is a veszedelmes csemegét, ne veggy belőle.

Halkan, suttogva ejtette a szót Garai, s a titok kettőjük titka maradt örökre. Ezzel a hit-tel tértek vissza a királyhoz, aki éppen átlépni készült az ebédlőpalota küszöbét s csak a házi gazdát várta.

A palota menyezete olasz művész „írta meg” arannyal és drága festékek-kel, a falakat pedig földig érő piros selyemkárpit takarta. Az ives ablakon füveg boesájtotta be a napsugarakat, a minék berakására Vác városából kellett hozatni mestert. A falak menti lóczákon az udvari muzsikuskok várták a jelt a zene megkezdésére s megszólalt a rézkürt, zokogva a régi regős éneket, mikor a király az asztalhoz tólt aranyos „setel” székére leült. A többi vendégnek keleti szőnyeggel letakart lócza volt az ülőhelye.

— Micsoda tárma jön be a tornáczról, Garai uram? — kérdezte a király, felháborodva a „külső cselédék” zajongása miatt. — Azt nem engedem, a házigazda ne csináljon kényelmetlenséget magának a szolgálk viselkedése miatt.

a 48-as miniszterekkel. S ha ehhez hozzáveszzük, hogy a bankszabadalom meghosszabbítása ebben a parlamentben alig volna keresztülvihető, csaknem bizonyosnak látszik, hogy a bankügy nyomán válságra van kilátás a politikai helyzetben.

A „N. Fr. Presse” a következőket jelenti: A tárgyalások jelenlegi stádiumából még nem lehet arra következtetni, hogy a pártok vezetői miként akariják megvalósítani az önálló magyar bankra vonatkozó programjukat. Ugy látszik, hogy a kartelbankok felállításának tervét akariják fevetni, melyről már a hetvenes években is volt szó. De lehetséges az is, hogy egy bank sem lépne szívesen kartelviszonyba egy olyan intézettel, amelynek ügyrendét nem ellenőrizheti, s ebben az esetben ez a terv ismét elesne. Felmerül az a kérdés is, hogy az önálló bank felállítását nem vállalhatnák-e ugyanazok a részvényesek, akik az osztrák bankot is fentartják. Mindez azonban csak pusztá találgatás, mert nem tudni, hogy a bankbizottság a szakértők meghallgatása és a kormánnyal való tanácskozások után, milyen megállapodásra fog jutni.

Kossuth Ferenc audienciája előtt. Megemlékeztünk már azokról a híresztelésekről, amelyek szerint Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter jövő heti audienciáján a katonai kérdések megoldásának dolgában döntő fordulat fog bekövetkezni. Félhivatalosan ezeket a híreszteléseket határozottan megczáfolták, de azért különösen a bécsi politikai körökben újból és újból feltűnnek. Így ma a „N. F. Pr.” írja a következőket:

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternek tervbe vett, de a múlt héten a legközelebbi napokra hialasztott bécsi utazása nagy mértékben foglalkoztatja a politikai köröket. Kossuth Ferenc ugyanis ez alkalommal nemcsak mint kereskedelemügyi miniszter, hanem mint a függetlenségi pártnak s így a magyar parlament többségének vezére fog az uralkodó előtt megjelenni, s a királynak teendő jelentése valószínűleg az összes napirenden lévő politikai kérdéseket fel fogja ölelni. Fogadtatásának jelentősége annál nagyobb lesz, mert még a hónap vége felé Wekerle Sándor miniszterelnök is Bécsbe utazik, bár a miniszterelnök bécsi utazása inkább a közös minisztertanács előkészületeivel van összefüggésben. Minthogy a múlt hónapban gróf Ap-ponyi Albert közoktatásügyi miniszter és gróf Andrássy Gyula belügyminiszter is megjelent a király

Az „udvarmester” nézze meg, mi történik ott kiinn. Nos, mi a jelenteni valód, jó ember? — szólott boszus arczczal a király, a visszatérő főszolgához.

— Egy hitvány cigányt nem lehet elhallgattatni, aki folyton azt kiabálja, hogy felségeddel volna sürgős szólni valója.

— Soha senkit sem utasítok vissza — felelt a király — vezessétek elém.

— Más a kívánsága a háborodott embernek; egyedül, négy szemközti akarna valami fontos titok közölni.

— Ki kell verni, korbácsoltassátok meg a hitvány toladót! — mondá sápadtan Garai. — Neked sem fogom eliejeitni, hogy ilyen ostoba jelentésekkel zavarod ő felsége ebédiét. Tömítétek be a száját az eszeveszettnek vagy szurjátok le, hogy esend legyen már — kiáltott ingerülten ugorva fel helyéről a nagy ur.

A király kutató tekintete végigsiklott Garain s aztán nyugodtan adott utasítást a megrettent udvarmesternek:

— Vezesd jó ember azt a nyugtalan alati-valómat a szomszéd „házba” s ti megbocsátok urak — fordult a vendégekhez — amiért uralkodói kötelességem néhány pillanatra elhív közületek.

Egy rongyos ruhájú cigány állott a király előtt, akinek karijait mérges „belső cselédék” tartották. Alig tudta a szegény ember térdre vetni magát a király előtt.

— Fenséges ur! Életemről van szó, hallgass meg egy perczen által. Ne őriztess, ne félj tőlem, küldd el ezeket a poroszlokat, csak egyedül nekem mondhatom el titkoma.

— Elmehtetek! — intett a király a szolgálk-nak, akik zugolódva hagyták magára az uralkodót és a koldust.

előtt jelentéstétel végett, az uralkodó a magyar parlament legjelentősebb vezetőinek előadása nyomán hű képet szerzhetett magának a politikai helyzetről. A katonai kérdések megoldását a magyar politikai körök is kívánják, hogy ezáltal a politikai helyzet állandósága biztosítható legyen. Ha Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter bécsi tartózkodása alatt, az uralkodó és a magyar többségnek vezére között folytatott beszélgetés közben az a kérdés is szóba kerül, akkor alkalma lesz Kossuth Ferencznek, hogy ebben a kérdésben a függetlenségi párt álláspontját megismertesse. Az annyira aktuálissá vált katonatiszti fizetések rendezése, a többi rendezendő katonai kérdéseket is előtérbe fogja tolni, de nem azért, hogy a katonatiszti fizetések felemelése végett más téren szerezzenek rekompenzációkat, hanem, hogy Magyarországon olyan hangulatot teremtsenek, amely a kérdés megoldását előbbre segítse.

Népvándorlás.

Irta: Beck Lajos országgyűlési képviselő.

A Magyar Társadalomtudományi Egyesület a kivándorlás kérdését vizsgálva, ma egy memorandumot bocsájt közre, amelyben a nemzetünk életfájdalmát okozó betegség diagnózisát megállapítván, ki óhajtja jelölni mindazon orvosszereket, melyek a gyógyításra alkalmasaknak mutatkoznak.

A dolgok mélyébe hatoló ember előtt nem lehet többé kétséges, hogy az amerikai kivándorlás első és legfőbb oka a hazánk és Amerika gazdasági viszonyai között mutatkozó óriási különbségben rejlik. Amíg ezen különbség, amely legpraegnansabb módon a munkabérek differenciájában nyer kifejezést, legalább részben ki nem egyenlítődik, amíg termelésünk produktivitásának lényeges fokozásával arányban munkabéreink is nem emelkednek: addig a kivándorlásban nem láthatunk olyan természetellenes jelenséget, melyet tüzzel-vassal lehetne pusztítani.

Az embereknek a munkabérek alakulásához így hozzácsatlakozó vándorlása a kultura

— Kihallgattam a „fiatal nádort”, amint egyik vendégét arra intette, hogy a felségéd elé adott fűgéből ne vegyen magának, bármennyire unszólnád is uram, mert az méreggel lesz beitatva s a halál csak neked van előre készítve.

— Ember, életteddel játszol ilyen vadaskodással — szólt szigorúan Mátyás, lángba borult képpel. — Honnét tudhatnád te azt a titkot, ha csakugyan el is akarnának állni előtted?

— Lopni akartam uram s a kincses házba sikerült észrevétlenül bejutnom. Ott a leterített asztal alá húzódtam, várva a palota lecsendesedését, míg zsákmányommal kisonhatnék. Hogy ki volt, a kihez a fiatal nádor ur szólalt, nem tudom, mert a nagy urat is csak szaváról ismerem meg. Adj hitelt nekem felség s ne egyél a fűgéből ha élni akarsz.

— Szolgák őrizték ezt az embert, de ne görbüljön meg egy hajszála sem, míg új parancsot nem kaptok — adott rendeletet a király, visszamenve az aggodalmas csendben ülő urakhoz. — Valami bolond mesét talált ki s nekem végig kellett hallgatnom — mondá vigan Mátyás. — Ilyen, lássátok a szegény király sorsa.

Valami nyomasztó hallgatás ült rá a teremre, a zokogó kiáltást nem zavarta meg senki a beszédével. Hiába kísérte meg a király a vig beszélgetést, újra, meg újra. Sápadt arczokat, aggdó, révedező tekinteteket látott maga körül. Az ebéd végéhez közeledett s Garai hódolattal kért engedelmet, hogy néhány ritkaságszámba menő fűgével kedveskedhessen a felségnek.

— Milyen szépek — szólott a király. De nem vagyok önző annyira, hogy ezen drága csemegét egyedül akarnám elfogyasztani. Megosztom veled Garai és légy részes te is bennük, hívem Ujlaky.

A király szava élesen csendült végig a ter-

terjedése útján fokozódó igényekkel csak emelkedik. A közlekedési eszközök tökéletesbedése, a posta intézményének elterjedése, az azelőtt lehetetlennek látszó helyváltozást csak elősegíti és kigazdálkodik, akiknek apái harmincz esztendő előtt Pestre is alig mertek felmenni, ma rövidesen elszájnák magukat az utazásra. És senki sem csodálkozik azon, hogy egy és ugyanaz az ember háromszor is megjárja Amerikát, mert kiolthatatlan vágyódása a tulajdon után. Óriási epekedése a föld után kikergeti oda, ahol munkaképességét a legjobban tudja értékesíteni.

Ennek tudatában mindnyájunk előtt világossá kell válnia annak, hogy gazdasági életünk egészséges fejlesztése és tökéletesbítése nélkül a kivándorlás csökkentésére, a visszavándorlás lényeges fokozódására nem számíthatunk. E fejlődés pedig az eddiginél nagyobb tőkék befektetése, az eddiginél szivósabb és intenzivebb munkásság, végül az eddiginél nagyobb szakértelem és készület nélkül el nem érhető. Ha a kereskedelmi és ipari vállalkozástól eddig irtózó tőkéket meg tudjuk nyerni a gazdasági élet ezen ágazatai számára, ha a mezőgazdaság előtt a személyi hitelnek új forrásait, kielégítésének új alakzatait fel tudjuk tárni, ha szakoktatásunk fejlesztésével rá tudjuk nevelni polgárainkat a dologtól nem irtózó, a munkát nem szégyenlő tevékenységre, akkor egy olyan átalakulásnak vetjük meg alapjait, amely nem fogja többé ismerni a kivándorlást.

A legjobb példa erre Németország, ahonnan néhány évtizede még százezerrel szálltak hajóra az emberek, ott egy nagy és hatalmas iparnak és kereskedelemnek kifejlődésével, egy célzatos vámpolitika inaugurálásával, az egészséges nevelésnek és szakoktatásnak elterjedésével, az önszegy elvén alapuló társas-szervezetekkel, az egyes termelési ágak hathatós érdekképviseletével, a takarékosági és gyűjtő-

men s a két ur némán, merev tekintettel ült helyén, anélkül, hogy a felajánlott fűgék után nyultak volna.

— Nos uraim, visszautasítjátok királyotoknak kínálását? Tehát való az, amit gonosz rágalomnak hittem az imént. Számon kérem tőletek, mindnyájatoktól, hűségteket, amelyet megtartani esküdtek. Ti életemre törtök s e fűgék itt méreggel teltek, hogy életem ne legyen terveiteknek útjában. A magyar nem orozva gyilkol, támadjon szembe, aki életemre tör!

A király kardjához kapott, hátrarugva támlás székét, hogy védhesse magát. De nem emelt senki kezét reá. Egy percnyi mély, tétovázó hallgatás után, mintegy parancsszóra térdre hullottak előtte az összeesküdt urak, lehajtva fejüket, igaz bánattal. Mátyás könnyes szemekkel tekintett végig rajtuk, aztán hirtelen kiengesztelődéssel emelte fel egyenként őket a porból.

— Megbocsátok, bizva javulástokban. Nekem, meg a hazának szüksége van rátok, előttem mindeniteknek élete becsesebb, mint az enyém volt előttem. Garai leendő nádorom, Ujlaky, Bosnyország királya, legyetek hűeim. Urak, nektek is, mindnyájatoknak megbocsátok. A hűséget pedig megintalmazom. Vezessétek elém a fogoly cigányt!

A szolgák nem nyultak most hozzá előbbeni rabjukhoz, tisztes távolban követték, nem érte, ami most történt.

— Jó ember, nem kérdezem nevedet, mátl fogva utat kapsz hűségéd jutalmául. Életemet megmentetted s nemességgel, jószággal hálálom meg tetteidet. De mert lopni jöttél e várba, emlékeztetül Tholvay maradjon a neved.

A legenda így mondja el a király elleni összeesküvést és a Tholvay család eredetét.

őszön meggyökeresedésével: ma már néhány tizezerre apadt le a kivándorlók száma. Mert ott — daczára annak, hogy az amerikai és német munkabérvizonyok között még jelentős különbség van — oda tudták kötni a munkást a hazai röghöz és a hazai iparhoz, nem a csendőrszuronyok százezeivel, hanem a jogos érdekek helyes méltánylásával.

Németországban a munkaadó és munkás egymáshoz viszonya az utolsó évtizedekben óriási átalakuláson ment keresztül. A szociális érzés fejlődésével, a tömegek politikai érvényesülésével egy új világnézet kapott lábra. Az, amely Amerika nagyságának is alapul szolgál és amely a két fél munkájának kölcsönös megbecsülésében áll. Ott is átesett a tőke azon a nagy lelki küzdelmen, amelyet a mi tőkénk viv most önmagával. A munkaadók ott is arra törekedtek hosszú ideig, hogy minél alacsonyabb munkabérek mellett s minél kevesebb tőkebefektetéssel és kockázattal dolgozzanak. De a szociális érzés hatalmas hullámaintól hajtva, siettetve, elég korán megérezték, hogy önön érdekük mást parancsol nekik. Megértették, hogy az ipari fejlődés eme szédületes korában a munkás teljes erőfelfejtésére van szükség úgy mennyiségileg, mind minőségileg, hogy a versenyzők iszonyu vetélkedésével szemben a tőke meg tudja állni a maga helyét. És megértették, hogy a munkaerő eme nagy kimerítésével, még ha azt az eddiginél drágábban kell is megfizetniök, nagyobb hasznot biztosíthatnak önmaguknak, mint alacsony munkabérek, kedvetlen félmunka és nap-nap után fenyegető sztrájkmozgalmak közepette.

Mindennek átértése vezetett egyszersmind Németországban azokhoz a szociális reformokhoz is, amelyek a munkásviszonyok méltányos kielégítésére törekednek s otthon bírják tartani a hazai munkáskezeket.

Ha most serkenő iparunkkal gátat akarunk vetni a nagy vándorlásnak, akkor, a német példát tartva szem előtt, nemcsak a kellő tőkéről s a kellő szakértelemről kell gondoskodnunk, hanem törvényhozásunk útján olyan intézményeket is kell létesítenünk, amelyek még az amerikainál alacsonyabb — habár a mainál természetesen lényegesen magasabb — munkabérvizonyok között is kedvessé tegyék a munkások szemében ezt az országot, amely róluk minden irányban gondoskodni kíván. E célból fel kell karolnunk a munkásalakások ügyét, a lehetőleg olcsó és mégis észszerű közlekedés kérdését. Kezdenünk kell mielőbb a munkások rokkantsági és agkori biztosítását, a munkaközvetítést, a munkásügyi békeltség és bíráskodás kérdéseit.

De ezzel még nem teljesítettük egészen feladatunkat. Mert a magyar kivándorlóknak az a negyven százaléka, amely egyáltalában nem tér többé vissza s elvész a számunkra és a visszatérőknek az a tekintélyes része, amely a hazai viszonyok láttán elkedvetlenedve másodsor, vagy harmadszor is vándorbotot fog kezébe, hogy most már örökre hátat fordítson hazájának: mind földet akar szerzni idehaza, az ehhez szükséges pénzt megyszeggyűjteni s ha visszatérve látja, hogy vagy egyáltalában nem juthat faluja környékén röghöz, vagy olyan árt kell azért fizetnie, amely a biztos tönkrejutást jelenti számára, akkor inkább összeszedi családját

és megy ki Kanadába, ahol tekintélyes birtokhoz juthat.

A földhöz juttatás egészséges feltételeinek megteremtése: a kivándorlás második hathatós orvossága. Ezt az orvosságot azonban másban, mint egy állami felügyelet és ellenőrzés alá helyezett nagy földvásárlási és parcellázási vállalatban, nem lehet megtalálni. Ha e vállalkozás törvényhozási intézkedés alapján képes lesz adó- és illetékmenességet biztosítani minden általa lefolytatott birtokszétosztási műveletnek, akkor ezzel olyan előnyöket nyújthat a hozzáju fordulóknak, amely előnyök útján lassan ki fogja teljesen szoríthatni az uzsorára felépített magas parcellázást.

Amíg így gazdasági életünk átalakításával és kiépítésével megteremthetjük a jólétnek azokat a feltételeit, amelyek a kivándorlás méregfogát ártalmatlanná teendik, addig már most is gondoskodnunk kell olyan rendszeti intézkedésekről, amelyek gazdasági és szociális életünknek e jelenségét képesek legyenek a helyes merdebe terelni.

E czélből az új kivándorlási törvény keretében a kivándorlás és visszavándorlás folyamatát minden fázisában megfigyelő, ellenőrző és orvosolni kész olyan szervezetet kell létesíteni, amely tulnyomó részében fizetésnélküli, tiszteletbeli állásokból állva, nemes és altruisztikus céloktól vezérelve, önzetlenül végezze nemzetmentő feladatát.

E szervezet csucsát a kivándorlási tanácsnak kell képeznie, amelyben a törvényhozás és társadalom számottevő faktorai helyet foglalnának. E tanács egyfelől a belügyminisztérium kivándorlási szakosztálya által elébe terjesztett kérdésekről mond véleményt, másfelől megvizsgálja mindazon jelentéseket és előterjesztéseket, amelyeket az egyes vármegyék kivándorlási bizottságai küldenek fel hozzá. E megyei bizottságok véleményüket a vidékenként felkért kivándorlási tudósítók és a községi helyi bizottságok észleléseiből és tapasztalataiból merítik.

Ha így szervezetszerűsége sikerül fogjunk a kivándorlással foglalkozó egész apparátust, ha sikerül megszüntetnünk a kivándorlók szállításának monopolizálását, az irányítási kényszert és a kivándorlási meghatalmazottak intézményét, másfelől, ha szigorubb büntetéssel sújtjuk a kivándorlásra csábítást: úgy megteszünk mindent, amit közigazgatási uton ez idő szerint tehetünk. Nagy, egész eredményt azonban csak gazdasági életünk fellendítésével érhetünk el. Ha több lesz a munkaalkalom, nagyobb a munka becsülete és teljesebb a munka szeretetében való összeforrás: akkor nem kell majd a kivándorlást megfélemező, drákói törvényeken törni a fejünket, mert senkinek akarja majd elhagyni hazáját.

Budapest, márczius 21.

A balpárt Debreczenben. A függetlenségi és 48-as balpárt részéről Szappanos István, Lengyel Zoltán, Farkasházy Zsigmond, Bozóky Árpád, Uray Miklós, báró Thorotzkav Viktor, Molnár Jenő, Pilisy István és Szluha István országgyűlési képviselők este 7 órakor Debreczenbe érkeztek, hogy a holnap délután tartandó népgyűlésen résztvegyenek. Nagy György képviselő már délelőtt megérkezett Debreczenbe és délután résztvett a debreczeni főiskolai irodalmi egyesület ülésén, mely disztagiává választotta és az erről szóló oklevelet ünnepi díszgyűlés keretében

adta át neki. Este 7 órakor robadott be a képviselőket hozó vonat a debreczeni pályaudvarra. A pályaudvaron nagy zászlóerdővel és a debreczeni egyesített zenekarokkal körülbelül nyolcz-tízezer főnyi néptömeg fogadta lelkes éljenzéssel a képviselőket. Dr. Révy Nándor, a balpárt szervező bizottsága nevében szeretettel üdvözölte a Debreczen város falai közt megjelent, elveikhez hű nyegvennyolczas balpárti képviselőket. Az üdvözlő beszédre Szappanos István, a balpárt elnöke válaszolt. Polytonos éljenzésként kisérve kijelentette, hogy azért jöttek ide Debreczen város falai közé, hogy innen induljon ki a küzdelem, abból a városból, ahol Kossuth Lajos azon emlékezetes április 14-én függetlennek mondotta ki Magyarországot. Innen akar erőt meríteni a balpárt a további küzdelemhez. Szentül fogadja, hogy ő és társai elveikhez tántoríthatatlanul hűek maradnak. Ezután Pöldesy József az ifjuság nevében üdvözölte a képviselőket, kik erre a tömeg folytonos zúgó éljenzése közben kocsikra szálltak. Hosszu kocsisor kísért a képviselőket a Kossuth-utcán, Fő-utcán és Piacz-utcán át a „Bika”-szállóhoz, ahol a vendégek megszálltak. Szappanos István kocsiából a lelkesült tömeg kifogta a lovakat. Az egész utvonalon óriási lelkesedés és folytonos éljenzés fogadta a menetet. Mikor a kocsiokból leszálltak, a nép Lengyel Zoltánt és Molnár Jenőt kívánta hallani. Mindketten hosszabb beszédet mondtak. Kilencz órakor a „Bika”-szálló előtt az ifjuság és a polgárság nagy fáklýászenét adott a megérkezett képviselők tiszteletére. A menet élén dr. Lukács Béla ügyvéd üdvözölte a polgárság nevében a képviselőket, majd pedig az ifjuság nevében Tarnóczy József joghallgató intézett hozzájuk lendületes beszédet. Az üdvözlésekre Szappanos István válaszolt, majd a tömeg kérésére Lengyel Zoltán, Farkasházy Zsigmond, Molnár Jenő, Nagy György és Bozóky Árpád beszéltek. Este a képviselők tiszteletére banket volt, melyen a város függetlenségi polgárságának színe-java jelent meg. A lakoma folyamán számos felkőszöntő hangzot el. Holnap, vasárnap délután három órakor lesz a nagy népgyűlés, amelyet Debreczen utcáit óriási piros-fehér-zöld falragaszok hirdetnek. A népgyűlés rendkívül impozánsnak ígérkezik.

A bán Budapesten.

— A horvát-szerb koalíció kiáltványa. —

Budapest, márczius 21.

Báró Rauch Pál horvát bán ma reggel nyolcz órakor Budapestre érkezett. A bán megérkezése után megjelent a képviselőházban, ahol Wekerle Sándor miniszterelnöknek referált a horvát helyzetről és a horvát kormány legutóbbi intézkedéseiről. A miniszterelnökkel folytatott megbeszéléseknek főtárgya a horvát püspökségek betöltésének kérdése volt, amelyekre nézve a bán előterjesztéseket tett.

Báró Rauch kijelentette, hogy királyi biztossá leendő kinevezése ez idő szerint még nem várható, de a tüntetések ellen, ha azok ismétlődnek, megfelelő intézkedéseket léptetnek életbe. A bán azonkívül megezárolta bécsi kihallgatásának a híret is, amelyre most semmi ok sem fog fenn. Délután a bán előbb Josipovich Géza horvát miniszterrel, majd Egersdorfer és Gyurkovics volt horvát képviselőkkel találkozott, azután pedig az éjjeli vonattal visszautazott martinecci birtokára.

A bán előterjesztéseivel ma délután a magyar kormány minisztertanácsban is foglalkozott.

A horvát-szerb koalíció több napi tárgyalás után megállapította ama manifesztum szövegét, amelyet a horvát nemzethez intéznek. A manifesztumban a horvát-szerb koalíció körvonalozza a jövőben követendő politikáját. Harczot hirdet báró Rauch bán és kormánya ellen, engesztelhetetlen küzdelmet a magyar kormány ellen is mindaddig, míg győznek. A horvát országgyűlés újabb feloszlására is számítanak azonban s erre az esetre kéri nemzetük újabb támogatását. Az általános választói jogért is sikra száll a koalíció manifesztumában, amely lényegében különben így hangzik:

„Nemzetünk! A horvát országgyűlés bizonytalan időre elnapoltatott, mielőtt megalakulhatott

volna. A horvát alkotmányosság története eddig még nem jegyzett fel hasonló esetet. A helyzet komoly. A Horvátország képviselete és a magyar kormány között támadt ismeretes konfliktus következtében összeültkzésre került a dolog Magyarország és Horvátország között, melynek következménye a horvát-szlavon és dalmát királyságok országgyűlésének 1907. december 12-én történt feloszlása volt. Báró Rauchnak Horvátország bánjává való kinevezetése tekintet nélkül a nép véleményére történt. Báró Rauch Pál elfogadta a bán méltóságát daczára annak, hogy sem pártja, sem hívei nem voltak a nép körében. Ő tökéletesen megvetette a nemzet akarát. Sőt mi több: ő a nép akarata ellen jött kormányozni. Beleegyezett mindazokba a feltételekbe, melyeket a magyar kormánykörök eléje szabtak, tekintet nélkül az alaptörvényekre. Horvátország jogaira és a horvát királyság bánjának méltóságára. Azonnal magához hasonló kormányt alakított s ezzel együtt bevonult Horvátországba. Ezzel megmutatta az egész nemzetnek, hogy Rauch bán — a személyeket nem válogatva, az eszközöktől vissza nem rettenve óhajt kormányozni Horvátországban.

Rauch bán azonnal megmutatta kormányzásának mikéntjét. Ugy kezdte, hogy a maga javára alakította át a választói névjegyzékeket. A tisztviselőket üldözni és áthelyezni kezdte, nagy összegeket költve e czélra, melyekre nézve nem volt és nincs alkotmányos meghatalmazása. Rauch bán kirta a horvát országgyűlésre szóló választásokat. A horvát és szerb nemzet olyan választ adott a választások alkalmával, amilyent soha eddig. E választásra, Nemzetünk, a közös országgyűlésen felállt Wekerle miniszterelnök s a magyar kormány közönséges exponensének nyilvánította ki Horvátország bánját, a magyar akarat és politika horvátországi végrehajtójának. Tetejébe még tagadásba vette a horvát országgyűlés jellegét, mely azt a történelem és az alkotmány szerint megilleti. Ezzel, magának a kiegyezésnek a megsértésével, lábbal tiporta a kormány alakulásáról szóló törvényt, mely szerint a király a bán által és a horvát királyság országgyűlésével gyakorolja Horvátországban uralkodói jogait; lábbal tiporta a törvényt, mely szerint a bán felelős a horvát országgyűlésnek. Ezzel egy újabb, súlyos sérelem ejtetett alkotmányosságunkon és Horvátország számára az abszolutizmus helyzetetét kilátásba.

Rauch bán ebbe is beleegyezett, amint hogy akkor, amikor a bán méltóságát elfogadta, nemcsak hogy beleegyezett abba, hogy nyelvünknek Horvátország területén való kizárólagos joga vitásnak jelentessék ki, hanem Horvátországra nézve érvényesnek ismerte el a vasutasok pragmatikájáról szóló törvényt és e szerint törvényesnek ismerte el Horvátországban a magyar nyelvet. És ennek a bánnak volt merészsége hirdetni és a nemzet szemébe mondani, hogy ő és kormánya tovább is ezen az uton fog haladni, akár hogy is sikerüljenek a választások! Horvátország egyetlen bánja sem tette ezt eddig! Olyan tettek ezek, melyek alapján döntik meg a horvát királyság közjogi helyzetét.

A márczius 12-ikére egybehívott horvát országgyűlés is bizonytalan időre elnapoltatott. Ez az elnapolás az alkotmányosság elvének, a kiegyezési viszonyoknak magának és az országgyűlés ügyrendjéről szóló törvénynek is megsértése, melyért a felelősség kizárólag Rauch bán terheli.

Olyan napoknak nézel tehát elébe, Nemzetünk, amikor meg foglák kísérteni, hogy a saját országgyűléstől nélkül, akaratod ellenére, alkotmányellenes és abszolutisztikus eszközökkel, a horvát királyság törvényeinek és jogainak rovására, más nemzet akaratát erőszakolják rád.

A küzdelem, mely ma Horvátországban folyik, két elv küzdelme: az alkotmányosság és az abszolutizmus elveinek küzdelme. Mi azon az állásponton állunk, hogy Magyarország és Horvátország jelenlegi konfliktusa két királyság és két nemzet konfliktusa. Ezért, mint a horvát országgyűlés abszolút többsége tiltakozunk az ellen, hogy e konfliktus egyoldalúan és e szerint törvényellenesen oldassék meg. Az ilyen határozatokat soha sem fogjuk elismerni és magunkévá tenni. A magyar királyság ebben a konfliktusban érdekelt fél, tehát illetéktelen és részrehajló bíró.

Nemzetünk! A horvát-szerb koalíció azt üzeni Neked, hogy méltó leendő itéletedhez és hogy a határozó és nehéz percekben nem fog sem elcsüggedni sem elfáradni. Minden törvényes és alkotmányos eszközzel folytatni fogja engesztelhetetlen küzdelmét Rauch bán alkotmányellenes kormánya ellen, valamint minden más horvát kormány ellen, mely hasonló álláspontot foglalna el s épp úgy küzdeni fog a budapesti közös kormány ellen. Pihenés nélkül fog vezetni ezt a harczot mindaddig, míg a magyar királysággal való ezen konfliktus okai elháríthatnak és amíg a horvát királyságnak kivátnak azok az eszközök, hogy törvényes uton és egyenjogú alapú megváltoztathassa a magyar királyság iránti viszonyait úgy, hogy Horvátországnak biztosítva legyen önállósága és szabadsága.

Az általános, egyenlő és titkos szavazati jog elve a koalíció összes pártjai programjának egyik alapponjtját képezi és a koalíció már meg is valósította

volna ezen elvét, ha a nemzeti kormány megbuktatásával nem akadályozták volna meg ebben a hatalom magyarországi birtokosai. A koalíció továbbra is küzdeni fog az általános, egyenlő és titkos választói jogért és amíg ezt eléri, magára vállalja azt a kötelezettséget, hogy védelmébe fogja venni azokat a választókat, akik meggyőződésük miatt esetleg szenvedni lennének kénytelenek.

A horvát-szerb koalíció ez alkalommal három dolgot köt a lelkeire, Nemzetünk, melyek nélkül nem vívhatod ki jogaidat: Az egy-verbű és egy-nyelvű testvérek, szerb és horvát nevű fiaid egyetértését. Ajánljuk, hogy határozottan és öntudatosan, már magával nemzet-társadalmi életteddel csirájukban fojtád meg az alkotmányellenes és nemzetellenes kísérleteket. Végül ajánljuk figyelmedbe, hogy nyugalom uralkodjék az egész hazában.

Nemzetünk! A horvát-szerb koalíció azt üzeni Neked, hogy vagy megtartja ígéretét, vagy ismét visszatér öledbe, hogy — ha választásra szólítanak — újból, még nagyobb és újabb erőt adhass neki szent jogaidért való küzdelméhez. Engedni és meghátrálni nem fog.

Éljen a horvátok és a szerbek egyetértése! Éljen Horvátország!

Zágráb, 1908. márczius 20. Következik 53 aláírás.

A t. Házból.

I. Humsti-Bumsti.

Lengyel Zoltán indítványát hamarjában megkerülték. A mai ülés elején Rátkay László a gazdasági bizottság nevében javaslatot terjesztett elő, hogy a Ház a maga pénztárából tizezer koronát adjon Kossuth Lajos budapesti szobrára. A javaslat támogatására Rátkay lelkes hazafias beszédet mondott s a képviselőház egyhangulag elfogadta az előterjesztést. Ezután következett, hogy ismét felolvasták az indítványkönyvből a Lengyel Zoltán száz aranyas pikasztó indítványát és ki is tüzték indoklásra márczius 28-ikára. Mert ez már el van intézve, azt fogják mondani, hogy ebben a kérdésben a Ház ma határozott, tehát nem szükséges az indítványt tárgyalni. Ezenkívül pedig a kényes oldala preparáltatott, mert a mai határozat folytán nem szükséges, hogy valóságos belső titkos tanácsosok buzgókodjanak a Kossuth-szobor érdekében.

Meglepetés volt, mindenesetre meglepetés. A balpártiak megijedtek tőle. Nem a régi divat járja, amikor kizárólag az ellenzék privilégiuma volt az ötletek feltalálása. Pedig, hogy holnap Debreczenben országos gyűlést tartanak, jól fogott volna nekik, ha a Kossuth-szobor patronusai gyanánt mutatkozhatnak be.

Haragiukban azonnal lármáznai kezdtek. Az ember hirtelenében nem tudta, mi bajuk van, lázlik van-e, vagy a hasuk fáj. Amiótt, hogy egy órákor vagy félkét órákor térjenek át az interpellációkra, olyan zenebonát csaptak, mintha forintokat loptak volna ki a zsebükből. Lengyel Zoltán kezdte, de Ugron Gábor is közbevágtott olyan célzattal, hogy nem akarja túrni a kis balpártiak időpocsékolását. Lengyel nem hagyta magát, nem azért Zoltán, hogy engedjen s mihamar erős szóváltás keletkezett egy fogas kérdés körül: nevezetesen a körül, hogy kinek van foga, Ugronnak-e, vagy Lengyelnek, míg Ugron amellet kardoskodott, hogy Lengyel csak ordítani tud, Lengyel viszont esküdtött, hogy harapni jobban tud, mint Ugron, mert Ugronnak nincs foga, neki ellenben van.

Justh Gyula elszörnyülködve hallgatta a vitatkozást, majd csengetett és végezetül leszóltott:

— De uraim, kérem, az ég szerelmére; intézzék el ezt az ügyet majd Wampeticsnél.

Csak nem intéztek el semmit. Napirend előtti felszólalás szüli a házszabályvitát, a házszabályvita életet ad a személyes kérdésnek, a sok magyarázat, szándékos csürés-csavarás, okvetetlenkedés dühbe gurítja az elnököt, aki meg-

akarja óvni a tekintélyét és bizonyítani, hogy többet tud, mint a házszabálymagyarázók. E miatt aztán az elnök folytonosan csenget, a vitát csináló szónokokat, Piliszy Istvánt csakugy, mint Farkasházyt, minduntalan félbeszakítja, renutatisítja, oktatja, vitatkozik a közbeszóló, majd önállóan beszélő Lengyel Zoltánnal, Molnár Jenővel, Bozóky Árpáddal s hasonlóképen beszédeként mond, szintén kiált és a magasságból önértetes, erőteljes kiszónoklatokat dobál alá.

Hosszu ideig tart a csete-paté anélkül, hogy a Ház fele tudná, hogy miről van szó. Mi is csak sejtjük, hogy a disszidensek azt szerették volna tudni még a házszabályrevíziós javaslat tárgyalásának folytatása előtt, hogy vajjon a javaslatot részletesen, pontonként fogják-e tárgyalni, vagy nem és Justh Gyula éppen csak ezt nem akarta nekik megmondani s inkább sorra megvonta tőlük a szót és leültette őket a balpárti magyar kuruczokat, amiként annak idején Rakovszky István leültette a horvátokat. Rakovszky minden egyes ilyen eljárás után helyeselt és üdvözléseket intett Justh Gyulának és eközben Szmezsányi György mind odébb volt kénytelen húzódni a padból, mert Rakovszky elégedettségében úgy meghízott, hogy maga betöltött egy egész padot.

A karzatbeliek eléggé mulattak, különösen ahogy a kis alakú, de nagyfejű Farkasházy az elméi emelvény felé fordult s bármit mondott legyen, Justh Gyula mindenre azonnal vissza tudott vágni.

A parlamenti kozákoknak kevesebb örömiük volt benne. Azt mondták, hogy az egész egy kutyaszínház, egy Humszti-Bumszti. Meddig fog tartani, ki tudja. Sturm Albert az ő szabadon forgatható lábával elment a bufetbe, megevett egy kis adag pörköltet, visszajött és konstátálta, hogy akár egy nagy pörköltet és egy marhafilé is megehetett volna, csak ott voltak, ahol az elején, vitatkoztak az időpocsékolás módozatai felől. Hammersberg László házi ipart terjesztett a folyosón, az ő érdekesen szövött mellényével népszerűvé és keresetté tette kerülete egy községének szövését s igen előkelő urakat szerzett meg kundsáftoknak. Az újságírók üdvözlő táviratot küldtek a berlini sztrájkoló parlamenti kollégáknak. Sok más esemény is történt. A horvát bán megtanácskozta az egész horvát helyzetet Wekerlével, a pénzügyi kérdésekről, tervezeteket is dolgoztak ki. S odabent még folyton aieől vitatkoztak, hogy miért nem mondják meg, vajjon lesz-e pontonként részletes vita, vagy nem lesz s ráadásul személyes ügyeket csináltak. A folyosón báró Kaas Ivor a bankkérdésről tartott előadást, a teremben Nagy Emil adta a bankot olyan szerencsével, hogy Bozóky Árpáddal szemben egy bankszeriest csinált, tiz slágerl vágott ki egymásután, tudniillik éppen tizszer kiáltotta oda Bozókyknak:

— Hazudik!

Ennyi bánat után nem is következhetett más, mint az, hogy a mikor végre fél egy óra tájban áttérhettek a napirendre, az oláh Vlád Aurél jelentkezett elmondani a revíziós javaslat dolgában a zárbeszédet.

— Taglalni fogom a kérdést — szólt Vlád Aurél.

— Taglóval üssenek fejbe! — kívánja neki jóindulattal Muzsa Gyula és kimegy.

A többiek követik a jó példát és csakhamar az egész függetlenségi oldal üressé lesz, sőt a a disszidensek is magára hagyják a szónokot.

Csak Justh Gyula hallgatja. Mert neki muszáj. Minthogy pedig unalmasnak találja a Vlád Aurél kalandozásait és nem sikerül őt a jó utra téríteni, hát megvonja tőle a szót és leülteti.

A város minden részébe futárok mennek,

telefonok csengetnek és táviratkihordók izzadnak, mert egy óra után a látszat olyan, hogy talán még ma szavazni is lehet.

Gyűlnek-gyűlnek a mamelukok sebes iramban. Egy röplő automobil majd leverte a szobor mellett posztoló rendőrt, a fiakkerek behajtottak a parkba. Nagy igyekezet volt, de az egész csak svéd torna volt, mert Bella Mátyásnak is beszélnie kellett, Lukácsiu Lászlónak is és legfeljebb hétfőn szavazhatnak.

Ennyit értek el a mai Humszti-Bumsztival a balpártiak s ezzel az eredménnyel mennek Debreczenbe zászlót bontani.

* * *

II. Ellentállás.

A berlini sajtó-affaire felkeltette a budapesti kollégák rokonszenves érdeklődését és a mint mondtuk, az idevaló parlamenti tudósítók is üdvözlő táviratot, a szolidaritást kifejező értesítést küldtek a berlinieknek, akiket egy képviselő megsértett.

Ugy vagyunk ezzel, hogy a távoliak részére a kollégiális érzület nyilvánítása könnyebben megy, mint hogyha mi magunk szorulnánk rá. Egy magyar szövegű táviratot indítottunk utnak. Ugy véltük, hogy ez a helyes. Majd lefordítatják maguknak, de szükséges volt magyarul írni, hadd emlékezzenek rá, hogy amikor Magyarországon az abszolutizmus a sajtószabadságot mindennap megsértette, a berliniek nem akartak megérteni bennünket és úgy kezelték a nagy kérdéseket, mint hogyha Magyarország Ausztriába lenne bekebelezve és csak a német nyelvnek volna jogosultsága a hadseregben és csak az osztrák császári parancsnak az alkotmányban, sőt az alkotmány felett.

A mi magyar táviratunk tehát nemcsak üdvözlő, hanem utólagos figyelmeztetés.

A föléledt obstrukció.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, márczius 21.

Az obstrukció ma váratlanul lobot vetett. Utolsó erőfeszítése volt-e ez, vagy új segedelmet nyert-e valahonnan, majd elvállik később.

A mai ülésnek különben nem ez adta meg a színt; hanem a hódolatnak az az újabb megnyilatkozása, mely Kossuth Lajos emlékezte felé szállott. Rátkay László a gazdasági bizottság nevében tüzes beszédben terjesztette elfogadásra azt az indítványt, hogy a Ház a saját pénztárából adjon tizezer koronát Kossuth Lajos síremlékére. A Ház osztatlan lelkesedéssel határozta el, hogy az indítványt kinyomják és annak idején napirendre tűzik. Az elnök arról tett jelentést, hogy tegnap a Ház nevében megkoszorúzták Kossuth sírját — s aztán az obstrukció kezdte emelgetni fejét.

Csak arról volt szó, mikor fogjanak hozzá az interpellációkhoz s már ennél is vita támadt. De ez nem volt hosszú lélegzetű. Hanem vitatkoztak azután arról, hogy hogyan lehet a házszabályokhoz szólni; (persze, a házszabályok címén vitatkoztak erről) bármilyen á-proposból, vagy csak konkrét esetből kifolyólag. Piliszy István felszólalása tette aktuálissá ezt a kérdést; ő ugyanis azt feszegette, vajjon milyen lesz a Nagy-féle indítványnak a részletes vitája. Az elnök úgy vélekedett, hogy erről most nem lehet beszélni. Piliszy, Farkasházy, Lengyel, Bozóky az ellenkezőt állították és ebből amolyan művihar támadt. Az elnök ugyanis nem engedte magát eltántorítani álláspontjáról és a fölszólalóktól sorra megvonta a szót. Persze, mindez nagy zajban, rendreutasítások között történt meg. A disszidens képviselőket sűrűn

félbeszakították és nem egyszer igen kemény szokat vágtak fejükhöz.

A sok szóbeszédnek, természetesen, az lett a vége, hogy az elnök álláspontja győzedelmeskedett és áttérték a napirendre, a házszabálymódosításra. Három nemzetiségi képviselő szólott ehhez a tárgyhöz: Vlád Aurél (minduntalan eltért a tárgytól és az elnök végül megvonta tőle a szót), Bella Mátyás (igen szürkén és unalmasan beszélt) és Lukács László (elképzelhetetlenül hosszadalmas volt és az elnöknek valószínűleg fenyegetődni kellett, hogy fejezze be végre mondókáját).

Interpelláció csak egy volt; Szmrecsányi György a házalók dolgában interpellált. Kossuth Ferencz nyomban válaszolt és behatóan megvilágította a kérdést. Megígérte, hogy minden érdemes szempontot figyelembe fog venni, tekintettel lesz a tótokra és Felsőmagyarország nyomorára. A miniszter válaszát általános helyesléssel vették tudomásul.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Vertán Endre és Csizmazia Endre.

Az elnök: Megnyitja az ülést. Bejelenti, hogy tegnap a Ház tagjai testületileg megjelentek Kossuth Lajos sírjánál s Vertán Endre letette a sírra a Ház koszorúját. Bejelenti továbbá, hogy Uray Miklós a a naplóbíró bizottsági tagságáról lemondott. Tudomásul veszik.

Hódolat Kossuth előtt.

Rátkay László a gazdasági bizottság részéről előterjeszti azt a javaslatot, hogy a Ház a saját pénztárából tízezer koronát ajánljon meg Kossuth Lajos budapesti síremlékére és szobrára. (Élénk helyeslés.) Kossuth Lajos a legönzetlenebb és legönfeladózóbb nemzeti hősi; az ő lánglelkében jutott kifejezésre a nemzet minden vágya, érzelme és hazaszeretete. Kossuth lelkének varázsa volt az az idő, amely a magyar nemzetet az ő igazáért a legdicsőségesebben és a történelemben szinte páratlan hősiességbe vezette. Nem csoda, ha a nemzet Kossuth Lajos emlékét a legmélyebb hálával és kegyelettel őrzi és adja át az utódoknak, Tizenegy esztendő alatt sok helyt szobrot állítottak Kossuthnak, csak a nemzet fővárosában nincs még szobor. Milliók vágya megy teljesebbé, ha ez még nagyobb megvalósul s ez által a magyar hazafiságnak új templomot építünk. (Élénk helyeslés.)

Az elnök: A javaslatot kinyomják, szétosztják s annak idején napirendre fogják tűzni. (Helyeslés.)

Csizmazia Endre jegyző: Felolvassa az indítványkönyvből Lengyel Zoltánnak azt a szerdán bejegyzett indítványát, hogy a Ház száz aranyat szavazzon meg Kossuth Lajos szobrára.

Az elnök javasolja, hogy az indítvány megoklására határnapul e hónap 28-át tűzzék ki. (Helyeslés.) Javasolja továbbá, hogy ma félkét órakor ténjeken át az interpellációkra. Három interpelláció van.

Mikor kezdik?

Lengyel Zoltán indítványozza, hogy már egy órakor kezdjék meg az interpellációk tárgyalását.

Az elnök: Félkettő a szabályos idő.

Ugron Gábor az elnök javaslatát pártolja. Szerdán sem voltak az interpellációk jelen s így a Ház félóra időt elveszített. Már hetek óta rágódnak egy tárgyon s halljuk a szóradatot... (Nagy zaj.)

Lengyel Zoltán: Tessék ezt a pártban elvégezni.

Ugron Gábor: Nem szükséges ordítani. (Nagy zaj.)

Lengyel Zoltán: Ordít, aki tud s harap, akinek foga van. Akinek nincs, az ne ordítson! (Nagy zaj.)

Ugron Gábor: Az ordítás nem képviselői kötelesség!

Az elnök parlamentáris kifejezések használatát kéri.

Ugron Gábor: Kéri a Házat, fogadja el az elnök javaslatát s a további időfecsérlésnek ne adjon helyet. (Helyeslés.)

A Ház úgy határoz.

Vita a házszabályokról.

Pilis István a házszabályokhoz kér szót. A házszabályok sérthetlensége — ugymond — veszedelemben forog. A kormány és a többség a 319. szakaszon már keresztüljázott (Zaj) és most a 208. szakasz van veszedelemben. A szabályok szerint ugyanis a javaslatok részletes tárgyalását pontonként kell megvitatni. (Zaj.)

Az elnök: A házszabályok egész világosan megmondják, hogy a részletes tárgyalásra csak az általános vita befejezése után lehet áttérni. (Élénk helyeslés.) Hogy milyen lesz a részletes tárgyalás, erről most nem enged meg vitát, vagy felszólalást, mert a házszabály megsértését nem tűrheti.

Pilis István: Meghallik az elnök kijelentése előtt.

Főkiáltások: Meg is kell hajolni!

Az elnök: Kötelesség meghajolni, mert ha nem hajol meg, megvonja a szót. (Élénk helyeslés.)

Pilis István: Csak hogy nem a részletes tárgyalásról van szó.

Főkiáltások: Obstrukció! Ezt nem lehet tűrni!

Rakovszky István: Három ember akar itt terrorizálni! (Nagy zaj.)

Farkasházy Zsigmond: A szónokot nem szabad terrorizálni. Ezt ne tessék tűrni!

Az elnök Farkasházyt rendreutasítja. (Élénk helyeslés.)

Pilis István követeli, hogy már most tisztázzák, minő lesz a részletes vita.

Az elnök: Ha a képviselő ur ellenszegül, meg fogom vonni tőle a szót. (Zajos helyeslés.)

Lengyel Zoltán: A szó föléled! Százötvenszer meg lehet vonni, s újra föléled! (Nagy zaj.)

Pilis István megismétli követelését, mire az elnök megvonja tőle a szót. (Élénk helyeslés.)

Farkasházy Zsigmond a házszabályokhoz kér szót. Vitálja Pilis eljárásának helyességét.

Az elnök megint Farkasházyt, hogy ne szegüljön ellen a házszabályoknak. Ha továbbra is így folytatja, kénytelen lesz megvonni tőle a szót. (Élénk helyeslés.)

Farkasházy Zsigmond: Az itt lábrakapott tárgyalási módor...

Az elnök (csönget): Rendreutasítom a képviselő urat! (Zajos helyeslés.)

Farkasházy: Kéri az elnököt, legyen objektív. Szó nem élt a zárószó jogával. Ha azonban nem engedik a kérdés tisztázását, kénytelenek lesznek zárt ülést kérni. Nem vagyunk iskolában! A Ház animózus hangulatban van, s az elnöknek kötelességét teljesíteni kell.

Az elnök Farkasházyt rendreutasítja.

Farkasházy: Ha másnak joga van tanácsot adni az elnöknek, nekem is jogom ez.

Az elnök újból rendreutasítja Farkasházyt, s ha így folytatja, megvonja tőle a szót. (Élénk éljenzés.)

Farkasházy Zsigmond: Nem akarja a Ház határozatait bolygatni. Hosszasan fejtegeti, hogy a Ház még most is napirendre tűzheti a le nem tárgyalt törvényjavaslatokat.

Az elnök figyelmezteti Farkasházyt, hogy ez megint tulmegy a felszólalás körén. Az illető képviselő maguk kérhetik indítványaik megokolásának napirendre tűzését.

Farkasházy Zsigmond tovább beszél.

Rakovszky István, Návay Lajos, Szmrecsányi György s mások: Elég volt!

Farkasházy Zsigmond tovább beszél. Lehet azzal egy tanácskozást befejezni, hogy elég volt? Kéri az elnököt, csináljon rendet.

Az elnök Farkasházyt, mert folytonosan utasítja az elnököt, rendreutasítja. (Zajos helyeslés.)

Farkasházy Zsigmond tovább beszél és újra azt feszegeti, hogy lesz-e a javaslatnak részletes tárgyalása?

Az elnök mivel ismételtelen hasztalan figyelmeztette Farkasházyt, hogy maradjon meg a házszabályokhoz való felszólalás keretében, megvonja tőle a szót. (Élénk helyeslés.)

Ugron Gábor bizonyítja, hogy Farkasházyék eljárása helytelen és házszabályellenes. A házszabályokhoz felszólalni csak aktuális kérdéssel lehet. (Helyeslés.)

Lengyel Zoltán és Bozóky Árpád: Hol van ez megírva?

Ugron Gábor: A józan észben. S a kinek nincs józan esze, nem is fogja ezt megérteni soha. Kéri a Házat, térjen napirendre és folytassa a Nagy Emil-féle indítvány tárgyalását. (Helyeslés.)

Lengyel Zoltán a házszabályokhoz szól és Pilis eljárásának a helyességét bizonyítja. Ő vele is megtörtént, hogy a részletes tárgyaláshoz való fölíratkozását nem fogadták el, azzal, hogy még nem tudják, lesz-e részletes vita, vagy sem? El kell döntenie előzetesen, mi lesz a részletes tárgyalással?

Az elnök: Figyelmezteti Lengyelt, hogy most nincs joga arról vitatkozni, hogy milyen lesz a részletes tárgyalás s ha mégis arról beszél, meg fogja vonni tőle a szót. (Élénk helyeslés.)

Szokolay Tamás: Majd beszélhetsz holnap Debreczenben.

Farkasházy Zsigmond: Tamás, téged még Nagyváradon sem hallgatnak meg!

Lengyel Zoltán tovább vitatja, hogy a részletes tárgyalásról nem az általánosságban való szavazásról, hanem már most kell tanácskozni és határozni.

Az elnök ismételt figyelmeztetés után Lengyeltől megvonja a szót. (Helyeslés.)

Bozóky Árpád a házszabályok címén szólva, szintén a részletekről beszél s kívánja, hogy most állapítsák meg, milyen lesz az indítvány részletes tárgyalása?

Az elnök figyelmezteti Bozókyt, hogy ez a felszólalása házszabályellenes.

Bozóky Árpád kéri az elnököt, fog-e gondoskodni arról, hogy az indítvány részletekben is tárgyalassék?

Az elnök másodszer figyelmezteti Bozókyt, hogy felszólalása beleütközik a házszabályokba.

Bozóky tovább beszél a kérdéssel, mire az elnök zajos helyeslés közt megvonja tőle a szót.

Csizmazia Endre: Mint soros jegyző, ő igenis előjegyzésbe vette Pilis felszólalását a részletes tárgyalás idejére; s csak magánbeszélgetés során jegyezte meg, hogy nem tudja, lesz-e az indítványnak pontonként való részletes tárgyalása.

Izgalmas jelenet.

Bozóky Árpád: Személyes megtámadás címén kér szót. A koalíciós sajtó tegnap őt és Farkasházyt megtámadta. Ez ellen tiltakozik. (Nagy zaj.)

Melczér Géza: Ez már igazán nevetséges! Indíts sajtópört! (Nagy zaj.)

Az elnök figyelmezteti Bozókyt, hogy a lapok támadásai ellen ily címzen itt nem védekezhetik.

Bozóky Árpád: Nagy Emilnek is megengedte a Ház, hogy Mezőfi támadásaival szemben választói táviratát fölolvassa.

Nagy Emil (fölugrik s vagy tiszszér kiáltja Bozóky felé): Hazudik! Hazudik!

Lengyel Zoltán (fölugrik): Tessék rendreutasítani.

Az elnök Nagy Emilt rendreutasítja s újból figyelmezteti Bozókyt, hogy lapok támadásait nem lehet személyes megtámadásnak tekinteni. Ez alatt csak az országgyűlésen történt támadások értendők. (Élénk helyeslés.)

Bozóky Árpád: Egy lap súlyosan megtámadta őt és barátait. (Nagy zaj.)

Az elnök: Bozóky Árpádtól megvonja a szót. (Élénk helyeslés.) Ugy látja, szándékosan akarnak rendet bontani a disszidensek. (A disszidensek öszsze-vissza kiáltoznak.) Ha így folytatják, a legenergiusabban fog velük szemben eljárni s a mentelmi bizottsághoz utasítja őket. (Viharos helyeslés és taps.) Folytatjuk a házszabályrevízió döntés tárgyalását Vlád Aurélt illeti a szó.

Bozóky Árpád és Molnár Jenő szólásra jelentkeznek. (Nagy zaj.)

Az elnök: Vlád Aurél már föl van hívva, közben senki sem beszélhet; majd azután. Megismétli figyelmeztetését, hogy szigorúan fog eljárni a szándékos rendezavarókkal szemben. (A disszidensek zajonganak, a többségi pártok viharosan helyeselnek.)

Farkasházy Zsigmond: Vélünk konziliánsan kell bánni! Majd megmutatjuk!

A házszabálymódosítás.

Vlád Aurél mondja el ezután záróbeszédét a Nagy Emil-féle indítványról. Ha így kezelik a házszabályt — ugymond — nincs semmi szükség a szigorításra. Említi a Perczel-csinyt.

Az elnök: A képviselő ur párhuzamot von a mai házszabálymódosítási akció és a Perczel-féle között. Ez darva megsértése a mai többségnek és az elnökségnek; ezért a képviselő urat rendreutasítom! (Zajos helyeslés.)

Pető Sándor: Ha nem is helyes, mégis joga van párhuzamot vonni! (Zaj.)

Az elnök Petőt rendreutasítja.

Vlád Aurél: Kijelenti, hogy nem hasonlította a többséget s az elnökséget a Perczel-dolgokhoz, mert még semmi olyat nem tettek, ami házszabályellenes lett volna. Támadja az elnökséget azért, hogy az oláh aláírásokkal ellátott határozati javaslatokat visszautasította.

Az elnök figyelmezteti a szót, hogy ebben a kérdésben a törvény intézkedése annyira világos, hogy vitának helye nincs. Ha így folytatja Vlád, meg fogja tőle vonni a szót. (Élénk helyeslés.)

Vlád Aurél tovább fejtegeti, hogy az elnökség eljárása jogsértő volt, mire az elnök a Ház zajos helyeslése közt megvonja tőle a szót.

Most Hoffmann Ottót szólítják fel, akit a sorrend szerint a zárójog megilletne, aki azonban nincs jelen.

Bella Mátyás zárószó jogán az indítvány ellen beszél. Molnár Jenő azt hangoztatta, hogy a nemzetiségiekkel minden áron meg kell békülni. Erre az egész Ház felzúgott. Hát a nemzetiségiekkel való megbékülésnek még a gondolata is olyan rettenetes, hogy nem bírják elviselni sem? Elfogadásra ajánlja határozati javaslatát.

Lukács László zárószó jogán az indítvány ellen beszél s folytonosan eltér a tárgytól.

Az elnök ismételt figyelmezteti Lukácsot, hogy nem szabad eltérnie a tárgytól.

Lukács László, mivel félkettő van, kéri, hogy beszédét holnap folytathassa. (Élénk derűtség.)

Az elnök: A képviselő ur kívánsága abszurdum. (Derűtség.)

Lukács László: Akkor elfogadásra ajánlja határozati javaslatát s nem beszél többet. (Élénk helyeslés.)

Következnek az interpellációk.

Nagy György, aki a kászoni táviróhivatal dolgában jelentett be interpellációt, nincs jelen. Rátkay

Kay László viszont kéri, hogy az öreg honvédek nyugdíjának felemelését sürgető interpellációját szerdán terjeszthesse elő. A Ház az engedelmet megadja.

A felvidéki házalók.

Szinrecsányi György a felvidéki házalóknak Ausztriából történt kitiltása dolgában interpellálja a kormányt. Kérde, hajlandó-e a kormány, ha Ausztriával a tárgyalások eredményre nem vezetnek, viszont a hasonló osztrák házalókat Magyarországból kitiltani s az egzisztenciájukban tönkretett magyar házalók megélhetéséről gondoskodni?

Kossuth Ferenc: A kérdés aktuális és fontos, mert magyar honpolgárok kereseti és megélhetési viszonyait illeti. Éppen ezért nyomban válaszol az interpellációra. A kormányban van tudomása róla, hogy a nem kedvezményes tót házalókat Ausztriából kitiltották, de ez a kitiltás nem az új kiegyezésen alapszik. Ezeket a viszonyokat egy 1852-ben kelt császári pátenz szabályozza; a kormány ezt a pátenst magyar törvényvel akarja helyettesíteni. Megjegyzé, hogy a házalók legnagyobb része nem magyar, hanem osztrák ipari termékeket árusít. Szólv már tárgyalást kezdett az osztrák kormányval s ez eredményre is vezet, mert ebben a kérdésben nagyobb az osztrák érdek, mint a magyar. Ha azonban a megegyezés létre nem jönne, természetes, hogy a magyar kormány is ki fogja tiltani viszont az osztrák házalókat. Ha a felvidéki emberek így elvesztenék keresetüket, egzisztenciájukat, mint kereskedelmi miniszternek, kötelessége volna gondoskodni. (Helyeslés.) Nem említi most azokat az érveléseket, amelyek a tótok iránt érez, csak emlékeztet arra, hogy Rákóczi leghívebb katonái voltak (Ellenzés.) Gondoskodni fog ügyükről és érdekükről. Az interpelláló s a Ház a miniszter választát tudomásul veszi s ezzel az ülés 2 órákor véget ért.

Pétervári levél.

(A külpolitika és a дума. — A közvélemény és a sajtó agresszív politikát követel. — Amiről Izvolski hallgatott. — A Balkánról nem szabad beszélni.)

— Saját tudósítónkiól. —

Pétervár, márczius 16.

A társadalom Oroszországban ismét kezd érdeklődni a külpolitika iránt. Ez az érdeklődés a japán háboru óta háttérbe szorult, de most ismét mozgatja az elméket. Már mikor a mostani, harmadik дума összegyűlt és legelőször szó esett a kormánynak messzemenő flottajavaslatairól, amelyek egynéhány milliárdnyi rubelbe kell, hogy kerüljenek, kezdtek el hajtogatni a kérdést, hogy vajon a külpolitikai helyzet Oroszországra nézve olyan-e, hogy a kormányt az efféle milliárdos pénzfeladásra kényszeríti. És ekkor kiderült, hogy az orosz társadalom csak azért idegenkedik a flottatervektől, mert nincsen bizalma azokhoz a férfiakhoz, akik a japán háboruban szégyent és vereséget hoztak az orosz tengeri hatalomra. Egyéb kifogása az oroszoknak nincsen a milliárdos flottajavaslatok ellen. Mihelyt leszorulnak a hatalomról azok az emberek, akik a japán háboru alatt vezetésre kerültek, akkor az orosz nép mindent megszavaz, mindent megad a végett, hogy Oroszország ismét nagyhatalmi hajóhadddal bírjon. És hogy a közvéleménynek e hajlama még szilárdabb és tartósabb legyen, az orosz kormány kiűzőn tudta erre a célra kihasználni Aehrenthal szandzsák-vasúti terveit. Ismeretes dolog, hogy Aehrenthal nyilatkozatai egész Oroszországban valóságos vihart támasztottak, mert az a hír kapott lábra, hogy Aehrenthalnak különjáró programja nemcsak abban erősíti meg a török kormányt, hogy a macedón reform kérdésében ellene szegüljön az entente-hatalmak követeléseinek, hanem az itteni sajtó még ennél is sokkal tovább ment és azt imputálta Aehrenthalnak, hogy támadó harcra akarja buzdítani Törökországot Oroszország ellen. Az orosz sajtónak a feltevése lehet alapos, vagy nem. Ha alapos, akkor az ő hivatalbamaradása határozottan veszedelmes az európai békére nézve. Ha pedig az orosz sajtónak e feltevése alap nélkül való, akkor Aehrenthal diplomáciai ügyetlenkedése annyira kirívó, hogy alig lehet szavainak azt a komolyságot tulajdonítani, amely a nagy Duna-monarchiát jogosan megilletné. Mert így érveltek itteni politikai körökben, ha Aehrenthal egy ártatlan, vagy magában véve talán hasznos vasúti tervet sem tud másképpen világgá bocsátani, hanem csak úgy, hogy vele fél Európában nyugtalanságot, sőt iiedelmet is kelt, mit lehet ettől az urtól elvárni akkor, hogyha valami ko-

molyabb mondanivalója lesz? Akkor pánik és riadalom lesz az első visszhang, amit szavai a világon keltenek. Ettől pedig borsózik a diplomata uraknak háta. Meg kell még jegyezni, hogy a harci zaj nemcsak a kormány sajtójában ütött ki, hanem részt vett benne az ellenzéki sajtó is, és nem is nyugodtak volna meg itten Aehrenthal szavaiban, akármit mondott is utólag, ha a német nagykövet nem veszi pártfogása alá Magyarország-Ausztria külügyminiszterét, éppugy, ahogy a német császárnak kellett közbelépnie, hogy az olaszokkal elhitesse, hogy Ausztria nem keres területi hódítást Albániában. Ugy látszik, a bécsi külügyi hivatal szavára Oroszország ezt nem akarta elhinni.

Nagy lökést adott még az orosz társadalomnak Struve Péter igen befolyásos kadett-író, aki egyik orosz haví folyóiratban azt az eszmét fejtette, hogy a társadalomnak el kell ejtenie az elvi ellenzéket az állammal szemben. Minden állam, ugymond Struve, magában hordja a hatalmi terjeszkedés életszükségét és az államnak el kell pusztulnia, ha ez a szükségérzés kihal belőle. Ilyen érvelés alapján ajánlja Struve az orosz kormánynak az aktív politikát a Balkánon Magyarország-Ausztria és Németország ellen, mely előbbi tiskön-bokron át támogatni látszik. És ez az eszméáramlat uralkodik most a Dumában is. Nincs ma Oroszországban komoly tényező, amely nehézségeket akarna gördíteni a kormány útjába, ha ez ismét fel akar vergődni arra a nagyhatalmi állásra, ahol volt a japán háboru kitörése előtt. Csak azt az egyet hangoztatják, hogy Oroszország a távoli Kelet-től tartsa vissza magát és vesse latba nagyhatalmi állását annál nyomósabban a Balkánon, Oroszországnak balkáni érdekében. És az orosz társadalom szentül meg van róla győződve, hogy Oroszország nem követ kalandor-politikát, hogyha bármily áldozatokat hoz is az orosz érdek érvényesítése végett a Balkánon.

Ilyen viszonyok közt tartotta Izvolszki külügyminiszter legutóbbi expozéját a dumában Oroszország külpolitikájáról. Tudnivaló ugyanis, hogy az orosz alkotmány értelmében a külügyminiszter nincs rá kötelezve, hogy a parlament színe előtt külpolitikai nyilatkozatokat tegyen. Izvolszki éppen csak hogy eleget akart tenni a fiatal parlament hűségének azzal, hogy külpolitikai expozét tartott és mintegy megakarta jutalmazni a honatyákat azért az előzőkenységért, amelyvel viselkednek Oroszország nagyhatalmi fegyverkezése iránt. A дума pedig honorálta Izvolszki közlékenységét és meleg fogadtatásban részesítette ennek alapjában nagyon keveset mondó expozéját. Mert Izvolszki tudniillik csak a Japánnal fennálló viszonyról szólott, amelyet a világnak legrózsásabb színeiben festette, holott az egész világ jól tudja, hogy Japán egy cseppet sem tartja meg szigorubbán az Oroszországgal kötött szerződéseket, mint ahogy Oroszország tartotta a háboru előtt, amikor még nagyhatalmi gögje elhítette vele, hogy az írott szerződés éppen csak arra való, hogy megszeghesse másokkal szemben. Ez azonban nem tesz semmit, a дума ki volt elégitve, ez a fő dolog. Tetőzte pedig még Izvolszki a дума jókedvét azzal a kijelentésével, hogy a háboru előtt felelősségre nem vonható befolyások érvényesültek a csári udvarban, most pedig ilyesmirel többé szó se lehet.

A külföldet azonban mindezeknél a kölcsönös és üres bökölásoknél sokkal többet fogja érdekelni az, hogy Miljukov kadett képviselő felvilágosítást kért a külügyminisztertől az európai Kelet helyzetéről és egybe arra utalt, hogy a viszonyok a Balkánon még most is éppoly válságosak, mint voltak ezelőtt. Erre pedig nemcsak hogy választ nem kapott a külügyminisztertől, hanem az elnök megvonta tőle a szót azzal a megokolással, hogy nem a tárgyhoz beszélt. A дума ezt is békésen eltűrte és nem engedte magát kisodortatni a gouvernementális mederből, amelyben tárgyalásai folynak, ha külpolitikáról van szó. Ebből pedig az az általános vélemény szűrődik le, hogy a kormány egy nagyon engedelmes népképvisellel fog találkozni mindig, ha bármekkora áldozatot kér is tőle a nagyhatalmi politika fejlesztése érdekében. A sajtó meg dédelgeti a dumát és egyre azzal dicseri, hogy tekintélye emelkedőben van. Egyedül a „Novoje Vremja” tesz kivételt. Ez a különben nagyon gouvernementális lap Oroszország agresszív fellépését követeli az ázsiai Keleten is, tehát többet akar, mint maga a kormány. De

azzal a tényvel immár Európának számolnia kell, hogy Oroszországnak most minden politika és társadalmi tényezője arra ösztökéli a kormányt, hogy külpolitikai téren nagyobb és erősebb tevékenységet fejtessen ki, mint eddig.

KÜLFÖLD.

Változás az angol kormányban.

London, márczius 21.

Sir Henry Campbell-Bannerman miniszterelnök betegsége úgy látszik, utóbbi időben igen komolyra fordult. Angol politikai körökben, ahol mindeztideig abban a véleményben voltak, hogy a miniszterelnök állapota előbb-utóbb mégis csak jobbra fordul és átveheti az államügyek vezetését, most már komolyan foglalkoznak a kabinetválság lehetőségével. Annál is inkább, mert — úgy hírlik — hogy sir Henry Campbell-Bannerman baja vízibetegséggel komplikálódott. Ennek folytán a kormányváltás már csak napok kérdése.

Köztudomásu, hogy kormányváltás esetén a kabinetnek még két tagja lép nyugalomba. Az ősz Ripon márké, ki már tul van a nyolcvan-n, az egyik és Sir Henry Fowler, ki most töltötte be a hetvenedik esztendejét, a másik. Ripon lord az egymást követő liberális kabineteknek már oly gyakran volt tagja, hogy alig képzelhető szabadelvű minisztérium nélküle. Már volt hadügyi, tengerészeti és gyarmatügyi miniszter, mielőtt áttért volna a katolikus vallásra, ő volt az angol szabadkőművesek nagymestere és Gladstone miniszterelnöksége idején huzamosabb ideig India alkirálya. Sir Henry Fowler, mint a helyi közigazgatási hivatal elnöke, mint a Lancaster hercezség kancellárja és mint India minisztere szerzett maradandó érdemeket. Helyükbe jelöltként említik Winston Churchillt, a gyarmatügyek helyettes államtitkárját. Általános az a nézet, hogy Asquith lesz a kincstár első lordja és hogy a pénzügyek kancellári állását csak a költségvetési vita befejezéséig tartja meg; helyét majd Lloyd George foglalja el. Gladstone Herbert belügyminiszter távozásáról is sok szó esik épp úgy, mint Levis Harcourth építészeti miniszternek más resszorthoz való áthelyezéséről.

E változások nem sok nehézséget fognak okozni, de ami a kormányban nagy fejtörést csinál majd, az a kormánypártnak újráválasztása lesz. Igy például Churchill, kit két év előtt Manchesterben 1241 szótöbbséggel választottak meg, most új választás esetén, alighanem kellemetlen meglepetésekre fog ébredni. Az ellenzék legalább szétében híreszteli ezt és ha e hírekben némi tulzás is van, ennek daczára a kormány jelöltjének álláspontja Manchesterben nagyon komoly lesz. Példa erre a pekhami kerület, ahol a múlt választáson a szabadelvű jelölt 2500 szavazattal győzött az unonista ellen. A helyzet ott most olyan, hogy a kormány valószínűleg ugyanannyi szavazattal kisebbségben marad. A döntés kedden lesz és az ellenzék nagy reményekkel indul a harcza.

Az osztrák közmunkaügyi minisztérium megalkutása. A Wiener Zeitung hoinapi száma a következő legfelsőbb kéziratokat közli:

Kedves báró Beck! Belegyezésemet adom a mellékletben megállapított hatáskörrel bíró közmunkaügyi minisztérium létesítéséhez és felhatalmazom önt, hogy az erre vonatkozó törvényjavaslatokat az alkotmánynak megfelelő kezelés céljából a Reichsrathnak benyujtsa, valamint megbízom, hogy a további szükséges lépéseket is megtegye. Együttal dr. Gessmann Albert miniszteremet közmunkaügyi miniszterre nevezem ki.

Bécs, 1908. márczius 21.

Ferencz József s. k.

Kedves dr. Gessmannl Önt közmunkaügyi miniszteremmé ezennel kinevezem.
Bécs, 1908. márczius 21.

Ferencz József s. k.
Beck s. k.

Ezek után mielőbb megtehető az összes intézkedések, hogy az újonnan szervezett intézmény mielőbb megkezdje működését. Az előmunkálatok befejezése után, amelyek során különösen a helyiség kérdését, valamint a tisztviselői kar összeállításának kérdését is meg kell oldani, a közmunkaügyi minisztérium meg fogja kezdeni működését, amennyiben egyes hozzája beosztandó ügyek jelenleg nem képezik más központi intézmények hatáskörét. Ezen illetékességi kérdések rendezése a Reichsrath dolga lesz és ezért a kormány ma erre vonatkozó törvényjavaslatot is nyújtott be. Ugyancsak a benyújtott kormányjavaslat az 1908. évi állami költségelölírányzatnak az új minisztérium szervezése folytán szükségelt változtatásokra vonatkozik. Az új közmunkaügyi minisztérium hatáskörébe fognak tartozni adminisztratív és technikai természetű építészeti ügyek és pedig lélepitmények, vízépítés, ut- és hidépítés, továbbá bányaugyi ugyanoly arányban, mint jelenleg a földművelésügyi minisztériumban, iparfejlesztés és az ipari termelés terén egyéb normatív ügyek, az ipari produkció technikai, gazdasági és didaktikai előmozdítása, az iparcikkek értékesítésének, valamint az idegenforgalomnak emelése.

Német birodalmi gyűlés. A mai ülésen napirenden volt a kiaoocsaui költségelölírányzat második olvasása. Tirpitz államtitkár kifejté: A birodalom részéről való hozzájárulás leszállítása tekintetében elővigyázatosan kell eljárni, ha védelmi területünk fejlődését nem akarjuk akadályozni. Németország a rendelkezésére állott rövid időben is nagy haladást mutathat fel Kiaoocsauban. Mintegy két év óta a kínaiak is nagyobb bizalommal vannak Németország iránt. Stemerich államtitkár kijelenti a megbetegedett külügyi államtitkár nevében, hogy Kiaoocsau feladásának gondolatával nem lehet foglalkozni, mert ez Németország tekintélyének, különösen Kelet-Ázsiában nagyon ártana annyira, hogy azt jóvá sem lehetne tenni. Politikai bonyodalmaktól egyáltalában nem kell tartani, sem Kínával, sem más hatalommal. Németországnak Kínában csak állásának megtartása és a béke fentartása képezi szándékait. A kiaoocsaui speciális költségvetést határozati javaslat alapján elfogadták, mely kimondja a védelmi terület kormányzati költségeinek leszállítását és a tisztviselők fizetésének végleges szabályozását. A kelet-ázsiai expedíció költségelölírányzatának vitája folyamán Arnim tábornok kijelentette, hogy a kormány is kívánatosnak tartaná a kelet-ázsiai különítmény egy részének visszavonását. A különítményt az eddigi méretekben fenn kellett tartani, hogy feladatait teljesíthesse. A költségelölírányzatot a bizottság által javasolt alakban elfogadták.

A macedón csendőrség új parancsnoka. De Georgis tábornok halálával megüresedett macedón csendőrségi főparancsnokságot a mai nappal betöltötték. Az új főparancsnok gróf Robilant tábornok. Gróf Robilantot, aki évek hosszú során át Olaszország katonai attaséja volt Berlinben és a múlt esztendőben a hágai békekonferencián képviselte hazáját, Turinból Rómába hívták. Tittoni külügyminiszterrel történt előzetes tanácskozás után Viktor Emánuel király kihallgatáson fogadta a gróft és kijelentette előtte, hogy kiváló katonai érdemeit figyelembe véve, De Georgis basa utódjaként kinevezte a macedón csendőrség parancsnokává.

A kadettek és a szenátus. Pétervárról jelentik, hogy a szenátus elutasította a népszabadság pártjának (kadettek) panaszát alapszabályaiknak meg nem erősítése tárgyában. Azzal az indoklással utasította el a szenátus a panaszt, hogy az alapszabályok csak nagy általánosságban és határozatlanul írják körül a pártalakulás célját.

Új választások Szerbiában. A szkupstina mai ülésének kezdetén Stojkovic elnök indítványozza, hogy holnap, vasárnap rendkívüli gyűlést tartsanak a következő napirenddel: Tárgyalás alá kerüljön a nemzeti bank privilégiumának meghosszabbításáról

szóló törvényjavaslat, mivel erre nézve a kormány és az ellenzék között megegyezés jött létre. Pasics miniszterelnök kijelenti, hogy a bankprivilegium megoldása szükségesnek látszik, ezért esetleg párhuzamos üléseket is fognak tartani. Peccics képviselő válaszában azt mondja, hogy a budget idejekorán való elintézését a szkupstina elnapolása és a folytonos rendőri önkény gátolta meg. Pasics miniszterelnök kiemeli, hogy a nép fogja eldönteni, ki jár el a szkupstinában helyesen. (Felkiáltások baloldalon: Tehát új választások lesznek?) Ezen kérdések megoldásának időpontjáról a kormány fog dönteni. (Ohó kiáltások balról.) Csak a kormány és a korona dönthet az új választások időpontjáról, de semmiesetre sem az ellenzék. Peccics ifjuradikális közbekiált: Födolog az a kérdés, ki tudja a szabad választásokat keresztül vinni. Pasics miniszterelnök azt válaszolja, hogy a választások szabadságát a kormány biztosítja, amely a nép és a korona bizalmát élvezi és nem egy ember, aki azt a kijelentést teszi, hogy biztosítékot nyújt a választások szabadságára. Draskovic ifjuradikális konstatálja, hogy a kormány elkerülte a nemzeti bank kérdésének megoldását és ezzel bebizonyította, hogy a dacpolitika lehétetlen. Pasics miniszterelnök azt feleli, ha a privilégium kérdését idejekorán el nem intézik, a kormány provizóriumot fog engedélyezni. Draskovic: És ha a nemzeti bank nem egyezik bele? Pasics miniszterelnök: Akkor hadd bukják. Ezután az elnök indítványát, hogy a bankprivilegiumot a holnapi nap tanácskozásának napirendjére tűzzék, elfogadták, mire az ülés véget ért.

Elnémult parlament.

— A berlini újságíró-sztrájk. —

Budapest, márczius 21.

A német birodalmi gyűlést különös nemezis érte utól: a megsértett hirlaptudósítók munkájukat beszüntették, megnémult. Szava ott rekedt a négy fal között, bárminő világrengető esemény történnék is az ülésen, az nem kelt rezonáns visszhangot kinn a közéletben. S ezzel a berlini birodalmi gyűlés, a hatalmas országok sorsát eldöntő szervezet egy vidéki kupak-tanács rangjára süllyedt, ahol a képviselőtestületi tagok egymás szórakoztatása kedvéért fadaroznak. Hétfőn kezdődik a külügyi vita, maga Bülow birodalmi kancellár is nagyjelentőségű nyilatkozatok megtételére készül, mindez a nagy esemény azonban megint csak a négy fal titka marad. A berlini/újságírókkal a külföldi lapok tudósítói is szolidaritást vállalnak s ezzel tökéletesen elvágódtak mindama szálak, amelyek a berlini birodalmi gyűlést a világgal összefűzték.

Hogy milyen jelentősége van ennek, azt legjobban bizonyítja az, hogy maga Bülow herceg, a birodalmi kancellár lépett föl békeközvetítőül a sajtó képviselői és a parlament elnöksége között s hogy ezután, erre a magas intervenálásra a békét valószínűleg az újságírók teljes diadalával fogják megkötni.

Bülow herceg nyilván úgy okoskodik, hogy ő nem Gröben ur és társai számára készül föl-találni a mondanivalóit. Ő egész Európa számára beszél s hiábavalónak tartja a szólást, hogyha nincs közvetítő közte és a nagyvilág közvéleménye között. Ime, ami a sajtó értékelését illeti, ebben különböznek egymástól a világpolitika szálait horgozó kancellár s az elvaskult, a szárnyas betű gyűlöletében fanatikus centrum-párti képviselő. Bülow herceg érzi azt, hogy a parlament nyilvánosság nélkül egy szélütött szervezet, mely hogyha hiány nélkül örül is le programját, és hoz végzést végzés után, csak befejezetlen fél munkát végez, miután munkája nem kevésbé fontos fele a törvényhozás mellett abban a hatásban áll, amit a sajtó közvetítése révén a közvéleményre gyakorol.

Az affér legújabb fejleményeiről ezek a híreink vannak:

Déli egy óraker összeültek a birodalmi gyűlés szeniorjai, hogy a hirlapíró-sztrájk által teremtett helyzettel szemben állást foglaljanak. Négy nagy angol lap, köztük a Standard kijelentette, hogy a hétfőn kezdődő külügyi vitából egy szót sem fognak közölni, sőt Bülow birodalmi kancellár beszédét sem publikálják mindaddig, amíg a kari becsületükben megsértett hirlapírók megfelelő elégtételt nem kapnak. A hirlapíró-sztrájk hatása többek közt abban is nyilvánul, hogy Bebel szociáldemokrata vezér, aki különben igen hosszú beszédet szokott tartani, ma a költségvetési vitában csak tíz percig beszélt, Steinrich külügyi al-államtitkár mai szűzbeszédét a nyilvánosság teljes kizárásával volt kénytelen megtartani.

A magyar országgyűlés laptudósítóinak szindikátusa a Budapesti Tudósító értesítése szerint ma a következő táviratot küldötte a berlini tudósítók szindikátusa címére:

Abban a küzdelemben, amelyet az újságírók méltóságért folytatnak s amely küzdelem kell, hogy minden nemzet újságíróinak rokonérzését felkeltse, üdvözöljük önöket.

A magyar országgyűlés laptudósítóinak szindikátusa.

Az osztrák képviselőházi laptudósítók is üdvözlő táviratot küldtek berlini kollégáiknak.

Az üdvözlő távirat szövege a következő:

Birodalmi gyűlés, Újságíró tribün, Berlin Az osztrák parlamenti tudósítók egyesületének senior-konventje élénk rokonszenvvel köszönti hirlapírói kartársainak küzdelmét és velük együtt érzi azt a súlyos sértést, amelyvel osztrájljunkt azok illették, akiknek érdekében működünk. Emlékezve arra a küzdelemre, amelyet mi hasonló helyzetben eredményesen megvívunk, elvárjuk, hogy önök egyetértésben ki fognak tartani mindaddig, amíg az önöket megillető elégtételt megkapják. Singer császári tanácsos, Penizek József császári tanácsos, Sreiber Agost szerkesztő, Minz József szerkesztő, Wibera Luigi szerkesztő.

A német parlamenti hirlaptudósítók mai gyűlésén első sorban a beérkezett iratokat olvasták fel. A többi között az osztrák parlamenti tudósítók szindikátusa, a hamburgi, altonai stb. újságírói és írói egyesületek nyilatkoztak rokonszenvüket berlini kartársaiknak. A gyűlés ezután elhatározta, hogy háromtagú küldöttséget választ, amely hivatva lesz a birodalmi gyűlés elnökével az incidens alkalmas megoldása fellett tárgyalni. A gyűlés ezután elnapolta magát. Újabb gyűlést csak akkor hívnak egybe, ha a tanácskozások eredménye előterjeszhető lesz. A gyűlés tudomásul vette, hogy az újságírók egyesülete ugyanazon időben ülést tart és teljesen az újságírók pártjára áll.

A hirlapírók sztrájkja különben újabb hírek szerint hamarosan véget fog érni és a megsértett parlamenti tudósítók megfelelő elégtételt fognak kapni. A birodalmi kancellár kezdeményezésére ugyanis von Löbel, a birodalmi kancellári hivatal főnöke érintkezésbe lépett a birodalmi gyűlés elnökével, gróf Stollberggel, aztán magához kérte dr. Stein Agostont, a „Frankfurter Zeitung” kitűnő munkatársát és hosszasan tanácskozott vele az elégtétel felől. Gróf Stollberg fel fogja szólítani Gröbert, hogy vonja vissza sértését és ha Gröber vonakodnék, ami nem valószínű, akkor a birodalmi gyűlés elnöke sajnálkozását fogja kifejezni, hogy a házszabályok értelmében a történt incidensért nem utasította rendre Gröbert. Egyben az elnök ki fogja jelenteni, hogy a birodalmi gyűlés nem helyesli Gröber viselkedését.

A német lapkiadók egyesülete ma közölte gróf Stollberg elnökkel, hogy helyeslik a hirlapírók eljárását, a maguk részéről mindent elkövetnek, hogy a megsértett parlamenti tudósítók elégtételt kapjanak. Ilyen körülmények között a birodalmi kancellár szükségét látta annak, hogy békítőleg lépjen fel.

Az EGYETÉRTÉS
szerkesztősége és kiadóhivatala
VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.
A kiadóhivatal telefonja: 708. szám.

Csalással vádolt udvari tanácsos.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, márczius 21.

Rendkívül érdekes ügy foglalkoztatja a budapesti büntető törvényszék vizsgálóbírói osztályát és a rendőrséget. Nagy vagyoni kérdéssel van szó az ügyben s a pörös felek, egynek kivételével, az ország legelső mágnásai közé tartoznak. Pár évvel ezelőtt Meisels Sámuel udvari tanácsos üzembe akarta hozni az elhanyagolt dobsinai higany-, kovand- és rézbányákat, de ahhoz, hogy nagyszabású bányüzemet folytathasson, nagy befektetésekre, szóval, nagy tőkére volt szüksége. Miután bizalmas ismeretségben állott gróf Csáky Albin volt közoktatásügyi miniszterrel, ennek tanácsára tervével a gróf három közeli rokonát is megismertette. A három fő: gróf Csáky Lajos, Jenő és Gyula, a huszezer katasztrális holdnyi nagyhalmági birtoknak voltak urai, amely birtoknak hét millió korona a becsértéke. A grófok közül Csáky Gyula egy harmadát bírta az uradalomnak, azonban az ő része nagy adósságokkal volt megterhelve. Mind a hárman jónak találták Meisels tervét s így négyen egy betéti-társaságot alakítottak. Meisels, aki fényes üzleti haszonnal kecsegtette üzlettársait, előadta nekik, hogy ha a külföld előtt imponálni akarnak a vállalatnak, neveztessek ki őt udvari tanácsosnak.

A grófok önyleg kijárták báró Fejérváry Gézánál, hogy Meisels hozzájusson a kívánt királyi kitüntetéshez. Eközben mintegy másfél millió koronát fektetett bele a bányüzembe, mely csak igen lassan indult virágzásnak. Drága zuzogépeket hoztattak Angliából, nagy gyárépületeket emeltek s az utóbbi időben már mintegy kétszáz munkás nyert foglalkozást a bányákban. A környék népe, jobbra Amerikából visszavándorolt munkások, bő kenyéresetre tettek szert a bányában.

Közben a három grófi testvér között nézeteltérés támadt. Csáky Gyulát, aki tekintve megterhelte birtokrészét, majdnem semmi készpénzt sem fektetett be az üzletbe, szorítani kezdtek a testvérek, hogy fizessen, mert az adósságokat töröltetni akarják a birtokról. Miután Csáky Gyula nem tehetett ennek eleget, Meisels és Csáky Jenő és Lajos gróf, a szerződés hatálytalansága iránt keresetet indítottak gróf Csáky Gyula ellen. Erre a gróf azon a zrímen, hogy őt meg akarják károsítani, feljelentette csalás és hűtlen kezelés miatt a társaságot.

A feljelentés.

A följelentés szerint a gróf négy esztendő alatt egy fillér jövedelmet sem kapott belőle, mert azt mondták neki, hogy a kezelés költsége fölemészti a jövedelmet. Ekkor aztán gróf Csáky érdeklődni kezdett és fölöttébb kellemtelen dolgoknak jött a nyomára. A följelentés szerint Meisels a följelentőnek azt mondta, hogy neki Rozsnyó és Dobsina környékén tizenhat higany- és rézbánya van, amelyeknek kiaknázását részvénytársasági alapon szeretné elérni. Gróf Csáky Gyulának is volt az aradmegyei nagyhalmági határban huszezer katasztrális holdnyi erdeje, amelynek értékesítését viszont ő szerette volna előmozdítani. Ilyen módon történt azután, Meisels Sámuel ajánlata, hogy betéti társaságot alapítottak. Meisels és társai czímmel. Gróf Csáky Gyula, aki nem akart nyilvánosság előtt szerepelni, leköttette a betéti társaság javára huszezer holdas erdejét, míg Meisels az ő bányáit vitte az üzletbe. Utóbb azonban kiínt, hogy Meisels Sámuelnek Dobsina környékén nem tizenhat, hanem egyetlenegy bányája sem volt annak idején. Mindössze a turzási engedelmet szerezte meg és azzal akart ő üzletbe fogni. Ma már azonban valóban vannak bányái Meisels Sámuelnek a dobsinai vidéken. A följelentés szerint az történt ugyanis, hogy Meisels Sámuel, aki a szerződés értelmében korlátlanul rendelkezett a nagyhalmági erdősséggel, nagy irást végzetetett és az eladott fa árából tett szert mostani bányáira.

A betéti társaság dolga az utóbbi időben aztán már fölöttébb gyöngén ment. A följelentés

váltókról is megemlékezik, a melyeknek értékük fölöttébb kétes természetű. Az ügyben a törvényszéken indult meg először a vizsgálat, most már azonban a rendőrség is foglalkozik vele.

Az ügy bonyolodék.

Gróf Csáky Lajos, a főmagánvádoló öccse egyébként kijelentette, hogy nem hiszi, hogy bátyja igaz meggyőződés alapján áll. Hihetőleg félrevezették — úgymond gróf Csáky Lajos — és beugrasztották ebbe az áldatlan hajszába, mely mihamar tisztázódni fog és akkor kiderül, hogy Meisels tanácsos a neki tulajdonított visszaéléseket nem követte el. Meisels tanácsos változatlanul bírja úgy az ő, valamint Jenő öccse bizalmát. Különbösen is, ingatlanokról lévén szó, hát szinte csudálatos ez a feljelentés. Egy erdőbirtokot nem lehet ellopni, ésikkasztani.

Az ügyben nyilatkozik még dr. Darvay Fülöp, a betéti társaság jogtanácsosa is, aki a következőket mondja:

— A betéti társaság vagyonának egy részét az ügyfelem, Meisels által behozott bányatulajdonok és jogosítványok, a másik részét pedig most már a betéti társaság nevében álló halmági erdőbirtok (Hunyad- és Aradmegyében) képezik; e birtokot a Csáky grófok olcsó árban árverésen vették, de jócskán megterhelve. Meisels, Csáky Lajos és Jenő grófok együttesen haladnak e vállalatban, míg gróf Csáky Gyula új üzleti forma (részvénytársaság) létesítése érdekében fejtett ki agitációt. Később egy csomó polgári pert indított a betéti társaság ellen, mely őt viszontperelte. Nem bírván boldogulni polgári uton, most a büntető eljárással kísérletezik.

A Meisels és Társai Betéti Társaság központi irodája a Magyar-utca 36. száma alatt van, a második emeleten. A nagystíli bányavállalat irodája meglehetősen egyszerűen van berendezve. Tegnap délután még zavartalanul végezte a munkáját az iroda. Könyveltek, levelet írtak, fizetéseket teljesítettek és fogadtak el, mint rendesen. Ekkor váratlanul megjelentek a vizsgálóbíró által kiküldött hivatalos személyek, akik a könyveket lefoglalták, a pénztárt lepecsételték és a fizetések teljesíthetése czéljából használt csekk-könyvet is lefoglalták.

Az iroda ugyszólván pénz nélkül maradt és nagy zavarok lettek volna, ha a Leszámitolóbank harmincz ezer korona készpénzt nem hitelez a cégnek a mai nap folyamán.

A könyvek lefoglalását a nyomozás indokolja, miután fölmerült azok szakértői felülvizsgálásának szükségessége.

Természetes, hogy a cég központi irodájában most a munka, legalább egyelőre szünetel.

Ruttkay vizsgálóbírónál ma reggel megjelent a cég két kültagja: gróf Csáky Lajos és Jenő, akik jogtanácsosok. Eulenburg Salamon ügyvéd jelenlétében óvast emeltek a vizsgálóbíró azon végzése ellen, amelylyel az irodát bűnügyi zárlat alá vette.

A betéti társaság nevében dr. Darvay Fülöp ügyvéd a mai napon feliolyamodást adott be a zárlat feloldása czéljából.

Meiselsék azt mondják, hogy gróf Csáky Gyula kényszerhelyzetbe akarja őket hozni: mert annyi az adóssága, hogy másként már nem juthat pénzhez.

Gróf Csáky Gyula pedig azt hangoztatja, hogy Meisels kiaknázta az ő járhatlanságát és őt egyszerűen becsapta.

A rendőrség részéről Sándor László kapitány vezeti a vizsgálatot és mára már be is idézte Meisels-t. A kihallgatás délelőtt tíz órakor vette kezdetét és este nyolcz óráig tartott. A kihallgatás során Meisels tagadásba vette a terhére rótt büncselekményt és azzal védekezik, hogy Csáky Gyula között a konfliktust nem ő, hanem a három grófi testvér idézte elő. Annymit azonban bevallott, hogy bányái nem voltak, csupán turzási engedélyt kapott. A kihallgatás után Meisels eltávozott a rendőrségről. Nem vették őrizet alá. Sándor kapitány még az est folyamán átküldte a társaság könyveit a vizsgálóbíróhoz azon czélból, hogy azt a szakértőkkel a lehető legrövidebb idő alatt vizsgálta meg; további fejlemények tehát csak három-négy nap múlva várhatók.

Mozgó képek.

Tavaszi.

A városiigetben Vajdahunyad másodlata mögött, lombtalan fák által határolt sétauton. Idő: este nyolcz óra; az idő komisz. Átható, sűrű eső csepereg.

Sötét van, csak az egymástól puskalövésnyire álló gázlámpák lángja tükröződik az utak pocsoltyaiban.

Mély csend. Messziről egy-egy flütty, vagy kiáltás, vagy káromkodás. Az esőcseppek egyhangu zenéje aszerint váltakozik, amint vagy bádogtetőt, főtörzset, vagy a sarat érik: csobb, csobb... kopp, kopp... cz, cz, cz...

Lépések közelednek. Könnyű leánylábak lépései. Sötétben is meg lehet különböztetni... pedig az átázott agyag alig akarja tovább eresztetni. Szerelmeesen körülöleli és csak kövér, szaftos czuppanás után válik meg tőle.

Könnyű kabátkában, testhez simuló szoknyáját keztyűs kézzel felfogva, esernyő alatt jelenik meg a tizenöt éves Margit. Szürke szeme keresőleg tekint körül s mivel semmit és senkit se lát, várakozásra készen megáll.

Öt percczel később ujjabb lépések. Ezek kevésbé könnyedek és nehéz meghatározni, hogy embertől, vagy kengurutól származnak-e. Inkább szökellések, mint lépések. De Margit hallását a szive szabályozza. Kezével szívéhez kap és boldogan sutogja:

— Ó!

Ha a fiatal leányka egy másodéves szinitanodai tenoristát várt, akinek a testi mivoltánál csak a ruha szövete vékonyabb és aki polgári Potom Vincze nevét, a Petőfi Elemérrel váltotta fel, ugy csakugyan — „ó” volt.

Margit köhögött. Jobban mondvá: köhintett. Háromszor köhönt. Ez volt a megállapított jel.

Elemér tüszentett. Számozatlanul tüszentett. De ez már nem tartozott a programponctok közé.

— Margit? — fűrkésződött Elemér.

— Elemér, itt vagyok. — Felelte Margit.

— Hol?

— Itt.

Némi, bujcskálózó hasonlító keresgélés után, egymásra bukkantak.

— Jó estét! — mondta Margit rebegeve.

— Jó estét! — szölt Elemér.

Megemelte kalapját és a karima vályujában meggyülemlett esővizet a leány arcába loccsantotta.

— Jaj! — sikoltott Margit.

— Pardon! — rimázkodott Elemér.

Kis szünet támadt. Ezalatt Margit zsebkendőjével az arcát törülgette, Elemér pedig az átázott kalapját lóbalta, hogy lerázza a vizet. (Ez a művelet a restelkedés palástolására is ajánlható.)

— Mért rendelt ide? — kérdezte végre az ifju.

— Tudja, milyen nap van ma? — kérdezte viszont a leány.

— Szombat.

— Kalendárium szerint?

— Ott is.

— De azonkívül?

— Azonkívül?

— Márczius...

— Márczius 21-ike?

— Igen.

— És?

— Nem tudja?

— Vizsgaelőadás, az Akademián.

— Eh!

— Mondja hát!

— A tavasz kezdete.

— Uuugy?

Elemér nagyon bamba arcot vágott, de az nem látszott a sötétségben; de hangjának bambasága megértette Margittal, hogy semmit sem ért.

— Azt hittem... úgy gondoltam... — dadogta a leány — hogy szép lenne, ha...

— Ha?

— Ha a tavasz ébredését itt lesnök meg... a természet ölen... együtt; egyedül.

— Ezért!

— Ezért.
— De Margit!
— Van egy német darab — maga színész, tehát bizonyosan tudja — amely szintén erről szól. Nekem nem szabad megnézmem; elolvasnom se... valami Wedekind írta. Ez is a tavasz ébredéséről szól...
— De Margit!
— Olyan szép a tavasz! Ibolya... orgonavirág; a csalogánydal; az enyhe szellő... a... a...
— De Margit... Nézzen körül! Nem látja, hogy semmit se lát? Nem érzi, hogy a lába sarat tapos, hogy csontig átázott, hogy a fák még csak nem is rügyeznek? Orgonailatot ugyan érzek...
— A zsebkendőm orgona-parfümös...
— Lásza!
— De én meg ibolyailatot érzek.
— Ibolyaszappannal mosdottam.
— Igazán?
— Igazán.
Margit sirva fakadt.
— Hát ilyen a tavasz ébredése?
— Ilyen hát.
— Beh kár!
— Elemér átkarolta Margit derekát és szelid erőszakkal terelte a Körönd felé.
— Jöjjön, jöjjön. Már egészen berekedtem.
— Menjünk hát.
Elindulnak. De szerepet cseréltek: most már Elemér köhögött és Margit tiüsszögött. Rosta.

TÁVIRATOK.

A bolgár fejedelem otthon.

Szófia, márczius 21. A bolgár fejedelem és neje ma délután Ruszcsukból ide érkeztek. A fejedelmi párt a Dunaparton az összes miniszterek, a konzulátusi kar, a polgári és katonai hatóságok fejei és a lakosság nagy része fogadták, kik a fejedelmi párt lelkes ovációkban részesítették.

Katonai tanácskozások Czarszkoje-Szelóban.

Pétervár, márczius 21. (Saját tudósítónktól.) A fő kormányzókat és a hadtestparancsnokokat Pétervárra rendelték, hogy résztvegyenek Czarszkoje-Szelóban egy katonai titkos tanácskozáson, amely a császár elnöke alatt a hadsereg új szervezését fogja megvitatni.

Közgazdasági táviratok.

Newyork.	márcz. 21.	márcz. 20.
Buza	locobuza 100 ⁷ / ₈	102 ¹ / ₈
	májusra 102 ¹ / ₈	103 ¹ / ₈
	juliusra 95 ⁵ / ₈	97 ⁷ / ₈
	szeptemberre	
Tengeri	májusra 75 ¹ / ₈	76
	juliusra 72 ³ / ₈	73
Csikagó.		
Buza	májusra 94	95 ⁵ / ₈
	juliusra 88 ³ / ₈	90 ¹ / ₈
Tengeri	májusra 65 ¹ / ₂	60 ³ / ₈

New-York, márcz. 21. Gyapot New-Yorkban helyben 10.55 (10.65 tegnap), gyapot áprilisra 10.61 (10.70), gyapot júniusra 10.79 (10.79), gyapot New-Orleansban helyb 10³/₄ (10³/₄), petroleum stand withe New-Yorkban 8.75 (8.75), petroleum Stand white Filadelfiában 8.70 (8.70), petroleum Refined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, márcz. 21. (Zárlat.) Zsir májusra 7.75 (tegnap 7.72), zsir júliusra 7.95 (tegnap 7.92), szalonna short clear, 6.74 (tegnap 6.74), sertés húsmájusra 12.45 (tegnap 12.42).

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naplár. Vasárnap, márczius 22. — Róm. kat.: D. 3. Oculi. — Prot.: D. 2. Okávidán. — Görög-orosz: Márczius 9. Nagyboldogasszony. — Zsidó: Vead. 19. — A nap két reggel 6 óra 1 perczkor, nyugszik este 6 óra 13 perczkor. — A hold két este 11 óra 7 perczkor, nyugszik reggel 7 óra 45 perczkor.
A miniszterek nem fogadnak. — Az egyetemi titkár és a hazafias polárság kivonulása Kossuth Lajos sírhelyére. — A Lipótvárosi Kaszinó közgyűlése délelőtt 11 órakor. — A Magyar Kereskedők Szövetségének közgyűlése délelőtt 10 órakor a Tőzszeplátóban. — A Turista-Egyesület kirándulása. — A Művészet és Művelődés hangversenye délután 5 órakor a Vigadóban. — A Mérnök- és Építészegylet közgyűlése délelőtt 10 órakor Semmelweis-utca 2. — A Feministák Egyesületének közgyűlése délelőtt 10 órakor. — A II. ker. függ. és 48-as párt közgyűlése délután 4 órakor. — Déri Kálmán gyűjt. kiállítása a Könyves Kálmán Nagymező-utcai szalonjában nyitva 9-12-ig. Belépődíj nincs. — Az Új Művészeti Szalon (Kecskeméti-utca 3) nyitva 9-12-ig. Belépődíj nincs. — A Műhely kiállítása az Uránia Kigő-téri szalonjában nyitva 9-12-ig. Belépődíj 1 korona. — A Nemzeti Múzeum összes tárlai nyitva 9-12-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10-1-ig. — A Néprajzi Múzeum nyitva 9-12-ig és 3-6-ig. — A Fővárosi Múzeum nyitva 9-12-ig. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva 9-1-ig. — A Történelmi

Képcsarnok nyitva 10-2-ig. — A földtani int. muzeuma nyitva 10-1-ig. — A Közlekedési Múzeum nyitva 9-12-ig. — Az acutikumú muzeum nyitva egész nap. — A Széchenyi-múzeum nyitva egész nap. Belépődíj 1 korona. — A Techn. Iparmúzeum és könyvtára nyitva 9-1-ig. — A pedagógiai könyvtár és tanterkiállítás nyitva 9-12-ig. — Az Erzsébet-múzeum nyitva 9-1-ig. — A fővárosi könyvtár nyitva 9-12-ig. — A többi muzeum és nyilvános könyvtárak zárva.

Naplár. Hétfő, márczius 23. — Róm. kat.: Zongor. — Prot.: Hiba. — Görög-orosz: Márczius 10. Kod. és társ. — Zsidó: Vead. 20. — A nap két reggel 5 óra 59 perczkor, nyugszik délután 6 óra 15 perczkor. — A hold két éjjel 12 órakor, nyugszik reggel 8 óra 7 perczkor.

A leányok is?

* * *

Néhány héttel ezelőtt Bourget Pál „Egy válság” című darabja került színre Párisban. Azóta egyébről sem beszélnek ott, mint a válásról; legyen-e a házasság fölbonthatalan, vagy fölbontható, vagy éppenséggel szükség van-e a házasságra?!

Bourget tézise az, hogy a házasság fölbonthatóságával, a válás megkönnyítésével egyenesen a szabad szerelem karjaiba rohanunk. Holott az — az ő vélekedése szerint — természetellenes. A természetes evolúció ugyanis az, hogy az ember az ősi, állati poligámikus állapotból a legtisztább monogámia felé fejlődik. Léon Blum is (nem tévesztendő össze a humorista Ernest Blum-mal, aki már meghalt) hozzászólt ehhez a kérdéshez és körülbelül ezeket mondotta:

— Osztokodom Bourget Pál ur vélekedésében. Az én nézetem is az, hogy a soknejűség barbár, primitív állapot; ebből az emberiség körülbelül már kikászolódtott és az egynejűség hova-tovább győzedelmeskedni fog. Vitán fölüll áll, hogy a fejlődés egyenes vonala ez: a poligámiából haladunk amonogámia felé. Csakhogy én azt hiszem, hogy ugyanaz a fejlődési irány, mely oly tisztán látható a társadalomban, föllelhető az emberben is. Az ember, akár férfi, akár asszony — szexuális érettsége után határozottan a poligámia felé hajlik. Alig szorul ez bizonyításra. A fiatal ember mohón veti magát a szerelmi életbe és bátorsággal el lehet mondani, hogy nincsen olyan férfi, ki házassága előtt, virágról-virágra ne szállott volna. Ez a poligámiai hajlam. Idővel ez a hajlam elenyhül és a fiatal emberben mind hatalmasabban lép föl a vágy egy asszonynak a bírása után, a házasság után, szóval a monogámia után. Végül, természetesen, testet ölt vágyakozása. A leányok ugyanilyen természeti törvény alá esnek. De ők persze nem teszik azt, amit a férfiak tesznek. Századok erkölcsi szokása készíteti őket arra, hogy a házasságba érintetlenül lépjenek. Az ellentét szembeszökő. Mikor a házasság megkezdődik, a férfi már monogámikus hajlam uralkodik, míg az asszony a poligámikus hajlam alá van vetve. Szexuális tekintetben tehát két teljesen ellentétes hajlamu ember él egymás mellett. Nyilvánvaló, hogy ebből összeütközések, torzalkodások és a házasság ezer nyomorusága fakad. Ha ezen a bajon segíteni akarunk, csak egy mód áll rendelkezésünkre. Adjuk meg a leányoknak is a szabadságot, amit a férfiaknak megadunk, hogy mind a ketten egyforma hajlammal léphessenek be a házasságba. Az ilyen házasság boldog lesz.

— És a gyermekek — kérdezték Blum urtól — a gyermekek, kik az alatt a „próbaidő” alatt születni fognak. Mi lesz velük?

— Egy kicsit jobban kell vigyázni és nem lesznek gyermekek.

Ezt felelte Léon Blum, ki eszméjéről egy hatalmas kötetet is írt.

— A király. A javulás a király állapotában állandónak bizonyul. A hőmérséklet tegnap egész nap és este is egészen normális volt. A mai éjszakán a király nyugodtan és zavartalanul aludt, ami a legjobb hatással volt összérzésére. Ma reggel, amidőn a megszokott korai időben fölkel, jelentékenyen jobban érezte magát, mint tegnap. A köhögés és a nátha ugyan még nem szűnt meg, mindkettő azonban szűnőfélben van és alapos a remény, hogy a meghűlés könnyű szimptomái is mielőbb el fognak múlni. A királynak ma ismét kitünő étvágya volt és a dél-előtt munkával töltötte el. A déli órákban a nagy folyosón sétált terveznek. Ha az enyhe időjárás tart, a király nemsokára megkezdheti sétáit a szabadban.

A „Corr. Wilhelm” este a következőket je-

lenti a király állapotáról: A király egész nap és este is kitünően érezte magát. A jobbulás tartós és minden jel arra mutat, hogy a jövő hét folyamán a nátha megszűnik. Délelőtt a király tizenegy órától délig a schönbrunni kastély nagy folyosóján sétált.

— **Andrássy diszpolgársága.** Miskolc város a gróf Andrássy Gyula belügyminisztert diszpolgárává választotta meg. A város küldöttsége a diszpolgári oklevelet Szentpály István polgármester vezetése mellett e hónap 24-én adja át a képviselőházban gróf Andrássynak.

— **Joachim herceg házassága.** Joachim Albert porosz herceg, akinek tudvalevőleg meg kellett válnia a hadsereg tisztikarától, fölvette a gróf Camens nevet és nőül fogja venni Liebenberg-Sulze bárónőt. A hercegnek ebből a viszonyából gyermeke származott, akit most adoptálni fog. Joachim Albert herceg egy nagy birtokot akar vásárolni a Majna mentén délre s ott fog állandóan telepedni. Most alkuszik a birtokra a herceg, aki egyébként külföldre utazott. Az esküvőt Liebenberg-Sulze bárónéval külföldön akarja megtartani Joachim herceg, ha ugyan a császár beleegyezik, ami nagyon is kétséges, mert a császárné még jobban neheztel reá szerelmi kalandja miatt, mint a császár.

— **A Wahrmond-ügy.** Az innsbrucki egyetemi tanács beadvánnyal fordult a közoktatásügyi miniszterhez, amelyben tiltakozik a pápai nuncziusnak illetéktelen beavatkozása ellen, de egyébként az ügy politikai oldalának bírálattól tartózkodki. — A bécsi egyetem is ezzel az ügygel foglalkozott tegnapi ülésén. A kérdés az volt, vajon valamely egyetem jog- és államtudományi fakultásának egyháziogi tanárát ettől az állásától el lehet-e mozdítani, ha tanítása a katolikus egyház elveivel ellentétben van és vajon megillet-e az egyházat a jog, hogy az ilyen tanításnak az egyház tanaival való egybehangzását ellenőrizze. Az egyetemi tanács kijelentette, hogy nem hajlandó azzal a kérdéssel foglalkozni, vajon ebben az esetben egy külföldi képviselő beavatkozhat-e az állam közoktatási tevékenységébe és vajon megillet-e a pápa képviselőt az a jog, hogy beavatkozzék az egyetemek belső igazgatásába, amelyet nekik az állam törvényei biztosítanak. Az egyetemi tanács elhatározta, hogy jelentést tesz a közoktatásügyi minisztériumnak s rámutat azokra a különböző intézkedésekre, amelyek az egyetemi fakultásokat kiveszik az egyház befolyása alól. Az egyetemi tanács kifejté továbbá ebben a jelentésében, hogy az egyetemek felelete a törvényes korlátok között csakis az államot illeti meg s azt a meggyőződését fejezi ki, hogy a miniszter is ezen az állásponton van.

— **Az abruzzói herceg házassága.** Az abruzzói hercegnek miss Elkins Katalinnal április 2-ára kitűzött esküvője elmarad. A herceg tegnap elutazott Amerikából s a Lusitania hajón Luigi Sarto inkognitóban visszatért Olaszországba. Az amerikai hírlapírók lépten-nyomon üldözték és kérdésekkel ostromolták a herceget, aki fel volt habborodva és semmit sem mondott házasságáról. Híresztelik, hogy mindkét részről nagy akadályok merültek föl. Elkins szenátor, a menyasszony atyja állítólag biztosítékot kíván arra, hogy a házasságból születendő gyermekek nem lesznek kizárva Olaszországban a trónörökösödésből, amiről Viktor Emánuel király hallani sem akar. A herceg viszont feltételül kötötte ki, hogy hozományul két millió dollárt kapjon készpénzben, amit Elkins szenátor azzal utasított vissza, hogy nem kíván pénzen vásárolni címet és rangot leányának. Hogy mi igaz e híresztelésből, az rövidesen el fog válni, annyi bizonyos, hogy az esküvő mind a két részről nehézségekbe ütközik. Egy verzió szerint az abruzzói herceg azért utazott haza, hogy kieszközölje a király engedélyét, amelyet mindeddig nem kapott meg, de még husvétra vissza akar térni Washingtonba.

— **Farman próbautja.** Párisban tegnap este pompásan sikerült Henry Farman próbautja a kormányozható léghajóval. Issy fölött kétezernégy száz méter utat röptt át és visszatért az indulási helyre. A manóver másfél kilométer hosszú és három kilométer széles területen ment végbe hatvan kilométer gyorsasággal. A léghajó nagy biztonsággal végezte minden mozdulatát.

— **Tolsztoj jobban van.** A nagybeteg Tolsztoj állapotában örvendetes javulás állott be. A beteg költő felesége telegrammban értesítette moszkvai rokonait, hogy Tolsztoj túl van a veszedelmen, noha állapota még mindig komoly. Tolsztoj környezetéből egy magánlevél érkezett Pétervárra, amely hírül adja, hogy a költő felgyógyulása biztosra vehető. A Jasznaia Poljanában lévő orvosok azt állítják, hogy Tolsztoj túl van minden veszedelmen, sőt ha az orvosi tanácsokat megfogadja, akkor teljesen helyreállhat egészsége.

— **A Vatikán és Schnitzer tanár ügye.** Már lejárt az a határidő, amelyet a szentszék Schnitzer müncheni tanárnak megszabott, hogy azalatt vonja vissza tanait, de Schnitzer nem engedelmeskedett, sőt kijelenti, hogy a mit tanított és írt, az az igazság s ahhoz ragaszkodik. A Vatikán a nagy egyházi átokkal fogja sultani Schnitzert.

— **A velencei entrevue.** A földközi tengeri hajóraj második osztálya Velenczébe érkezett. A német császár és az olasz király találkozása alkalmából Velence erősen élénkülni kezd. A tanács határozata szerint a város történelmi nevezetességű gondolái a pályaudvar előtt fogják várni a két uralkodó megérkezését s a királyi gondolákat a királyi palotáig fogják kísélni, ahol Viktor Emánuel a német császári pár tiszteletére dejeuner ad. Márczius 25-ének estéjén az ünnepélyesen kivilágított Márkus-téren hangverseny lesz. Ugyszintén hangversenyt rendeznek a kivilágított bárkákon is, amelyek a „Hohenzollern”-jacht körül fognak csoportosulni, mialatt a Márkus-tér is pazarul ki lesz világitva. A Palazzo Realeben, ahol Vilmos császár lakni fog, a legutolsó előkészületeket is megtették. A császári párt a pályaudvaron a város kiüldöttsége fogja várni és a Palazzo Realebe kíséri. — Korfuba érkezett jelentések szerint Vilmos császár nem fog április 3-ika előtt Korfuba érkezni. Az Achilleon-villában serényen dolgoznak, hogy a villa újból való berendezését befejezzék. A kastély aljában újonnan épített lovagház áll, melynek a szobáit még rendbe kell hozni, a kíséretet és a szolgaszemélyzetet fogja befogadni. A kastélyban a császári pár, Viktória Luiza hercegnő és Ágost Vilmos herceg fog lakni. A kíséret, a szolgaszemélyzetet is beleszámítva, körülbelül száz emberből fog állani. A partraszállás, minthogy Gustari állomás, amelyhez Korfu tartozik, csak nagyon kis molóval rendelkezik, magában Korfuban fog megtörténni, hol a hatóságok és a lakosság a fogadásra nagy előkészületeket tesznek. Miklós görög herceg tegnap Korfuba érkezett és automobilon szemlét tartott, első sorban a császár automobil-kirándulásaira szánt utakon, melyek jókarban tartása nagy gondot igényel, különösen azért, mert ezeknek az utaknak nagyon sok kanyarodója van. Az Achilleon-kastélyt a görög rendőrség erősen őrzi és szigorúan elzárta.

— **Báró Forster felgyógyult.** Báró Forster Gyula főrendiházi tag, az Országos Képzőművészeti Tanács elnöke, több hétig tartó betegségéből teljesen felépült és a mai napon újból megkezdte hivatalos működését.

— **Egy német tudós halála.** Stuttgartban Zeller Eduárd német bölcész-kilenczvenéves korában meghalt. Eredetileg teológiával foglalkozott és élete végéig megőrizte érdeklődését a protestáns hittudomány fejlődése iránt; azonban hajlama a bölcselekedés felé vonzotta és a nagy problémák iránt való érzelme, egyesülve bámulatos filológiai tájékozottságával, egyenesen hivatottá tette arra, hogy megírja a görög filozófia pragmatikus történelmét. Élete munkája: „A görögök filozófiája”, mely az utolsó kiadásokban már öt vasos kötetté növekedett. 1872 óta a berlini Frigyes Vilmos-egyetemen volt professzor. A német birodalom első főiskoláján együtt működött azzal a tudós nemzedékkel, amelyre a nemzetközi tudomány mindig tisztelettel és hálával fog visszagondolni. Virchow, Duboys-Reymond, Helmholtz, Mommsen, Curtius Ernő, Vahlen, Harnack, Gneist voltak társai, barátai és egyben csodálói is a kis excellenziás urnak. Nyolczven esztendőskorában még a katedrán állva adott elő tízes lelkességgel és eleven életet öntve az elvont tárgyra, amelyet érdekessé, vonzóvá tett és a legnemesebb érdeklődés és legodaadóbb kutatás céljává avatott példaadásával. A szelid lelkű, kedves öreg ur azonban katedráján és írásban egyaránt félelmetes polemikus volt, aki

tudása biztos fegyverzetével kíméletlenül vert vissza minden melegséget és zseniálisnak látszó tudatlanságot.

— **Katonák szabadságolása aratás idején.** A király elrendelte, hogy az összes hadtestparancsnokságok a fegyvergyakorlat programjába próbaképpen vegyék fel azt, hogy a legénységnek három heti szabadságidőt adjanak, hogy résztvehessenek odahaza az aratási munkálatokban. A hadügyminisztérium erre vonatkozólag elvi és részletes rendeletet intézett a kerületi parancsnokságokhoz. Ez a rendelet a következő alapelveket tartalmazza:

Ami az időpontot illeti, a szabadságolások a fő aratási időnyben történjenek. Már a kiképzésre való tekintettel sem engedélyezhető oly szabadságidő, amely egész nyárra, még kevésbé, amely a tavaszi fűkaszás idejétől az őszi burgonyaszedésig terjedne. A fő aratási időny idejét az egyes hadtestparancsnokságok a speciális helyi viszonyoknak megfelelően állapítják meg, amennyiben pl. Délmagyarországban máskor van az aratás, mint Galicziában vagy északi Csehországban. Az egyes hadtestparancsnokságok az egész alájuk tartozó körzetre nézve ugyanazon időtartamot állapítják meg általánosságban és csak ott, ahol még az egyes körzetek területén belül is számbajövő helyi különbségek mutatkoznak, állapíthat meg a parancsnokság csapattestként eltérő időtartamot. Ami a szabadságolások arányát és a szabadságolhatók számát illeti, e tekintetben a hátrányos létszámviszonyok, másrészt a lovasított és műszaki csapatok speciális viszonyai bizonyos korlátozást tesznek szükségessé. A lovasított csapatoknál a lovak ápolásának és gondozásának szükségessége, a technikai csapatoknál a különös mértékben nehéz kiképzési körülmények kell, hogy érintsék a szabadságolások mértékét. A szabadságidő három hét, amelyen nem lehet túlmenni. Aratás idejére szabadságot természetesen csak azoknak adnak, akik erre tényleg rászorultak, amit a politikai hatóságnak (a községeknek) kell bizonyítani. Elsősorban tekintetbe jönnek a legénység közül azok, akiknek szülei földművelők. Természetesen oly vidékekre, amelyekben járványos betegségek vannak elterjedve, szabadság nem engedélyezhető. A hadügyminisztérium tárgyalásokat folytat a vasutigazgatóságokkal, hogy az ily módon szabadságoltak részére utazási kedvezményeket eszközöljön ki és pedig oly arányban, amint ezt a szolgálaton kívül álló katonai egyének utazásuk alkalmával élveznek. Véleményünk szerint okvetlenül szükséges, hogy a vasutigazgatóságok e rendelkezés tisztán közgazdasági fontosságát figyelembe vegyék és a maguk részéről is támogassák. A folyó évben próbaképpen megkísérelendő ezen intézkedés az érdekelt körök évek hosszú során át felhangzott kívánságaira történik. A folyó évben teendő tapasztalások fogják mutatni, vajjon ezen új eszme tényleg érdekében áll-e a mezőgazdaságnak, illetve, vajjon ezáltal a katonai kiképzés, amelynek éppen a nyári hónapokban kell legintenzívebbnek lennie, kárt szenved-e vagy nem. Az ez irányban szerzendő tapasztalásokból függ majd, vajjon az aratások idejére való szabadságolás állandósítható-e, vagy sem.

— **A bécsi sakkverseny.** Mint sakkrovatunkban már hírül adtuk, a „Wiener Schach-Klub” nagy nemzetközi mesterversenyt rendez. A verseny lefolyása elé az egész sakkvilág élénk érdeklődéssel tekint; Maróczy Géza nagymesterünkkel az élén résztvesznek benne a régi kipróbált gárda tagjai, valamint az ifjabb generáció legjobbjai. Holnap, vasárnap kisorsolják a mestereket, míg a verseny hétfőn reggel kezdődik. A verseny lefolyásáról minden nap kimerítő tudósításban számolunk be olvasóinknak.

— **A gazdák nem ülnek fel.** Az irigy konkurrenzia ugy látszik, semmitől sem riad vissza, csak-hogy elihesse a gazdákkal, mintha a nem impregnált répamag éppoly jó és kimagasló értékű volna, mint a Mauthner Ödön udvari magkereskedő által kizárólagosan forgalmazott impregnált répamag. Természetesen ez hiábavaló erőlködés, hiszen azon gazdákat, kik már impregnált répamagot vetettek, se fel nem iltetik, se attól többé el nem tántorítják: lévén egyedül hivatottak arra, hogy véleményét formáljanak. És mert e vélemények rendkívül kedvezők, a konkurrenzia elég vakmerő, hogy magát tolja fel bírónak, mintha bizony a delikvens ítélkezhetne a bíró fölött! Valóban a legfőbb ideje, hogy a konkurrenzia ily féltelen elajúlása ellen a földművelésügyi miniszter, a legújabbban gondoskodjék a

tisztességtelen versenyről szóló törvény megalkotásával.

— **A kivándorlás.** A Magyar Társadalomtudományi Egyesület ez év január hó 23-án és 24-én tartotta meg szakértekezletét az amerikai kivándorlásról és visszavándorlásról. A tanácskozás folyamán igen nagy anyag merült fel, melynek rendszeres feldolgozására és a szükséges konkluziók megállapítására az anket tiztagu bizottságot küldött ki. E bizottság tagjai lettek: Beck Lajos, Buday Barna, Farkas Pál, Gaál Jenő, Gerster Béla, Giesswein Sándor, Hencz Károly, báró Lévy Lajos, ögrói Pallavicini György és Szász Zsombor. A bizottság összesen nyolcz ülésen tárgyalta az anyagot és megállapodásainak eredményét terjedelmes memorandumban foglalta össze.

Mindenekelőtt megállapítja, hogy a kivándorlás neve alatt ismeretes népesedési mozgalom a jelenkor gazdasági és szociális életének szerves jelenségei közé tartozik és mivel organikus proceszszus, orvoslása is csak organikus uton történhetik. A kivándorlással szemben ennél fogva minden erőszakosság kerülendő. A kivándorlási ügy állami kezelése nem lehet más, mint elsősorban közigazgatási, azután prophylaktikus természetű. Első sorban a kivándorló érdekeit kell védelmeznie, még pedig nemcsak utközben, hanem folytatni kell ezt a munkát odaát Amerikában és a visszavándorlókkal szemben itthon. A kivándorlás helyes megítélésének egyik főfeltétele a teljes, pontos és sokoldalú statisztika. Bár az országos statisztikai hivatal néhány esztendő óta nagyon érdemes munkát végez ezen a téren, mégis konstatálnunk kell, hogy adataink ma megbízhatatlanok és elégtelenek. A jövőre nézve a statisztikai hivatal kebelén belül egy oly szervet kellene felállítani, amely kizárólag ezen anyag gyűjtésével foglalkozik, még pedig nemcsak a szoros értelemben vett népmozgalmat illetőleg, hanem a vele kapcsolatban levő összes kérdésekre kiterjedőleg. E célból érintkezésbe kellene lépnie a külföldi adatszolgáltató közegekkel. Ohajtandó, hogy a kivándorlókat szállító összes érdekelt hajóállalatokkal oly egyezmény hozassék létre, melynek értelmében azok csak utlevéllel jelentkező kivándorlót fogadjanak el. Szükséges, hogy az Amerikában munkát kereső magyar honpolgárok ugy erkölcsi, mint gazdasági téren az eddiginél hatékonyabb védelemben részesüljenek. A kivándorlók legnagyobb része mezőgazdasági munkás, tehát azokat a bajokat kell legsürgősebben orvosolni, amelyek a mezőgazdasági munkást kivándorlásra viszik. Végül a kivándorlás adminisztrációját kell szervezni és lehetőleg tökéletesíteni. A kivándorlási visszaéléseket, nevezetesen azokat, amelyek a kivándorlók rovására történnek, az eddiginél szigorubbann kell megbüntetni.

— **Letartóztatott rablógyilkos.** Arádon a rendőrség ma letartóztatta Bogujev Pált, ki a múlt évben kirabolta, majd meggyilkolta Micskovics Ferenc maczedóniai illetőségű temesvári pékmestert.

— **Gyorsírótanfolyamok.** Az Országos Magyar Gyorsíró Egyesület április 1-én nyitja meg a folyó tanévben utolsó tanfolyamait a Liszt Ferenc-tér 10. sz. alatti, parlamenti gyorsírók által vezetett Gabelsberger szakiskolában. E tanfolyamok a június 30-iki záróvizsgáig tartanak és ezen idő alatt (230 leckeórán) megtanulják a növendékek a magyar vagy német levelező gyorsírást és a gépirást, továbbá részt vesznek a magyar és német nyelv- és fogalmazás-gyakorlatokon. A tandíj havonta 10 korona.

— **Zola hamvai s a nacionalisták.** A nacionalista Ligue de la Patrie Française ma reggel felhívást bocsátott ki, amelyben heves szavakkal tiltakozik az ellen, hogy a parlament elhatározta Zola földi maradványainak a Pantheonban való elhelyezését. Együttal e hónap 27-ére tiltakozó népgyűlést hív össze, amelyben Maurice Barrés képviselő és akadémikus beszédet fog tartani. Ugy hallatszik, hogy e népgyűlésen fogják elhatározni, hogy április 2-án, amely napon Zola holttestét a Pantheonba átviszik, nagy nacionalista utcái tüntetést rendeznek a Pantheon előtt.

— **Házasságok.** Ifj. Jedlicska István Zenta városi tanácsosa, tartalékos honvédhadnagy folyó hó 2-án tartotta egybekelését Nagy Emmikével, Nagy Gábor nagybirtokos leányával, Nagykyágyán. Stern Adolf magánhivatalnok Budapestről e hó 24-én tartja esküvőjét Hertneken (Sárosmegye) Lichtig Benjámin jószágigazgató leányával, Herminével.

Ehrenfeld Dezső, a „Komárom és Vidéke” politikai hetilap kiadója eljegyezte Wohlberg Malvint, Wohlberg J. leányát.

Kohn Rezső külföldi cégek képviselője eljegyezte Baron Ed. Adoli budapesti kereskedő és háztulajdonos leányát, Katiczát.

— **Egy festőművész halála.** A magyar művészvilágnak egyik érdemes tagja, Kőszegi-Brandl Csosztáv festőművész, székesfővárosi rajztanár ma reggel 43 éves korában, hosszas szenvedés után meghalt a fővárosban. A művész, aki előkelő soproni családból született, kora ifjúságától fogva nagy lelkesedéssel szentelte magát a művészi pályára. Különösen arc- és életképeivel aratott nagy sikert külföldi kiállításokon. A múlt évben pedig gróf Apponyi Albertné és gróf Szapáry Ivánné védnöksége alatt a „Női munkát értékesítő Klótild-egylet” javára rendezett gyűjteményes kiállításával keltett művészek és műbarátok körében élénk tetszést. Az idei télen betegeskedni kezdett, a fővárosnál viselt tanári állásáról, melyet évek óta közmegelegedésre töltött be, szabadságoltatta magát. A múlt hónapban influenzába esett, mely a szivbajos művészt néhány hét alatt megölte. Halálát özvegye és három kiskorú árva gyászolja. Korai elhunytá öszinte részvétet kelt művészi és tanári körökben.

— **Gr. Bánffy Miklós gépkocsija.** A Milánóban megjelenő „Corriere della Sera” Firenzéből a következő táviratot kapta: „Castiglione de Pepoli községben letartóztatták az automobilján utazó Bánffy Miklós magyar grófot és Unberesb a y nevű szintén magyar származású chauffeurját. A gróf automobilja ugyanis Vajano község közelében elgázolt egy kis gyermeket, az alig két esztendő Poccini Ottaviót. A szerencsétlen gyermek a fején szenvedett súlyos sérüléseket és ezenkívül az egyik karja eltört.”

— **Tóth Jenő öngyilkossága.** Tegnap számunkban részletesen megemlékeztünk Tóth Jenő úrnak, Tóth Ede író fiának az öngyilkosságáról. Ma a szerencsétlen véget ért ember életéről újabb részleteket kaptunk Győrből, az öngyilkossá vált emberhez igen közel álló oldalról. E szerint Tóth Jenő, aki csak fogadott fia volt Tóth Edének, természeténél fogva egyáltalán nem volt a züllésre hajlandó ember. Boldogtalan családi élete kergette a kétségbeesésbe és utóbbi időben ezért kereste a zajos társaságokat. Legalább ezt írta Győrbe egy levelében, amelyet két nappal öngyilkossága előtt küldött oda.

— **Stösszel tábornok a börtönben.** Stösszel, Port-Artur védője, akit előbb halálra ítélték s akinek halálbüntetését a császár tíz évi várfogságra változtatta, már megkezdte fogházbüntetését. A Péter Pál-erődben rendezték be a számára egy czellát a Nebogató mellett s ide egy ténnyelvezetést vezette be. Ugyanaz a pétervári távirat, mely erről beszámolt, még azt is jelenti, hogy a császár rövidesen elengedi Stösszelnek a fogházbüntetését.

Később jelentik Pétervárról: Ma reggel megjelent Stösszel lakásán a helyőrségi parancsnokság adjutánsa és felszólította, hogy kövesse őt a Péter Pál-erődbe. A várfogház parancsnoka nem volt elkészülve arra, hogy Stösszel ma fogja megkezdni büntetését s így nem gondoskodott számára czelláról. Stösszelnek várnia kellett, míg egy czellát be rendeztek.

— **A tifusz.** A tiszti főorvosi hivatal jelentése szerint, tegnap két új beteget szállítottak be a Szent Gellért-kórházba. Nyerges Anna 44 éves napszámosnő és Jamletz József 17 éves napszámost, mindkettőt az V. ker. Párkány-utca 1429. hr. sz. házból. Nyerges Annát egy eldugott kamarába zárva találta a tiszti főorvos, aki a ház fertőtlenítésekor az összes helyiségeket alaposan megvizsgálta. Ezt a házat minden részletében fertőtlenítették az elmúlt éjjen át. — A Szent Gellért-kórházban ez idő szerint 23 férfi és 39 nő van ápolás alatt. Meggyógyult 5 férfi és 4 nő. Meghalt egy férfi és egy nő. Megfigyelés alatt van 31 férfi és 13 nő.

— **Váltóhamisító kereskedő.** Hatalmas rekordot ért el a váltóhamisítás terén Fischer Lajos volt ruhakereskedő. A Kiskereskedők és Iparosok Bank-társulatánál mintegy száz kisebb-nagyobb váltót helyezett el, amelyekre itteni és külföldi cégek neveit hamisította rá. Amikor rájöttek a csalásra és megtették Fischer Lajos ellen a feljelentést, a váltóhamisító már megszökött. Valószínűleg Amerika felé vette útját. A károsultak között van Eliás Adolf, Kayekur Károly és Böhm Ferenc sarajevói, továbbá több bécsi és budapesti cég.

— **Kétszázötven munkás kizárása.** Megirtuk annak idején, hogy a Danubius hajógyár munkásai hetek óta állanak harcban az igazgatósággal. A gyár torpedó-osztályának munkásai mintegy hét héttel ezelőtt küldöttségileg keresték fel az igazgatóságot és arra kérték, hogy bocsássa el a munkavezetőt, aki állandóan az érdekeik ellen dolgozik. Az igazgatóság vonakodott ennek a kérelemnek eleget tenni, mire a munkások sztráikkal fenyegetőztek. Ennek az lett az eredménye, hogy az igazgatóság százötven embert, akik a torpedó-osztályban dolgoztak, kizárt a munkából. Az iparhatóság előtt megindultak a békéltetési tárgyalások, de eredménytelenül végződtek. Tegnap azt jelentették, hogy a gyártelep géposztályában hasonló mozgalmat indítanak a munkások. Az igazgatóság, mielőtt értesült erről, újabb kétszázötven embert zárt ki a munkából. Ma délből az irodába hívták be a munkások összes bizalmi férfait, ahol kijelentették előttük, hogy ha társaik nem nyugosznak bele a szabott feltételekbe és nem állanak hétfőn reggel munkába, kimondják a krimicsaut és elbocsátják mind a három ezer embert.

— **Tiszthelyettes és kocsi.** Épületes botrányok voltak tanui ma délből a Lánchíd környékén járó-kelők. Az utcán egy kisebb katonai csapatot vezetett Schuller János, az 52. gyalogezred tiszt-helyettese: A csapatnál szembe hajtattak számozatlan kocsiján Solyomár Géza bérkocsis-segéd. Amikor a csapat mellé ért, szokás szerint hangosan elkiáltotta magát:

— Hopp!

Ezután elfordította a lovakat, de a kocsi mégis közvetlenül a csapat mellett mehetett el. Baj nem történt, de a tiszt-helyettes éktelen dühbe jött. A csapat éléről odalépett a kocsihoz és kardot rántva, ezzel a kiáltással vágott végig a kocsison:

— Hundsungar!

Erre aztán nagy kavargás támadt. A kocsi visszavágott, a közönség közül pedig, akik látták a jelenetet és fiallották a szitkozódást, nekimentek a kádétnak, aki igen szorongatott helyzetbe került, többen meg is akarták verni. A katonai csapat néma szemlélője volt a botrányban, amelynek végére is a közeli rendőr vette végét. A rendőr a dologról jelentést tett a főkapitányságon.

— **Tizenhét gyermek elvevén eltemették.** Vérfigyaszto, a bűnkronikában példátlanul álló bűntényt fedezett föl a szevillai rendőrség. Egy Rodriguez Felix nevű cipésmestert s a vele közös háztartásban élő Munoz Franciska nevű asszonyt tartóztattak le. A házaspárra az a súlyos vád nehezedik, hogy saját gyermekeiket — számszerint tizenhétet — elevenen temették el a legborzalmasabb módon. A szörnyeteg házaspár huszonöt esztendő óta él együtt és huszonkét gyermekük volt. Az első husz esztendővel ezelőtt temették el. Rodriguez egyik gyermekének a születését sem jelentette be az anyakönyvi hivatalban, hogy hivatalosan ne is tudjanak róla. Mikor valamelyik gyermek utjában volt, ép és egészséges állapotban, becsavarta lepedőbe, leeresztette egy mély gödörbe, oltott meszettel öntött rá és betemette földdel. Most, hogy elfogták a gonosz házaspárt, azzal védekeztek, hogy a gyermekeik betegek voltak és meghaltak, s azért nem jelentették be a halálukat, mert nem volt pénzük a hivatalos költségekre és temetésre. Az embertelen szülőket átadták a törvényszéknek.

— **Benzinrobbanás.** Majdnem végzetessé válható szerencsétlenség történt ma este hét órakor a Dekkert és Homolka-féle villamos-szerelő gyár Vörösmarty-utca 67. szám alatt levő helyiségében. A földszinten levő szerelőteremben, ahol állandóan husz munkás dolgozik, felrobbant egy benzines kád. A szerencsétlenség egyedüli okozója — mint a már megejtett vizsgálat kiderítette — Sipos Gyuláné napszámosasszony volt, aki vigyázatlanul egy benzinnel telt kádat annyira közel vitt a műhelyben világító gázlámpához, hogy az rögtön felrobbant. A robbanás pillanatában természetesen azonnal lángot fogott az asszony ruhája és a szerté fröcsesenő benzintől meggyuladt Baróti László fémcsiszoló és Burghardt András galvanizáló munkás ruhája is. A robbanás nagy konsternációt okozott a gyárban, úgy, hogy nem is gondoltak

mindjárt a mentésre és így a három szerencsétlenül járt ember súlyosan összeeggett. A mentők mind a három sebesültet bekötötték és lakásukra szállították. Tűzvédelem nem keletkezett.

— **A szabóiparosok szervezkedése.** A kisiparos szabók és a szabómunkások között ismét kitört a harc. A szabómunkások szakszervezete új árszabályt akar a szabóiparosokra kényszeríteni s hogy fokozatosan megtörjék ellenállásukat, egyes helyeket bojkott alá helyeztek. A szabóiparosok erre elhatározták, hogy szervezkedni fognak a szakszervezetek ellen s e célból a Szabóiparosok Körében (Hársfa-utca 24.) márczius 22-én, este nyolcz órakor értekezletet tartanak. A szervezőbizottság felhívja a munkaadókat, hogy az új árszabályt semmiesetre se írják alá.

— **Halálozás.** Dálnoki és mezőmadarasi dr. Medve Kálmán földbirtokos e hó 20-án, pénteken, reggel 75 éves korában meghalt Budapesten. Az elhunytat neje, szül. szentmártoni Onody Ilonán kívül két fia, dr. Medve Zoltán cs. és kir. kamarás, belügy-miniszeri titkár és Medve Miklós fogalmazó az ő felsége személye körüli miniszteriumban, gyászolják. Az elhunyt földi maradványait e hó 24-én helyezik örök nyugalomra a szatmármegyei Kőcsén levő családi sírboltba.

— **Két társasutazás.** A Központi Menetigyiroda 73-ik és 74-ik társasutazása iránt igen élénk érdeklődés nyilvánult meg, ami egyrészt a nevezett vállalat külföldön is előnyösen ismert, kitűnő hírnévnek örvendő kirándulásainak, másrészt pedig a tervezett utazások érdekes és vonzó programjának tulajdonítható. Az utasok minden kényelmének biztosíthatása céljából a szállók husvétit tulszultoltsága miatt úgy az olaszországi, valamint a konstantinápolyi kirándulásra csak április hó 5-éig fogadnak el jelentkezéseket. Részletes prospektussal készséggel szolgál a m. kir. államasutak menetigyi-irodája (Budapest, Vigadó-tér 1.).

x **Folyékony kenyér.** Már ilyen is van, öröme a vérszegény, gyenge embereknek. A folyékony kenyér, melyről itt szó van, táplálék és könnyebben emészthető a buzakenyérnél s emellett étvágytalanság, soványság, tüdőbaj, vérszegénység, ideges álmatlanság ellen a leghathatósabb szer; aki beteggyógyból kel s gyenge, valamint a szoptató anya is csak ezt a folyékony kenyeret igya s megerősödik. Ez a tápláló, gyógyító, kellemes ital a világhírű Hercules-sör, amely a legtisztább malátából készül.

x **Evőeszközök és nászajándékoknak** való dísz-tárgyakról sok száz fényképpel tarkított albumot állított össze Polgár Kálmán órásmester (üzlete és raktára Budapest, VII., Erzsébet-körút 29. sz.) melyben a hazai ötvös-ipartermékek szép sorrendben fel vannak tüntetve. Ez a körülmény külön meglepetést azért érdemel, mert Polgár Kálmán a „Magyar Védő-Egyesület” tanúsága szerint a honi ékszeripar terjesztésén fáradozik. Aki tehát rendelésével nevezett céghez fordul, az nemcsak előnyösen vásárol, de egyben a hazai ipart is támogatja. — Lapunk olvasóinak közvetlenül Polgárhoz intézendő felszólításra a tekintélyes album-árjegyzék ingyen és bérmentve megküldetik.

x **Mechlovits és Fái úri szabó-céget,** mely a rendeléseket pontosan intézi el, ajánljuk olvasóinknak.

x **Zászlók,** czimerek minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

x **Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér**

x **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna és vívásra.

x **Dr. Hönig Izsó** elektroterápiái és Röntgen-intézet (Károly-körút 24.) az orvosi tudomány modern gyógyeszközeivel felszerelve páratlanul áll a fővárosban és főképp idegbetegeknek (neurasthenia, hysteria), csúszások, köszvényesek, szivbajosok, elhízottak, bőrbetegek, zsábadban, álmatlanságban szenvedők stb. találnak benne bajuk ellen sikeres gyógykezelést. Az intézet hirdetésére felhívunk olvasóink figyelmét.

x **Az előkelő világ** kiváló előszeretettel keresi fel a Michelstaedter utóda Váci-utca 3. szám alatt cipő-áruházát; magunk is méltányoljuk a közönség ezen elismerését, mert cipőinek mindegyike egy-egy különlegesség. A szabott árak a talpba bevésve vannak és így túlkövetelés nem létezik.

WIKUS TATRA TEJCSOKOLADÉ

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

A tanítónő.

Bródy Sándor falusi életképe. Bemutatták a Vigszínházban márczius 21-én.

Az új magyar drámairodalom egyik legértékesebb s legvértelmebb költői munkájával gazdagodott a mai innepi estén, amely nemcsak Bródy Sándor sikerben és elismerésben oly gazdag írói pályájának újabb diadalmos állomása, hanem ünnepe volt irodalmunknak, ünnepe a színháznak, ahol ezt a darabot oly nagy megértéssel megérzékítették s ünnepe a közönségnek is, amely egyre ragyogóbb szemmel s jelenetekről jelenetekre fokozódó benső gyönyörűséggel futtatta a darabot diadalra. Az az új, nyugat felé húzó csapás, melyen versköltőink novelláiról, egy-két szociológusunk már jó messzire előre törtet s amely határaitra legszűkebb, ellentállásra legirratlanabb éppen drámairodalmunkban volt, ma este mértőföldre megtisztult, kitágult s káprázatos, már nem is oly távolba eső képét varázsolta elénk a friss, élettől, erőttől, igazságtól duzzadó megújulásnak. Attól a percztől fogva, hogy a mai darab első jelenete feléledt, Bródy Sándor tudatos biztossággal, a költői őserő temperamentumos hatalmával kapta össze és ragadta magával összes vágyainkat s míg az utolsó lüktetés is egyszerre vonaglott végig a színpadon s a nézőtérre, mindeztől el sem engedte többé. Szinte úgy képzelem, hogy a mesebeli óriás könnyű, játékos kedvével az ölébe emelte az egész színpadot, a gyereknézőteret és színészeinek és közönségének — minden eléjük meredő avult várromot, posványt, szikes ugart, sőtét rengeteget átlépő sétányában — megmutatta a maga hírodalmának tündérszép panorámáját. Megmutatta egyszerű, magyar falusi történet s három felvonásnak primitív határozottságu keretében, de olyan közvetlen igazsággal, annyi költői erővel, hogy minden alakja nem hogy a hamisítatlan falusi életet, de az életet áramlotta át a nézőtérre.

A darab gyorsan indul, a petyhüdt életű hátrászeli faluba megérkezik az új tanítónő. Nem volt protekciója, hát ide érkezik meg. A pályázók között övé a legjobb bizonyítvány, senki sem ismeri s ezen a kettős véletlenségen mulik, hogy a falu kegyura, öreg Nagy István épp az ő bizonyítványaira bök a sok közül. A tanítónőt a kántor házában, ahol kicsi sifonéros szobája várja, falusi szeretettel fogadják. A kántor leánya etetni kezdi, a fiatal, sovány s tejfehér tanító, aki az új nevelési irány szenvedő hirdetője, megírandó könyvéről, a nagy fin szótárról neki regél. Csak a főúr, ez az aranyzavú agg plébános kérde őszinte megdöbbenéssel, hogy kerülhetett ilyen szépen és ilyen fiatalon ebbe a sárfészekbe. A tanítónő még nem látja annak. A tanítónő csak úgy repes a boldogságtól. Falun van, amelyről pesti küzdelmes tanulói éveiben annyit álmodozott. Csupa jó ember, csupa szeretet és csupa béke. Nagy bubos kemence és meleg, puhaszörű czirnos a bubos alján. Aztán meg külön sifonér, amelybe berakhatja a három hófehér ingecskéjét. És a bubosból és a czirnos szeméből és át a fehér falakon rája ragyog, átvillan, rája kaczag az iskola, szép, okos parasztyerekeivel. A tanítónőt a hivatása vezette, parancsolta ide ebbe a faluba, amelyet ő: falunak álmodott — s amely csakhamar kibontakozik előtte szűkös maradiságával s leányos hamvas testére való mohóságával. A vendég híre csakhamar szétszalad a faluban s jön a mindig szószerű harsogó káplán, fanatikus morál-elveivel és erkölcsi kényszerzubbonyát rá akarja vetni a tanítónőre. A leány bátran, felvilágosodottan, a káplán villogó szemében istenkáromlóan és minden erkölcs nélkül szegzi a béklyózó egyház ellen a maga állami kinevezését. Erre a biztos területre riad, de megjelenik az állam képviselőjében a szolgabíró s bejelenti, hogy ebben a faluban minden leányérkező és minden asszony nép első sorban ifj. Nagy Istvánnak, a milliomos parasztnábob s a falu kegyura fiának a prédája, azután pedig az övé, az állami hatalomé, a szolgabíró uré. A tanítónő idegenül néz széjjel. A falu tisztaságára ráborul a vak szürkeség s ebből a szürkeségből hatalmasan, sőtétén, erőteljesen, parancsoló és leigázó módon lép eléje ifj. Nagy István, a pesti színésznőket tartó, telivéreket fé-

kező, elkényeztetett, szilaj s kitünő lélettől duzzadó fiatal paraszt, aki Németországban járt az egyetemen, herczegnőket tánczoltatott s most apja birtokain gazdálkodik. Ifj. Nagy István eleinte az inasával üzenteti be a tanítónőnek, hogy látogassa meg — a tanyai iskolák ügyében. A tanítónő mindennek nagy külső elszörnyűködésére, de benső kárörömére kiparancsolja az inást, ha beszélni valója van a gazdájának, jöjjen át az ur maga. Ifj. Nagy István el is jön maga. Erős, fiatal természetű, elbizakodott szavából előtör a szilajság. A tanítónő körül szétugrasztja az egész morogva engedelmességedő társaságot s egészen egyedül marad a fiatal leánnyal. Felvonásvégi nagy jelenetük egyik legszébb dialógia a darabnak. A fiatal paraszti ur eleinte parancsolóan, aztán ingerülten, fokozott dühvel akarja megfékezni a leányt, amint makranczoskodó fiatal telivéreit fékezi maga alá, de nem használ parancs, fenyegetés és csábítás s a büszke ur életében először, igaz sértve és porig alázva, egy egyszerű, szegény tanítónő által kidobatik a fehér leányszobából. Rövid s már az első másfél órán belül így vicserítia fogát, így tája szét éhes száját a tanítónőre álmának álma: az eltemetett, csendes és munkáskodó hőtiszta falu.

A 2-ik felvonás néhány hónappal később játszik. Egyszerű falusi iskolában, vagy tizenöt kicsi parasztleányt tanítgat a tanítónő. Első meglátásra szívet hatalmába ejtő idillikus kép. Csak úgy árad belőle a falusi primitivség. Az éneklő, szipót apróságok között, mint az üldözött vad, huzódik meg a tanítónő. Ifj. Nagy István mindennap virággal és éjjeli zenével hódítgatja. A tanítónő kihajítja az ablakon a virágot s legfőkébb egy pattanó szirmot rejt el az imakönyvében. Leány ő is. A zenétől álmos a feje s fáj a szíve. Leány ő is. Minden talajt elveszített maga alatt, idegenben van, rossz, ledér hírű költik a faluban s a nagy hatalmu tekintetes iskolaszék már gyülekezik, hogy megvizsgálja erkölcsi fundamentumait. A gyülekezésről egyenként szökik át a szolgabíró s a káplán, hogy elébb a maga mentőkariát felajánlja, ha a tanítónő ebbe a karba simul. Mind hasztalan, a tanítónő büszkén és emelt arczczal áll az iskolaszék teljes ülése elé, amely végül elítéli s állásától elmozdítja. Ez az ülés groteszk beállítással is teljesen igaz és élethű. A vádaskodó farizeusok, a jegyzőkönyvet vezető tanító mindig leintett védelme s végül a tanítónőnek ki-pattantott szilaj kitörése egy magával ragadta a közönséget, hogy az ilyen hatáskelés a legrikább példa. A tanítónőt elmozdították s a leány együtt pakkol a fiatal, fin tudós tanítóval, hogy valahol, valamelyik másik csendes faluban vele együtt huzódjék meg szerelme, élet és fiatalág nélkül. De előbb egyszer még össze szeretne kerülni ifj. Nagy Istvánnal, aki ezt a poklot alája fűtötte s aki ime a legnagyobb erőszakkal beváltotta ígéreteit. Ifj. Nagy István apjától tudja meg az iskolaszék ülést. Azonnal jön is a tanítónőhöz, hogy az egész iskolaszéket ott rögtön szétkeresse. De már csak egyedül, egymással szemben maradnak. És így egyedül a fehér falusi iskolában, kitor belőlük az a titkolt, forró szerelem, amely eddig emésztette őket. Gyönyörű költői erővel megirt nagy jelenetben, a fokozódó hatás mesteri kiaknázásával vallja be szerelmét a férfi s — megkéri kezét a leánynak. A tanítónő eleinte gunynak veszi, de aztán félve és remegve, félig lehunyt szemmel ő is hinni kezd, előtte megemesedik, megnő ifj. Nagy István alakja, akiből most tör ki a magyar paraszt nagy szíve és vérbéli nemessége. Most már ő, a leány adja oda csókra a száját, de Nagy István most ugyanazzal hártja el ezt az odaadást, mint néhány pillanattal előbb a tanítónő hártotta el az ő tiszta kérését. Ez itt iskola, itt még nem szabad csokolódnunk. Boldogan, erősen, teli akarattal, hittel egymás mellett a jövő elé, iskolákat fognak építeni a tanyákon; ifj. Nagy István lemond a kártyáról, asszonyról, hogy más életet kezdjen. A második felvonásnak e jelenete után alig maradt szem szárazon s a tapsorkán a legelementárisabb erővel tört elő.

A harmadik felvonás újra a tanítónő szobájában játszik. Ifj. Nagy István szerződötti kárpótlásul könyvtárnoknak az ösztövért tanítót, amiért nem mehet el együtt nyomorogni a tanítónővel. A tanító csendes, megalázott természetű itt hirtelen kilép kereteiből s félszegen, teli siró komikummal az orvul való leszúrásal fenyegeti meg a gazdag urat, ha csak a szeretője

lenne a tanítónő. Ifj. Nagy István szándéka azonban tiszta és becsületes. Az egyszerű tanítónőhöz parancsolja ravaszkodó apját s gőgös anyját, akit asztmája miatt tolokocsin tolnak s a szülők meg is kéri a leány kezét. Megkéri — némi fenntartással. Elvégre a fiuk herczegnőkkel is tánczolt, válogathat a nőben, elegendőben, minek venné el ezt a pesti kis perszonát, aki, ki tudja, mivel babonázta meg a fiuk szívet. A milliomos paraszt eleinte ötszáz holdat ígér a tanítónőnek és más férjet: a szolgabíró, ha már épp férjhez akar menni. A szolgabíró csakugyan meg is jelenik a tanítónőért s az ötszáz holdért, de csakhamar épp oly őrösen távozik is. Ekkor a paraszt nagy, sok megvesztegető pénzt kínál a leánynak. Tán vagy hetven-ezer forintot, tán vagy annál is többet. A tanítónő megfogdossa a bankókat, aztán gyorsan kiold a zsebkezdője sarkából egy krajczárt, maradt még neki őt s azt az egy krajczárt beleteszi a milliomos börtárczájába. Neki ez az egy krajczár épp oly sok, mint amannak a hetven-ezer forint, mégis odaadja, ingyen odaadja, nem kér tőle semmit cserébe. Az öreg Nagy István látja, hogy ő már nem tud boldogulni, hát átengedi a teret a feleségének. Ez meg is kéri a tanítónő kezét — de nem feleségnek, hanem szeretőnek. Teszi ezt oly sértő módon, hogy a tanítónő most már daczból, szenvedésből — elfogadja. Lesz a szeretője a fiúnak, de el fogja idegeníteni szívet a szüleitől, akik ilyen kegyetlenek tudnak lenni. Ebben azonban megakadályozza az agg plébános néma jósa; ehelyett a tanítónő kikoszorúzza ifj. Nagy Istvánt. Büszkén távozik a fehér kis szobából, mialatt ifj. Nagy István újra a boros üveg mellé roskad. Pillanatok mulnak el, míg az öreg milliomos parasztra nem kiált a fiára:

— Mit ülsz itt te mulya, siess és hozd vissza!

A mesének ilyen hiányos, primitív elmondása még csak sejtetni sem engedi azt a drámai erőt, amely a darabnak minden jelenetében igaz költőiséggel lüktet. Levegő és hus és vér és melegség és élet van ebben a darabban, amelyet Bródy Sándor talentuma oly remekül megérzékített.

A Vigszínház gyönyörűen adta elő. Varsányi Irén, a tanítónő még soha nem volt ilyen nagy művésznő. Csendesen, aláhúzások nélkül játszott, azzal a megrázó erővel és megértéssel, amely csak a legkiváltságosabbak privilégiuma. Az első és különösen a második felvonásvégi nagy jelenete kinő a mi színészi megájtásunk keretéből. Hangjának melegségével, arczának, mozdulatainak lehetetlen változásaival a legbensőbb érzések egyszerű, keresetlen módon való megjelenítésével érte el azt a nagy hatást, amelyért ma egész este szakadatlanul ünnepelte a közönség. Feltörő öröme és tömpított, legfájdalmasabb zokogása között alig egy-két megájtási skála, de maga a megájtás tökéletes s az illuziókeltés éiragadtató volt. Mellette leginkább feltűnt Fenyvesi ifj. Nagy István szerepében. Erőteljesen, igazán önmérséklettel játszott a nagy jelenetekben, méltóan partneréhez. Igaz és jó volt Hegedűs, a főúr és Tihanyi a tanító szerepében. De épp oly hűek voltak Szerémy, Haraszthy Hermin, Góth, Vendrei és Tapolczai is. A darabot összájtékban mintaszerűen adták elő s az ilyen előadást csak a Vigszínház tudja produkálni. Olyan jelenetet bédául, mint a kis parasztlányok iskolai tanulása, a kis Kövesi Magda vezetésével, csak a Vigszínház tud mintaszerűen beállítani. A dráma stíle, belső és külső értéke teljesen érvényesült s az ilyen maradandó irodalmi értékű munkánál ez a lehető legteljesebb dicséret. Ezt a dicséretet a Vigszínház joggal megérdemli.

A közönség ezernyi szemével és szívével szinte felitta a darab szépségeit. Nem volt az az ötlet, futó hangulat, ostorozó guny, melyet azonnal át nem vett volna. A második felvonás elejének idilli bája szinte elbabonázta, s bár nyílt színen eddig is sokat és zugón tapsolt, a falusi iskola festői képe után perczekre megakadt az előadás. A felvonások közök szakadatlan ünnepléssel teltek el. Különösen Varsányi Irént, Fenyvesit és Tihanyit hívták a függöny elé. A szerző ünneplése természetesen még intenzivebb volt. Az első felvonás után tizenötösöz, a második után legalább harmincszor szólították elő. Az egész ház tombolt, éljenzett és szilajkodott az elragadtatástól. A végső felvonás is tapsorkánba fult. Gyönyörű és diadalmas estéje volt ez úgy a szerzőnek,

mint a színháznak egyaránt. Bródy Sándor művészetét megértette a közönség s ezért a gyönyörűségért volt olyan hálás.

Igazi Bródy-premier volt. Ragyogón forró, csupa művészet. És diadalmas és diadalmas.

Miklós Jenő.

A dollárkirálynő.

(Operett három felvonásban. Szövegét írták: Willmer A. és Grünbaum Frigyes, zenéjét szerzte: Fall Leó.)

Echár Ferencz nagy sikerei azt a csalóka hitet keltezték, hogy a bécsi operett ideje visszatért és a bécsi keringőzene ismét hódítva járja be a világot. Holott csak egy izmos talantom haladt diadalútján és győzött éppen azzal, ami nem volt benne bécsi. Hogy ez valóban így van, egyszerűen rá kell mutatni a bécsi operettinvázióra a magyar színpadokon és arra a tényre, hogy a „Vig özvegy” sikerét meg sem közelíti egy darab sem, sőt a „Vig özvegy” körül bemutatott bécsi operettek inkább buktak, mint győztek. Még a „Varázskeringő” sem tudott kellően hatni, mert szövege, zenéje speciálisan bécsi, olyan, amelyet Leihar előtt is hiába próbáltak elfogadtatni a budapesti közönséggel. Olyan, amilyen tucatzájával bukkott Budapesten, még ha Bécsben egetverő volt is a sikere.

A Királysínház mai újdonsága szintén az osztrák császárvárosban született s onnan került hozzánk, akik most kényszerűségből az An der Wien és a Carl-sínház műsorából tengetjük operettéletünket. Bécsi közéletünk márkája díszlik a darabon, amely éppen azért aligha lesz hosszútávú a magyar földön. Szövege abból a fajtából való, amelyet tisztos író-íparosok ácsolnak össze verejtékkel. Izléstelenség nélkül, de híján az ötleteknek és humornak is: amolyan becsületes kisiparos munka. A zene jóval fölülte áll a száraz librettónak, de nem szárnyal magasan. Több benne a rutin, mint az invencio és ami melódia felesillan, az fájó emlékezéssel jár együtt kedves és értékes, régen megirt partitúrákra. Két-három értékesebb szám is tartja a sort s ezeknek meg is volt az erősebb hatásuk.

Pedig a szövegírók jó ötletből lehetett volna csinálni pompás darabot és ehhez a kitűnő librettóhoz azután érdemes lett volna komponálni gyönyörű zenét. De az istenek akaratából és a librettisták ötlettelensége miatt nem így történt. Cauders milliárdos házában így mindössze kettős szerelem szövődik, amely az obligát házasságra vezet. Az egyik leányt, a milliárdos hugát egy elszegényedett magyar báró, volt katonatiszt veszi feleségül, a milliárdos leánya egy másik Amerikába vitorlázott katonatiszté lesz. Persze nem simán, de a gyenge bonyodalom talán alig érdekeli annyira, hogy itt elmondjuk. Szerepel még egy táncosnő is, akit viszont mint orosz grófnőt a milliárdos vezet az anyakönyvvezető elé, hogy később néhány zsák aranyért szabaduljon tőle.

A zene, amint mondtuk, jóval felette áll a szövegnek, ami azonban nem jelenti értékét. Minden kotta izlésről tanuskodik, a legtöbb pedig jó emlékezőtehetségről is. A hangszerelés is jó minták után készült és az egész egy polgári talantom bolyegét viseli magán.

A mai estével leginkább az előadás békített ki. Ragyogó keretben pompás alakításokat láttunk. Mindenekelőtt tanui voltunk egy fiatal színésznő teljes és meglepően nagy sikerének. Szegedi Erzsí hirtelen mint kész szubrett pattant a színpadra. Frissen, igazi temperamentummal játszott és táncolt. Szivderítő pajzanság volt minden mozdulatában,

csupa fiatalág és ragyogás a játékában. Már pompásan előadott belépőjével nagy sikert aratott, amely egyre fokozódott. Gyönyörűen leített orosz tánczáért viharosan megtapsolták. Petrás Sári a milliárdos leányt játszotta pazar ruhákban, bájos daczczal és szerelmes megenyhülésében kedvesen. Ötvös Gitta vidámságot vitt a színpadra. Pompás, kacagató figura volt Örley Flóra álszenteskedő házvezetőnője. A férfiak közül Raskónak volt nagy sikere. Elegáns volt, szépen énekel és játékaival is kielégített. Mellette Csapó haladt, akit szintén dícséret illet. Németh József, Simai, Csiszér, mind buzgón segítettek és hogy a publikum alig akart felmelegedni, arról ők nem tehetnek. A színház gyönyörű színes keretet teremtett, szép díszleteket és pompás ruhákat, megtéve ezzel a magáét. A darab szabatos fordítását Faragó Jenő végezte, ő írta a gördülő verseket is. A szövegen saját ötleteivel sokat segített s nem egy kacagás az ő sikerült élceinek szolt. A közönség az első felvonás után alig tapsolt, a második után azonban többször hívta a szereplőket és a jelenlevő zeneszerzőt.

(*) Marteau és Dohnányi ma rendezte második Beethoven-estéjét a fővárosi Vigadó nagytermében, a közönség folyton fokozódó érdeklődése mellett. Ezúttal négy szonáta volt a műsoron. Kezdték a negyedikkel (op. 22. A-moll) és folytatták az elsővel (op. 12. D-dur). A művészek mind a kettőt rendkívül finoman, diszkrétén, szinte naiv egyszerűséggel játszották, mint ahogy azt megkívánja ez a két szonáta, amelyet Mozart vagy akár Haydn is megírhatott volna. Ami ezután következett: a 30. opuszámba foglalt hatodik (A-dur) és nyolcadik (G-dur) szonáta, az már az igazi Beethoven volt és ezt a művészek egészen a mester szellemében is adták elő. A közönség nem bírt betelni a fenséges harmóniákkal és különösen az A-dur szonátának rendkívül poetikusan és mély érzéssel előadott Adagioja után, valamint a darab végén szünni nem akaró tapsviharral jutalmazta a művészeket. Hasonló lelkes méltánylásban részesült a G-dur szonátának művészi előadása is.

(*) A parlament királysobrai. Az Országos Képzőművészeti Tanács szakosztályai ma együttes ülést tartottak, amelyen a tanácskozást Schulek Frigyes műegyetemi tanár vezette. A Képzőművészeti Tanács együttes ülésén megbeszéltek Seenger Béla kőfaragó telepén a parlament épületébe tervezett királysobrok — a király és királynő szobrainak — mellékalakjait, hogy helyesen vannak-e kifaragva. A tanács egyhangulag konstataulta, hogy a Firenzében kifaragott mellékalakok kifogástalanok.

(*) Odillon Helén ügye. Odillon Helén, férjezett Pecsics Béláné gondnoksági pöre tudvalevőleg most folyik Bécsben. A bécsi bíróság a kiváló művésznőt ugyan még mindig Girardi komikus nevének tartja, dacára annak, hogy Odillon Helén rég elvált első férjétől, sőt most már harmadikban ment férjhez és pedig Pecsics zágrábi gyógyszerészhez. A m. kir. Kuria is végérvényesen kimondotta, hogy Pecsicsné magyar alattvaló és így vagyonának kezelése is magyar bíróság hatáskörébe tartozik. Ez alapon vizsgálta meg a művésznőt dr. Kovács Izsó budapesti orvos, aki háromnegyed évi vizsgálat eredményeként most terjedelmes jelentést tett Novák V. ker. járásbírónál s véleményében, ellentétben a bécsi szakértő orvosokkal, Odillon Helént teljesen épelméjűnek s kiváló értelmességűnek vallja. Ez a vélemény bizonyára érvényesülni fog a bécsi bíróságok döntésénél is és azokat méltányos határozatra fogja készíteni; a rendkívüli érdeklő-

déssel várt ügy tehát elég bonyodalmas és zavaró helyzetet teremtett.

(*) Az Országos Színművészeti Akadémia növendékei ma este az Urania színpadán a másolót Meilhac egyfölvonásos színművét és utána a Sevillai borbélyt, Beaumarchais négyfölvonásos vigjátékát adták elő. A másolóban Andor Mária játszotta Julietta szerepét, zajosabban és szélesebb gesztusokkal, mint ez az érzelmes szerep megkívánja. Az ilyen hibára az iskolának kellene figyelmeztetni a növendékeket, s addig nem bocsátan nyilvánosság elé, míg le nem szoknak róla. A másolót Hunyady Andor adta olykor tulságos szövegletesen, de ezzel nem rontott az alakon, mely ilyennek van rajzolva. Némi önmérséklettel tűrhető szerepet csinálhat magának belőle. Somló Lajos Mance író játszotta, Nagy Adorján Amelint, a színesítő féltékeny imádját. Mindkettőn látszik a tehetség nyoma, de az is, hogy a kezdet elején vannak a sevillai borbélyban Mártonffy Róbert (Almaviva), Harsányi Rezső (Bartholó), Gombaszögi Frida (Rozina), Alapi Nándor (Figaro) és Kiss Lajos (Bazilio) szerepeltek. Jól összevágták előadás volt, az iskola gyakorlottabb növendékeivel, kik közül csak Gombaszögi való az első énekesek közül, de nagyon ügyesen mozgott és értelmesen, csinosan mondta el a szerepét, hogy igen szép jövőt lehet jósolni az igen kellemes megjelenésű fiatal leánynak. A közönség a többiekkel együtt őt is ismételtén megtapsolta.

(*) Budapesti Cabaret-színház. Negyedik hete következik a Nagy Endre vezetése alatt álló „Budapesti Cabaret-színház”-ban a páratlan sikerű márcziusi műsornak. E héten is minden este előadásra kerülnek a műsor színdarabjai: „A koalíciós orosz-lánok” és a „Wekerle mondta” című politikai szatírák. Ezenkívül három bohózat: „A publikát fényképezik”, „az új tavaszi kalap” és a „Tingli-tangli” Cabaretban; négy színházi tréfa: „Aczetylén-fény”, „A modern reklám”, „A vajda a Somákról” és „A lipótvárosi zsur”. Husz-huszonöt cabaret-szám tartja a műsört, amelyet Nagy Endrén kívül László Rózi, Ferenczy Károly, Fábian Kornélia, Balogh Bözske, Szécsy Magda, Kepi Jolán, Sajó Géza, Huszár Károly, Gabányi László, Máhr Nándor és Kövály Gyula adnak elő. A héten kezd meg szereplését a Cabaret állandó vendége: Z. Molnár László, a Magyar színház művésze.

(*) Egy szerb művésznő jubileuma. Tudoszits Zorka, a kiváló népszínművésznő, „a szerb Plaháné” ma ünnepelte meg a belgrádi Nemzeti Színházban huszonöt éves színésznői jubileumát. Péter király a Szent Száva-rend negyedik osztályát adományozta neki. Az egész ország ünnepelte a művésznőt.

(*) Az „Uj asszonyok” főpróbája. Az Urania színházban ma délután volt a főpróbája Ráth István „Uj asszonyok” című darabjának, melyet hétfőn este mutat be a színház.

(*) Intim színház. Minden délután zsúfolt ház előtt tartja előadásait az Intim színház. Számos új magánszámon kívül mindennap színpadra kerül a színház egyik legvidámabb újdonsága, Henry Bernstein vigjátéka „Az én szobám”. Vasárnap délután két előadás lesz: 3—5-ig és 5—7-ig.

(*) Hangverseny-naptár. A Nemzeti Zenede igazgatósága 1908. évi márczius hó 24-én, kedden este fél nyolcz órakor a Fővárosi Vigadó kistermében hangversenyt rendez. A hangverseny műsorán Schumann, Gluck, Csajkovszky, Vieuxtemps, Liszt, Mozart, Mendelssohn, Bach, Spohr, Merkle, Stefanidi és Alaga Géza művei szerepelnek.

A X-ik filharmóniai hangverseny hétfőn, márczius 23-án este fél nyolcz órakor lesz a Vigadóban Kerner vezetése alatt. A hirtelen

MOLL-féle SÓSBORSZESZ

legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölés csusz, köszvény és egyéb meghűlési bajoknál. A raktárakban ólommal zárt (plombit) üvegekben 1 korona 90 fillérért kapható. MOLL-készítmény kérendő.

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által

BÉCS, I., TUCHLAUBER 9. SZÁM.

Videki megrendelések naponta postautánvél mellett teljesíthetnek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

MOLL-féle SEIDLITZ-POR

feltűnő hatással mindama gyomorhajoknál, melyekből a rossz emésztés és székrekedés szokott keletkezni. A gyógyszer-tárakban MOLL készítménye kérendő eredeti dobozokban 2 kor

Fő-szétküldés: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által

BÉCS, I., TUCHLAUBER 9. SZÁM.

Videki megrendelések naponta postautánvél mellett teljesíthetnek. — A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

megbetegedett Takács helyett Szemere Árpád és Venczel Béla vették át a IX-ik szimfónia bariton- és basszus-szerepeit. E szerint a műsor következőképp alakul: 1. Beethoven „István király”-nyitány; 2. Beethoven IX-ik szimfóniája Vasquez-Molina Itália, Valent Vilma, Arányi Dezső, Szemere Árpád, Venczell Béla s a m. k. Operaház teljes énekkarának (karigazgató Noseda) közreműködésével. — Vasárnap, 22-én délután fél négy órakor nyilvános főpróba lesz népszerű helyárrakkal, melyen ugyanezen teljes műsor kerül előadásra. A főpróba-hoz vasárnap déli 12 óráig Méry Bélánál (Andrássy-ut 12.) délután fél három óráig pedig a Vigadó pénztáránál árusítják a jegyeket.

Fráter Loránd és Márkus Lily hangversenye márczius 25-én, szerdán lesz a Royalban és máris óriási érdeklődés mutatkozik iránta. Fráter Loránt többek között egypár újabb magyar nótát is fog énekelni, azonkívül, hogy Kern, Csiky, Tarnay, Kálmán és más magyar szerzők dalait adja elő. Márkus Lily pedig, aki Németországban a télen a legnagyobb sikerekkel hangversenyezett, csodás zongorajátékával fog ismét megjelenni a fővárosi közönség előtt.

Major J. Gyula zongoraművész április 1-én a Royal-teremben Kemény Rezső zongoraművész, Schiffer Adolf gordonkaművész és Várkonyi Flóris, a Vigopera magánénekező közreműködésével tartandó szerzői hangversenyén a következő új műveit fogja először előadni: Zongoradarabok: 3 koncertfantázia, Suite galante, Találkozás, Incsekedés, Utazás a Balaton körül, A Balaton partján, Szerzetes, apáca és szítharag, Mikor a szőlő érik, Tihany ostroma. Kamarazene: Zongorahármas, Dalok: Ha leülök asztalomhoz. Azt mondják itt a képlet, Nem kérek én, Ne kérdezzetek, Olvasgatom verseimet, Szeretlek, Egy álom eltemettem, Feledés, A sztrájk után.

Feinhals Frigyes, a világhírű operaénekes április 9-én egyetlen dalestélyt rendez a Vigadó nagytermében. Ezzelal kizárólagosan dalok és balladák lesznek gazdag műsorán. Jegyek Feinhals és Major estélyeire Méry Bélánál váltandók.

Akadémiai zenekar. Az új szimfonikus zenekar hangversenyének legnagyobb érdekessége „A végzet dala”, Brahmsnak a műve lesz. Százhatvan tagú énekkar és nyolcvanöt tagú zenekar adja elő Popper Dávid vezénylete mellett. A hangverseny e hó 30-án, hétfőn este, nyilvános főpróba pedig (2 és 1 koronás belépti díjak mellett) előtte való nap, vasárnap délután fél négy órakor lesz a Liszt Ferenc-terti zenepalotában. Jegyek a „Harmonia”-ban kaphatók.

Böjti mulatságok.

Postás-bál.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, márczius 21.

Végére jár a böjti szezon, ám Karnevál hercege nem egykönnyen adja meg magát. Ma este a Royal termében semmi fáradtságot sem vécetett észre s ha jól sejtjük, huszvéig lesz még egynehány találkozásunk vele.

Ezzelal a postatakarékpénztári tisztviselők toborzották a táncz fíradhatatlan híveit a Royalba. Nagy és ragyogó közönség jött el, melynek a sorában ott láttuk Csöke Ferencz miniszteri tanácsost, a postatakarékpénztár tanácselnökét, Halász Sándor miniszteri tanácsost, postatakarékpénztári igazgatót, Kálmán Gusztáv miniszteri tanácsost, a postatakarékpénztári tanács tagját, Henyei Vilmost, posta- és táviratigazgatót, a hollandi takarékpénztár itt időző tagjait: Dubois és van Brabant igazgatókat, továbbá Baros Géza és Csuri Jenő miniszteri osztálytanácsosokat, Kardos Nándor központi főfelügyelőt, Béla Henrik országgyűlési képviselőt és még számos osztályfőnököt, tanácsost és főtisztviselőt.

A rendezőség, melynek élén dr. Hódy Lajos, miniszteri titkár buzgólkodott, dicséretes munkát végzett, mely példaként szolgálhatna minden bálközönségnek. A bált, amint a meghívó hirdette, pontosan 9 órakor kezdték meg. Az első csárdáshoz, Csóka Józsi muzsikája mellett, több mint kétszáz pár állott fel, akik a legjobb hangulat mellett tartották ki a ragyogó parketten.

A rendezőség igen izléses tánczrenddel kedveskedett a hölgyeknek.

Ott voltak:

Asszonyok: Dr. Halász Sándorné, bellusi Baross Gézáé, Csuri Jenőné, dr. Deschán Achillné, Radványi Gyuláné, baáni Berényi Antalné, Csikos Ferenczné, Wertheimer Rezsőné, Kalmár Istváné, Dobó Emílié, Szőnyi Sándorné, Gröber Lászlóné, Winkler Józsefné, Földvári Sándorné, Pfeiffer Gyuláné, dr. Gönczi Béláné, Bérczi Róbertné, Perl Nándorné, Bass Jánosné, Eliás Venczellé, Mandl Béláné, Roschitz Józsefné, Nemcsik Agostonné, Tschögl Károlyné, Czibere Károlyné, Csabányi Antalné, Koós Ignáczné, Bonyhád Pálné, Magyar Ferenczné, Palágyi Vinczéné, Hautiger Jánosné, Novák Adolfné, Borkovitz Jánosné, Tuboly Ferenczné, Buidossi Mihályné, Marsofszki Lajosné, Bródy Zsigmondné, Fantusz Adolfné, Reiter Jánosné, özv. Zimányi Dánielné, Hajóssy Albertné, Radó Zsigmondné, Tetl Jánosné, Iványi Sándorné, Gyenes Ignáczné, Zsigmond Józsefné (Kecskemét), Vadász Jenőné, Sulyok Gyuláné, Erilyer Kálmánné, Székely Józsefné, Németh Jánosné, Horváth Sándorné, Dénuusz Jánosné, Irgang Mihályné, Schenk Ferenczné, Sebő Samuné, Cozonyi Béláné, Henisch Győzőné, Novelli Antalné, Nammer Jánosné, Dencz Ákosné, Minke Béláné, Hemmerling Aladárné, dr. Müller Katicza, Szerb Józsefné, Timmer Kálmánné, özv. Ebersz Károlyné, Vajda Józsefné, Szabó Dávidné, Hann Benőné, Kutny Lajosné, Schönvetter Oszkárné, özv. Stamberger Hermanné.

Leányok: Arany Erzsike és Margit, Kelen Vilma, Szathmári Ilonka, Csikos Etelka és Vilma, Münczl Gizike és Hedvig, Horváth Mariska, Békeffy Olga, Molnár Iluska (Z.-Egerszeg), Rábel Katicza (R.-Szombat), Horváthi Mariska (Lelle), Vass Margit, Szathmári Jozefa (Pta.-Földvár), baáni Barényi Ilonka, Gaszner Teri, Gröber Irénke, Winkler Ilonka, Nemes Irén, Ács Etel és Aranka, Bihari Olga, Demus Karola és Margit, Sulyok Miczike, Horvth Iluska, Szerb Annuska, báró Perényi Ilonka, Hemmerling Margit és Paula, Vajda Margit, Vermes Ella, Miskei Juliska, Sugr Ilonka (Jászladány), Déhmüller Katicza, Szathmári Janka (Pta.-Földvár), Róna Margit, Bródy Paula, Radó Olga, Lukács Annuska, Szántó Ella és Margit, Zimányi Margit, Abos Miczike, Hajóssy Ilonka, Tetl Macza, Minke Tessa, Iványi Bözsi, Gyenes Aranka, Tiss Piroska, Szklenár Emmi, Buidossi Ilonka, Erdős Nellike, Halász Bella, Nuofér Margit, Pintér Erzi, Halász Etuska, Teleki Böske és Annuska, Vámos Tusika, Novelli Analka, Bródy Jolán, Guttmann Etelka (P.-Bábolna), Pfeiffer Berta és Gizella, Boross Ilonka, Roth Margit (Szabadka), Szentgyörgyi Aranka.

** A Balatonlellei Fürdőegyesület e hó 21-ére a Vigadóban tervezett hangversenyyel egybekötött tánczestélyét közbejött akadályok miatt e hó 27-én ugyancsak a Vigadóban fogja megtartani.

EGYESÜLETEK.

(—) Az Uránia Tudományos Egyesület közgyűlése. Az Uránia Magyar Tudományos Egyesület szombat délután tartotta meg IX. rendes közgyűlését Molnár Viktor államtitkár, ügyvezető-elnök vezetése mellett. A közgyűlésen az egyesület tagjai nagy számmal vettek részt. A közgyűlést Molnár Viktor államtitkár nyitotta meg, az Uránia Magyar Tudományos Egyesület kilencedik rendes közgyűlésére megjelent tagokat és vendégeket a legmelegebben üdvözölve, a lefolyt évek közmívelődési mozgalmával foglalkozott. Korszakalkotónak tartja gróf Apponyi Albert miniszter azon nagyszabású törekvését, amelyet a múlt év első felében juttatott kifejezésre és amely abban áll, hogy a felnőttek oktatásában rejli nagy és hatalmas kulturális tényezőket az egész országban szerveztesse. Ha az iskolán kívüli közoktatás teljesen magyar és gyakorlati lesz, ha a vezetés és irányítás egy kézben fog összpontosulni, tehát a közoktatásnak az a része is, amely az iskolák tekintetében ma a különböző minisztériumban külön-külön nyer gondozást, az iskolán kívüli tanításban egységesen érvényesül, akkor a szervezés teljesen kielégítő lesz. Az Uránia feladataival, a tudományok és művészetek népszerűsítésével és terjesztésével összefügg magának a tudásnak magasabb értelemben vett ápolása. Ily alapon működtek

s ennek a tudatában történt, hogy az Uránia kezdetől fogva kiterjesztett e működését nemcsak az egész országra, hanem a külföldre, sőt a tengerentúli világrészekre is és segítette szerzőit, hogy külföldön szerezhessék benyomásaikat irodalmi munkásságukhoz.

Végül bejelentette a főtítkár, hogy Rudolf kir. hercege emlékszobra már elkészült és leleplezését valószínűleg májusban tartják meg.

A közgyűlés a főtítkár jelentés egyhangulag tudomásul vette és munkálkodásáért köszönetet szavazott.

Ezután dr. Mészáros Károly főpénztáros tett jelentést a múlt évi pénzkézlelésről. E szerint az 1907. évben az egyesület bevétele 46.531 K 40 f volt, a kiadás 45.818 K 34 f, a pénzmaradvány 713 K 06 f. A megbecsülhetetlen szellemi eredmények mellett az anyagi alakulás is kecsgetető.

A pénztárnoki jelentést a közgyűlés tudomásul véve, a pénztárnoknak és az ellenőrnek a felmentvényt megadta és megállapította az 1908. évi költségvetést, amely a következő: bevétel 25.300 K, kiadás 32.070 K s a várható rendkívüli bevételekből fedezendő hiány 6770 K.

Molnár Viktor elnök több előterjesztés után öszinte köszönetet mondott az egyesület tagjainak, akik anyagi és szellemi hozzájárulásukkal lehetővé tették az Uránia Tudományos Egyesület igen nagy eredményeinek és szép sikereinek elérését.

Ezután Szentmáry Dezső kuriai bíró az egyesület tagjai nevében meleg hangon köszönő beszédet intézett Molnár Viktor államtitkárhoz.

Ezután dr. Klupathy Jenő egyetemi tanár, főtítkár előterjesztette a múlt évről szóló jelentését, melyből örvendetesen tűnik elő, hogy az Uránia a művelődésnek a nép nagy tömegébe való elterjesztésében mily óriási mértékben halad. A múlt évben 265 helyen 653 előadást tartott 113.892 hallgató előtt. A hallgatók közt 23.116 fűzet alaku előadás-szöveget osztottak ki, vagyis előadásokként 35 fűzetet. E fűzeteket az egyesület előállítási áron, darabonként 8—12 fillérért adja, de tervbe van véve, hogy azok árát felére leszállítsa, bárha így kiadásuk veszteséggel fog is járni. Amint e veszteség fedezésére kilátás lesz, e tervet megvalósítják, hogy ily módon a népet olcsó fűzetekben jözan irányu tanulságos olvasmányokkal lássák el. Az Uránia az idén elkészítette a munkásgimnáziumok szervezési szabályzatát. Ilyen intézmény a főváros nyolcz kerületében, továbbá több vidéki helyen létesült.

(—) Az utca művészete. Reille Pál e hó 24-én este fél kilencz órakor a Pápai Körben fölvásást tart az utca művészetéről. („Pápai-Kör” Menton-kávéház, Andrássy-ut 51.)

(—) A Természettudományi Társulat ülése. A Királyi Magyar Természettudományi Társulat választmányára Wartha Vincze elnöke alatt a társulati palotában ülést tartott, amelyen a folyó ügyek elintézése után a pénztáros bejelentette, hogy dr. Telbisz János vegyész 50 korona alapítványt tett a Chemiai Folyóiratnak. Azután az ülés a Pozsonyi Toldi-Kör 22-én rendezendő Vutkovics-linnepélyén való részvételét határozta el és a képviselőre Fésüs György udvari tanácsost, pozsonyi igazgatót kérte föl. Végül 71 új tagot választottak be, akikkel a tagok száma 9154-re emelkedett (köztük 308 alapító és 254 hölgytag van).

AFORIZMA.

(Az amerikai „Evening Post”-ból.)

Miss M. R. Silsby: A nők szépsége egy kölesűn, — melyet a természet visszakövetel — ha csak a porcellán-pouder, a legjobb kezes, nem egyenlítő ki a tartozásunkat.

Amerikai Porcellán-pouder. Társaság, Budapest, IV. Kossuth-utca 1. Ismertető fűzet ingyen.

Nagyszombati cacao és csokoládégyár Nagyszombat.

— Kérjünk: földrajzi, történelmi, természettudományi és mesecsokoládét. —

FŐVÁROS.

(A sütőipar. A tanács ma elhatározta, hogy a sütőipar gyakorlásáról szóló új szabályzatot, amelyet a belügyminiszter most már véglegesen jóváhagyott, ez év április elsején életbelépteti. Az új szabályzat egyrészt terhes feltételeket ró a sütőiparra, másrészt azonban a köztisztaság, közegészség szempontjából nagyon is üdvös rendelkezéseket tartalmaz. Megszünteti a mostani piszkos, egészségtelen pinceműhelyeket, kiküszöböli a műhelyekből a hálókamrákat s arra törekszik, hogy a sütőipar, amely egyike volt a legerősebb magyar iparoknak, újra lábraállítsa, egészséges alapokra helyezze. Az új szabályzat főbb intézkedései többek között ezek:

Kimondja a szabályzat első részében, hogy a sütőipar a székesfőváros területén csakis olyan műhelyben gyakorolható, mely az általános közegészségügyi, építészeti és tűzrendőri követelményeknek megfelel s amelynek közvetlen közelében istálló, árnyékszék, pöczegődő, trágyatartó s egyéb bomló, szerves anyagokkal fertőzött helyiség vagy ilyen udvar nincs. Pinczehelyiség sütőipari műhelyül csakis akkor használható, ha az építészeti szabályzatban megállapított feltételeknek mindenben megfelel. A sütőipari műhely és annak tartozékát képező ipari czélokra használt helyiségek falai, mennyezete és padlózata kifogástalan tiszta karban tartandók. A műhely padlója egyszemű, hézagokkal nem bíró, vízhatlan burkolatból készíthető. A mostani nem megfelelő műhelyek átalakítására három esztendő enged a tanács.

A kenyér és péksütemények forgalomba hozataláról szóló rész kimondja, hogy kenyér és péksütemények csak az iparhatóságnál bejelentett üzleti helyeken (boltokban, sütőműhelyekben), vagy a hatóság által kijelölt helyeken (vásárcsarnokokban, közpiacokon) árulhatók. Az elárúsító üzletekben és helyeken, nemkülönben a fogyasztó helyiségekben (vendéglők, kávéházak, kávémérések és tejszarnokok) a kenyér és péksütemény olyképp tartandó, illetőleg kiszolgáltandó, hogy a vevő, illetve fogyasztó közönség választása és a sütemények összefogódása és megropogtatása ki legyen zárva és a vevőnek, vagy fogyasztónak csakis annyi darab és olynemű kenyér, vagy sütemény adandó át, amennyit megvenni, vagy elfogyasztani kíván. Az elárúsító és fogyasztó helyeken jól olvasható, nagy betűkkel tábla függesztendő ki, amely a péksütemény összefogódásának és megropogtatásának tilalmára figyelmeztet.

A szabályzat rendezi a munkaadók és segédszemélyzetük között való munkaviszonyt is s ebben a tekintetben egészen új alkotás, amelynek igazi hatását majd csak a gyakorlati élet mutatja meg. Megállapítja a szabályzat a munkások felvételét, a munkaidőt, az általánosságban megszabható munkabért s a munkaadó és munkás egymással szemben fennálló jogát és kötelezettségeit.

Végül megszabja a végrehajtási rendelkezéseket és a büntető határozatokat, amelyek minden egyes esetben akképp állapítják meg a büntetés mérvét, amint kisebb vagy nagyobb egészségrendőri vagy más kihágást képeznek. A büntetés többnyire 1—100 koronáig terjed, amikor puszta kihágásról van szó s 5 napig terjedhet elzárás alkalmaz a harmadszor visszaesésnél.

(A vámszedés jogának ügye. Gróf Andrassy Gyula belügyminiszter a városi vám-, állás- és helyilleték-, valamint a kikötés- és kirakóhely díjak szerzése jogának az érvényességét további egy évre, vagyis az 1909. évi márczius hónap végéig meghosszabbította. Megengedte, hogy a jelzett vámokat és illetékeket a jelenleg érvényben álló javadalmi díj-szabályzat II., III. és IV. részében megállapított díj-jegyzék alapján szedhessék be.

(Építőipari téli tanfolyam. A kereskedelemügyi miniszter értesítette a székesfőváros hatóságát, hogy — méltányolva a fővárosnak az ipar-rajziskola fenntartása és fejlesztése körül tanúsított áldozatkészségét, szívesen hajlandó az ennél az iskolánál szervezett építőipari téli-tanfolyamot, az ipari képesítés érdekében, ugyanolyan támogatásban részesíteni, mint az állami ipar-szakiskolákon fennálló ilyen tanfolyamokat. De kiköti, hogy ez a tanfolyam is alávesse magát az e tekintetben érvényes szervezeti és tantervi szabályoknak.

Téli sport-czikkek

Mű- és versenykorcsolyák. Jégjátékok. Hockey. Jég-hockey szabály 20 fillér. Sved. nov. g. sveiczi, úröbl, haitingyi- és amerikai röplé sport és gyermek-zánkók, obogon srb. Litenfeldt aki 30 korona Norvég-ki, labaszárak, hólapok Téli sportlőpörek és iszisziszetek Sportárjegyzék ingyen.

EKRTEZ TÓDJR sportüzlete, BUDAPEST, IV., KRISTÓF-TÉ

SPORT.

(Negyvenezer koronás olimpiai államsegély. A magyar sportkörök bizonyára nagy örömmel veszik tudomásul, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium idei költségvetésébe állandó tételként felvett 10.000 koronás olimpiai államsegélyt gróf Apponyi Albert miniszter és Wekerle Sándor miniszterelnök jóvoltából erre az évre 40.000 koronára lett felemelve és az erre vonatkozó utalványt már a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök alá is írta. A londoni olimpiadon tehát a magyar embersport minden ágával képviselve lesz, az atléták, vívók, uszók és tornászok 28—30 tagu csapatjához, a nemzeti evezős nyolczas és skiffistáink is csatlakozhatván, számszerűleg se leszünk oly szegényesen képviselve, mint az eddigi olimpiai versenyeken: Athén, Páris, és St. Louisban. Akkor, midőn ezt a nagy államsegélyt hírül adjuk, nem feledkezhetünk meg az olimpiai bizottság elnökségéről sem, melynek tagjai, gróf Andrassy Géza elnök, Muzsa Gyula társelnök és Gerenday György ügyvezető-elnök, minden befolyásukat latba vetették az államsegély kieszközölésén.

(A vasárnapi mérkőzések. A Magyar Atlétikai Club és Ferencvárosi Torna Club vasárnapi ezüstlabda-mérkőzése elé fészült várakozással tekintenek a sportkörök. Mindkét csapat szorgalmas tréninget folytatott, hogy a gyönyörű díjhoz méltó játékot produkálhasson s hogy a díj megnyeréséhez való esélyeit növelje, a MAC-ot ezenkívül a reváns reménye is tudásának teljes kifejtésére sarkalja. Mindezeket s a két csapat jelenlegi kitűnő formáját tekintetbe véve, bizonyos, hogy a közönségnek e szezon egyik legszebb mérkőzésében lesz alkalma gyönyörködni.

Csapatösszeállítások: MAC. Budai — Oláh, Kelemen — Magyar, Hildebránd, Medgyessy — Fekete, Krempels, Kelemen I., Vangel, Borbás. FTC.: Fritsz — Rumbold, Manglitz — Weinber, Bródy, Gorszky — Rónai, Weisz, Korody, Schlosser, Szeitler. A mérkőzés fél 4 órakor kezdődik. Bíró: Hajós Alfréd (BTC) lesz. Előzőleg a Gyógyszerészek ujonnan alakított csapata játszik a MAC. egy kombinált csapatával.

A Budapesti Torna Club és a Törekvés Sport Egyesület bajnoki mérkőzése iránt, mely vasárnap lesz a millenáris-pályán az MTK.—BAK. mérkőzése előtt, is nagy érdeklődés mutatkozik. A Törekvés Sport Egyesület az idei szezonban már többször szép eredményt ért el s így kemény munkát fog adni a BTC. legénységének, mely lassan mégis formába jön. A mérkőzés pontban fél 2-kor kezdődik és Szűsz Hugó bíró vezetése mellett fog lefolyni.

A Magyar Testgyakorlók Köre és a Budapesti Atlétikai Klub bajnoki mérkőzése a millenáris-pályán lesz a BTC.—Törekvés-match után. Kezdeté d. u. 4 órakor lesz. Mindkét match egy belépő-jegygyel tekinthető meg.

A 33-as Football Club és a Nemzeti Sport Club vasárnap találkoznak a lágymányosi pályán a bajnokságban. A mérkőzés eredménye teljesen nyílt és kétségkívül döntő jelentőségű lesz a bajnokság sorsára.

DR. HÖNIGIZSÓ

Elektrotherapiai és Röntgen-Intézet. Elektronikus gyógyítás

Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift
Telefon 102—30.

Gyógytényezők:

Elektromágneses gyógyítás.

Röntgen sugarakkal való kezelés.

Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalizáció).

Kék fényvel való kezelés.

Villamos hőfürdők (Elektrotherm).

Villamos fényfürdők.

Villamos masszázs (Vibratio).

Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.

Villamos vízfürdők.

Szénasav fürdők.

Főbb javallatok:

Általános idegesség (neurasthenia, hysteria).

— Rendelés d. e. 8—11-ig, d. u. 2—6-ig. —

— Rendelés egész napon át. — Kívánatra prospektus

Ideggyengeség állapotok

Almatlanság.

Hódsék (Paralysis).

Idegfájdalmak, idegszabály (Neuralgiák, Ischias).

Gerincvelő-sorvadás (Tabes).

Szívbetegségek.

Véredényelmeszesedés.

Köszvény és csusz (Rheuma, hugasavas lerakódások, izületi és csontbajok).

Székrekedés.

Anyagszerebajok. (Elhatalmasodás, vészeségesség, Bőr-bajok. Bőrvészketeg

Hajbetegségek (Hajhullás kopaszság.)

Aranyeres csomók.

NYILATKOZAT

A Kerpel kézfinomítót az összes kézfinomítók között a legjobbnak találtam, mert hatás gyors és biztos és használata a legkellemesebb

Kerpel György. Felek

Kerpel-kézfinomító ára 90 fill. 4 üveget bérmentve küld: Kerpel Gyógysz., Budapest, Lipót-körút 28.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A Polónyi—Lengyel-pör. Azon hírrel szemben, mintha a budapesti büntetőtörvényszék esküdtbíró-sága a nagy sajtópör esküdtzéki főtárgyalását április 6. és következő napjaira tűzte volna ki, illetékes helyről nyert értesülésünk szerint, a főtárgyalást az április hó 21-től május hó 2-ikáig terjedő esküdtbíró-sági ülészekben tartják meg. A tárgyalást, amely előreláthatólag április 21-én kezdődik, Zsitvay Leó elnök fogja vezetni.

§ Párvy püspök panasza. A szeptesi püspök által panaszolt zsarolási és hamis tanúzás bünygyben tartóztatott Kovács Klotild paggazdasszony, Bodon Gézné postahivatalnoknő és Dán Anna szakácsnő nevében a védők a mai napon a vizsgálóbíró által elrendelt előzetes letartóztatás ellen felfolyamodással éltek a törvényszék vádpanaszához, amely ezen felfolyamodásokat dr. Takács bíró előadása alapján hétfőn délben fogja tárgyalni.

§ Rosszalásra ítélt táblabíró. A lipótvári írásbíró-ság vezetője, Vitális Kálmán táblabíró az elmúlt évben feltalált valami új szerű méhkas. Hogy ezt a szabadalmát értékesíthesse, a írásbíró-ságnak egy fel nem használt helyiségét berendezte asztalos-műhelynek és Huszka János börtönőrt, aki ért az asztalosmunkához, elvonta rendes foglalkozásától s beállította méhkas-készítőnek. A táblabíró azonfelül még két hivatalosolját is felhasznált privát céljaira, akiket, ha vacsora vagy ebéd volt nála, libériába bujtattatott s felszolgáltatta velük az ételeket. Ezek a vizsáságok tudomására jutottak Vitális felsőbb hatóságának, amiért ellene elrendelték a fegyelmi eljárást. A kir. Kuria kisebb fegyelmi tanácsa ma elsőfokon foglalkozott Vitális Kálmán fegyelmi ügyével s Kűchler Gyula koronaügyész-helyettes indítványára rosszalásra ítélte a vádlott táblabíró.

§ Dávid Márton pöre. A tárgyalás mai ötödik napján azok a tanúk tettek vallomást, akik Dávid Márton két zsidóval, a vád szerint Kreiszmann Salamon és Berger Áronnal látták Kiskupányból a falu határán kívül fekvő kőbányához menni, hol 1906. május 16-án éjjel a gyilkosság történt. Tanúk Dávid Mártonnak idáig majdnem minden lépéséről számot tudnak adni. Dávid a tanúkkal való szembesítések az azt mondja, hogy az egész összeállított mese. Tanúk — ugymond vádlott — részben ellenségeim és kitanították őket. Délután folytatják a tanúk kihallgatását. Husz tanut hallgattak ki, akik azonban Kreiszmannban és Bergerben nem ismerték fel azt a két embert, akit Dáviddal láttak a gyilkosság napján menni. A tanúkihallgatást vasárnap délelőtt is folytatják. Hétfőn Spitz meggyilkolása tanúinak kihallgatására kerül sor.

§ A bankárok ügye. A letartóztatott Kardos-család ügyében még mindig folyik a vizsgálat. A vizsgálat lassú menete arra indította dr. Pollák Illés és dr. Gál Jenő védőket, hogy több rendbeli előterjesztést adtak be dr. Székely vizsgálóbíróhoz. Az előterjesztésekben arra az álláspontra helyezkednek a védők, hogy mivel a Kardos-család ellen az összes panaszosok csak hitlen kezelés címén tettek följelentést, a vizsgálat anyagából ki kell zárni minden olyan körülményt, mely a hitlen kezeléssel összefüggésben nincs. Panaszt emeltek a védők amiatt is, hogy a szakértők, akiket az üzleti könyvek átvizsgálásával bízott meg a vizsgálóbíró olyan adatokra is kiterjesztették a vizsgálatot, amelyek a bank bukását idézték elő, holott erre csak

az esetben lenne szükség, ha a család vagy vétkes bukás miatt az összes igazgatósági tagok ellen tett volna valaki följelentést. Végül újból kéri a védők Kardos Zoltán és Kardos Géza szabadon bocsátását s a Kardos-bankok összes igazgatósági tagjaival kívánják igazolni, hogy Kardos Zoltán és Kardos Géza sohasem folytak be az üzleti kezelésbe. A vizsgálóbíró hétfőre újból beidézte az összes igazgatósági tagokat s ezek kihallgatása után fog a védők előterjesztései tárgyában határozni.

S Megszűnt sajtópör. A keresztény-szocialista párt lapjában, az „Igaz Szó”-ban erősen megtámadta azon póttagokat, akik függetlenségi és 48-as elveket vallottak. A támadásból különösen kijutott Huszár János párttitkárnak, akinek szemére vetette, hogy becsapta az újkéri munkásokat. A közlemény miatt Huszár János rágalmozási sajtópört indított az „Igaz Szó” szerkesztője, Szalánczy Andor ellen. Mára volt kitűzve ezen ügyben az esküdtzéki ítéltárgyalás Sárkány bíró elnökelete alatt. A tárgyaláson ítéletre nem került a sor, mert Szalánczy kiegészítő nyilatkozatát a panaszos elégtétellel elfogadta s panaszát visszavonta. A bíróság ezután a további eljárást megszüntette.

Nyilt-tér

(E rovatban közöltéért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Serravallo
China-bóra vassal.
Erősítőszert gyengeségben szenvedőknek, vérszegényeknek és üdülőknek. Étvágytápláló, ideget erősítő, vért javító-szer.
Különösen izü. — Több mint 5000 orvosi ajánlat.
SERRAVALLO J. Trieste-Baroola.
Kapható a gyógyszerárakban. Fél literes üveg 2 K 60 fill. Egy literes üveg 4 K 80 fill.

Vérgyógyítás.
Hemopatia
Uj, eredeti gyógymód, mely rendkívül sikerrel alkalmazható köszvény-, asztma-, görvéllyör-, szívdült gyomor-, bél- és idegbajokban (neurasthenia) és nemoly fontosabb borbajban (pl. Lupus). Biztos védelem szőlőhűtés és elmezavar ellen. 18 évi tanulmányozás és alkalmazás után most szás meg szás teljes gyógyulás számol be.
E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének Dr. Kovács J. egyet. orvosnak (Hemopatia) rendelés naponta 9-1-ig és 3-6-ig. Díjazott levélre válassz. — Betegeket intézetén kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymódja.

A mainási SICULIA forrásvíz
páratlan nyálkaoldó és étvágygerjesztő; a gyomoréget azonnal megszünteti. A gége, torok, tüdő, gyomor, vese hurutos bántalmainak az összes gyógyvizek hatását föltűnülja.
Kapható gyógytárakban és fűszerkereskedésekben.
Főraktár:
BRAZAY KÁLMAN, BUDAPEST,
József-körút 37. — Telefon 59-46.

Téli fürdőkúra a Szt.-Lukácsfürdőben.
Természetes forró-melez kénforrások. Iszapfürdők, iszapforogatók, mindennemű thermális fürdők, vizgyógykezelés, massage. Lakás és gondos ellátás. Csuz, kőszvégyódeu-, borbajok gyógykezelése és a téli fürdőkúra felől ismerítő prospektust küld ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Budapest-Buda.
„Szt.-Lukácsfürdő” Részv.-Társaság.

Ovszer TIFUSZ ellen.
A városlegítéi Artézi kut szénásvával töltött
Hona
ARTÉZI VIZE legyen mindennapi italod.
Megrendelhető: Telefon 50-72. szám.

KÖZGAZDASÁG.

Iparpolitikánk szociális előfeltételei.

Budapest, márczius 21.

Mióta az ujonnan megkötött gazdasági ki-egyeződés nyomán immár bizonyossá vált az, hogy 1917-ig a közös vámterület béklyói alatt kell ismét dolgoznunk, az ország nagy többségének függetlenségi érzelmeire való tekintettel már tagadhatatlan az, hogy a legortodoxabb közös közgazdászoknak is meg kell barátkozniok azzal a gondolattal, hogy 1917-ig a lehetőség szerint elő kell készíteni az önálló vámterületet. Ennek a törekvésnek a szolgáltatásban, komoly figyelmet érdemel minden olyan munkálkodás, amely azt czélozza, hogy lehetőleg új eszméket adjon az előkészítésnek, avagy helyes gyakorlati irányban terelje az illetékes körök figyelmét. Ebből a szempontból különös figyelmet érdemel az a felolvasás, melyet Elek Pál tartott a múlt héten a Magyar Társadalmi Tudományos Egyesületben a fenti czim alatt tartott. Elek Pál ezuttal az iparfejlesztésnek munkásszociológiai oldalát állította hallgatósága elé. A felolvasását lapunkban már kivonatossan ismertettük, a téma azonban olyan nagy egyébként is, hogy azt egy egyszerű felolvasás keretében szinte lehetetlen kimerítően megismertetni. Az előadásnak főleg abban van a nagy jelentősége, hogy a figyelmet újból felhívta a munkásjóléti intézményekre.

A munkásszociológia tág mezején hazánkban még tömördek a teendő és jövőndő iparunkra nézve szinte életbevágó kérdés az, hogy miképen oldjuk meg a munkás-szociológiai kérdéseket, mert ezek elől kitérni nem lehet. A megélhetési viszonyok hazánkban oly drágák, hogy iparunk versenyképes csak akkor lesz, hogyha e viszonyokat a munkásokra nézve olyképen sikerül megjavítani, hogy ezáltal munkásanyagunk szellemi és anyagi jólétét oly fokra emeljük, hogy az versenyképes legyen munkateliességtényében is a külföldi munkáshoz.

Ebből a munkából pedig egyaránt ki kell vennie a maga részét úgy a kormánynak, mint a társadalomnak és a tőkének egyaránt. A kormánynak vár annak a nagy feladatnak a megoldása, hogy a közigazgatási hatóságok és állami üzemek segítségével a munkások lakásviszonyait és élelmezési viszonyait javítsák úgy, mint arra már a nagy nyugati államokban kész példákat találunk. A társadalom feladata a munkás közszellemi és a reális pályák iránt való fogékonyság felépítése és egész társadalmi rendünkbe való beillesztése; végül pedig a munkások összességének feladata az, hogy önmaguk hatáskörében is komoly törekvéseket mutassanak arra, hogy a szervezkedésükben levő erejükkel ne csak metafizikai és közvetlen kenyeret nem adó előnyök, hanem megélhetési viszonyait előmozdító intézmények megvalósítására is törekedjenek. Mert alig tételezhető fel az, hogy mikor a munkások nagy tömege jóformán minden látható nehézség nélkül százezreket tud áldozni olyan czélokra, melyeknek gyakorlati hasznát maga és családja alig látja: akkor kellő felvilágosítás és józan vezetés mellett ugyanazon áldozatot saját anyagi javának előmozdítása érdekében ne tudná meghozni. Ha e három tényező együttesen dolgozik a cél érdekében, akkor komoly munkával meg lehet majd teremteni a munkás megélhetésének lehetőségét.

Kétségtelen az, ha e téren a mi viszonyainkat összehasonlítjuk a külfölddel, megdöbbentő fekete képet kapunk. Magyarország nem részesítheti az ujonnan keletkező gyárakat oly nagy mértékű támogatásban, hogy a gyárosok a munkásaikat olyan anyagi helyzetbe hozzassák, mint azt a külföldi iparosok tehetik. Versenyképességnek esik áldozatul a munkás anyagi java; pedig ez helytelen s majdnem öngyilkos politika különösen akkor, mikor a kevesebb bérjövdelemmel arányban a megélhetési viszonyok nem kevesebbek, hanem még nagyobbak. A lakásviszonyok, daczára az e kérdésben tartott számos anketnek, ma mit sem javultak. Lakásnyomorúság van a vidéken ép úgy, mint a fővárosban. A munkás bérének hatod, sőt negyed részét is kénytelen elkölteni olyan lakásra, amit egyébként lakásnak is alig

lehet nevezni. Nem is szólván arról, hogy a legénymunkások lakásviszonyai, az ugynevezett „ágyrajárás” rendszere szinte elrettentő képet nyújt. És itt a bajor államminisztérium egyik jelentéséből közli a legényotthon intézményét, amely mindenképpen alkalmas arra, hogy nálunk is meghonosítsuk. A jelentés így szól:

„Legujabban, 1906. április 1-én kísérlet tételét továbbá legényotthon létesítésével is, amennyiben a müncheni Landbergerstrassen levő megháló helyiségekül szolgáló új épület egyik emeletén 12 szoba ellátott egyszerű berendezéssel és a közelfekvő műhelyek segédceinek bérbeadott. A lakószobák mindegyike 14 négyzetméter területű és a folyosóról külön bejárattal van. Egy rugós-matraczsal és három (lőszőr) matraczsal, ékalaku fejpárnával, tollas ágyneművel és gyapjutakaróval felszerelt ágy, egy asztal, 2 szék, egy felső ruha- és fehérnemű-rekeszszel ellátott szekrény, egy falipolcz ruhafozassal, egy tükör, egy kép, egy cipőhuzó, egy köpöcsésze és egy hőmérő képezik minden egyes ily szobának a személyes használatra szánt berendezését. A tulajdonképpeni lakószobák mellett egy közös mosdószoba, közös konyha nagy gáztakarékú helylyel, egy ruhaszárító szoba, egy közös társalgó, melyben szórakoztató olvassmányok vannak, továbbá az említett épület földszintjén levő kád- és zuhanyfürdők állanak a bérlők szabad rendelkezésére. Az összes helyiségeknek, még a folyosóknak is, linoleummal befedett padlózatuk van; gőzfűtéssel és villanyvilágítással vannak felszerelve. Szobánkénti bér fejében, világítást, fűtést és takarítást beleértve, hetenként 2 márka 25 pfenig, vagyis havonként 9 márka fizendő. A nőtlen munkás tehát mindezekért fizet havonként kilencz márkát, azaz 10 korona 80 fillért. Körülbelül ugyanannyit, amennyit Budapesten a nőtlen munkás harmad- vagy negyedmagával lakott zsufolt szobákban egy piszkos ágy használatáért fizet.”

Aki ismeri az alsóbb néposztályok nagy nyomorát, különösen, aki behatóan foglalkozott már a munkások szociális kérdéseivel, az tudja, hogy a munkások testi és lelki életére nézve minő nagy veszedelmet rejt magában az „ágyrajárás” intézménye, különösen abban a korban, mikor az inas felszabadulva a 18-25 éve között önálló életet kezd. A nagyvárosban ilyenkor esik a serdülő ipari munkás az erkölcsi romlottságnak és a társadalmi tévelygéseknek áldozatul s mire családalapításra kerül a sor, rendszerint roncsolt testét és egyensúlyát veszített lelki életét kell előbb meggyógyítania. És a munkások bizony egyébként is jogos elégtelenségének igen sokszor mérges hullámai ebből a lelki ingadozásból származnak. Ha tehát iparfejlesztésünket egészségesen akarjuk végezni, szükséges, hogy a munkáslakások ügye igen sürgősen rendeztessék és ebben a munkában nem szabad megelégedezni a legénylakások intézményéről sem, amelyre felolvasó most felhívja a figyelmet.

Hazai viszonyaink rákfenéje az élelmezés- és drágaság, természetszerűleg első sorban is, sőt kiváltképpen csak a munkásosztályt sújtja. Igaza van Eleknek, midőn azt mondja, hogy Magyarországon minden élelmezési és háztartási cikk majdnem kivétel nélkül vagy az állam javára monopolizálva, illetve magas fogyasztási adóval van sújtva, vagy a mezőgazdaság javára mesterségesen megdrágítottak.

Ha pedig ipari uton készül, akkor kartell-cikket képez és ezek a monopol, illetve kartell-cikknek nemcsak relative, hanem abszolút értelemben véve is elsősorban a munkásokat sújtják. És a progresszív adózási rendszer hiánya itt az állami jövedékeknel szembenitő leginkább, mert e téren az állam összehasonlíthatatlanul nagyobb adót vesz a szegény emberen, mint a milliomoson. Áll ez az összes monopoliumokra: a sóra, a dohánynya, a szeszre és a többire. Mivel pedig bizonyos ipari szakmáknál a hiányos és erőtlen táplálkozás mellett a munkások erőlködéséhez szinte nélkülözhetetlen a bizonyos fokig való szesz élvezete, szükséges az, hogy az ipari munkások olyan olcsó sört kapjanak, miként azt megszerezhetik a többi ipartűző államokban is. Elek szerint: fejenként és évenként a sörfogyasztás kitesz Északamerikában 68 litert, Angliában 127 litert, Csehországban 147 litert, Belgiumban 170 litert s Magyarországon 9½

kezést biztosít, magyar részről az a kívánság hangzott el, hogy a német birodalmi kormányval önállóan tárgyalhasson és lehetőleg gyorsan új táv-irida-szerződést köthessen. Gárdike államtitkár erre azt a kérdést intézte Szalay államtitkárhoz, hogy miután Ausztria és Magyarország között a szerződés tekintetében már ugys megegyezés jött létre, nem volna-e célszerűbb ennek alapján a tárgyalásokat fölvenni. Szalay államtitkár erre kijelentette, hogy az osztrák kormányval ebben a tekintetben még nem léptek érintkezésbe, de rövidesen keresik vele a megegyezést. A szóban forgó 1871-iki szerződés a kölcsönös távirda-forgalmat szabályozza, évről-évre fölmondható és tekintettel a kiegyezési tárgyalásokra, tényleg föl is mondták. Most kell a szerződést meghosszabbítani, amellelt egyes intézkedéseit revizióra szorulnak. Valószínű, hogy a magyar és osztrák kormány képviselői legközelebb érintkezésbe lépnek és közösen fognak a német kormányval tárgyalni és a megkötött szerződést két egybehangzó példányban állítják ki, amelyeknek egyike Magyarországnak, másika Ausztriának szól.

Az Adria mérlege. Tegnap tartotta meg az Adria Magyar Kir. Tengerhajózási R. T. azt az igazgatósági ülést, melyen az 1907. évi mérleget megállapították. A mérleg szerint a múlt évről új számlára áthozott 37.020.20 korona hozzászámítása után 1.356.659.14 korona tiszta nyereséggel zárult. A mérleg alapszabályszerűleg a kereskedelemügyi miniszternek jóváhagyás végett elő fog terjesztetni. A f. évi rendes közgyűlés április 30-án lesz és az igazgatóság részvényenkint — amint azt már jeleztük — 22 korona osztalék kifizetését fogja javasolni. Az igazgatóság Feld Ármán és Schild Ármán czéggazdátokat egyuttal igazgatókká nevezte ki.

A Magyar-Francia biztosító közgyűlése. A Magyar-Francia Biztosító Részvénytársaság ma tartotta meg rendes évi közgyűlést ormódi Ormódy Vilmos főrendiházi tag elnöke alatt, 14 részvényes jelenlétében. A közgyűlésen előterjesztették az 1907. évi üzletére vonatkozó igazgatósági jelentést, zárszámlát és mérleget. Az igazgatósági jelentésből a következőket emeljük ki: „Tűzbiztosítási üzletünk fejlődésben az elmúlt évben öröndetes haladás tapasztalható, amennyiben az 1906. évi 4.515.993 korona 14 fillérrel szemben 1907-ben 4.800.680 korona 53 fillér díjbevétele értünk el és sikerült ezen üzleti ágat kielégítő eredménnyel lezárni. Díjbiztosítási bevételeinket azonban a már korábban tavasszal észlelt súlyosabb terméskilátások csökkentették s így ezen körülmény, valamint a csehországi jégvizlet veszteséges volta szerény összegre apasztotta ezen üzletág eredményét. A zárszámadásban kimutatott 232.926 korona 47 fillérenyi nyereség hovaforrására az igazgatóság a felügyelő-bizottsággal egyetemben javasolja, hogy abból a részvénytőkének megfelelő 6% osztalék fejében 150.000 korona fizetessék ki; 15.951 korona 17 fillér az alapszabályok értelmében az igazgatóságnak és tisztviselőknél járó jutalék; 16.975 korona 30 fillér a tartaléktöke felemelésére; 50.000 korona a tisztviselők nyugdíjalapjának növelésére fordíttassék. Ezen javaslatok a közgyűlés által egyhangulag elfogadotván, az igazgatóság indítványára egyuttal elhatározták, hogy minden 1890. évi aug. 1-én kibocsátott részvény után a 18-ik szelvény átvelele ellenében járó 12 korona osztalékot márczius 20-ától kezdve a társaság főpénztáránál kifizetik. A javaslatba hozott alapszabály-módosítások elfogadása után a választást ettették meg, amely szerint az igazgatóság elnöke lett ormódi Ormódy Vilmos; igazgatósági tagokká: Balabán Adolf, Hevesy Lajos, Fuchs Lajos, Szende Károly, Thiesore Károly; felügyelő-bizottsági tagokká: dr. Dalnoky Béla, Gyöngyössy János, Könyvi Manó, Lónyay Géza, dr. baranyavári Ullmann Pál választották meg.

A Hazai Általános Biztosító R.-T. közgyűlése. A Hazai Általános Biztosító Részvénytársaság ma délután 5 órakor tartotta meg Eskü-tér 6. szám alatt, a Klotild-palotában levő hivatalos helyiségeiben XII. évi rendes közgyűlést. A közgyűlésen, amely a részvényesek szokatlan érdeklődése mellett folyt le, gróf Benyovszky Sándor helyettes-elnök elnökölt. Az igazgatóság jelentése szerint 172.020 kor. 87 fillér tiszta nyereségről számol be, ami rendkívül kedvező üzleti eredménynek tekinthető. A közgyűlés az igazgatóság jelentését egyhangyul felkésedéssel vette tudomásul és ugyancsak egyhangulag járult hozzá a nyereség felosztására vonatkozó igazgatói javaslat-hoz. E szerint az elsőbbségi részvények szelvényei után a rendes 6%-os osztalékon felül még 4% jut kifizetésre, míg az élvezeti jegy (régi szelvények) tulajdonosok szelvényenkint 2% osztalékot kapnak. Seress László hírlapíró és Pethő Sándor országgyűlési képviselő részvényesek felszólalásai után, akik a részvényesek bizalmát tolmácsolták az igazgató-

ság iránt, a közgyűlés megeitette az igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok választását. Igazgatósági tagok lettek: gróf Benyovszky Sándor, Hentaller Lajos, Gomperz Emil és dr. Kán Béla. A felügyelő bizottság tagjai a következők: dr. Mülek Lajos, dr. Pekár Imre, Pozsgay Miklós és dr. Unger Bernát. A megeitett választások után a közgyűlés Eötvös Nagy Imre részvényes indítványára köszönetet szavazott az igazgatóságnak gondos, körültekintő, lelkiismeretes és fáradhatatlan működéséért, amelylyel az intézetet a virágzás útjára terelték. A közgyűlés az igazgatóság meleg ünneplésével ért véget. Közgyűlés után az igazgatóság alakuló ülést tartott, amelyen helyettes-elnökké gróf Benyovszky Sándort, az intézet vezérigazgatójává pedig Hentaller Lajost választotta meg.

A Hazai Általános Biztosító Társaság a most lefolyt évi működésével egy új korszak küszöbére lépett, egy oly korszak küszöbére, amely az intézet jövőbeni még fokozottabb fejlődésére kecsgetető kilátásokat nyújt. Ezt bizonyítja már az is, hogy a társaság az elmúlt évben a legjobb üzleti eredményeket érte el. Ez a kedvező üzleti eredmény pedig annak tudható be, hogy a vállalat élén oly vezérigazgató áll Hentaller Lajos személyében, aki fáradtságot nem ismerő buzgalommal és csodás ügyszeretettel végzi teendőit. Hentaller nagy erélylyel és kitartással látott hozzá a Hazai Általános Biztosító Társaság ügyeinek rendezéséhez és az ő kitünő szervezőképességével, agilitásával s szakértelmével, melylyel mindenkor nobilis tapintat jár, sikerült az intézetet ma Magyarország első vállalatai közé emelnie. Hisszük, hogy a további czéltudatos, pontos és nagy munkára hivatott tevékenység, amely nagyvonásokban Hentaller Lajos működését jellemzi, a folyó évben még fokozottabb eredményeket fog felmutatni és hogy a Hazai Általános Biztosító Társaság Hentaller Lajos czéltudatos és szakavatott vezetése mellett még jelentékenyebb faktora lesz a magyar közgazdaságnak.

Az ipartörvény revíziója és a gyáripár. A Magyar Gyáripárosok Országos Szövetsége már a múlt hetekben elhatározta, hogy az új ipartörvénynek a kereskedelmi minisztérium által közzétett tervezetét az összes iparágak képviselőiből alakult értekezlet elé terjeszti, hogy ily módon az érdekelteknek alkalmat adjon e nagyfontosságú és az egész magyar ipart közelről érintő tervezet dolgában való állásfoglalásra. A szaktanácskozás dr. Chorin Ferenc főrendiházi tag elnöklésével tegnap tartotta első ülést, amelyen a tervezet egyik legnagyobb jelentőségű uilitását, a hatósági munkaközvetítést tárgyalták. A tervezett reform felett igen megoszlottak az egyes iparágak véleményei. A hatósági munkaközvetítés hívei az iparosok és munkások kölcsönös megértésének és az ipari békének biztosítékát látják a hatósági munkaközvetítésben, ha a szakszervezeti munkaközvetítést megszünteti. Ezzel szemben a tervezet ellenzői rámutattak arra, hogy a hatósági munkaközvetítéssel a helyzet alig fog változni. A hatósági munkaközvetítők mellett tervezett paritásos választmányokban tényleg a munkások lesznek túlsúlyban. E mellett a hatósági munkaközvetítés a munkás és munkaadó között még létező közvetlen viszonyt meg fogja szüntetni. Veszedelemesnek tartották többen a tervezetnek azt az intézkedését is, hogy a hatósági apparátus sztráik esetén nem közvetít munkásokat és hogy a törvény, a midőn a választmányok munkástagjainak megválasztását a szakszervezetekre bizza, közvetve kötelezővé teszi ily szervezetek létesítését. Farkas Elek, az Építőiparosok Szövetségének titkára ismertette az építőiparban a munkaadók által létesített munkaközvetítés eredményeit, aminek következtében az építőmunkások túlyomó többsége kilépett a szakszervezetből, amíg addig az építőmunkások 90-95%-a volt szervezve, a munkaadók munkaközvetítését óta alig 30% tartozik a szervezetbe. Eppen ezért sürgeti a munkaadók hasonló szervezkedését minden iparágban és ellenzi a hatósági munkaközvetítést. Diószeghy osztálytanácsos kijelentvén, hogy a tervezettel szemben a minisztérium hivatalosan állást nem foglalt, több aggályt cioslatni igyekezett s kijelentette, hogy a fakultatív hatósági munkaközvetítésnek semmi értelme sincsen, mert a szervezett munkások nem fogják igénybe venni. Ami a választmányt illeti, a tervezet csak megadja a lehetőséget ily választmány alakítására, de nem teszi kötelezővé. A cselédközvetítés a munkaközvetítést nem érinti, mert a cselédközvetítés a közvetítő-hivatalnak külön osztályában történik. Dr. Chorin Ferenc elnök összefoglalva az elhangzott felszólalásokat hangoztatta, hogy közös vámtérlet mellett arra is kell gondolnunk, hogy e réven nem jutunk-e kedvezőlenebb helyzetbe Ausztriánál. Nem tudja elképzelni, hogy azt a bonyolult apparátust, amelyet a munkaközvetítés szükségessé tesz, a vidéki városok tiszt-

viselői elláthassák. Elnök azután az ipartörvény revíziójának tovább tárgyalását a márczius 26-iki ülésre halasztotta; ezen az ülésen a munkaközvetítés ügyét befejezik s a munkások egészségének védelmét tárgyalják. A szaktanácskozás az egész tervezetet főproblémákként szérint fogja letárgyalni a gyáripár szempontjából.

Felszámoló szövetkezet. A „Hazai hitelintézet“ m. sz. című szövetkezet, mely elég imponáló czímet választott magának, e hó 29-én közgyűlést tart, amelyen a mérleget előterjesztik s egyéb tárgyakon kívül afelett is határoznak, vajjon a szövetkezet fennálljon-e vagy sem. Az idei mérleg egyébként 6648.32 korona nyereséget mutat ki.

A Ganz-féle vasöntő r.-t. mérlege. A Ganz és Társa vasöntő- és gépgyár részvénytársaság igazgatósága bemutatta az 1907. évi zárszámadást, amely 1.477.596 korona 93 fillér tiszta nyereséggel záródik, úgy, hogy a 245.892 korona 90 fillér nyereségáthozat hozzászámításával összesen 1.720.489 korona 83 fillér áll a részvényesek rendelkezésére. Elhatározták, hogy az igazgatóság az ez évi április 30-án megtartandó közgyűlésnek 1907. évre 160 korona osztalék kifizetését fogja javasolni, továbbá indítványozni fogja, hogy az alapszabályszerű jutalék levonása után az értékesökkenés tartalékalaipjának rendkívüli javadalmazására 300.000 korona, a tisztviselők nyugdíjalapjának javadalmazására 40.000 korona fordíttassék, a fennmaradó 273.030 korona 14 fillér pedig új számlára vitessék át.

Magyar papírok a bécsi tőzsdén. Említettük, hogy a bécsi tőzsdekamara pénteken ülést tart, amelyen határozni fog többek közt a Magyar Gázizzófény R.-T. 5000 darab 200 korona névértékű részvényeinek, továbbá a Weitzer-gyár 16.000 darab 250 korona névértékű részvényeinek tőzsdéi jegyzése tárgyában. Amint most Bécsből írják, a kamara hozzájárult ezekhez az előterjesztésekhez s így újabban e két magyar papírral szaporodtak a Bécsben jegyzett magyar értékek.

A marosvásárhelyi kamara elnöksége. A kereskedelemügyi miniszter Tauszik B. Hugó kir. tanácsos, takarékpénztári vezérigazgatónak a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara elnökévé, Burger Albert nagykereskedőnek és Petri Zsigmond mészárosipartestületi elnöknek ugyanazon kamara alelnökévé történt megválasztását megerősítette.

Tőzsdetanácsosok választása. Mint rendesen, nagy mozgalom előzte meg a tőzsdetanácsosok választását s ma, amikor a nagy nap elérkezett, egyébről sem folyt a beszéd, mint a választásokról. Mind a két párt, a „darabontok“ és a „koalíció“, kapacitálta a tőzsdetagokat, úgy hogy attól kellett már tartani, estére ára is lesz a voksnak s a szavazatszedő bizottság mellé az árjegyző bizottságot is egybe kell majd hívni, hogy megbízható fórum előtt konstatálhassák, mi az ára az alkotmányos meggyőződésnek. A szavazatszedő küldöttségek a társalgó- és dohányzó-teremben munkálkodtak, míg a mob a folyosókon, ahonnét az urna elé járultak. A folyosókon az egész délután folyamán vig élet folyt, se vége se hossza nem volt a nem annyira magyaros, mint inkább zamatos kiszólásoknak, kék és piros czédulákat osztogattak, szóval: egy napra az igazándi alkotmányos élet vonult be a Szabadság-téri palotába, természetesen a szokásos mellékiárlúkok nélkül, mint például a fejbeverés. A folyosókon egybegyűlt tömeg nagyon jól érezte magát s még a dohányzási tilalmat, azonkívül a falakon lógó egyéb figyelmeztetéseket sem respektálta. A szavazás korábban véget ért, mint a hogyan kalkulálták, mert sokan azt hitték, estére már a Haringás-féle külön fuvarvállalat szállítja az egészségesekeket, a mentők pedig a betegeket az urna elé. Nyolcz óra felé járt az idő, amikor kihirdették az eredményt, amelyet vegyes érzelmekkel fogadtak. Eszerint:

Guttman Sándor	494
Widder Mór	494
Kubies Vilmos	480
Fodor István	473

szavazattal tőzsdetanácsosok lettek. Hegyei László csak 375 szavazatot kapott; összesen 791 szavazatot adtak le. A meleg nap után a csatavesztes párt tagjai azzal bucsuztak el egymástól: Jövőre nagyobb örömközepette találkozunk... ha ugyan jól adtuk vissza ezt a németül sokkal jobban hangzó mondat.

Felolvasás a Csarnokban. Gonda Béla miniszteri tanácsos „Ahová az Adria hajói járnak“ czím alatt a Magyar Kereskedelmi Csarnok helyiségeiben e hó 26-án este fél hét órakor vetített képekkel egy-

bekötött előadást tart, melyen vendégeket is szívesen látnak.

A Lloyd-arszenál. Az Osztrák Lloydnak tudvalevőleg nagyszabású arsenálja van, mely már abból az okból is ismeretes mifelénk is, mert annak prosperálásához Magyarország is milliókkal járul hozzá, valahányszor csak hadihajókat építenek. Mindazonáltal a vállalat még sem okozhat olyan sok örömet a Lloyd-társaságnak, mert már hosszabb idő óta szeretne megszabadulni tőle, úgy, hogy elválasztaná az arsenált a törzsvállalattól. Ebbe azonban az osztrák kormány is beleszólt, amelynek nem éppen mellékes az, kinek a kezében van a hajógyár s a kormány érvényesítheti is akaratát azzal a társasággal szemben, mely olyan szubvenciókat luz, mint a Lloyd. A régóta luzódó kérdésben — amint mondják — most végre mégis megegyezés készül a társaság és a kormány között. Ezek szerint az osztrák kormány nem ellenzi olyan mereven az arsenál kiválasztását, de csak azzal a feltétellel, hogy az arsenált a Lloyd egy e célra létesítendő külön részvénytársaságnak adja bérbe, azonban azzal a kikötéssel, hogy a társaság részvényeiből a Lloyd vegyen át nagyobb mennyiséget. Ebben az esetben a Lloyd természetesen az arsenálba fektetett tőkének csak egy részét kapná vissza s nem nyílna alkalma arra, hogy az arsenálhoz tartozó nagyértékű telkeket közvetlenül értékesítse. Szóval a kormány olyan helyzetbe hozta a Lloydot, hogy megszabadulhat az arsenáltól, meg nem is.

Az alsókubini pályaudvar kibővítése. Az alsókubini pályaudvar kezd szűknek bizonyulni, éppen ezért a kassa-oderbergi vasut tescheni üzletvezetőse részéről mérnökök jelentek meg Alsókubinban, akik észleleteikről részletes jelentést küldtek felettes hatóságuknak a pályaudvar kibővítését illetőleg.

A Beocsini Cementgyár részvényei a tőzsdén. A hitelbanknak már régi terve, hogy a „Beocsini Cementgyári Unio R. T.” részvényeit a tőzsdén bevezesse. Ez a társaság tudvalevőleg 1906-ban alakult átvéve Redlich, Ohrenstein és Spitzer céget s azóta a bank érdekkörébe tartozik. Tegnap a tőzsdetanács hivatalosan is közölte a röviddel ezelőtt hozott határozatát, amelynek értelmében elfrendeli a vállalat 38.000 db 200 korona n. é. részvényeinek jegyzését. Ami a részvények piacra hozását illeti, arra vonatkozólag úgy értesülünk, hogy ez a társaság közgyűlése után fog megtörténni, amely a közeli napokban fog megtartatni.

Mester-tanfolyamok női szabóiparosok részére. A budapesti kereskedelmi és iparkamara a kereskedelemügyi miniszternél indítványt tett aziránt, hogy a nőruhakészítő ipar fejlesztése céljából mester-tanfolyamok rendeztessenek. A kereskedelemügyi miniszter hozzájárulván a kamara ebbeli előterjesztéséhez, elfrendelte, hogy az első ilyenmű tanfolyam ez év nyarán a Technologiai Iparmúzeumban tartassék meg és hogy az oly vidéki városokból, amelyekben a nő ruhaszabó-iparnak nagyobb fontossága van, illetve ahol ezen iparág művelei nagyobb számban képviselve vannak, egy-egy kiváló és a tanításra is alkalmas iparos hívassék be, aki aztán a múzeumban olyan kiképzést nyerne, hogy otthon a munkaszünetek idejében szaktársai részére megfelelő díjazás mellett tanfolyamokat tarthasson.

A temesvári kiállítás. A temesvári élelmészeti, háztartási és konyhaművészeti kiállítás, mint már megirtuk, április hó 11-én nyílik meg a Városi Vigadó összes helyiségeiben. A kiállításon számos magyarországi város is részt vesz és legutóbb Budapest főváros tanácsa határozta el a kiállításon való részvételét, mely célra nagyobb összeget szavazott meg. A földmívelésügyi miniszter kétezer korona segélyt adott a kiállítás céljaira.

A tavaszi luxus-lóvásár. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület védnöksége alatt rendezett ezidei első tavaszi luxus-lóvásárt ma délelőtt nyitották meg. A vásárra több mint 500 lovat jelentettek be, amelyek nagy része meg is érkezett a vásárnapiára. A felhajtott anyag minőségére nézve elsőrangú, aminek legjobb bizonyítéka, hogy a külföldről ezidén nagy számban érkező vásárlók már a tegnapi és tegnapelőtti elővásár alkalmával igen sok lovat vásároltak össze. A fogatokat délelőtt fél 10 órától fél 11 óráig, délután fél 4 órától fél 5 óráig vezeték elő a Tattersall nagy üggető-pályáján.

Fogzásban levő gyermekeknek

valóságos megkönnyebbülés a SCOTT-féle Emulsió, mert elősegíti az étvágyat, erős s egészséget ad s a fogak erősen és fehéren bujnak ki.

A Scott-féle Emulsió

Az Emulsió valóban a SCOTT-féle módszer védjegye — a halast — kérik figyelembe venni.

oly jóízű és édes, hogy a gyermekek örömmel, előszeretettel veszik; szabályozza a gyermek emésztését, csillapítja az idegeit, miátal a szülőknek, valamint a gyermekeknek nyugodalmas és háborítatlan éjszakákat biztosít.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fill.

Kapható a gyógytárakban.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Tőzsdéi hangulatok.

Budapest, márczius 21.

A kalendárium-csinálók szerint márczius 21-ével hivatalosan itt van a tavasz. A tavasz, melyről már az elemi iskolában valami olyasmit tanítottak, hogy „új köntösbe öltözködik a föld, a mező, stb.”, amit prózaiasabban úgy lehetne kifejezni, hogy fölhuzza az überzihert a természet. De hát én nem akarok értekezést írni a kézi-zálogkölcsonüzlétről, azért hát hagyom a tavasszal kapcsolatos öltözködést, hanem rátérek a börzei tavaszra, amely a mai nappal beköszöntött.

Mindenféle írásban lehet hazugság, de a kalendárium, az igazat mond, kivéve azokat a vicceket, amelyek régi kalendáriumok nyomán sokszor e hasábokon is megtalálhatók. Ha tehát a kalendárium azt mondja, hogy tavasz van, akkor tavasz is van, hát ha még ügyibe a tőzsdetanács is hivatalosan konstatálja, hogy megnyílt a hajózás, akkor épenséggel tavasz van, mert a börzén a hajózás megnyitása jelenti a tavasz ébredését.

Igy fest a tavasz első fecskéje a gabonatózsdén. De az értéktőzsdének is megvan a maga hírmondója, amely hivatalosan is jelzi a tavaszt, ha mindjárt lent a fiakkerstrandon szabadgyakorlatokat végeznek is a kocsisok a hidegtől. Történik ez pedig olyanformán, hogy egy tavaszi délelőttön öblös hang reszketteti meg a falakat: Aszfalt-részvényekben kinek van üzlete! Ebben van is valam, mert ha tavasz van, akkor javítják az utcák burkolását, vagy ahogyan hivatalosan mondják, az utburkolatot, aszfaltoznak, tehát keres az Aszfalt-társaság, ergo jó lesz venni e részvényekből — mondja a börze-logika. Egy napon megielemek a hatalmas mecklenburgiaktól vont kocsi az aszfalt-tüzérek lecsatolják a lafettákat és fölállítják az aszfalt-laczkonyhát, ahol vígan rogoz a tűz. Elkerítik a járda egy részét (te meg elkeríted az aszfalt-társaság összes szentjeit, amikor neki-mész), azzal léket vágnak az aszfalton, akárcsak télen a halászok a Balatonon, vagy nyáron a dinnye-vásárlók a kiszemelt dinnyén. Ha pedig menekülni akarsz attól a bizonyos balzsamos tavaszi levegtől, amit a természet megüjhódásának ez az első jelensége csinál, akkor a legokosabb, amit tehetsz, hogy még egyszer becsapod az überziheredet és szaladsz a börzére Aszfalt-részvényeket venni.

Hanem ma oda hiába szaladnál üzletet kötni. Ott ma választás van, vagy tőzsdéi helyesírással: wahlasztás. Azt mondja a tőzsdetanács, hogy ha tavasz van, hát legyen tavasz és ezzel együttjár a

börze megüjhódása is. — az új tőzsdetanácsosi állások betöltése zárkó-letéttel garnirozva. (Nehogy félreértés legyen, a zárkó nem ékszer, épp úgy nem, mint például a vesekő és más ilyen kövek.) Üzletéről szó sincs, a gabonatózsdén alig, az értéktőzsdén épenséggel nem, az érdeklődést lefoglalja a választás, épp úgy, amint a végrehajtó fogja az értéktőzsdék butoraival ugyanezt cselekedni, ha ez még soká így megy, ahogy most, vagyis sehogyse. Darabontok, koalíciók fölvonulnak, ugye lehet, estére már ára is lesz a voksnak. Csak jómagam kiabálom szaktársaim nevében is, akiknek szintén sajtó-jegyet juttatott a tőzsdetanácsban megszemélyesített sors, hogy „Éljen az általános, potyajegyesekre is kiterjedő választói jog”, mert akkor én is szavazhatnék, vagy, hogy egészen őszinte legyek, az én szavazatom is adás-vétel tárgya lenne. De így csak szomorúan figyelem a börzén a tavaszi hangulatokat, a választási mozgalmat, a kapacitálást, ami valahogy ilyenformán megy:

— Ugy-e, édes öregem, maga nem a darabontokra, hanem a koalícióra szavaz?

— Nem lehet, fiam.

— No, ígérje meg nekem.

— Was, ígérjem, már megigérttem azoknak becsületszavamra, hogy rájuk szavazok.

— Hát akkor ígérje meg nekem becsületszavára, hogy becsapja őket.

Igy folyik a korteskedés mindenféle mindaddig, amíg csak a szavazási mulatságnak a késő esti órák véget nem vetnek s mialatt voksokat akvirálnak, feled csapat-papót az egész gyülekezett.

Nincs is mit csodálni rajta, az üzletről jobb nem beszélni, de nemcsak az értéktőzsdén van ez így, hanem másféle üzletben is nagy a baj, lám a főkapitány most már a rongyszedést is betiltotta, de csak kicsinyben, tehát ez a Lipótvárosra nem vonatkozik, ami még szerencse.

Csunya tavasz bizony ez a mostani. De hát csakugyan itt a tavasz, mivel a kalendáriumban bent áll, amíg meg nem kezdik az aszfaltozást. Bizony itt a tavasz, a nagyvárosi tavasz, amit abból a jelenségből állapíthatunk meg, hogy az újságoknak a legutolsó oldalán egyre-másra tünedeznek föl azok az apróhirdetések, ahol fiatal hölgyek, akiket a férjük elhanyagol, vagy akik a férjüket elhanyagolják és harmadszor, akiknek soha sincs férjük, keresik azt a vállalkozó szellemű öreg urat, aki nekik tavaszi kosztümöt venne. (Milyen szerencsésük van ezeknek az öregeknek és nagy pechük a fiataloknak; mindenki csak az öregekhez fordul ilyen ügyekben. Jönnek a levelek „Első lépés” (ki éljen úgy?) „Kis gondterhes” stb. jellegre, mialatt öngyúsága fázósan huza öszzébb a keblén azt a cziczit (magyarul katznit), amit a tére való tekintettel ugyancsak egy vagy több öreg urtól beszerzett, szívében már itt a tavasz, amely új öreg urat, új kosztümöt kíván. Ez, ez az igazi hírmondója a nagyvárosi tavasznak, az a sok apróbetűs írás ott hátul az újságokban.

Dehát minek mondom el én mindezeket. Talán arról akarok elmélkedni, hogy a szerelemnek is megvan a maga börzéje, sőt talán már csakis börze az egész nagyvárosi szerelem öszzszel és tavasszal, amint azt ama öreg urak példája mutatja. Dehogy. Ellenben közérdekből, amit még talán Zsitvay méltóságos ur sem kifogásol, magam is e már nagyon is szokott módon fordniok a nyilvánossághoz a szokásos formák szemmel tartásával és pedig a következőkben:

BOTOROKAT.

akik még hajlandók az értéktőzsdén spekulálni, szívesen felvilágosít annak céltalanságáról tapasztalt szakember. Anyagiak kizárva. Kor mellékes. Diszkrétció becsületszóra. Felvilágosítás idegen nyelven is. Jelige: „Nem tavasz ez énnekem, de magának sem 1908.” a kiadó-hivatalba

NOVA.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használatra valódi áldás gyomorbajosoknak és székaporulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az orvontott gyomorral 3-8 óra alatti tel. Jelen rendbe hozza Kis üveg 40 fillár. Nagy üveg 60 fillár

Gabonatözsde.

Lanyha külföldi jegyzések, a különben is gyenge irányzatot nálunk még inkább élesztették. Áprilisi buza az üzlet kezdetén 10 fillérrel csökkent, később fedezési vásárlásokra ugyanannyival javult, úgy, hogy végeredménykép változás nem igen történt. A készáru piacra 11.000 mázsa buza kelt el, melyet kizárólag a vezető malom-csapat vásárolt 50 kilónként 10 fillérrel olcsóbb áron. Rozsra nem igen volt vevő, 15-20 fillérrel olcsóbban volt kapható. Egyéb cikkekben nem volt forgalom.

Eladott:

Buza. Pestvidéki: 100 mm. 75 kg. 23.— korona, hibás, 100 mm. 75 kg. 23.— korona, hibás. Becskerekéi: 6000 mm. 75.4 kg. 23.45 korona. Raktárból: 4000 mm. 77 kg. 23.60 korona. **Rozs:** 100 mm. 20.80 korona, 150 mm. 20.70 korona, mind készpénzfizetés mellett, paritás.

Az árak 100 kilogr.-kint koronákban értendők.

A határidőpiacon kötött:

Mellett:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza 1908. áprilisra 11.63, 11.64, 11.58, 11.65.
Buza 1908. októberre 9.75, 9.68, 9.72.
Rozs 1908. áprilisra 10.45, 10.44, 10.41, 10.44, 10.78.
Rozs 1908. októberre 8.53, 8.54, 8.48, 8.52.
Zab 1908. áprilisra 7.67, 7.69, 7.66.
Tengeri 1908. májusra 6.63, 6.62.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

áprilisi buza	11.64	11.65
októberi buza	9.70	9.71
áprilisi rozs	10.46	10.47
októberi rozs	8.50	8.51
áprilisi zab	7.65	7.66
májusi tengeri	6.62	6.63

Délutáni forgalom.

Délután a tőzsdeiválasztások miatt nem volt forgalom.

Értéktözsde.

Hosszu időn át tartó lanyhaság után ma szilárdulás váltotta föl az eddigi kedvetlen hangulatot. A szilárdságra kedvezőbb külföldi és amerikai jelentések adtak okot, de a király egészségi állapotáról szóló hírek is befolyással voltak a tőzsde hangulatára. Legkedvezőbb a vasipari értékek árfolyamalakulása, mit a vaspiac kedvező konjunkturái idéztek elő s az állami beruházások következtében várható nagyobb megrendelések az utóbbi napokban jelentékeny módon emelték a vaspiac kedvező kilátásait. A mai árfolyamemelkedések a Magyar hitelnél 3 K-ra, az Osztrák hitelnél 1 K-ra, a Hazai banknál 2.30 K-ra, a Leszámitoló és a Jelzálogbanknál 1 K-ra, a Városi vasutnál 2.70 K-ra, a Közutnál 2.50 K-ra, a Rimamurányinál 9 K-ra tehetők. A járadékpiacon is javult valamivel. A helyi piac forgalma nem volt lényeges.

Áttérve a részletekre, az előtőzsde a vaspiac javulására és helyi fedezésekre, valamint jobb külföldi jegyzésekre szilárd irányzattal folyt le. A forgalomba került értékek árfolyamai mérsékelt üzlet mellett emelkedtek. Különösen a Rimamurányi vasműrészvények voltak keresettek és 6 koronával drágábban zárultak. A déli tőzsdén változatlan berlini jegyzésekre nyugodt irányzat uralkodott, az értékek árfolyamai csekély ingadozások után tartottan zárultak. A forgalom időnkint élénk volt. Miután a tőzsde a tanácsosi választás folytán 1/2 óraker zárult, délután csak a magánforgalomban volt üzlet, ahol az irányzat jobb külföldi árjelentésekre szilárd volt.

Előtőzsde.

Előtőzsde szilárd.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 643-642.25.

Magyar hitelrészvény 709-770.50. Rimamurányi vasmű 546-552.25. Magyar leszámitoló bank 476.50. Jelzálogbank 427-428. 5 száz. orosz kölcsön 91 90.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde tartott.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 642-642.75. Magyar hitelrészvény 770.50-771. Osztrák-magyar államvasut 671.75. Rimamurányi vasmű 532-533.50. Magyar leszámitoló bank 475.50-476. Jelzálogbank 426.50-427.50. Közuti vaspálya 561.50-562.50. Városi villamos vasut 275-276.50.

Prémium-üzlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4-5 K, 8 napra 8-10.— K, 1908. márczius hó végére 14-16 K.

Előtőzsde.

A délutáni magánforgalom szilárd volt. Kötések azonban csak szóróványosan fordultak elő. Kötötték: Osztrák hitelrészvény 643. Magyar hitelrészvény 771.25. Rimamurányi vasmű 554.50-555.50.

BÉCSI GABONATÖZSDE.

Bécs, márczius 21. (Az Egyetértés távirata.) A mai hetitőzsdén az irányzat az itteni piacon határozottan lanyha volt. A kedvező időjárásról kivül a gyöngült amerikai árfolyamok is bénítólag hatottak a vásárlási kedvre, az üzlet nagyon szűk keretek között mozgott, holott az eladók árendeményekre is hajlandók voltak, így buza 10 15 fillérrel olcsóbb lett. Eladottak alsó ausztriai 1800 mm. 77-78 kg. és 1200 mm. 77-79 kg. 11.75 koronán 3 hónapra bécsi raktárházból, 800 mm. tót felvidéki úrasági áru 11.52 1/2 K. Nagyszombatból, kisebb tételekben pedig 77 kg. 11 K. Verebélyről, 77.5 kg. 11.35 K. Szilva-Födemesről 78.5 kg. 11.40 K. Galantháról, Morvaországi 80 kg. 11.70 K. Lundenburgból, 79 kg. 11.15 K. Nicholsburgból.

Rozs irányzata lanyha és az árak 10 fillérrel hanyatlottak. Elsőrendű tótfelvidéki 10.80 kor. Szegedről, egyéb tótfelvidéki 10.75 K. Marcheggéről 10.50 K. Wartbergből, 11 K. Bécs államvasutól, marcheggi 11 K. bécsi malomból, morvaországi 11 K. Lundenburgból. Árpa iránt csak elvétve mutatkozott némi vásárlási kedv, az irányzat lanyha s az üzlet jelentéktelen. Takarmányárak közül tengeri 10, zab 10 15 fillérrel olcsóbb lett e héten.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 12.55-12.95 korona, mosoni és győri 11.65-12.— korona, tótfelvidéki 11.65-12.10 kor., déli vasuti 11.65-11.95 korona, marcheldi 11.65-11.90.

Uj-rozs: tótfelvidéki 11.—11.20 korona, csepeli 11.—11.20 kor., pestmegyei 11.—11.25, korona különböző magyar 10.90-11.15 kor., osztrák 10.75-11.25 korona.

Árpa morvaországi 8.40-8.80 kor., marcheldi 7.50-8.— kor., bécsvidéki 8.—8.50 kor., tótfelvidéki 7.—8.80 kor., csepeli —.— kor., győri —.— kor., déli vasuti —.— kor., tiszavidéki 6.50-7.— korona.

Magyar tengeri: régi 7.05-7.25, uj —.— kor., korona, cinquantin 8.10-8.50, uj —.— korona.

Magyar zab: selejtes —.— kor., közepes 8.15-8.40 korona, elsőrendű 8.40-8.65 kor., válogatott 8.66-8.90 korona.

Az üzleti helyzet liszben olyan kedvezőtlen volt, mint már régen nem, finomabb minőségekben teljesen megakadt a forgalom, noha az árak jelentékenyen leszállottak, közepes és fekete minőségekben a készlet csekély volt, s a malmok remélték, hogy a konsum a finomabb minőségekhez fog folyamodni, amelyekben nagy a készlet. Takarmányliszt és korpa iránt rögtöni szállításra érdeklődés jelentkezett, de az árak nem változtak, mert a malmok nem tudtak eladni.

BÉCSI ÉRTÉKTÖZSDE.

Bécs, márczius 21. A mai előtőzsde jobb külföldi jelentésekre szilárd volt. Az értéktőzsde előterében ismét a bányáértékek állottak, melyeket nagy tételekben vásároltak. Alpesi bányarészvények, Rimamurányi- és Prágai vasműrészvények emelkedtek. Mind a két hitelrészvény szilárd irányzatot tanusított. Länderbank és 5%-os orosz járadék is javult. Egyebekben a forgalom nyugodt volt és az árfolyamok tartottak. A déli tőzsde nyugodtan és tartott árfolyamokkal indult. Később Länderbank és hitelrészvények ismét javultak. Alpesi bányarész-

vények árfolyama ujból emelkedett s a tőzsde szilárdan zárult.

11 óraker zárulnak:

Osztrák hitel. 642.—, Magyar hitel. 772.—, Länderbank —.—, Allamvasut 670.75 —.—, Elbavölgyi vasut —.—, Déli vasut 142.50 —.—, Alpési bányatársulat 671.50. Rimamurányi 552.50, Májusi járadék 97.60, Magyar koronajár. 93.85, Orosz érték —.—, Török sorsjegy 188.60, Német márka 117.65.

1 óraker jegyeztök:

Osztrák hitel 642.75, Magyar hitel 771.—, Länderbank 429.50, Unio-bank 555.—, Allamvasut 671.25, Anglo-bank —.—, Bankverein —.—, Déli vasut 143.—, Gőzhajó —.—, Alpési bányarészvény 671.25, Májusi járadék 97.60, Magyar koronajár. 93.85, Török sorsjegy 188.50, Német márka 117.65, Elbavölgyi vasut —.—, Rimamurányi 552.50, Orosz járadék —.—, Keleti vasutak —.—, Skoda —.—, Magyar jelz. —.—, Kárpáti petroleum —.—.

Bécs, márczius 21. (Osztrák értékek zárulata.)

4.2 százalékos papír-járadék 97.65, 4 százalékos osztrák arany járadék 116.80, 1860-as sorsjegy 150.60 Osztrák hitelsorsjegy 453.— Angol osztrák bankrészvény 302.50 Bécsi Bankverein 536.50 Osztrák-magyar bank 1718.— Déli vasut 143.25 Dunagőzhajózási társ. 10.32 Dohány részvény 409.— Cs. k. arany (vert) 11.35 Német bankv. 117.72 Osztr. Lloyd 418.— 4.2 száz. ezüst. jár 97.50 97.50. Osztr. koronajár. 97.75, 1864-es sorsjegy 261.75 Osztrák hitelintézeti részvény 641.—, Unio-Bank 555.—, Osztrák Länderbank 431.50, Osztrák-magyar államvasut 670.25, Elbavölgyi vasut 424.50, Alpési részvény 673.50, 20 frankos 19.11, Londoni váltóár 240.45, Lipótkohó 470.—, Töröksorsjegy 188.25. Szilárd.

Bécs, márczius 21. (Magyar értékek zárulata.)

4 százalékos arany-járadék 111.85, Tiszai és szeg. kölcs. sorsjegy 148.85, Magyar hitelbank részvény 777.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény 474.—, Rimamurányi 554.40, Magyar czukoripar 17.70, Adria hajózási részvénytársaság 419.—, Magyar koronajár. 93.75, 4 százalékos magyar földterh. kötv. 93.90, Magyar nyer.-k. sorsjegy 190.75, Kassa-Oderbergi vasut részvény —.—, Magyar jelzálogbank 425.—, Magyar keresk. bank —.—.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDE.

Berlin, márczius 21. (Tőzsdei jelentés.) A tőzsde megújításakor számos árfolyamot nem lehetett jegyezni, az irányzat kedvetlen volt. A külföldi tőzsdékről érkezett kedvezően hangzó jelentések nem hatottak, miután az üzleti tevékenység folytonos szünetelése elbátortalanította a spekulációs köröket. Később a hét végére való tekintettel visszavásárlások történtek, ami az orosz járadékok szilárd megtartásával együtt szilárdító hatással járt, bár általában nem élénkítette a forgalmat. A legtöbb érték tartott, vagy kissé emelkedett árfolyamok mellett zárult. Oroszokon kivül azonban amerikai értékek is Newyorkkal egybehangzóan jobb irányzatot követtek. A 3%-os birodalmi kölcsön, valamint Lloyd-részvények szintén nagyobb fokú szilárdsággal tűntek ki. A készpénzpiac ipari értékei nyugodtak voltak. Magánleszámitolási kamatláb 4 1/2%, napi pénz 4-4 1/2%, ultimópénz 5 1/2%.

Zárulatakor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék 99.30, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.80, osztrák hitelrészvény —.—, Déli vasut 25.30, orosz bankjegyek 213.00, 4 százalékos uj orosz kölcsön 74.75, Disconto Commandit 176.50, Dinamit-truszt 158.—, Harpeni —.—, Unifikált török járadék 95.—, 4.2 százalékos ezüst-járadék 97.30, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.75, Magyar koronajár. —.—, Osztrák-magyar államvasut 143.75, Bécsi váltóár 84.90, Olasz járadék 103.75, Alt. villamosági Edison 199.16, Gelsenkircheni 184.75, Laurakohó 209.75 Nyugodt.

Frankfurt, (Zárulata) márczius 21. 4.2 százalékos papírjáradék —.—, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 99.20, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.80, Osztrák hitelintézeti részvény 201.90, Osztrák-magyar államvasut 143.60, Északnyugati vasut —.—, Bustiehradi vasut —.—, Londoni váltóár 204.22, Bécsi Bankverein 135.70, Villamos részvény 147.50, 3 százalékos magyar aranykölcsön —.—, 4.2

SZÉN, koks, briket, antracit összes gazdasági, ipari és házi célokra
Telefon: Detail 26-27. 75-28, Engros 164.

Radnay Károly
BUDAPEST, Váci-körut 78: szám.
Sürgönyozim: ANTRACIT BUDAPEST

százalékos ezüstjárdék 97.35, Osztrák koronajárdék 97.35, Magyar koronajárdék 93.75, Osztrák-magyar bank 123.10, Déli vasút részvény 25.40 Elbevolgyi vasút... Bécsi váltóár 848.90, Párisi váltóár 81.21, Union bank részvény 139.90, Alpesi bányarészvény 335. Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat) március 21. 4.2 százalékos ezüstjárdék 99.10, 1860. sorsjegy... Déli vasút 25.30, 4 százalékos Aranyjárdék 98.50, Osztrák hitelrészvény 201.90, Osztrák-magyar államvasút 143.50, Olasz járdék 103.30, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 93.50 Nyugodt.

London, március 21. Angol consol 87 1/16.

Páris, márcz. 21. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járdék 96.97, Osztr. aranyjárdék 100.20, Magyar aranyjárdék 94.30, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 488. —, 4 százalékos Olasz járdék... Déli vasút elsőbbségi kötv. 315. —, 5 százalékos marokkói járdék 513. —, 4 százalékos 1890. Román kölcsön 91.30, 4 százalékos Kons. amort. román járdék 92.95, 4 százalékos Amort. román járdék 1905. 97.65, 5 százalékos Orosz járdék 1906. 510. — 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. —, 4 száz. Szerb járdék 1907. —, 4 százalékos spanyol járdék 94.70, 4 százalékos unifikált török jár. 94.75. Török sorsjegy 180.25, Török dohányrészvény 441. —, Osztrák földhitelintézet 11.55 Osztr. Länderbank 475. —, Magyar Jelzálogbank 459. —, Banque de Paris 14.58, Banque Ottomane 721. —, Osztr. magyar államvasút 720. — Déli vasút 149. —, Meridional vasút 656. Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár —, Rio Tinto 15.70, Sucrerie d'Egypte 24. —, Tula 242. —, Thomson Houston —, Urikányi kőszén 149, Chartered 15.25, De Beers 294. —, East Rand 79.50, Jagersfontein 79. —, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 43. —, Váltó Amsterdamra (rövid) 203.75. Váltó német piacokra (rövid) 127.06, Váltó Bécsre (rövid) 104.56, Váltó Belgiumra (rövid) 1/16, Olasz aranyváltó (rövid) 1/16, Váltó Svájcra (rövid) 1/32, Csek Londonra 251.55 Magánkamatláb 2 1/16, Szilárd

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Sertéskereskedelmi csarnok. Budapest—Kőbánya.

Budapest, március 21-én. (Hivatalos tudósítás.) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban) — fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 128—130 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 128—130 fillér. Könnyű (páronként 260 kgr-ig) 128—130 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül súlyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig.

Sertésleltár: 1908. évi március 19. napján volt készlet 25421 drb., 1908 március 20. napján felhajtott 718 darab, 1908 március 20. napján elszállított 125 darab, 1908 március 21. napjára maradt készletben 26014 drb. A hizott sertésleltár irányzata: csendes.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, márcz. 21. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 210 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő, — malacz. Mai napi felhajtás 357 darab sertés, 71 darab süldő, — darab malacz, összesen 836 darab sertés, 71 darab süldő — darab malacz. Eladott 520 darab sertés, 71 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 316 drb sertés, — darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsúlyban 94—101 fillér, ételsúlylevonással — 120 fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig 90—94 fillér, ételsúlylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsúlylevonással 122—132 fillérig, fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással 124—136 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — 90 fillér, ételsúlylevonással 128—136 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — könnyű 140 300 kgr.-ig — 95 fillérig, ételsúlylevonással 120—132 fillérig. Belföldi süldő — fillérig, horvát süldő 100—110 fillér. Malacz — fillérig. (Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsúlyban értendők.) A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: ERDŐS ARMANI

Kivonat a hivatalos lapból.

— Március 21. —

Kinevezések. A vallás és közoktatásügyi miniszter Pillich Gizella okleveles tanítónőt a bakabányai állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Joneszku Mihály okleveles tanítót az uiszdovai községi elemi iskolához rendes tanítónővé, Gabler Odön okleveles tanítót a szegvár-külterületi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Papp Ferenc okleveles tanítót a szilágybagosi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé; az igazságügyminiszter Rohács József paksi írásbíróági díjnokot a bonyhádi írásbíróasághoz irnokká, Kis-Szölgvény Péter okleveles tanítót, kassai lakost, a kassai javítóintézethez csatlácsolásáig; a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Constantinescu Hilár székeludvarhelyi lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká a székeludvarhelyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez; a nagyváradi pénzügyigazgatóság az élesdi adóhivatalnál üresedésben volt segélydíjas gyakornoki állásra Batella János bozovicsi adóhivatali díjtalan gyakornokot; a nyitrai pénzügyigazgatóság Klemánovits János érsekújvári lakos, városi adópenztári gyakornokot az érsekújvári adóhivatalhoz ideiglenes minőségű díjtalan adóhivatali gyakornokká nevezte ki; a vallás és közoktatásügyi miniszter Guggenberger Gyula ósói állami elemi iskolai tanítót a bácsbodrogvármegyei tanfelügyelőséghez szolgálatára rendelt.

Névmagyarisítások. A belügyminiszter Kotsiber György nemesvidi lakos Kutasira, Grünbaum János budapesti lakos saját, valamint László és Ferenc nevű kiskoru gyermekei és Steiner Jakab és Steiner Imre nevű kiskoru mostoha gyermekei Gáspár, kiskoru Unák László czeplédi lakos Pákozdira, Filip Bertalan kassai lakos saját, valamint Filipp, helyesen Filip Margit Mária, Filip Gizella Julia, Ilona, Etelka és Jolán nevű kiskoru gyermekei Filöpre, dr. Drechsler Ernő budapesti lakos Deákra, Goldberger Dezős budapesti lakos Gárdosra, Steiner Andor budapesti lakos Székácsra, Horovitz Lóránt aradi lakos Hegeudisre és Habermann Móricz budapesti lakos saját, valamint József, Sándor, László és Tivadar nevű kiskoru gyermekei családi nevének Halmosra kért átváltoztatását megengedte.

Áthelyezések. A vallás és közoktatásügyi miniszter Ganovszky Etelka bakabányai állami elemi iskolai tanítónőt a zolyombrézői állami elemi iskolához ugyanebben a minőségben, Pozsgayné-Nagy Paula szegvár-külterületi állami elemi iskolai tanítónőt a beiterületi állami elemi iskolához; az igazságügyminiszter Vinis Vilmos kassai törvényszéki és Bürger Gyula szépi írásbíróági irnokokat kölcsönösen áthelyezte.

Pályázatok. Az aszói javítóintézetnél díjnoki állásra 1 hét alatt; a vágsellyei írásbíróaságnál jegyzői, a sepsiszentgyörgyi írásbíróaságnál átalakított díjnoki állásra 2 hét; Lupsa községben (Tordaanyos várm.) postai ügynöki állásra 3 hét; a beszteczbányai erdőgazgatóságánál egy I. oszt. altiszt és két II. oszt. altiszt, az aranyosmaróthi ügyvédségnél hivatalnokai állásra 4 hét; a nagyszabonyi állami elmeegógyintézetnél intézeti felügyelő szolgál és az ipolyi törvényszéknél egy III. oszt. szolgai állásra 6 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése. 1908. március 21-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap változóan felhős és csekély kivétellel száraz idő uralkodott. A hőmérséklet keleten kissé süllyedt, nyugaton pedig emelkedett; a maximum: Cikveniczán, meg Zágrábban 14 C° és a minimum: Botfalun — 6 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Lényegtelen hőváltozás és nyugaton elvélve csapadék várható.

Table with columns: Állomás, Legmagasabb hőmérséklet, Legalsó hőmérséklet, Szélirány és erősség, Felhőzet, Csapadék mm, Hőmérséklet mín. A table listing weather data for various stations like Szatmár, Debrecen, Győr, etc.

IDEGENEK UTMUTATOJA

Ajánlható beszerzési források Budapesten.

Élelmezési cikkek.

Wikus Tátra tejcsokoládé gyára Budapest, V., Deák Ferenc-utca 17. Ugyanott linom cukorka-bonbongyár, teasütemény készítése. Megrendeléseket a cég a legpontosabban eszközözi.

Fleischmann Lipót szalámi és füstöltbúzáru gyára Budapest, Király-utca 11. Telefon 27—08. Keleti Export. Előállítás naponta 17.000 pár. Allandóan 24 munkás.

Biztosítás.

Assicurazioni Genrali (Trieszti áll. biztosító-társaság.) Alakult 1831-ben. Részvénytőke és tartalékalap: 300 millió korona. Budapest, Dorottya-utca 10. sz. az intézet saját házában. Életbiztosítás minden módozat szerint, valamint szuallatási és leánykihazasítási biztosítások. — Tűz-, szállítvány-, betöréssel lopás elleni és üvegbiztosítások. — Jégbiztosítás a Magyar jég- és vízöntbiztosító részvénytársaság (Budapest, Nádor-utca 5. sz.) által. Részvénytőke és tartalékalap 7 millió korona. Egyenkénti és csoportos balesetbiztosítások (egyenkénti balesetbiztosítások díjvisszatérítéssel is) az Első o. ált. baleset ellen biztosító társ. által (Budapest, Dorottya-utca 10. sz.) — Részvénytőke és készpénztartalék 19 millió korona.

Első Leánykihazasítási Egylet m. sz. Gyermekek- és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40—42. Alapított: 1863. Legelőnyösebb díjtáblázatok gyermek és mindennemű életbiztosításokra, havi befizetések mellett is. — Tartalékok: 10.000.000 korona. Eddig kifizetett biztosított összeg hét millió korona. Biztosítási állomány 46.000.000 korona.

Bankok és takarékpénztárak.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogközlés Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Központ és Magy. kir. szab. osztályosjáték főelrusító helye: VI. Andrásy-ut 5. Kézi zálogüzletek: IV., Károly-körút 18; IV., Ferenciek-ter 4. Irányi-utca sarkán. VII., Király-utca 57; VIII. ker., József-körút 2., VIII., Üllői-ut 6. sz.

Háztartási cikkek.

Drogna és háztartási cikkek V., Báthory-utca 9. sz. („Szabadság”-kávéház mellett.) Rendeléseket pontosan házhoz szállítunk. Telefon-szám: 12—30. Hesz Izidor és Társa „Korona”-drogeria.

Hazai vas- és rézbutorgyár.

Bruck I. Henrik, Budapest. Gyár: IX. Lillom-utca 8. Mintaraktár és iroda: Andrásy-ut 32. Ajánlja különösen legdivatosabb rézbutorait legmodernebb kivitelben. Arak a legjutányosabbak. Vidéki megrendésekre különös sulyt fektetünk. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Víz- és légszeszevezeték és csatornázás.

Pizsurnyi L. utóda Janisch János és fia Budapest, VII. Josika-utca 12. sz. csatornázási vállalata, épületbádós műhelye és horgany díszítmények gyára. Légszesz- és vízvezeték, központi fűtések, szellőztető készülékek, szivattyuberendezés, árnyékszékek, vízeldek, mindennemű gőz-, magán- és nyilvános fürdő, hidegvíz-gyógyintézetek-, melegvízkészítő-berendezések fűtő-tűzhely összeköttetéssel vagy saját tűzhelyvel. Ambergi légszeszfejlesztő gépek, világítási, fűtési és műszaki célokra. Saját légszesz-készülék minden házbán. Telefon 20—83.

Villamossági berendezések.

Magyar Siemens Schuckert Művek villamossági részvénytársaság. Igazgatóság: Budapest, V., Lipót-körút 5. Telefonszám: 211. és 212. Táviratcim: Siemenschuckert. Gyár: Pozsonyban. Készít: villamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket. Villamos - vasutakat. Bánya - vasutakat. Egyenáramu, forgóáramu és váltakozó áramu generátorokat és motorokat, valamint az erőáram körébe vágó minden egyéb cikket. Különlegességek: felvonók, ventilátorok, szivattyúk, hordozható villamos fűrógépek, villamos berendezések mezőgazdasági és ipari célokra.

Ezüsttárgyak.

Ezüst. Ezüsttárgyak Bachruch A. cs. és kir. udvari és kamarai ékszerész ezüsttárgyára. IV., ker. Királyi Pál-utca 13. szám. 1906. évi december 1-én, gyári épületében a kicsinyben való árusítás számára is pazar helyiséget nyitott. (Bejárat földszint.) E fényes helyiségben mindennemű ezüsttárgy (asztaldísz, tálak, fényűzési cikkek, evőeszköz stb.) vásárolható. Rendkívül gazdag választék a legfinomabb kivitelben, szabott gyári áron, melyek minden tárgyon láthatóan föl vannak tüntetve.

Selyemárak.

Szenásy, Hoffmann és Társa selyemáruháza IV. Bécsi-utca 4. Az összes farsangi nidozságok dus választékban már megérkeztek. Mintákat vidékre bérmentve küldünk. Miután helyben többféle szakmájú „Szenásy” cég van, tisztelettel kérjük, selyemáruházunknak szóló b. rendelmenyeknél a pontos címünknek szives kírását, Szenásy, Hoffmann és Társa selyemáruháza kizárólag IV., Bécsi-utca f

Szerkesztői üzenetek,

Kétségbeesett. A mai világban minden titoknak a végére járnak s mindjárt kész az ítélet, sokkal súlyosabb annál, mely a bírói székről hangzik el. Ha mindjárt nagyon sokszor a férfi is a hibás, enyhítő körülménynek sosem tudják be, hanem elítélik a védtelenebb nőt. Ha tanult a maga kárán, bizonyára tudni fogja, hogy ilyesmit nem szabad cselekedni. Vonuljon félre csendesen, szerényen s ha ön megváltozik, megváltozik a világ ítélete is.

Zenekedvelő. 1. F-moll a kemény As hangnemen egyenközi lágy hangnem, melynél 4 b van előjegyezve és pedig mint kemény As hangnemen h, e, a és d előtt. 2. Filharmonikus görög eredetű szó s annyit jelent, mint összhangot, zenét kedvelő.

Honti előfizető. Ahoz, hogy valaki lapot indítson, nem kell semmiféle előzetes engedelem. Ellenben a lap megjelenése előtt tartozik az alispánnak, rendezett tanácsú városban a polgármesternek bejelenteni, hogy ilyen és ilyen címmel lapot indít. Egyszermind megnevezendő a lap iránya is. vajjon társadalmi, szépirodalmi lap, mert politikával foglalkozó lapok kauzifit tartoznak letenni és pedig a napilapok 21.000, a hetilapok 11.000 koronát. Havonként megjelenő politikai folyóiratokhoz nem kell kauzifit.

Tudatlan. Explodát = robban. Vizió = látszat, látomány. Irónia = gúny.

Névnapi alánédek. Czukorka, virág. Szerintünk azonban a karikagyűrűnek örülne a legjobban.

Nem közölhetők: Kettlen voltak. Virrad. Édesanyám. A debreczeni nagypiac. Nevelési rendszer. A sáruga csikók. És nem közölhetők: 106 beérkezett Március tizenötödike című költemény. Se most, se jövőre.

S. B. Hozzuk.

Gazdász. Egervár. A sört nagyon gyakran hamisítják. Hogy bódítóvá tegyék, ópiumot, linyort, szurkot, mákfejeket vagy szeszt adnak hozzá. továbbá a komló pótlására vadradeleket, tárnicsot, izgató hatása fokozására spanyol borsot stb. Az ilyen sör azonban nagyon ártalmas az egészségre. Ellenben a malátás, komlókereseli, teljesen kiforró sör nemcsak, hogy nem ártalmas, de bizonyos betegségekkel kitűnő gyógyszer, amennyiben az emésztést elősegíti.

K-né. Budapest. Legjobb szer ellenük a tisztaság. Először hatalmasan tisztítani kell őket, aztán a butorhasadékokat levendula-olajjal bekenni, hogy vissza ne térjenek.

Régi előfizető. Baja. A Rákóczi-sorsjegyek közül egy se nyert.

Előfizető fia. Smoking, fekete vagy szürke melly, esetleg fehér, fekete puha, vagy keménykalap, szárnyas „Casino“-gallér, fekete mellényhez fekete atlasz, színes mellényhez megfelelő színű selyem-csokor, szürke svéd keztyű, lakk gombos, vagy lakk félczipő.

Műkedvelő. A pasztellrajzokhoz az említett czég színes krétát ajánlhatjuk legjobban, mert nem törnek és nem is olajosak. A beszerzendő színskála a következő: kremsi fehér, világos chrom, világos okker, természetes színea, kobaltkék, ultramarin és párisi kék; sötét ciznőberzöld, vandykbarna, elefántcsont-fekete. Rajzlapnak alkalmas a fehér, színes sötét-szürke s fekete rajzpapír, karton, vászon és egyéb alap. Eldörzsölése ujakkal, vagy sörte-csattal eszközölhető.

Dr. S. Nagyvárad. Németországban ugy kat, mint prot. részről erős szociális tevékenységet fejtenek ki az egyházak. Az állam ezt honorálja is. A hetvenes évektől fogva veszi kezdetét a lelkesíti fizetéseknek állami segítséggel való feljavítása.

L. K. Pruskető. Sorsjegyei nem nyertek.

H. Zs. Beküldött tárczája már megjelent a Frankfurter Zeitungban, de nem az ön neve alatt. Ez éppen elegendő ok arra, hogy ne legyünk kíváncsiak a további kísérletezésekre.

G. S. Szarvas. Sorsjegyeit nem sorolták ki. Ez a munka bizony nagyon rossz, de nem tehet a kiadó ellen semmit, mert arra nem vállalkoztak, hogy kritikailag jó könyvet adnak. Szívesen vesszük, ha bármikor beküldi verseit, ezek még nem felelnek meg irodalmi kívánlatunk. Arra a hirdetésre mi sem emlékszünk.

Poigári egyleti tag, Légrad. Sorsjegye nem nyert.

W. L. Ekecs. A kérdézet sorsjegyeket még nem huzták ki.

G. D. V-Namény. Sorsjegyeit még nem huzták ki.

Régi előfizető. Sorsjegye még nem nyert.

Dr. R. J. Mohács. A kérdézet felolvására csak röviden emlékeztünk meg s nyilván ezért nem emlékszik rá pontosan. Különbö egyetlen fővárosi lap sem hozta egész terjedelmében.

V. T. A versek sorra kerülnek. Eddig nagy kéziratorlás miatt nem adhattuk le. Elfogadott verseink annyira van, hogy talán hetek telnek, míg a még régebbi keletű költeményeknek is sorát eijthetjük. Szíves türelmét kérjük.

M. J. Mélykut. Kérdézet sorsjegyei még nincsenek kihuzva.

U. E. Hivatalos titok s ezért a legjobb akaratunk mellett sem sikerült megtudnunk.

P-né Szilvásvárad. 1. Az eddigi működésről szóló okmányokat kell mellékelni az oklevélnek kívül. 2. Aszerint, hogy hova kell az orvosi bizonyítványt benyújtani. Kiállíthatja a járásorvos, a megyei, vagy városi főorvos és bünygyben a törvényszéki orvos. 3. A kinevezésre bizony nagyon gyakran sokáig kell várni, azonban, ha kedvez a szerencse, eltekintenek minden mellékkörülménytől. Hogy napidíjnak nevezik-e ki előbb, azt nem tudjuk, mert a helytől függ. 4. és 5. A kereskedelmi miniszterium segédhivatala szívesen szolgál felvilágosítással. 6. A lapban mindig jelezni szoktuk, hogy mikor fogad. 7. A kihallgatásnál személyesen is átadhatja.

B. Zs. Nagy-Rábé. Sorsjegyei még nem nyertek.

M. Zs. Péczei. A kérdézet sorsjegyek közül a 395/94. számú Bazilika-sorsjegy 12 koronát nyert.

V. E. Erzsébetfalva. A posta igazgatóságánál panaszát bejelentették és szigorú vizsgálatot kértünk panaszának kézbesítése tárgyában. Az eredmény ha késni fog is, reméljük, hogy sikeres lesz.

VIZÁLLAS.

Table with columns for dates (márc. 21, márc. 20, márc. 21, márc. 20) and various locations (Ión, Buda, Pécs, etc.) with associated values.

Table titled 'Egyéb gabonafélék' with columns for Buza, Rész, and Árt.

Table titled 'Európa' with columns for various European regions and their respective values.

Table titled 'Allamhosszok közölgésének' listing various government bonds and their prices.

Table titled 'Kassa-oderb. v. 1888. fr. 6%' listing various financial instruments and their prices.

Table titled 'Sorsjegyek' listing lottery results and prize amounts.

SZÍNHÁZAK

Vasárnapon, 1908. márczius 22-én.

Népszínház-Vigopera

Délután fél 3 óraker

Tündérszerelem

Fantasztikus operett 3 felvonás van. Irtó Martos Ferenc. Zenejét szerző: Huszka Jenő.

Szereplők: Borbála, a feleség; Gergő, a fiúk; Csababé, a hátk; Viki király; Csilla, Jeanne; Czinésár, úlcsek király; Remete; Maci, parasztlány; Kőrös; Kőrös; Tallán; Nagy; Jászó; Horváth; Della Donna; Székely; Bátorfi G.

Este 8 óraker

A nagymama.

Egyes vigaszok 3 felvonásban. Csiky Gergely darabjából színpadra alkalmazta Pásztor Árpád. Zenejét szerző: Mader Rószó. Szereplők: Blaha L.; Turcsányi; Della Donna; Horváth; Páman; Bálint; Kúri; Marosi A.; Nagy; Fódorok Szilárd.

Vigszínház

Délután 3 óraker

Sámson.

Színmű 4 felvonásban. Irtó Bernstein Henry. Fordította Göth S. Szereplők: Braehard Jacques; Anne-Marie; Le Gouvin Jérôme; A' no line Honoré; Amarguise; Blawford Grace; Flatoh; D'Andelme Maximil Tenay; Göth; G. Karász; Fenyvai; Szerény; Harsarthy; Komlósi I.; Japocrai; D'Andelme Maximil Tenay.

Este fél 8 óraker

A tanítónő.

Színmű három felvonásban. Irtó Bródy Sándor

Szereplők: A tanítónő; A tanítónő anja; Oreg Nagy István; Nagyasszony; A tanító; Kántorkisasszony; Kántor; Kápián; Szociábiró; Törvénybíró; Kray Ida; Varsányi I.; Harsarthy H.; Szerény; Kis I.; Tibanyi; Vencsey; Komlósi J.; Hegedűs; Góth; Japocrai; Halmos; Hegedűs.

BUDA KIRÁLY MESEBŐ ELŐRANGÚ HÁSHAJTÓ KAPHATÓ MINDEN FÜZKERESKEDŐ ÉLŐ

MINTA szálloda Budapest, Nagymező-utca 92. szám. Teljesen újonnan berendezve 40 szobával részleggel és villanyvilágítással. Szobák 60 kr.-tól feljebb. A szállodalévé ház egész éjjel nyitva. Híres enyhényzene. Telefon 815. Strasser Jakob, szállodás és kávé.

CIMBALMOK, legújabb szabadalmazott acél balt szerkesztésű, melynek hangja, hangtartalma rendkívül jónak bizonyult, részletesebbre is legmesszebbmenő jóállással kaphatók. Fonográfok, gramofonok, hegedők, fuvalék, csatorák, okarinák stb. olcsón legjobbak. Kifüggő elismerté munkák. Arjegyzéket ingyen küld. Magyaróssy Gyula m. kr. szabadalmazott hangszergyáros Budapest, VIII. Bákóczy-ut 71. Telefon 58-20

Csak ROGÁTSY-féle BORAX-ot kérjünk!

MAGYAR ASSZONYOK és leányok, ha az arcz-, test- és kéz-bőrötököt üdén, tisztán, rózsásan és egészségesen akarjátok megtartani, használjátok kizárólagosan és állandóan a magyar gyártmányu, kitűnő és elismert Rogátsy-féle Magyar Pipere Borax-ot, mely mint testápoló és szépítő szer felülmúlhatatlan, hatása biztos és gyors.

Arany Borka, Jászberény. Arany kanál. Ezen jobb pipere! Arany Borka, M. Bőcsény. Kézi kanál. A magyar pipere borax a legjobb bőrápoló. Csik Aranka, Borsod-Abaúj. Kézi kanál. Kérlek meg egy postacsomorot. Vida András, Kassa. Arany kanál. Arccsal és kezével tisztítsd a magyar pipere boraxnak köszönhetően. Arany Borka, M. Bőcsény. Kézi kanál. A magyar pipere borax meghozza a kívánt eredményt. FOLYTATJUK

FŐVÁROSI ORFEUM WALDMANN IHRE igazgató. VI., Nagymező-u. 17. Ma vasárnap két előadás kezdetük d. u. 4 és esti 8 óraker. Délután mérsékelt helyárak. Mindkét előadás Merian Kutyaszínháza. Bővebbet a falragaszok. A télikereszten reggeli 5 óráig VÖRÖS ZLÉK színgyűjtemenek hangversenye.

Nagy élvezetet nyújt a „Világpanoráma” Budapest, IV., Városház-tér 4. (Piaristák épületében.) Jövő héten Gradó tengeri fürdő, Miramare, Trieszt és az adelsbergi barlang. Minden héten új műsor. Nyitva reggel 9 órától este 9 óráig. Belépődíj 40 fillér, tanulóknak 20 fillér.

Egy doboz ára 30 és 75 Ft., 10 nagy doboz vitákra börtönre Magyar Pipere Borax-Crém 1 tégely 1 korona. Magyar Pipere Borax-Szappan 1 drb 80 fill. Kapható minden gyógyszertárban, drogeriában és fűszerüzletben vagy az egyedüli gyártónál: ROGÁTSY RALMAN drogeriás BUDAPEST, VII., Bákóczy-ut 10. sz. Figyeljünk a „ROGÁTSY” névre. Csak ROGÁTSY BORAX-ot fogadjunk el!!

BUDAPESTI Cabaret Teréz-körut 28 Telefon 52-30. Minden este a nagyvilág márciusi műsor keretében a Képzelt politikai aktualitások: Wekerle mondata, A koalíció összeállása, - Három lehetőség, - Hungaró: Cabaret-est, - Hégy színpadi tréfa, - Feljegyzés: László Rószó, Nagy Endre, Ferenczy Károly, - Tízszázöt év és művészet. Jegyek: Békés-ut, Kossuth Lajos-utca és Andrássy-ut, Zsigmond (Andrássy-ut 4. és a Cabaret pénztáránál, Teréz-körut 28.)

Siessünk árunkat beszerezni, mivel tetemes áremelkedés lesz. - Kérem a hirdetést kivágni és összegyűjteni, mivel mindég más árut hirdetek úgy, hogy a t. vevő közönségnek összes áruimról meglesznek az árak.

Szálloda Az „ARANY BÁRÁNYHOZ” BÉCS, Wieden, IV. Hauptstrasse 4. Előragu szálló. - A magyarok találkozó helye. - Szobák 2-60 koronától felfelé. 3 percznyre az Operától és Körtől. Világos szobák.

FOLIES CAPRICE. RÉVAY-UTOZA 18. Lepark: Földes: LEITNER és KELETI. HOTT SÁNDOR. Az előadás kezdete 1/2 9 óraker. Ma! 1/10 óraker: Ma! Az aczékirály vád alatt. Biróság kerekeit írta: Pálval. Rendes: Retá Sándor. Végül Was Manner tesselt? 11 óraker. Bobósi írta: Satya. Rendes: Trebitzsch Sándor. Trebitzsch Sándor, Teréz Borka és Zöldi Márton új csótáiban. Hétfőn a 10 25-án nagy látványos előadás a szíves 19-vel a m. kr. államrendőrség tisztáinak ügyjelölté és országgyűlési tagjára. Hoppai pénztár 9-10-ig és délután 6-8 óráig. Az 1-2-3 emeleti Casino de Parkban reggeli 6 óráig zene és tánc.

1-5-ös rendű konyhafelszerelési cikkek: 1 drb csiszolt üveg gentri korsó 1 1/2 liter 50 kr. 1 drb csiszolt F. üveg dugóval 1 lit. 50 kr. 1 drb üveg gyümölcs v. tortaállvány 25 kr. 1 drb üveg gyümölcs v. tortaállvány 6 kr. 1 drb tiffany gyümölcstál remek szép, ezelőtt 200 kr., most 50 kr. 1 drb tiffany virágváza remek szép 15 20 25 30 35 75 % 15 25 35 50 75 kr. 1 drb nikkal állvány tiffany tállal azelőtt 300 krajczár, most 100 kr. 1 színes üveg likőr készlet aranyozva most 95 kr. 1 színes üveg boros készlet aranyozva most 200 kr. 1 színes üveg sörös vagy vizes készlet aranyozva most 250 kr. 6 személyes asztali üveg készlet 5 csikkal 300 kr. 6 személyes asztali üveg készlet metseve és gravirozva 480 kr. 6 személyes üvegtál 6 tányérral 60 kr. 1 drb vizes pohár csiszolt, 1 sávval 7 kr. 1 drb boros pohár csiszolt, 1 sávval 5 kr. Tessék figyelemmel lenni a legközelebbi hirdetésre. Nászajándékok nagy választékban. Ingyen láda, ingyen csomagolás!

A legújabb rendszerű Zongora- és Hangszer - Kitelezési osztály megnyit a legelőbbtől a legfinomabbig kaphatók késszénert: vagy banknál törleszthető részlete. A vásárolt zongorák vagy hangszerek értékét egy bank rögtön kifizeti, a vevő pedig a banknak marad adósa. A hangszer ára tehát csak annyit, mintha késszénert venné. Reményi Mihály nagy zongora- és hangszer-telepén. Budapest, Király-utca 98. szám. Prospektus és árjegyzék minden hangszerrel külön-külön díjmentesen.

Veszek zálogcédulákat elzálogosított briliánsokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket a legmagasabb összegig költségmentesen kiváltok és teljes értékét kifizetem. DEUTSCH ALFRED ÉKSZERKERESKEDŐ BUDAPEST, Király-utca 34. Petőfi-utca sarok. Hull a haja? Használja a Petroléum-hajszesz-t. Egy eredeti üveg ára 2 korona. Fűzetésű és csomagolt. Gara Óéza és Tea drogeria Bpest, VIII. József-ter 72. Tessék árjegyzéket kérni.

Takács Ferencz BUDAPEST, VIII., Baross-ter 4. sz.

Helyiségváltás miatt NEUMAYER FÜLÖP Bpest, V., Váci-körut 2. és 4. sz. Árukészletét rendkívül előnyösen árusítja ki. Tetemes ármérséklés: szőnyegek, függönyök, átvettők, ág- és asztalterítők burokszövetek és matracok csinosításban, továbbá minden szakmában vágó eszkekben. Az Szlet Dedk Ferencz-ter 1. sz. alá helyezettik át. Telefon 11-21.

SZÍNHÁZAK

Vasárnapon, 1908. márczius 22-én.

Nemzeti Színház III. Kir. Operaház

Délután fél 8 órakor
A szerelem iskolája.
Színmű 5 felvonásban.
Irtá Rákosi Jenő.

Személyek:
Arnuéz Kordál
Lótus Boremeo
Oriando

Este fél 8 órakor

A gyermek.
Színmű 3 felvonásban. Irtá Abonyi Arpad

Személyek:
Radák, őrnagy
Janka
Kindermann kapitány
Ozvegy Ujlakino
György, fia
Háro Pallvitz,
Huber
Leontin
Misa
Riketta
Szerón

Várszínház

Zárva

RIGOLETTO

Opera 4 felvonásban. Zenéjét
szerezte Verdi. Szövegét Irtá
Plave. Fordította Nadaskai Lajos
Mantus hercege Arányi
Rigoletto, bobocea Takács M.
Gilda Kornat
Sparafucile Váradi M.
Magdalena nővére Szemere A
Monterone Gabor
Borsa Ney Bernát
Marullo Karpát
Ceprano gróf Palóczné
Ceprano grófné Bertis Mimi
Giovanna Utána

Magyar tánczenyveleg.

CHICAGO

színház.
VII., István-ut 39 szám.
Telefon 93-09. szám.
Hetenként többször változó
válogatott műsor.
Kittűnő zene.
Közzelmesen tűtve.
Előadások kezdete 5 órakor
Film előadás és kölesőzés.
Kérjen ajánlatot

Kiknek eladó Sauvignon vagy Semillon, esetleg
más francia fajszőlőből szűrt borai vannak,
telkéretek szőlőknek ajánlatot tenni. Bármily
mennyiséget megvásárolnak.

TATRA-MULATO
VII. KIRÁLY-UTCA 77
Igazgatóság: WABITS és GRUNER.
Budapest leelőkelőbb család mulatója.
Ma és mindennap
Teljesen új szenzációs műsor.
Esti 8 órától 10 óráig Varieté előadás, azontu:
Nemzetközi Cabaret előadás.
Nemes Lessenú Melta Cabaretdiva sa át eredeti
műsorával. Keller Bernhard báróné cocottidalkok
(harriakísérettel) La belle Sylvia dán soubrette.
Homberto & Renarde zene-excentrikusok. Oriowa
Freda orosz énekesnő és táncosnő. Schmiadt.
Bertalan humorista teljesen új eredeti műsorával
Maara Gusti előadó soubrette. Sugar Elza cabaret
énekesnő. Ferenczy Kamilla női baritonista.
Pénztárnnyitás 6 órakor. Kezdete 8 órakor.
Telefon 15-10

KÖRÜTI FÜRDO
ERZSÉBET-KÖRUT 51.
USZODA
és hidegvíz-kúra.
Fangó gyógymórt
66x-és kádifürdők!
A pátmosada gyorsan és
pontosan teljesül megjel-
lést.

Tévedés
kikerülése végett vásároljon óvszer-
különlegességet a GUMMI KIRÁLY-nál
HAUSCHKEK N.
Csakis: Budapest, Károly-körut 6.
ARJEGYZEK TITOKTARTASSAL INGYEN.

SCHMIDT M
szígyártó, nyerges és bőrdoboz
Budapest, VIII., Rákóczi-ut 24. sz.
Ajánlja saját gyártmányú kocsidoboz-
és lovagló-szerkezeteket. Mindennemű
százó és kőzi bőrdobozok, ponyva, szivar,
szagorókák stb. készítését - Arjegyűzők
szépen.

Rézbutor
vasúti, sodronyos étek, kerti vasbutor és gyermekkocsi-
gyártmányaink elsőrendű minőségben legújanyosabb árak
mellett
VI., Andrassy-ut 2. SZ. (Poncós-palota)
Papai és Náthán
városoknál közvetlenül beszerezhető. Vidékre kúpes arjegy,
zések kivánatra küldenek.

Varieté-Színház
előzőtti Nemzetközi Orfeum.
BUDAPEST, VIII., Rákóczi-ut 63. szám
Márczius 16-tól új műsor
Miss Foly
akrobatic transformatiók Danqang act. Görög kerti jelenet.
Fontaine lumineuse
A Tardos bank.
Bohózat 1 felvonásban. Irtá Tábori Emil.
Azonkívül az összes újonnan szerződötteti
művészek fellépte.
Éjjeli 12 órától reggel
5 óráig télikertben
Hegedűs Gyula elsőrendű cigányzenekara hangversenyez
zene és táncz.

Nászajándékok
részletfizetésre
is kaphatók jutányos áron
POLGÁR KÁLMÁN
műőrás ékszerterelepén
Budapest, Erzsébet-körut 29. l. em.
Arjegyűzők 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

Déli vasut.
Az étkező-, háló- és közvetlen-kocsik forgalma Budapest
d. v. pályaudvarról az 1908. évi téli menetrendben.
Étkező kocsik. Budapest d. v. - Prágerhof között.
Budapest d. v. ind. reggel 8 óra 05 perc. Prágerhof érk.
délután 2 óra 07 perc. Menettartam: 6 óra. Prágerhof
ind. délután 3 óra 10 p. Budapest d. v. érk. este 9 óra
42 p. Menettartam: 6 1/2 óra.
I. II. oszt. hálókocsi. Budapest d. v. - Velence (Ve-
nezia) között. Prágerhof-Nabresina-Cormonsen át. Buda-
pest d. v. ind. este 8 óra 00 perc. Velence érk. dél-
után 2 óra 15 perc. Menettartam: 18 1/4 óra. Velence
ind. 2 óra 10 p. Budapest d. v. érk. d. e. 10 óra 12 p.
Menettartam: 10 óra.
I. II. közvetlen kocsik Budapest d. v. Meran között
négy I. oszt. hálólhelyel. Prágerhof-Marburgon át. uda-
pest d. v. ind. este 8 óra 00 perc. Meran érk. d. u. 5
óra 34 perc. Menettartam: 21 és fél óra. Meran ind. d. u.
3 óra 30 p. Budapest d. v. érk. reggel 10 óra 12 p. Menet-
tartam: 18 1/4 óra.
I. II. oszt. közv. kocsik Budapest d. v. - Velence
(Venezia) között. Prágerhof-Nabresina-Cormonsen át. Bu-
dapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc. Velence érk. d. u.
2 óra 15 p. Menettartam: 18 1/4 óra. Velence ind. déli
után 2 óra 10 p. Budapest d. v. érk. d. e. 10 óra 12 p.
Menettartam: 20 óra.
I. II. oszt. közv. kocsik Budapest d. v. Udine kö-
zött. Prágerhofon át (nov 15-től) (a szent-pétervári wien-
niza expressz vonathoz való csatlakozással Bpest d. v. ind.
reggel 8 óra 05 perc. Udine érk. este 10 óra 58 perc.
Menettartam: 15 óra Udine ind. reggel 5 óra 45 p. Bu-
dapest d. v. érk. este 9 óra 43 p. Menettartam: 16 óra
Budapest d. v. - Abbazia-Fiume között. Prágerhof-
St-Peteron át. Budapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc
Fiume érk. délelőt 9 óra 40 perc. Menettartam: 12 1/4 óra
Fiume ind. este 8 óra 00 perc. Budapest d. v. érk. d. e.
10 óra 12 p. Menettartam: 14 1/4 óra.
Budapest d. v. - Triest között. Prágerhofon át. Bu-
dapest d. v. ind. reggel 8 óra 05 perc. Triest érk. este
9 óra 02 perc. Menettartam: 13 óra. Triest ind. reggel
7 óra 55 p. Buda est. d. v. érk. este 9 óra 42 p. Me-
nettartam: 13 háromnegyed óra.
Budapest d. v. - Pakrácz között. Nagykanizsa -
Barcsán át. Budapest d. v. ind. este 10 óra 00 perc.
Pakrácz érk. d. u. 1 óra 20 p. Menettartam: 15 és fél
óra Pakrácz ind. d. u. 2 óra 50 p. Budapest d. v. érk.
reg. 6 óra 30 p. Menettartam: 15 1/4 óra.

HAGGENMACHER Szent-Gellért-sör
csapoltása:
Sztívós Zsigánál
I., Krisztina-ter "Zöldia"
Wehrmann Bélánál
I., Fehervári-ut 46.
Kubancz Venczelnél
II., Fő-ut. Buda v. gadó
Borovszky Lajosnál
II., Palfly-ter
Derer Józsefnél
III. ker., Zsigmond-utca, Lukács-
fürdő mellett
Schneider Lipótnál
V., Lipót-körut 2.
Nemesák Mihálnál
V., Lipót-körut 21.
Wagner Vilmosnál
VI., Andrassy-ut 48.
Kossa Jánosnál
VI., Király-utca 100.
O. v. Jahn Edénél
VI., Király-utca 59.
Putnoki Istvánnál
VIII. ker., József-körut és József-
utca sarok
Fettlök Gyulánál
VIII. ker., József-körut 8, Batona-
utca sarok
Mertl Istvánnál IX., Südi-ut 111.

Michelstädter utóda
OSKO GEZA
BUDAPEST, IV., Váci-utca 3. sz.
CZIPŐ-
különlegességei
A szabott árak a
talpba vésvé. —

Nyilatkozat. A Csillaghegyi forrásvíz
bakteriológiai szempontból tisztának és kifogástalan-
nak minősítendő.
Dr. Proletz Hungó
a. m. kir. állami bakteriológiai labora-
torizs.
A Csillaghegyi forrásvíz központi író-
dája Pest, III., Bécsi-ut 94. Telefon 77-98.

SZINHÁZAK

Vasárnapon, 1908 márczius 22 én

Magyar színház

Délután 3 órákor
Két iskola.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta: Capus Alfred. Fordította: salgó E.

Személyek:
Joulin Vágó
Maurron Csor/ós
Le Hantois Szimlai
Brevannes Vándori
Joulinne Forrai R.
Maurbrunné T. Hami M.
Fstello Mészáros G.
Brenevilné Loránt Z.
Laura Fehér C.
Clemence Hubai A.
Lujza Somló J.

Este fél nyolc órákor

A Rab.

Dráma 3 felvonásban. Irta ifj. Hegedűs Sándor.

Személyek:
Sorbán Törzs
Reiner Garas
Clarisse Forrai R.
Dr. Dan el. Réthev
Förvös Körmendy
Blum Hus ár
Heény: Tarnay
Apó Szabó

Ezt követi:

Leánynéző.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta Veró György.

Személyek:
Az özvegy Orlay F.
A mostoha leánya Tóth Irma
A kérés Körmendy
Az öcsöce Paop

Árpelló színház.
(Telefon 68-39.)

A kis virágáruslány
Három bűn. Napolyi romok. Megélevedett játékvilág.
Drama a kulcsák mögött.
Furdaló lelkismeret. Első csók. A hamis pezsgő látása.

Francesca di Rimini.
A legsikerültebb fővétel, (melyet a kinematográfia valaha produkált.)
Kezdeté 5 órákor.

Szerdán, április 1-én a Royalteremben

MAJOR

I. Gyula tanár szerzői hangversenye.
Jegyek 10-2 kor. kizárólag Méry Bélánál, Andrassy-ut 12

Csütörtökön április 9-én a Vigadó nagytermében

FEINHALS

Frigyes bajor k. énekes egyetlen dalestője.
jegyek 10-3 kor. kizárólag Méry Bélánál Andrassy-ut 12.

Király-színház

Délután 3 órákor
János vitéz.

Daijáték 3 felvonásban. Irta Heitai Jenő. Zenéjét szerzezte Kasóh Pongrácz János.
Kukoricza Janosi Szeredi Huska Hornvik J.
A francia királyleány T. Harmat A gonosz mostoha Tari S.
A francia király Nemesi Falu csöze Csizsér

Este fél 8 órákor

A dollárkirálynő.

Operett 3 felvonásban. Irta Willyner A. M. és Grünbaum Ernyes; fordította: Faragó Jenő. Zenéjét szerzezte Falli Lóó.

Személyek:
John Candor Németh Alicze leánya Patrás S.
Dick, az unokaöcsé Simai Daisy Gray, az okahuga Ötvös G.
Tom C uder test. Csizsér Ónécs László Raskó Schlick Hans báró Csapó I. abinska Olga, Szegedi Miss Thomson, Orlov Pl.

Orgona színház

Délután fél 4 órákor.
A Tenger

Este fél nyolc órákor

MODERNSZÍNHÁZ KAPABET
Andrassy ut 69. Telefon 68-16

A harányakérdés.
Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Berczik Árpád. Szereplők: Kardos, Csóka, Urál M.
Szép az zony kocsisa.
Párizsi történet egy felvonásban. Szereplők: Sarkadi, Keleti Juliska, Horos és Bán-ony.
All right
Turfdrama, Irta: I. P. a terence Szereplők: Kardos, Kabók, Szent irmay, Bárony, Nyárai, Medgyaszay V., Kékényi, Urál M. Palásthy.
Pajkos grize'tek.
Operette rta: I. Wilhelm, zenéjét I. Remhard, fordította Heitai Jenő, Szereplők: Nyárai, Boros, Bárony, Keleti L. Rozsa Lili, Vörös Il.
Több Cabaret szám Sulemit Rahu, maraköl táncosnő fellépje.
Kezdet: 9.15 rakor
A conferencier tisztjel Palásthy Marcell tölti be.

A tenns id'ny kezdetével!
KERTÉSZ TUDOR czég

lawn tenns raketek javítására és ujonnan hurozására szerződtek e:

Mr. A. O. Hitehecek Acton
elsőrendű angol szakmunkást,

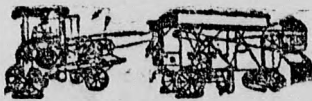
ki mindenne ü raketiavilást és hurozást kiválóan szabványosan és gyorsan, szüksehez képest azonnal vegez Kortész Lódor sportáru üzletben, Budapest, IV., Kristóf tér berendezett

külön raketjavító műhelyben.

SZABADALMAKAT
védjegyeket és mintajelvényeket megsezerő Szabadalmakat Ertekesítő Vállalat

PASZTOR (be) öög., BUDAPEST VII., ERZSEBET-KÖRUT 17. Felvilágosítás: díjtalan. Telefon 24-20.

Benzin-, nyersolaj- és szivógáz-motorok

Moteros cséplőkészletek.

A legjobb gépek. A legolcsóbb üzem. Kedvező fizetési feltételek.

Tessék árjegyzéket kérni, ingyen küldjük.

Dobry Ant. motor- és gépgyárainak magyarországi kizárólagos képviselete:

Kovács Mihály és Társa
Budapest, V., Hold-utca 23. sz

Orgona-harmoniumok

mindkét rendszer szerint, legolcsóbban szállítatnak

Pajkr Rezső és Tsa
Budapest, X., Dele-utca 11 II.
(Tiszviselő-telep).

Védjékos harmoniumok pontos orgona méretekkel. Bőrmentes szállítás az utolsó vasúti állomásig. Tanszék és alkészletek külön számlák engedélyny. Részletfoglalás engedélyezve

Hatschek Béla
optikai műintézete

emberi műszerek gyári raktára és formá készítője. Operatio teljes mellő ése.) Szemüvegek vagy orr-oricok minden sz. mhez és orra külön külön választva; orvosi receptek szerinti megrendelések pontosan készitve.
Tálalható naponta reggel 10 ig d. n. 1-4-ig, este 8-10-ig Budapest, VII., Király-utca 69. földsz. 3.

HOLZER DIVATHÁZA

IV., Kossuth Lajos-utca 9.

SOUTERRAIN-osztály:

- Kosztüm, angol kelméből, zsinórral szegve, bőlelt kabáttal . . . . . 42.— K
- Kosztüm, hosszú bőlelt Ferencz József-kabáttal, zsinórral szegve . . . . . 45.— «
- Paletot, fekete posztóból, zsinórdíszszel, 60 cm. hosszú belélt . . . . . 25.— «
- Raglan, angol divatkelméből . . . . . 12.— «
- Raglan, divatos, elegáns kivitelben, angol kelméből . . . . . 22.— «
- Gallér, divatosan hosszú angol kelméből. . . . . 22.— «
- Alj, divatos, berakott különféle szinekben . . . . . 20.— «
- Alj, divatosan berakott, angol kelméből . . . . . 14.— «
- Ta ota-alj, berakott, fekete szinben . . . . . 48.— «
- Selyem tafota-zsupon, különféle szinekben . . . . . 14.— «
- Bluz, csikos, angol kelméből . . . . . 4.50 «
- Bluz, fehér, angol pikéből . . . . . 4.90 «
- Bluz, divatos, csikos, angol kelméből, modern jabovai . . . . . 13.— «
- Bluz, divatos csipkéből . . . . . 9.— «

Továbbá dús választék:

pongyolák, selyembuzok, gyermekgallérok, leánykaruháccskákból stb.

Az utolsó idény modelljét u. m. toalettek, kosztümök, köpenyek, pongyolák és bluzokat stb.

melven leszállított áron árusítom el

Elsőrendű uri-szabó üzlet
Kizárólag mérték szerint

Osi zakkó öltöny
Raglan v. téli-kabát
40 és 50 kor.-ért
Dus választék bel- és külföldi szövetekben.
Nyáron készült egész rinom télikabátok 50 koronáért kaphatók.
Mechlovits és Fái
törv. bej. uri szabók,
Budapest,
V., Váci-körut 76.

HETI MŰSOR.

Márczius	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Víg-színház	Színház-Színház	Nonsztingua (Vic-Opera)	Magyar Színház	Var Színház	Magyar színház
23 Hétfő	Lilió nő	—	A tan tónó	A dollárkirálynő	Czigánybáró	A császárt katonái	—	Uj asszonyok
24 Kedd	Megváltás	—	Tatárjárás	A dollárkirálynő	A nagymama	A rab Leánynéző	—	Uj asszonyok
25 Szerda . . . . . d. u. este	Vasgyáros Roboz-jarre	—	Az ordóg Tatárjárás	Varasskerings A dollárkirálynő	Fuderszerelem A nagymama	császárt to. fi	—	A virágok városa Uj asszonyok
26 Csütörtök	A gyermek	—	A tantónó	A dollárkirálynő	Falu rossza A nagymama	A rab Leánynéző	Fatum	A Kötild-egylet hangversenye
27 Péntek	Egyenlőség	—	Tatárjárás	A dollárkirálynő	A nagymama	A császárt katonái	—	Uj asszonyok
28 Szombat	Téli regé	—	Tatárjárás	A dollárkirálynő	A nagymama	Két iskola	—	—
29 Vasárnap . . . . . d. u. este	Ladi Winder le- gyezője A gyermek	—	Baccarat A tantónó	Varasskerings A dollárkirálynő	Lili A nagymama	Gyurkovits leányok A császárt katonái	—	Az élet komédiája Uj asszonyok

Katzky Lajos

épületműlakatos-mester

Zephire szab. ajtócsukók és elsőrendű fűzhelyek minta raktára

TELEFON 22 - 78.
Budapest, VI. ker.,
Liszt Ferenc-tér 14.

3 szó . . .
Egyenruha
Tiller
Budapest.

Az EGÉSZSÉG KÖNYVTÁRA.

Szerkesztő
GERLÓOZY ZSIGMOND dr.

Most jelent meg

a VI. kötet:

Az angol kórtság.

írta

PREISICH KORNÉL dr.

egyetemi magántanár, közkezdési főorvos.

Öt képpel.

Az Országos Közegészségi Egyesület kiadványa.

Ára kötve 1 korona.

Kapható:

Lampel R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fial) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrassy-ut 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

20 millió ákác-csemete

1 éves csemeték 1000 drb.
15 % mag. 1-2 % érős K2.-
15-0 . . . 2-3 . . . 5.-
50-80 . . . 7-5 . . . 9.-
80-90 . . . 4-7 . . . 13.-
80-100 . . . 5-10 . . . 18.-

2 éves csemeték 1000 drb.
80 % mag. 1-3 % érős K12.-
50-80 . . . 4-8 . . . 15.-
80-120 . . . 7-15 . . . 25.-
120-150 . . . 8-18 . . . 35.-
150-200 . . . 12-18 . . . 45.-
2-3 éves iskolázott 1000 drb.
15-55 korona.

5 millió Glaedita
1-2 és 3 éves csemeték
1000 drb 5 koronától 28 koronáig. Mindenemű gyümölcs, díszfa, erdei csemete. Részletes képes árajánlatot kívánatra bármire küld.

Gróf Batthyány-féle uradalmi intézőség

CSENDLAK,
posta:
Vasferenczfalva.

MEGHIVÓ.

A Budapesti Környéken Családházakat Építő Egyesület mint szövetségnek 1908. évi április hó 5-én d. e. 10 órakor a VII. ker. függetlenségi és 48-as pártkör helyiségében, VII., Almássy-tér 17. L em. tartandó

I. évi rendes közgyűlésére.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzleti évről, a mérleg bemutása és a nyereség felosztása iránti javaslatával.
2. A felügyelő-bizottság jelentése és ennek alapján a felmentvény megadása feletti határozat.
3. A felügyelő-bizottság választása az 1908. évre.
4. Esetleges indítványok.

Budapest, 1908. márczius 15-én.

Az igazgatóság.

PAP. PAP. PAP.

Összesen ható vasúgy kivételével 9 matracra 10 ft.

Rodentnyelvések méreténél 5 trébiéi felebb.

GICHNER JÁNOS

ágyemű, rez- és vasbutor-gyáros
szőnyegek, függönyök, pokrócok, terítő stb.
nagy választékban.

BUDAPEST,
Erzsébet-körút 28.

Gyári
Kortárs-utca 7. és 9.

Árjegyzéket
bárkinek ingyen és bérmentve küldök.

Gyermekágyak nagy választékban.

Nagyon ártó árak kizárólag vagy a pénz visszafizetéséért.

Meghívó.

A Balassagyarmati Takarékos és Hitelintézet részv.-társ.
f. 1908. évi április hó 12-én délelőtt 10 és fél órakor saját helyiségében Balassagyarmaton

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. részvényesek ezennel meghívotnak.

E közgyűlés tárgysorozata

1. Az igazgatóság indítványa az alap- és tartaléktőkék felemelése czéljából 800 drb. új részvény kibocsátása iránt.
2. Ebből folyólag az alapszabályok 4., 5., 8., és 9. §-ainak kibővítése és megfelelő módosítása.

Balassagyarmat, 1908 évi márczius hó 17.

Szilárdy Ödön s. k.
elnök.

Jegyzet. Csak az a részvényes vehet részt a közgyűlésen a tanácskozási-
ban és bír o t szavazattal, ki a részvénykönyvben a közgyűlést megelőző-
leg három hónappal mint részvényes be van vezetve. A közgyűlési jogok meg-
hatalmazottak által is gyakorolhatók, a meghatalmazottaknak azonban részvénye-
seknek kell lenni.

Téli üdülő- és gyógyhelyek a déli vasut mentén.

Vonat összeköttetések és menetárok Budapestről (déli vasut pályaudvaráról).

Abbazia	Nagykanizsa—Pragerhofon át	Budapest d. v. ind. gy. v. 8 ⁰⁵ reggel, 8 ⁰⁰ este. Abbazia-Mattuglia ért. . . 9 ²⁸ este, 9 ²¹ d. e.	Menetérti jegyek 80 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 109.10 K, II. oszt. 77.90 K, III. oszt. 49.50 K.
Görz	Nagykanizsa—Pragerhofon át	Budapest d. v. ind. gy. v. 8 ⁰⁵ reggel, 8 ⁰⁰ este, sz. v. 10 ⁰⁰ este. Görz — — — ért. . . 9 ⁵⁰ este, 10 ⁰⁴ d. e. . . 6 ²⁸ .	Menetérti jegyek 80 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 109.10 K, II. oszt. 77.90 K, III. oszt. 49.50 K.
Bozen-Gries	Nagykanizsa—Pragerhof—Marburg Franzensfesten át	Budapest d. v. ind. sz. v. 6 ⁵⁰ regg., gy. v. 8 ⁰⁵ regg., 8 ⁰⁰ este, sz. v. 10 ⁰⁰ e. Bozen-Gries ért. gy. v. 12 ⁰² d. u. . . 5 ⁵⁸ . . . 4 ⁰³ d. u. . . 12 ³¹ éj.	Menetérti jegyek 80 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 132 K, II. oszt. 94.80 K, III. oszt. 60.70 K, továbbá 90 napig érvényes menetjegyzetek megakadályozható utazások y gyorsvonatokra: I. oszt. 138 K, II. oszt. 101.80 K, III. oszt. 70.80 K.
Meran	Nagykanizsa—Pragerhof—Marburg Franzensfesten át	Budapest d. v. ind. sz. v. 6 ⁵⁰ regg., gy. v. 8 ⁰⁵ regg., 8 ⁰⁰ este. Meran — — — ért. . . 1 ¹⁹ d. u. . . 7 ²⁵ d. e., 5 ³⁴ d. u.	Menetérti jegyek 80 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 138.80 K, II. oszt. 101.80 K, III. oszt. 64.80 K.
Arco	Nagykanizsa—Pragerhof—Marburg Franzensfesten át	Budapest d. v. ind. sz. v. 6 ⁵⁰ regg., gy. v. 8 ⁰⁵ regg., 8 ⁰⁰ este. Arco — — — ért. . . 3 ²³ d. u. . . 9 ¹⁵ d. e., 7 ¹⁷ este.	Menetérti jegyek 80 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 144.80 K, II. oszt. 105.— K, III. oszt. 66.80 K.

Emeljünk síremléket szeretett elhunytainknak!
Kedvező havi részletfizetésre

Sirkövet
 síremléket és egyéb
 sírdíszítményeket

Síremlékek az összes márvány-fajokból,
 Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk.

Képviselőket az ország összes részeiben keresünk.
 Tevések körüli síremlékeink albumát és árjegyzőjét.

Műipari cikkek kereskedelmi vállalata

IVAN és VARI

Budapest, V., Teréz-körút 1/c.

Márványpartolop: V. Lipót-körút.

Mindenütt kapható a legfinomabb

Weider tejszín és Zsolna csokoládé

Csokoládé dessert bonbonok.

Weider Ármin és Béla

csokoládé és cukorkagyár ZSOLNA

Paptol
 No. 4711

Egyetlen, tudományos alapokon előállított hajvíz. Dr. med. VICHHOFF, elberfeldi orvosi tanácsos utasítása alapján, a hajlágok igazgatására, a hajhullás megelőzésére, a fejbőr tisztítására és hajnuttatására.
 Egyedül gyártó: **Ferdinand Müllers** cs. és kir. udvari szállító Kéln a Rh.
 Fióktelek: B. cs. V.-A. Neumühlgasse 3. Kapható a gyógyszerárakban droguárakban és illatszertárakban.

ABBAZIA

Grand Hotel Bristol

Újra épült, minden kényelemmel berendezett elsőrangú fényes szálloda. Nagy szobák, lift, központi fűtés, villamos világítás, telefon, melegvíz-vezeték stb. A déli és keleti nyílású szobák erkélyvel ellátva, Kávéházi étkező, olvasó- és zenetermek. Pompás kilátás a Quarnero egész vidékeire. Igen mérsékelt árak.

A BRISTOL-SZÁLLODA I. ÁZGATÓSÁGA:

RUDOVITS W. tulajdonos.

T. CZ. Szíves figyelmébe ajánljuk a n. é. közönségnek, minden néven nevezendő régi kályhák átépítési munkálát, valamint az elismert szab. „Reform” fatűzelésre alakítandó kályhákat legcélszerűbben a tavasz mentén eszközöztetni. — Megjegyzéssel felhozzuk, hogy a leg egészségesebb és leg tisztább otthont csakis az ismert szab. „Reform” fatűzelésű kályhák szolgáltatják.

Kiváló tisztelettel

HARDTMUTH L. ÉS C.
 BUDAPEST, VI., Andrassy-ut 6. szám.

A TITOKZATOS HAJÓ

— REGÉNY. —

Írta: **FRED VILLER**

38

— Szeretnék téled még valamit kérdezni? — mondta Holt — és odanyújtotta a vezetéknek az üveget, miután ő már ivott belőle, akinek nem volt ellenére, ha megköstölhatja az „inglise” italát — és Monk felé fordulva ezt kérdezte tőle:

— Miképpen akarod megismerni az Océánról a barátainkat — ha esetleg véletlenül egyikőjük ott lesz San-Roqueban?

— Mielőtt felelnék neked, én is kérdést akarok hozzád intézni: miféle embereknek képzeled őket?

— Sokat gondolkoztam már efelett. Ha jól emlékezem, akkor már egyszer megegyeztünk abban, hogy gonosztevőkkel volt dolgunk, akik hatalmukba kerítették a kék-jachtot és ezen oknál fogva nem köthettek ki az Océánnal a kikötőben, hanem valami más biztosabb pontot akartak felkeresni.

— Igen, így gondoltuk. De most azt hiszem, azaz inkább meg vagyok róla győződve, hogy nem tartoznak a gonosztevők osztályába, hanem más módon kerültek összeütközésbe a hatóságokkal. Én azt hiszem — hogy Carlísták.

Monk szavai után én és Holt felugrottunk meglepetésünkben. Pedró pedig fülét hegyezve, gyanakodó pillantást vetett ránk.

Rögtön meg voltam győződve róla, hogy Monk detektiv-orra megszaglászta a helyes nyomot.

— Ugyebár — folytatta Monk — ez sok mindent megmagyaráz, vagy legalább is némely dolgot. A cadixi újságban közölt hajós vallomásából kiveszem, hogy a fanatikusok — mert ennek nevezhetjük őket — nem követtek el erőszakos bűnesetet és a hajó személyzete

sem lett kirabolva. Csak azt a benyomást kelti ez az emberben, hogy ők a hajót valahova irányítani akarták, ami ellenkezett a hajós utirányával. Hogy miért rejtőztek el, midőn mi az Océán fedélzetére jöttünk? Ennek nagyon egyszerű a magyarázata: vérontás nélkül akartak bennünket hatalmukba keríteni, azaz inkább lefegyverezni.

A megtámadásunk is úgy volt tervezve, hogy ezt okvetlen elkerüljük. Sőt még az a kettő is, aki a Framra jutott, megkímélte Henriksen életét, bár az erőszakosan bánt velük, hogy megszabaduljon tőlük. Minden jel tehát arra vall, hogy ezek az emberek a kormányval ellenkezésben állanak, de nem gonosztevők. Multkor olvastam egy angol lapban, hogy Spanyolország déli vidékein is karlista propagandát csinálnak — azelőtt csak az északi részen voltak híveik — és barátunkon Santa Marino kapitányon megláttam egész határozottan, hogy az ágyunaszádok állomásoztatása csak azért van, hogy a karlisták fegyvercsempészetét megakadályozza. Ugyebár?

— Amint ezt most így elmondod, én magam is azt hiszem, hogy az egész dolog így áll. Csak azt nem értem, hogy azt a sok apróságot miképpen tudod egymással összefüggésbe hozni. Holt olyan leplezetlen csodálattal nézett Monkra, hogy nevetnem kellett:

— Te tényleg nem ismered Monkot, már ezt az előbb is mondtam! Meg lehetsz róla győződve, hogy megszerzi neked a „donnát”.

Ez a megjegyzés hosszabb időre elnémította Holtot.

— Azt hiszem, igazad van Monk, vettem én át most a beszéd fonálát; ilyen alkalom, mint ez a bikaviadal, pompás alkalom revolucziós összejövetelekre; emlékezz csak vissza a pergamenten levő betűkre és számokra. De én is kénytelen vagyok ugyanazt kérdezni, amit Holt — mit gondolsz, hogyan fogjuk felismerni ezeket az embereket, ha az Océánon levő banda együtt is lesz San-Roqueban?

— Be kell vallanom, hogy a terveim ebben az irányban kissé bizonytalanok még — felelte Monk

— De hiszen te határozott tervet akarsz követni?

— Egyelőre a tervem igen egyszerű: angoloknak adjuk ki magunkat. Tudod, hogy Angliában táplálják a karlista szimpatákat és számos angol önként harczolt az előbbi pretendens mozgalmában. A spanyoloknak tehát nem lesz nagyon feltűnő, ha angolok olyan emberekkel érintkeznek, akik karlista érzelmeket táplálnak.

— Azt akarom, hogy mi rosszul leplezett próbálkozással igyekezzünk a karlisták közelebe férkőzni. Igazán furcsa lenne, ha nem vennék ezt észre és nem keresnének fel bennünket önként. Megpróbálkozunk majd a mi derék vezetőnkkel, Pedróval, vajon nem tudna-e minket megismertetni egy pár karlistával. Vagy ő maga is az, vagy pedig szolgálatunkra lesz és kotyogni fog, amit hasznunkra fordíthatunk.

— De ez veszélyes tréfa lesz!

— Legrosszabb esetben megeshetik velünk, hogy a spanyol hatóság legnagyobb barátsággal a kutterünk fedélzetére vezet és udvariasan felszólít, miszerint Spanyolorzágnak fordítsunk hátat mindörökre!

Tehát elhatároztuk, hogy folytatjuk az utazást San-Roqueba és a kaland bonyolódjék tettség szerint.

Midőn ismét felkerekedtünk, kiderült, hogy a sértett lábú öszvér teljesen képtelen a további menésre. Egyikünknek tehát gyalog kellett mennie, végül pedig mindhárman a gyaloglásnál maradtunk.

Az első háznál, amit utunkban lőttünk, az öszvéreket fedél alá helyezte gazdjuk, azután vállára vette a podgyászunkat. Nolasko Pedró amellet nagyon örült, mert nagyon kételkedett abban, hogy San-Roqueban egyáltalán tudna nekik helyet találni.

Ami bennünket illet, semmi kifogásunk nem volt a gyaloglás ellen; de elkéztünk ezáltal és a nap már kezdett lemenni, midőn elértük végre San-Roque kapuit.

Folyt. köv.

A jubileumi év alkamából,

továbbá mert üzletem 25 év óta áll fenn, amióta haj- és szakálnövesztő pomádémat feltaláltam, elhatároztam, hogy vevőimnek oly kedvezményt nyújtok, melyek eddig páratlanul állanak s bizonyára mindenütt élénk tetszést keltének.

Egy elsőrangú bécsi banküzletben letétbe helyeztem alább felsorolt 100 darab sorsjegyet, melyeket minden fő- és melléknyereményvel együtt nagyrabecsült vevőimnek ajándékoztok. — Az alant jegyzett 100 darab sorsjegy összes főnyereménye

5 MILLIÓ KORONA,

mely összeg természetesen vevőimé. Összesen 77 huzás lesz. Ezen 100 sorsjegy szétosztás, mely a mai naptól teljes egészében vevőim tulajdonosa s amiért soha semmit sem kell fizetniük, úgy történik, hogy 1909 május 1-én az addig ki nem huzott sorsjegyek eladatnak s az azokból származó bevétel s az addig kihuzott fő és melléknyeremények teljesen ingyen, a következő módon osztatnak ki nagyrabecsült vevőim között: Minden vevő, ki egy tégely haj- és hajuszpomádét 1 forintért vesz vagy rendel, kap az alanti sorsjegyekre egy részjegyet, melyvel azok társ-tulajdonosa lesz s jogosult a részesedésre minden fő- és melléknyereményben. 2 forintnyi megrendelésnél 2 részjegyre, 3 forintnyi megrendelésnél 3, 5 forintnyi megrendelésnél 5, 10 forintnyi megrendelésnél 10 részjegyre tarthat igényt, vagyis minél nagyobb a megrendelés, annál több részjegyet kapnak a vásárlók s annál magasabb is az összeg, melyre az a 100 sorsjegy eladása alkalmával 1909 május 1-én jut s így több főnyeremény huzása folytan annál nagyobb lesz az összeg mentől több részjegy van a t. vevőim birtokában.

Megjegyzendő, hogy minden részjegyben fel van tüntetve a sorsjegyek, azok száma és huzási napja, valamint a főnyeremény is. Ez által alkalomat nyújtok nagyrabecsült vevőimnek arra, hogy a mai naptól kezdve 1909 május 1-ig a tulajdonukat képező 100 sorsjegyben részesedjenek, anélkül, hogy ezért bármit fizetniük kellene.

Egy tégely ára 1.—, 2.—, 3.— és 5.— frt.

CSILLAG ANNA WIEN, I. Bez., Graben 14.

(Ide intézendő minden megbízás.)

100 SORSJEGY, melyek nagyrabecsült vevőim tulajdonát képezik s azok fő- és melléknyereményei:

1 Bécsvárosi községi sorsjegy	főnyeremény K 100.000	1 Jelzáróg-sorsjegy	főnyeremény K 70.000
2 Tiszta-sorsjegy	„ 150.000	1 Palfi-sorsjegy	„ 81.000
1 Földhitei-sorsjegy	„ 90.000	1 Bauschweini sorsjegy	„ 150.000
5 Magyar elsőbbségi kötvény	„ 300.000	1 Salzburgi sorsjegy	„ 40.000
2 Szerb sorsjegy	„ 80.000	1 Laibachi sorsjegy	„ 40.000
10 Osztrák vöröskereszt-sorsjegy	„ 60.000	1 Krakai sorsjegy	„ 50.000
20 Bazilika-sorsjegy	„ 30.000	1 Innsbrucki sorsjegy	„ 30.000
10 Magyar vöröskereszt-sorsjegy	„ 30.000	1 Szász-meiningeri sorsjegy	„ 25.000
10 Olasz vöröskereszt-sorsjegy	„ 35.000	25 Jásziv sorsjegy	„ 30.000
1 1864-iki sorsjegy	„ 300.000	4 Török sorsjegy	„ 600.000

KÜLÖNFÉLÉK.

Az utca csendes.

Az utca csendes, néma, árva,
Az éjszakába nincs, ki járna,
Csak én magam csatangolok,
S mögöttem egyre elmaradnak,
A szürke, méla hárszorok.

Amerre járok, kong a léptem
S kísértetek lépéseképen
Visszhangozzák a házfalak,
Egy sarki lámpa sárga fénye
Rémárnyat szül a fák alatt.

Nagy ur vagyok, az éj királya,
Ki éj honát magába járja,
Magamba' járom csendesen,
Enyém az éj, a léptek, árnyak,
De ezt se látja senkisé.

S ha fény sugarral jő a reggel,
S találkozik az emberekkel,
Mi lesz belőlem? Senki. Semmi.
Ledől a trónod, elmehetsz már
A szalmaszékra lepihenni.

Szabó Lovászy Károly.

(Hamisított ékszerek és régiségek.) Mióta a társadalom széles rétegeiben felébredt a régiséggyűjtés szenvedélye, a hamis régiségek száma annyira felszaporodott, hogy ugyancsak vigyázni kell a többnyire laikus vásárlónak, hogy hitvány utáztatot ne vásároljon drága pénzén.

Leginkább a fémből készült tárgyak azok, melyeknek szeretnek antik jellegűt kölcsönözni, egyrészt mesterséges savakkal idézve elő rajtuk a nemes rozsdát, másrészt részével az idők folyamán beálló kopást. Természetesen a szakértő rögtön felismeri az utáztatot, mert az utáztató például kopást csinál legtöbb esetben ott is, ahol természetes körülmények között a kopás ki van zárva, emellett az ily szemre kopást mutató részek tapintása érdes. A hengeres idom a hamisítványoknál esztergapanon készült, a cizfrázatok öntve vannak, míg az igazi régiségű testről és diszről szinte leolvasható a kalapálás

nyomat. A régi aranyozásnak meg van a maga sajátos áttetszősége.

Különösen sok vert lengyelországi származású ötvöshamisítvány van forgalomban, melyeket rendszerint lehet megismerni, hogy feltűnően könnyűek. A galvanohamisításokat a lecsapódás szemcséi és zsíros tapintásuk árulják el. Az öntött fém munkáknál meg kell jegyezni, hogy a modern öntés durvább, mint a régi és a mai mester igen nagy mértékben beleavatkozik a cizellálással a felület kidolgozásába.

Az erőltetett régiségi hatás vadászása különösen gyakori a zománcműveknél, mint aminők a nádfők, triptilonok, óratartók, szelencék stb. Ezeknek a hamisítványoknak a felismerése többnyire könnyű, a dusan alkalmazott ultraurazinkék jellemző rájuk nézve s az, hogy vörös áttetsző zománcot ezüstre alkalmaznak, az igazi régi munkákon ezt csak arany alapon látni. Az ékszereknél a foglalat minősége a legjobb utmutató, amely régi darabon mindig gondos, sohasem durván elnagyolt. A bécsi Wesinger és mások lelkét sok ilyen hamisítvány terheli s a Budapesten készült ékszertüntetők is ismeretesek az egész világon.

(Apróságok.) A világ legnagyobb gyertyája, mely nemrégiben készült Newyorkban egy olasz templom számára, tíz láb magas, átmérője nyolcz hüvelyk, súlya 318 font és előállítására 300 dollárba került. — Liebermann tanár és dr. Davidovits tudományos kutatások és személyes megfigyelések révén kimutatták, hogy a gyors dohányzás sokkal ártalmasabb, a lassu dohányzásnál, mert öt percnyi időtartam alatt például háromszor akkora a kátránytermés, mint ha ugyanaz a mennyiségű dohány tizenöt perczig ég. — Amerikában most azon fáradoznak, hogy papírosból teljesen annákat készítsenek, ami egészségügyi és tisztasági szempontból igen kívánatos lenne, mert az előállítás költségei igen csekélyek volnának s a kannákat egyszeri használat után egyszerűen elégetnék. — Sok ember talán el sem hinné, hogy a haj és köröm a halál után is csak úgy nő, mint az élet tartama alatt. Good angol orvos egy fogoly holttestét 25 évig figyelte és a hulla ujjain a körmök daczára annak, hogy több ízben levágta azokat, mindig újból megnőttek, míg a haj nem. Dr. William 1881-ben Bedminsterben exhumált egy hullát. A holtat, mielőtt a koporsóba zárták volna, megborították s mikor három hónap múlva felnyitották, a halott állan dus szakál burjánzott. Rosetti angol költő feleségét a férje költeményeivel együtt temették el a feje alá helyezvén el azokat. Midőn évek múlva

felnyitották a koporsót, az aranyos hajszálak annyira körülöttek a poéta művét, hogy előbb el kellett vágdosni a hajszálakat, hogy a kéziratokat kivessék.

(A japán írás reformálása.) Az utóbbi években lezajlott japán-orosz háború alkalmával tapasztalhattuk, hogy Japán műveltség tekintetében versenyt halad az európai országokkal. Az utolsó évtizedek technikai vívmányai kizökkentették Japánt az ósi kerékvágásból s az Európával való mind szorosabb érintkezés sokat változtatott a maradi társadalmi fel-fogásaikon is. Egyedül az írásukban maradtak igazán ázsiaiak. Most az előkelő japánok erősen fáradoznak, hogy a japán-kínai írásjeleket a római alfabetre változtassák, annál is inkább, mert a japánok irodalma oly becses, oly gazdag, hogy szinte nélkülözhetetlen, hogy azt az európai országok is ismerjék. Ami az írásjeleket illeti, a japánoknak két ábécéjük van. Az egyik az egyszerű katakana, mely 47 jelből áll, a másik pedig a komplikált farakana, mely a kínaiak nehéz fűszálírásából (chio) keletkezett, s legalább 25.000 jele van. Egy intelligens japáni a köznapi életben legalább 18.000 jelet használ. Érthető tehát, hogy a műveltebb japánok szükségét érzik az írás reformálásának, s mint Berlinből jelentik, már is érintkezésbe léptek több német egyetemi tanárral, kik a keleti nyelveket adják elő, hogy segédkezzenek nekik a reform keresztülvitelében.

(Az okos elefánt.) A filadelfiai muzeumban egy elefánt csontváza áll, melynek gazdája egykoron „Bijou” névre hallgatott és egyike volt a legokosabb elefántoknak. Rendkívüli képességét csak hatvanadik életévében fedezték fel. Abban az időben egy amerikai vándorcirkusz szereplője volt, de a megnyitást követő napon Bijou egyszerűen eltűnt. Hiába volt minden kutatás, senkisé tudta, hogy a szőkevény merre és hol jár. Végre egy istállóban akadtak rá, ahol a lovakat mosta és csutakolta. Bijou azonban nem zavartatta magát, egyik lőtől a másikhoz ment és ha ormányából kifogyott a víz, megnyitotta a vízvezeték csapját és új készlettel töltötte meg haalmas ormányát. A lovak nyugodtan túrték a szokatlan lovasz gondozását. Bijou ugyanis a loistállóban lakott azelőtt, ahol szorosan kötötték oda a jászolhoz s ez akadályozta a dolgozni vágyó elefántot abban, hogy megmutassa hasznavehetőségét. Most aztán felhasználta az alkalmat és hiven utánozta mindazt, amit a lovakat gondozó lovaszoktól ellesett. Ez időtől kezdve persze Bijou szabadon hódolhatott passziójának s ő mosta és kefélte lényese a lovakat sőt fel is szerszámozta őket.

Ekszerek

ezüstneműek, egyházi szerek, ótvösművek, órák, angol ezüst különleges seregek a legutányosabb árban beszerezhetők

részlet fizetésre is,

SÁRGA JÁNOS ékszergyárosnál

ROLOZSVART. Képes nagyárjegyzék ingyen.

Gyár: Görög templom u. Főraktár: Mátyás k. t. 13.

BIZTOS

gyógyulást keresőknek

kik bármily

nemi betegségben szenvednek,

mint herpesz és hólyagbajok, herpeszszűkítések, vizeleti zavartok, éjjeli megomlások, sebék és bújákos bántalmak (syphilis), az onkológus utóhatásait fellépő idegbajok, korai férfi- és nőgyógyászati, bármily bűrkülsőek sub. nőknél fehérlés, méh bajok, alapos, gyors és gyökeres gyógyításra szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógymóddal fogva legjobban ajánljuk

DR. GARAI ANTAL

v. ca. és kirt osztály főorvos országos híró és a legérgebb, 32 éve leundó rendelő intézet

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.

Londonban naponta 10-12-ig és 7-8-ig este, idült herpesz óshólyag bajok vizsgálata villamos gyógyítóberendezéssel.

Vidékire levelekre kímélettel választ és gyakorlati tanácsot nyernok, gyógyszerrel gondoskodva lesz. Titoktartás biztosítva.

Nőknek külön váróterem.

Képzelt beteggé lesz

és így saját magának és környezetének terhére válik az, ki laikus létére orvosi könyveket böngész. Az olvasott tünetek legnagyobb részét érezni véli majd önmagán és ezen képzelődésének örökös rabjává válik. Sokkal rosszabb hatású vannak az egészségesekre és betegekre azon, sajnós nagyony is elterjedt művecskék, melyek az emberek hiszékenységre, befolyásolhatóságára számítva, azokat megfélemlíteni és saját kétértékű ellenszük használatára rábeszélni akarják. Ezekről tehát óvakodni kell.

Annál nagyobb becsben tartandók azon írások, melyek az egészséges és beteg emberi helyes utra terelik, őt meggyógyítják és meggyógyítják. Nem mutatják, mit kell az egészséges embernek tenni, hogy erős és ép maradjon leírják, hogy mit tegyen az az ember, aki az idegvesztés, nemis gyengeség, gyakori fej- és hátfájás, álmatlanság, kimerülés, csúszkóznán, schias, zsába, ideges szív-, emómór-, hál- és hólyagbajok, idült székzsorulás, gercsés és hűdéses általánosan szenved.

Ilyen elismert jó és szép könyvet ingyen zárt borítékban és bérmentve küldünk mindenkinek, aki ezt a lapra való hivatkozással személyesen vagy levél útján kéri.

Kérje tehát okvetlenül a férfiak vagy nők részére szóló értekezést.

„Elektro-Vitalizer” orvosi rendelő-intézet, Budapest, Károly-körút 2., felem. 10.

Szólvány egy ingyen könyvre.

Tekintetes Doktor Ur!

Van szerencsém tudatni, hogy az Elektro-Vitalizer nálam is bevált. Gyomor és hasbántalmaim teljesen megszűntek, étvágyam jó és ghelem bármilyen nehéz ételt. Az Ön kezűköl minden fel-bántalmam leg-meleghetben fogom ajánlani. Öv Csabinger Győzőné, Csabiköz-somorja, Pészony megye.

AZ „ELEKTRO-VITALIZER”

orvosi rendelő-intézet,

Budapest, IV. Károly-körút 2. szám, felemet 10. sz.

Körem részre díjlanul, bérmentesen és zárt borítékban elküldeni a „Modern Villamos Gyógymód”-ról szóló művet

(A nem kívánt kötet törlend.)

Értekezést a férfiak részére. (A nem kívánt kötet törlend.)

Név: _____

Cím: _____

KIS HIRDETÉSEK

Magánkutató iroda

Rákóczi-ut 75. Kényes megbízatásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat elvállal egy magán, mint családi ügyekben Kassa-Magyar Géza. Telefon 67-47, 27750

Gyűjtemény

diszta és rózsaszínűgyékekkel ingyen szolgá Weber falkolójá Békasmegyeren (Budapest melletti.) 27117

Lakást.

bérlhelyiséget, üzletet akar venni, akkor csak Gresham-palotába „Huszárhoz” kell menni. Telefon 81-08

Elsőrangú ajánlatok. Teljes garancia. Válaszbélyeg. Minden bérlhelyiség naponta nyilvántartva.

Ajtók, Ablakok,

vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. TELEFON 62-80.

FRIED J.

műbutorraktár, kárpitos és díszítő

Epesi, V., Mádor-u. 14

Elfogad teljes lakberendezéseket, valamint mindenemű kárpitos- és díszítőmunkákat. 27881

Mintaraktár művészi kivitelű butorokból, francia és angol szövetekből

: Költségvetés díjmentes. :

Polgári árak!

Pontos kiszolgálás!

Kitűnő szabás!

Vidékre mintál küldök, nagyobb rendelésnél személyesen elmegyek.

Zeliszka János

angol úr szabóterem,

BUDAPEST,

Andrássy-ut 56. I. em.

Allandó választék a legdivatosabb angol és bel-földi szövetekből.

Gimnázium,

reál, kereskedelmi, polgár egyetemes önkéntességi, bármely értelmiségi vizsga letévésehez igényelt tantárgyakból legjobb módszer szerint tanít és tanítást kitűnő philológus és matematikus. Egyenkénti oktatás. Tanítványok csak korlátolt számában vételnek fel. A bántalatos eredményeket igazoló okiratok a lakásban megtekinthetők. Goitein Heinrich Budapest, VII. Damjanich-utca 39. II. emelet 10.

Páthető hirdőkád.

50 koronától 1000-ig, kádak 12 koronától 1000-ig, mindenféle szivattyú és vízvezeték berendezést vállalok

LEFKOVICS ADOLF

Wesselenyi-utca 51/E. Krásódel-körút és Harsá-utca között

A. Vezényezik és megintve.

ELEKTRO-MOTOROK

minden nagyságban, Al-lardó nagy raktár

Laub Lipót,

BUDAPEST,

Liszt Ferenc-ter 17. sz.

30 forint.

Varrógépek

egy új valódi esz-adi Singer varrógép zárszekrényvel 5 évi garanciával csakis

SINGER A.

művezésnél Budapest, főú-let Akáca-utca 55. Mindon-nemű varrógépek javítását legutányosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

15

forintért tiszta gyapjusszövetből mérték szerinti elegáns kivitelű öltöny,

vagy felöltő

Krausz F. és Tsa

ári szabóterem, Budapest Rákóczi-ut 69. Vidékre mintákat mértékkel elvállalással bérmentve. Holynen szabásunkat ruhákkal bához küldjük.

Börszékkipar

börszékletés és börszékletés

KENDI ANTAL

Budapest, IV., Károly-utca 2

az evangélikus iskolaépületben. Nagy raktár valódi börszékletés és karosszékletésben, jóval olcsóbb árban mint eddig.

Használt székek átalakítása börszékletésre olcsó árban. Legolcsóbb hebutorok és állványok.

Szepességi csomagok

BARTA-féle veresafonya befőttes, málna, szamóca, csipkefogó, gomba- és luskaverveket, papírtömlőket ajánl a **PELKAI BŐR-ZEREGYAR** Felka, Szepességye. Ferjen árjegyzéket.

Alap-önnyesebb részletfizetésre

zongorát,

pianinót,

czimbalmot,

hegedőt

készpénzbeni áron a leg-ujabb rendszerű

bankhitel

után kizárólag csakis

Heményi nagy magyar bank-üzletében.

Prospektus és Árjegyzék ingyen.

Budapest, Király-u. 58. szám.

Urasági butorokat,

szőnyeget,

csillárokat

és legteljesebb berendezéseket (gyárakat és üzleteket is) veszek és eladok.

Nagy Zsigmond

VI., Lázár-utca 3. (a Váci-körút mellett).

Gyönyörű választék a leg-finomabb modern és stilszerű matt és fényezett mahagoni plisander vagy másfajta háló, ebédő, őr szoba és szalonbutorokban. Rézhálószobák, börgarnitúrák és kárpitoslétkben. Perasz, smyrna és más szőnyegekben és függönyökben modern bronzszilárókban gáz, villamos stb.-hez.

26597

Villamos világítás

saját dynamóval, lakó-házak, gazdaságok részére. Telefon és villamos cikkek árjegyzéke ingyen. Aránylat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gärtner, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

Pénzkölcsönt

4, 4 1/2 és 5% alapon föld-birtokra, jövedelmző, fő-vevősi, vidéki, városi és Budapest környékén levo bérházakra I., II., III. hó-lyan 5-70 évig törleszt-hető. Személyhitel tisztviselőknél gyorsan eszközölhetik.

HOFMANN JAKAB

bankbizományi iroda, Budapest, Feréz-körút 11a.

BUTOROK

szőnyeg, ebédő-, szalonbe-berendezések, továbbá őr szoba, tróca berendezések rész- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol börgarnitúrák eladása és vétele.

Wechsler Károlyné

VII., Király-utca 23. szám I. emelet 262

Kozlucz-utca sarok.

STENOGRAFIA

Ha életpályán boldogulni akar, tanuljongyors-írást, gépirást, könyvve-let, német nyelvet a Steno-gráfia országos Gabel-berger gyorsító- és gép-író iskolában. Szekszo-ritó tantolyamok, copying office. Biztos állásbizve-tes. V., Váci-körút 33

Telt kebel.

Telt kebel két hónap alatt

Pilules Orientales

(Kélti pilulák) által, az egyedü-lik által, me-lyek a mellet fel-lesztik, szilárdít-ják, helyreállít-ják a női mel-lesztés teljesét kölcsönre, ar-álják, hogy az egészségnél arisanak. Garantiáltá arzenikum-mentes

Orvosi kiválósgoktól-gánia. Abszolút diszkrétio. Egy doboz használati utasítással franko 4-45 korona előzetes be-küldése vagy 6-75 korona után-vétel mellett.

I. RATHÉ gyógyszerész PARIS. Raktárok: Bécs, R. Pserhofer gyógyszerész, Singer-strassa 15 Budapest, Török József ügyg-tervező Király-utca 12.

Gramofonok

kizárólag eredeti elsőrangú gyártmányok

részlet-fizetésre is kaphatók.

MAGY. IPAR ÉS KE-RESKEDELMI R. T.

BUDAPEST,

VI., Teréz-körút 19.

Körién árlégyakhat. 27894

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges... E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges... E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges...

Pénzszekrények

használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Rátházy-utca 8/C 288

Fényképezőgép,

alkalmi vétel laposra összehajtható klappkamera, pillanat és időfelvételekre, pneumatikus elszívással, kazetával, alkalmas mindenféle felvételekre csak 9 ft. Egy fényképezőgép, 9x12 klapp-kamera, kazetákkal, labda-exponálással, EGE-SZEN UJ, FELARON ELADÓ. Egy fényképezőgép... 49082

Régi ezüstágyakak

és zálogcédulákat veszek és eladok mindennemű arany- és ékszerárut, úgymint régiségeket, drágaköveket, arany- és ezüst-órákat, lánczokat, gyűrűket, ezüst-éveszközöket. Kérjen árjegyzéket ingyen. Fuchs Dávid utóda Budapest, V., Váci-utca 18, I. emelet. 26764

Becs!!!

Bármint megbízásokat, vétel s eladásokat eszközöl discret s feltétlen megbízható intelligens fiatal kereskedő. Irjon azonnal magyarul Wien III., Untere-Weissgärberstrasse No 3. Thür 4.

Ugynökök,

a kik törvényesen engedélyezett sorsjegyek eladásával foglalkoznak akarnak, a melylyel naponta 10-20 koronát keresni lehet, küldjék ajánlatukat főposta postaiókö 237. Budapest.

Hölgyek,

kik férjhezmenni óhajtának azonnal megfelelő ajánlatokat kapnak nálunk előjegyzett uraktól. Teljesen díjtalan! Legnagyobb diszkrétio. Schlesinger L., nemzetközi házasság közvetítő intézete, Berlin, Elisabethstrasse 66.

Koporsó asztalosok

részére mindennemű koporsók díszítési összes díjmentesen készítenek képes árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részvénytársaság, Nagymező-utca E 46. szám. 27903A

Fénykép-készüléket

objektívét vess, olád, cserél híres Appolo lemeznek egyedül elárúsító helye.

HATSCHEK EMIL

Andrássy-ut 18., Bókja: Erzsébet-körút 88. Alapított 1877. Sokkal olcsóbb, mint részlet fizetésre.

Nősülni óhajt ?

Hölgyektől (ezek között olyanok törvényt gyermekekkel, testi hibával stb.) 5-500000 kor. vagyonnal fel vagyunk hatalmasza, megfelelő férjet keresni. Csakis urak (ha vagyonnékök is) akiknek komoly szándékuk van és gyors házassághoz akadály nincsen, írjanak jelleg alatt e címre L. Schlesinger, Berlin 18.

Jogi,

politikai szigorlatokra, alap- és államviszágakra (egyestárgyakból is) Kolossvára, Budapestre ugyszintén államszámvetőtant államviszágára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít. Jogi szeminárium, Budapest VI., Róssa-u. 44. III. 8.

Réthy

név látható a valódi pe-metefü czukorka minden egyes darabkáján. 721v

A Falkogen

tüdőbajt gyógyít, szurást, köhögést, lázat biztosan elmulaszt. Ára 3 korona. Kapható: Falk-gyógyszer-tár, Budapest, VII. Rákóczi-tér 2. sz. 27796

Lakást,

üzlethelyiséget akar kiadni, vagy kivenni, akkor csak Huszárhoz kell menni Budapest, V. Méréleg-u. 2. Telefon 81-08. Teljes garancia, első rangú ajánlatok. Minden bérhelyiség és ingatlan nyilvántartva

Saját gyártmányú Vas és rézbutorok

Réságy --- 45.- frt Vaságy matracsosál 8.50 • Gyermekeágy --- 11.50 • Sodronyágy-betét 8.50 • Vas- és rézbutorok gyári árban. 28048

WEISZ LIPÓT

Király-utca 99. szám TELEFON 57-01

Parketagyár

Gyöngyösön ajánlja gyártmányait. 27733

Építkezéseket!

Gyárak lakóházak tervezését, felépítését, átalakítását bárhol előnyösen elvállalja, tehermentes te-keket törlesztésre felépíti. Építési tanácsokkal szolgál Borsody építésiroda Bpest, Rákóczy-ut 71. 27792

Fenyőborovicska

(Gumpertus) BARTA-téle, 3 liter K 7.50, 4 liter K 9.- bérmentve. FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepesm 26973

Eladó

egy kipróbált csirke-költő-gép műanyával együtt 300 tojásra berendezve, forró vízzel működő 200 koronáért. Cseh Istvánné Eger Kovács János-utca 19. 5569

Gépek

kevésbé használtak, kitűnő karban garanciával 50% olcsóbban az újaknál. 40-es Diesel motor. 50-as 30-as 60-as szivógázmotor. 100 m. méteres, 8 méteres Cornvall hullámcsöves kazán, több kisebb-nagyobb kazánok 12. 14. 16. és 30 névleges löveřejű compound félistabil gépeket azonnali szállításra ajánl Timár Ede czég, Budapest, Lipót-körút 28.

Zálogcédulákat,

brilliansokat, ékszereket, aranyat, ezüstöt, platinát legmagasabb árban veszek. Brilliansokért többet fizetek, mint amennyiért vették. SCHILLER EIDOR, Sip-utca 8. 27133

Nem kell

már semmire futár, gyorsan szerez mindent „Huszár” Budapest, Méréleg-u. 2. Telefon 81-08 Lakást, lépcsőházi szobát, házat, telket, üzlethelyiséget, állást. Válaszbélyeg. Első-rangu ajánlatok, Teljes garancia. Minden bérhelyiség, ingatlan naponta anilvántartva. 27665

Aczélsodrony-

ágybetétek a legjobb kivitelben kaphatók, fake-rettel 3.50 frt, vaskerrel 5.50 frt és feljebb. Sodronykerítésekéröl kérjen költségvetést. Heizer és tsa sodronykerítés- és ágybeté-gyárában, Népszínház-utcz 4-3. sz. 27910

Asszonyok vigyázatok!

Tulnag gyermekáldás ellen okvetlen megantit vedekezni Fischer Róza kézikönyve. Több ezer közsőnért és hálaírat. 1 koronáért (esetleg bélyegeken) megküldi Fischer Róza asszony Budapest, Damjanich-utcz 28. B. 2 28015

Veresáfonyabetölti

BARTA-téle, 5 kilós postakosárúveg 6.- korona FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepesm. 86972

Polgari, gimnaziumi,

kereskedelmi, real, mai gánvizsgálatra, gimnáziumi különbözetre és érettségire előkészít (hölgyeket is.) Kerekes, Almássy-tér 16. sz. II. em. 18. sz. Válaszbélyegre kérek. 27808

BUTOR

árverésről, finom és egy szorú butor, hálósobák és garson szobák szalon bérletellek, gyönyörű tükör, diván, borszék, íróasztal, porzasszonyer és egyes darabok; Földes B., VII. Kertész-utca 43. Király-utca sarokházban.

Csemegealma

téli nemes fajalma és óriás birsalma postakosárúvektől 8 kor. 25 kiló ára 12 kor. Hatalag tözött darabok le-vár 2.40 kor. Kétféle birsalma-sajt 2 kor. Cukor-édes szilvák 1.40 K. kilója Falboroknak hectolite ját 50 koronáért szállítja Szabó Zil. Csengrad. 28010

Önök övni kell a feleségöt!

Minden család részére legfontosabb ülsztrált könyv a tiúő gyermekáldás ellen, melynek eredményét a hálaíratok ezrel igazolják, diszkrétén küldöm 90 fillér magyar levélbélyegért. Frau Anna Kaupa, Berlin, 247. Lindenstr. 50

INGYEN!

es bérmentve küldöm szőlő-olívány és vesszőkröl ár-jegyzékemet, mely minden szőlő-és kertváladonoknak nélkülözhetetlen tudnivalókat tartalmaz. Az árak meglepő olcsók számos elmentő levél igazolja otyány- és vessző-anyagaim jószágát. Delawarét okvetlen rendeljen. mert ezen írt nem kell sem beolítani, sem permentozni. Szöcs S. fla szőlőtelepe Biharlószög.

Kolossvári

jogtudományi és állam-tudományi szigorla-tokra, államviszágakra és alapviszágakra igen alaposan és lelkiismeretesen készítünk elő a legrövidebb idő alatt kipróbált módszertünkkel, igen szerény díjazásért. A vissza sikerét biztosítja 6 év óta fennálló és kiváló eredményeket produkáló intézetünk. Változójából specziális tanfolyam, melyre korlátolt számban vesszünk fel hallgatókat. Csakis utólagos vissza sikere utáni igen osekély díjazással. Levél-beli érdeklődésekre ki-mérlitően válaszol Dr. Erös Vilmos, Kolossvár, Magyar-u. 2.

Zalogcédulákat

veszek. Elzálogosított, brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kivál-tok és teljes értéket ki-fizetem.

Singer Jakob

ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utcasarkán

Árverési butor-,

szőnyeg-, csillár-raktáramat ocsón elárusítom kiköltözés miatt. Dob-utca 22. szám Nagy Endre.

1000 családnak

azonnalra szerzett „Huszár” lakást, helyiséget, állást Budapest, Méréleg-u. 2. Telefon 81-08. Válaszbélyeg. Elsőrangú ajánlatok. Minden bérhelyiség ingatlan naponta nyilvántartva. 2766-

Mérnöki műszereket

vez, elad, cserél, lejtme-rök, Planiméter, Teleskop Goerz-Zeiss-Triäderstb HATSCHEK EMIL Andrássy-ut 13. Flókja: Erzsébet-körút 38

BELHURUT,

(hámenés) gyomorgörce legjobb gyógyszer a BARTA-téle PERETE-APONYA GYÖGYBÖR gyógyszerészek és fü-szereseknél 1 üveg ára K 1.60, 5 üveget 8.- koronáért bérmentve szállít a FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepes-m. 26971

HYGIA

GUMMI ÖVSZEREK

legelőkelőbb gyártmány tucsat a 3, 4, 6, 7, 8 korona. ARAHIS a legelőkelőbb férfóvszer, tu-csatja 8 korona. „Kantarem” tuorálja 10 korona Legújabb „Salome” 6 fevonásban 1 do-bos 8 drb K 6.- 12 drb K 11.- FISCHER gummlárúház Bpest. VII. Damjanich-u 28/8 Szoktűdés díszkröt és bérmentve. Vtri Idegerőltő 1/2 literes adag K 5.- 1 literes K 9.50.

Polgáriskolai

gymnáziumi és bármely más magánvizsgára előké-szítettnek rendes és ma-gántanulók, valamint fel-nöttek (hölgyek is) kik ta-nulmányukat félbeszakí-tották legrövidebb idő alatt legjobb sikerrel szaktaná-rok vezetése mellett. Egyenkénti tanítás. Tanít-ványok csak korlátolt szá-mban vétetnek fel. Díjazás csakis sikeres vizsga eseten jár. Felvilágosítással szol-gál „Tanár” Budapest, Thökölly-ut 8. I. 3. 27997

Modern urasági butorok

alkalmi vétele és eladása háló-, ebédlő-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és réz-butorokban.

GROSZ SANDOR és társa Budapest, Liszt Ferencz-tér 8. sz. ezeltől Gyár-utca. Telefon 14-09.

30 korona

finom szövetből átvatos fertőtöl-töny vagy fel-öltő mérték után remek szabás és finom kivitelben. Haza! verseny-szabóság! Buda-pest, VII. Thökölly (Csömör)-ut 3. I. em. Vidékre min-ták bérmentve.

8s. és kir. szab. déli vas-pálva-lársaság.

Hálólhelyekkel berende-zett kocsik forgalma

Budapest d. v. es Meran közölt. Az eddig Budapest déli vasutról Franzenssteige (Pragerhof-Marburgon át) és viszont közlekedő köz-vetlen kocsik, melyek I. és II. osztályú kocsiszakasz-okon kívül négy I. osztályú hálólhelylyel bírnak, 1. évi február hó 1-től kezdve a morani időny alatt Meranba és Meranból fognak közle-kedni.

Indulás Budapestről este 8 orakor. Érkezés Buda-pestre délelőtt 10 óra 12 perczkor.

Az I. osztályú hálólhelyek használatáér a rendes I. oszt. menetjegyeken felül Budapest d.-v.-ról Meranba vagy viszont hálól-lyen-ként 21.60 korona pótille-ték fizetendő. Ugya-ezen hálólhelyilleték szám ttitik a részvonalakon megtett utra is.

A hálólkocsijegyek a vonatok kiindulási állomásain (Budapest d. v. és Meran) a személypénztáraknál to-vábbá naponként délután 5 óráig a Bud-pesti város menetjegyirodában Vind-tér 1.) válthatók, míg ut-közben, ha hálólhely még rendelkezésre áll, a jegvet a kalauz adja ki.

Nagy és Fia BUDAPEST, Semmelweis-utca 21.

Állandó nagy lakberendezési kiállítás. (az egész házban) TELEFON 17-77. Orasági butorok, új és használt butorok.

Nagy és Fia

Lakberendezési összes tárgyak.

Nagy és Fia

modern butorok: machagoni, pallsander, ében-és ciztromia.

Nagy és Fia

Angol bőrgarnitúra, francia olasz stílusú butorok.

Nagy és Fia

Valódi perzsa és smyrna szőnyegek.

Nagy és Fia

Velencei tükrök üveg, csillárok festmények stb.

Nagy és Fia

CSILLAR ÜZLET.

Nagy és Fia

antique butorok és szövetek, szalongszobák.

Nagy és Fia

Nippek, bronzszobrok olasz faragványok, meiszeni és altwien porcellán.

Nagy és Fia

Fiókuzet nincsen össze nem tévesztendő hasonnavü czéggel.

Nagy és Fia

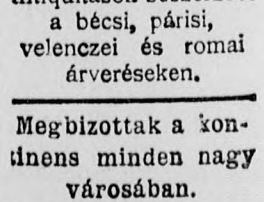
Vesz és elvállal teljes lakás, szálloda és kastély berendezése ket vidéken is

Nagy és Fia

Állandó butor és antiquitások beszerzése a bécsi, párisi, velencei és romai árveréseken.

Nagy és Fia

Megbizottak a kon-tinens minden nagy városában.

KÖZIGAZGATÁS.

A jegyzőkhöz.

Máza, márczius 19.

Dicendy Pál teveli kartárs nyílt levele a jegyzőkhöz megérdemli hogy foglalkozunk vele.

Ez a levél is a homályba tévedt sugár s valószínűleg ugyanaz lesz a sorsa, mint a többi riadónak, melyek az „Egyetértés” hasábjain már megjelentek: elfújja a közöny és az országos jegyzői egyesület vezetősége.

„Országos jegyzői kongresszus”!? Bizony kedves kartársak, az országos jegyzői kongresszus nem egyezik ám meg a központi országos jegyzői egyesület és az általa képviselt szűkebbkörű társaság hagyományos állásfoglalásával! Hisz az országos kongresszus bizonyos mértékben magán hordja a szociálistaság jellegét, a forradalmi állapothoz hasonló reformtörekvést s még ez alapon ránk találnak fogni, hogy szociálisták vagyunk! Ettől a gyanútól pedig az ég óvion bennünket, mert lehet ez országban az egyszerű munkástól kezdve az államtitkárig mindenki szociálista — mert ezeknek valószínűleg nincs hagyományos állásfoglalásuk — de egy jegyzőnek csak nincs oka elégedetlenkednie? Mert hiszen közjogi és társadalmi helyzetünk lelkünknek nagy erkölcsi megnyugvást szerez, mi duskálódunk tudniillik az anyagi jóban s felelősségteljes, testet és lelket ölé állásunkat dekorummal viselhetjük!

Valóban nem tudja az ember, hogy kacagjon-e, vagy ökölbe szorítsa-e a kezét, amidőn néma megadással kell látnia, hogy nincs oly testület, mely annyi közönyt, annyi nemtörődömséget tanúsít a saját sorsával szemben, mint amennyit az ország jegyzői kara a multban, de még a jelenben is elárult és tanúsít. Ez bizonyára páratlanul álló esemény a hazában!

A rohamléptekben haladó kultúra világító fáklyájánál a jegyzői intézmény olyan benyomást gyakorol a modern szemlélőre, mint a fényes paloták közt szerényen meghúzódó, egy

minden oldalról alátámasztott ó-stylü épület, azzal a különbséggel, hogy ez utóbbit csak az esetben nem fujja el a kultúra szele, ha ahhoz valamely dicső emlék fűződik, míg a jegyzői intézmény valószínűleg nélkülözi akár a dicső és érdekes, akár a kellemes emlékeket, hacsak a pelseski nótárius emlékeit és érdekes tanulmányalakját nincs hivatva a jövő nemzedéknek szemléltető képben megörökíteni.

Nagyobbreszt mi magunk vagyunk ennek az állapotnak az okai: összetett kézzel nézzük tudniillik az idők mulását fölöttünk és érthetetlen optimizmussal várjuk a sült galambot. Pedig példákban nincsen hiány; ott vannak előttünk a rokonfoglalkozású tisztviselőknek a közelmultban elért eredményei és a jelenben feltétlenül eredményre vezető küzdelmei. S e küzdelemben az egyszerű munkástól kezdődőleg a kuriai bírógig, az államtitkárig, mind kiveszi a részét. Az autonóm szervezetek tisztviselői hasonlóan, sőt még a magántisztviselők is megfújták már a riadót, csak egy hatalmas testület marad ki a küzdelemből, csak egy huzódik meg szerényen a félhomályban, a sötétségben, mint a vakondok, mely az agyonveréstől való féltében nem mer a felszínre kerülni. És ez a hatalmas néma testület Magyarország jegyzői kara. E némaságot szokás szerénységnek nevezni. Nos hát kartársak, ez nem szerénység, ennek más a neve!

A mi helyzetünkön — erkölcsileg most már igazán türelmetlen helyzetünkön — nem segít a szerénység és a hagyományos állásfoglalás, ezen csak azok az eszközök segíthetnek, amelyek hasonló célok elérésére alkalmasoknak és jóknak bizonyultak. Ilyen egyik eszköz pedig az országos kongresszus, mely a jegyzőknek eddigi gyenge, parciális mozgalmi helyett, egy kézben és egy erőteljes akcióban összpontosítja törekvéseinket, óhajainkat. Ha ez meglesz, ha kongresszusi határozatot hozunk s azzal lépünk a kormány elé, akkor úgy a kormány, mint a törvényhozás egy egyesített programban fogja megismerhetni összes kívánságainkat.

De szükséges az országos kongresszus azért is, hogy közvéleményt teremtsen ügyünk mellett, hogy lássa a nagyközönség, hogy ez egy elégtelen testület, de lássák az intéző kö-

rök is, hogy ütött a tizenkettedik óra, jajjainkon segíteni kell. Az országos kongresszussal oly mozgalmat teremtünk, amely egyrészt a testület mély álomba merült tagjait felrzza s azokat szervezkedésre, járási egyesületek megalakítására serkenti, másrészt pedig, melynek jogos kívánságai elől a kormány már ki nem térhet, a következő kormánynak pedig már megalakulása előtt számolnia kell vele s azt kormányzati programjába kell felvennie.

Hallottam már azt az ellenvetést is, hogy egy országos kongresszus nem lehet kifejezője az egész jegyzői kar közóhalának, akár a nagy távolság, akár az anyagiak vagy az elfoglaltság következtében távolmaradók miatt. Ez a vélemény rossz palást, mert nem tudok elképzelni olyan járást, mely képviselőit a kongresszusra el ne küldené, amely járás pedig nem képviselgetné magát, annak a járásnak jegyzői karára bátran elmondhatjuk, hogy óhaja, kívánsága nincs s mint ilyen, nem is számít. De nem állhat meg ez az állítás azért sem, mivel az ország jegyzői karának főbb kívánságai — s a sok keserűség között ez még egy kissé vigasztaló is — azon pontokban egyesülnek, melyek, úgy tudom, az országos jegyzői egyesületnél éppen a perifériák megnyilatkozása folytán már össze is vannak gyűjtve, amely pontok megvalósulását immár minden jegyző kívánja.

Uzskay, Szegedy, Morvay, Csizmadia, Jászberényi, Brüller stb. ne nézzenek farkasszemet egymással, feledjenek minden személyes és elvi ellentétet, fogjanak kezét s emeljenek ki bennünket már végre abból az erkölcsi posványból, ahova a mindenkori kormányzati rendszer, a községi törvény és a mi évtizedekre visszanyúló lethargiánk súlyesztett. Elkeseredésünk elérte a tetőfokát.

Kíváncsiak vagytok, hogy mekkora az elégedetlenségünk e csufos tétlenséggel szemben? Intézzetek kérdést az összes vármegyei egyesületekhez és bizon merem állítani, hogy a hozandó határozatok nem fogják fedni az országos jegyzői egyesületnek a kongresszus tárgyában elfoglalt álláspontját s azt a csigajárásu taktikát, melylyel ügyünket előbbre vinni reméli.

Trogli József
körjegyző.

A virágcsokor.

Írta: Edmondo de Amicis.

— Teljesen meggyógyult: a sebnek legcsekélyebb nyoma sem maradt; nézd meg magad, vajjon látsz-e valamit?

Igy szólt hozzám az elmúlt évben, február vége felé egy gyereknyi tiszt, kivel egy hölgyrokonom házában találkoztam újra, miután két hétig nem láttuk egymást. E szavakkal odanyújtotta kezét, hogy tekintsem meg. Figyelmeesen megnéztem; csakugyan nyoma sem volt rajta a sebnek.

— És az a másik? — kérdeztem.

— Jobban van — felelte a tiszt.

— Ki? Ki van jobban? Ki beteg? — kérdezte hozzánk lépve s beszélgetésünket félbeszakítva a ház urnöje.

Barátom és én összemolyogtunk, mint akinek közös titkuk van. „Megmondjam-e?” — látszott kérdezni tekintete s én halkán értésére adtam, hogy az ő helyzetében megtenném.

— Hallgasson meg tehát — szólt a ház urnöjéhez fordulva barátom — farsang utolsó vasárnapján este öt óra felé ott ültem egy kávéház előtt, hogy megtekintsem a kocsikorzót; egyedül voltam és rosszkedvű. A tömeg terlemre volt, tetőtől-talpig fehér portól voltam belepve, s átkoztam azt a perczet, melyben eszembe jutott, hogy kimenjek az utcára s elvegyüljek a hullámzó tömegbe. Időről-időre egy lovaskatona haladt el mellettem kivont karddal, s néhány udvarias, tiszteletteljes szóval felkérte a tömeget, hogy vonuljon hátrább s ne akassza meg a korzót. Elöttem négy-öt utcagyerek ácsorgott; ezek, mihelyt a katona továbbment,

a száguldó kocsik közé vetették magukat s verekedtek a kövezeten szétszórt virágokért és konfettidarabokért, mitsem törődve az őket fenyegető veszéllyel s nagy boszúságára a kocsisoknak, kiknek torka csaknem megszakadt a nagy kiabálásban. A katonák egyike, aki végiglovagolt az utcán, hogy fentartsa a rendet, s aki négy-öt izben már megintette őket, végre is elvesztette türelmét; megsarkantyuzta lovát s felemelte kardját, mintha laposvágást akarna rájuk mérni, amit bizonyára nem tett volna meg, mert célja csupán az ijesztgetés volt. Közélemben egy ur állt, aki meglátván e mozdulatot, így kiáltott fel:

— Ohó!

És mikor a lovaskatona kardját megint a vállához nyugtatta, hozzátette:

— Még azt szerettem volna látni!

Majd szomszédjához fordulva, így folytatta:

— Ezek a nevelés eredményei! Erőszakosság és durvaság!

Bennem felforrt a vér. Utésre emeltem a kezemet, de türtőztettem magamat és újra zsebre vágtam. A legnagyobb nyugalommal, melyet magamra tudtam erőltetni s a legudvariasabb kifejezéssel, mely rendelkezésemre állt, odafordultam ahhoz az urhoz és kérdeztem:

— Milyen nevelést értett?

Ő csodálkozva hátrafordult és elhalványodott. Iedtségéből azonban csakhamar magához tért és vakmerően, nyilván sértő célzattal, így szólt:

— A katonai nevelést!

Nem láttam többé sem őt, sem a tömeget, sem a korzót, s nem is emlékszem már sem arra, hogy ő mit válaszolt; csak azt tudom,

hogy másnap megsebesült kézzel tértem haza s barátaim azt mondták, hogy amaz urnak arczát egy hatalmas vágással kétfelé szeltem! Ez az egész. Az imént csak azt mondtam, hogy kezemben már nyoma sincs a sebnek s hogy az a másik ur is már jobban van!

A ház urnöje, aki nagy figyelemmel hallgatta az elbeszélést s időről-időre hangos „Istennem!” felkiáltással ég felé tekintett, szeretetreméltó szavakban kifejezést adott örömeinek a párbaj szerencsés kimenetele fölött, azután hirtelen kibökkentette ezt a mélységesen asszonyos kérdést:

— De hát miért hívta ki párbajra? Nem lett volna okosabb, ha úgy tett volna, mintha mit sem hallott volna?

Barátom rám tekintett, én ő rá s mindketten elkezdtünk nevetni.

— Miért nevetnek?

— Nézze csak, nagyságos asszonyom — felelt barátom — tegyük fel, hogy hallgattam volna s tettem volna magamat, mintha mit sem hallanék. De mikép lehettem volna képes erre, mikor a harag felforraltta véretem és elhomályosította agyamat? Tudhattam-e vajon abban a perczben, hogy mit teszek?

A hölgyet mindez nem látszott meggyözni.

— Azután az egész környezet hallotta — folytatta a tiszt — a sértés az egész hadseregnek szólt, amit az az ur mondott, hazugság volt s ez a hazugság, erre az alkalomra vonatkoztatva, azontulul még rágalmoszámba ment, hangja pedig, a melyen ezt a rágalmat kiejtette, egyenesen kihívó volt, továbbá az az ur, amint később megtudtam s ahogy másképp nem is lehetett, mert vannak szavak, amelyekben egy

Megüresedett községi jegyzői állások.

Forraynagyratos. Körjegyzői állás. Márczius 30-ig. A segédjegyző székhelye Nagyvarias község lesz, ott anyakönyvet vezet és közigazgatási teendőket végez, miért is a magánmunkálatokból és járulatokból Nagyvariason befolyó díjak öt illetik. Főszolgabíró: Pécska.

Temes-Szlatina. Körjegyzői állás. (4 község). 3684 korona összes javadalmazással (benne 720 korona irnoktartási átalány). 4 szobás szabad lakás készülöben. Márczius 12 déli 12 óráig. Főszolgabíró: Terego.

Felpestes. Körjegyzői állás. 1600 korona fizetés. Márczius 25-ig. Főszolgabíró: Valda-hunyad.

Nagybátöny. Körjegyzői állás. (3 község). 1600 korona fizetés, 400 korona utiátalány, 150 korona irodaátalány, 190 korona fűtés és világítási átalány, 800 korona segédtartás, szabad lakás, 421 négyszögöl kert, 517 négyszögöl szántóföld haszna. Márczius 28-ig. Főszolgabíró: Pétervársára.

Marossárpatak. Körjegyzői állás. 1600 korona fizetés, lakpénz 60 korona, átalány 226 korona. Márczius 25-ig. Főszolgabíró: Marosvásárhely.

Mezőpágozca. Községi jegyzői állás. 1600 kor. fizetés, 120 korona lakpénz, később megállapítandó átalányok. Márczius 25-ig. Főszolgabíró: Marosvásárhely.

Szászfélegyház nagyközség. Jegyzői állás. 1600 korona fizetés, szabad lakás, 150 korona napidíj-átalány, 6 öl tűzifa, 50 korona képviselői költség. Április 1-ig. Főszolgabíró: Köhalom.

Tótmegyer. Segédjegyzői állás. 1000 korona fizetés, 1 burorozott szoba a község házában. Márczius 25-ig. Főszolgabíró: Nagy-Surány.

Leille. Segédjegyzői állás. 800 korona fizetés, 200 korona kiegészítés, 100 korona lakpénz. Márczius 25-ig. Főszolgabíró: Makó.

Nagy-mihályvidék. Segédjegyzői állás. 1000 korona fizetés, lakás, fűtés, világítás és később 120 korona évi segély. Főszolgabíró: Nagy-mihály.

Rom-gladna. Segédjegyzői, anyakönyvv. h. állás. (6 községgel). 1000 korona fizetés, 200 korona lakpénz. Április 8, délután 4-ig. Főszolgabíró: Facsét.

Csókigorbó. Segédjegyzői állás. 1100 korona fizetés. Márczius 25-ig. Főszolgabíró: Csókigorbó.

Tótkomlós. Községi irnoki állás. 800 korona fizetés. Márczius 24-ig. Főszolgabíró: Oros-háza.

Kupsafalva. Segédjegyzői állás. 1000 korona fizetés. Április 4-ig. Főszolgabíró: Magyarláros.

Divény. Aljegyzői állás. 1000 korona fizetés, 200 korona lakpénz. Márczius 24-ig. Főszolgabíró: Gács.

férfinék egész lelke megnyilatkozik, nem volt más, mint . . . mint . . .

— Csend! ezt nekem nem szükséges tudnom!

— Volt aztán még egy ok, amelynek következtében e szavaknak engem sokkal mélyebben kellett sértenie, mint bárki mást s ezt az okot megmondom önnek. Hallgasson meg! Tizennégy évvel ezelőtt . . .

— Nem kevesebbel?

— Hallgasson meg! Tizennégy évvel ezelőtt Torinóban tartózkodtam családommal; éppen hét éves voltam akkor. Farsang utolsó előtti napján anyám szép álarcos öltözetbe bújtatott, mely fehér és világos zöld csikokkal tarkított selyemből volt; rózsaszínű övet, szőke parókát és fekete bársonykeszmet viseltem. Ebben az öltözetben elvittek a kocsihoz. Atyám és barátia, egy tüzerőrnagy kísérték el bennünket. Anyám szokása szerint komoly és csaknem szóvalyan volt. Időről-időre, ahányszor olyan fogat haladt el mellettünk, amelyben ismerősök ültek, egy-egy csokrot nyújtott át nekem, hogy a fogatokba dobjam, miközben övemnél fogva tartott, hogy ki ne essen a kocsiból. Kicsiny barátaim szintén virágokat és csokrokat hajítottak felém, hangos kiabálással köszöntöttek s nevettek különös öltözékemen; én is nevettem az övéken s pompásan mulattunk, mellesleg mondván, jobban, mint mostanában, mert akkor egy-egy a kocsiiban hanyagul hátradől szép álarcos, egy a takaró alól kikandikáló csinos láb még nem tudta foglalkoztatni gondolatainkat és figyelmünket.

— Pompásan mulattunk! De végre is kiíradtam a kiabálásban és dobálásban s hátradőltem, hogy kissé pihenjek. A piazza di castellón, a via Po torkolatánál komolyan és mozdulatlanul állt egy csapat lovaskatona és carabinieri.

Topolya. Községi irnoki állás. 1000 korona fizetés. Április 9-ig. Főszolgabíró: Topolya. Gát. Segédjegyzői állás. 1000 korona fizetés. Márczius 23-ig. Tiszaháti járási főszolgabíró: Beregszász.

Szentlőrincz. Segédjegyzői állás. 1000 korona fizetés. Márczius 29, délelőtt 10-ig. Főszolgabíró: Szentlőrincz.

Megüresedett községi orvosi állások.

Nagysajó, körorvosi állás (18 község), 1000 K fizetés, 300 K lakpénz, körut negyedévenként 4 K napidíjjal. Ugyanennyi jár rendelésnél, fuvaron kívül. Látogatási-díj orvos lakásán 1 K, rendelmény 80 f. Április 15. d. u. 5-ig. Főszolgabíró: Beszterce.

Tiszafüred, községi orvosi állás, 1200 K fizetés, 400 K utiátalány, halottkémlelés 60 f, látogatási-díj orvos lakásán 80 f, éjjel 1 K 50 f, betegnél 1 K 20 f, éjjel 2 K. Székhelyen kívüli tanúakon 3 K, éjjel 4 K és fuvar. Márczius 31-ig. Főszolgabíró: Tiszafüred.

Magyarláros, körorvosi állás (14 község), 1200 K fizetés, 400 K utiátalány. Márczius 31. d. u. 4-ig. Főszolgabíró: Magyarláros.

Sajkógyörgye, községi orvosi állás. 1600 korona fizetés, 200 korona trachomapótlék, vágatási díjak, szabad lakás, látogatás és vénnyírás 40 fillér, éjjel 80 fillér. Április 10-ig. Főszolgabíró: Zsalya.

Nagysink, körorvosi állás. 1000 korona fizetés. Márczius 30, délután 5 óráig. Főszolgabíró: Nagysink.

Tiszahelyes, körorvosi állás, (2 község), 1700 korona fizetés, látogatási díj 1 korona, székhelyen kívül éjjel 2 korona. Husszenle és halottkémlelés díjak. (Serb nyelvre szükség van.) Április 10-ig. Főszolgabíró: Nagykikinda.

Az ifjúsági egyesületek.

Budapest, márczius 21.

A nagyközönség általában kevéssé van tájékozva az ifjúsági egyesületekről, melyek országosra nagy feladatok teljesítésére hivatottak. Amennyiben pedig egyes ifjúsági egyesületek létezéséről tud is, azok működését érdeklődéssel kíséri, nem tudja azt, hogy ezen egyesületek az egész országra kiterjedő hálózatot alkotnak és szervezésük állami intézkedés alapján történik.

Innen-onnan hat esztendeje, hogy a vallás-és közoktatásügyi minisztérium rendeletet adott ki a tanfelügyelőségeknek, melyben azokat felhívja, hogy saját hatáskörükben törekedjenek az állami iskolák mellé ifjúsági egyesületeket fölláttatni. Ezen rendelet, miután kifejté az ifju-

sági egyesületek fontosságát, megállapítja azok célját, egyszersmind a tanítók érdemének számítja az ifjúsági egyesületek megalakítását. Emellett alapszabálytervezetet nyújt a megalakítandó egyesületek számára.

Már e megalkotó rendelet említi, hogy megjelenése előtt is több helyt működött kiváló sikerrel ifjúsági egyesület, de különösen azután észlelhető megalakításuk körül élénk érdeklődés. Ezt a megügyelő nemcsak az innen-onnan nyert hírekből tudja megállapítani, hanem a közoktatási kormányzat azután megjelent számos rendeletéből is, melyek részben a megalakításnál felmerülő nehézségeket akarták eloszlatni, részben egyes, kiválóan fontos hivatást — amilyen például az alkoholizmus elleni küzdelem — akarnak a vezetők előtt kidomborítani. Sőt még arra is adnak tanácsot, hogy a nem állami iskoláknál miképen kell az alapszabályokat jóváhagyatni. Mivel pedig az ifjúsági egyesületeknek nemcsak megalakítása, hanem életképes és eredményes működése is egyedül a tanítók hivatottságán múlik, külön rendelet intézkedik az iránt, hogy a tanítók szakképzése se hagyja figyelmen kívül a tanító e hivatását, mely rá az ifjúsági egyesületek által hárul. Nevezetesen elrendeli, hogy minden állami tanítóképző mellett ifjúsági egyesület állítandó fel, melyben a tanítójelöltek nemcsak mintát találnak követendő példakép, hanem a vezetésben tevékenykedve, egyszersmind gyakorlatilag sajátítsák el a szükséges tudnivalókat. Tényleg megvannak a képzők mellett az ifjúsági egyesületek, a tanítónőképzők mellett leányegyesületek, mely utóbbiak is a népiszkolák mellett mind gyakrabban életrekelnek. A közoktatásügyi miniszter 1907. évi jelentésében közel 600 egyesületről számol be.

Mik tehát ezen ifjúsági egyesületek? A népiszkolákkal kapcsolatos intézmények, melynek tagjai a tanköteles kort betöltött ifjak és leányok, egészen 21 éves korukig.

Czéljük a megalakító rendelet szerint a népiszkolai munkásság eredményének biztosítása. Nevezetesen: idegen anyanyelvű vidéken a magyar nyelv gyakorlása, a vallásos, erkölcsös, hazafias érzelmek ébrentartása, közhasznú ismeretek terjesztése, a kedély mívelése, a nemese szórakoztatás és az illedelmes viselkedésre való szoktatás. Ezt a célt mindenestre kiterjesztjük mással is.

Az ifjúsági egyesületek hivatottak arra, hogy az ifjúságban a köz iránti érdeklődést felkeltse. Hazánkban sok jó dolog megölője a közöny. Nálunk — sajnos — leginkább azzal törődünk, ami bennünket közvetlenül, személyi-

anyám. — Nézze csak azt a katonát, ott, ezen az oldalon az első. Milyen szomorú! Valjon valami bánata van-e? Vagy beteg-e?

— Ki tudja? — felelt alig észrevehetően mosolyogva az őrnagy.

— Ki tudja, hogy mi baja lehet? — ismételte anyám és elgondolkodva nézte a katonát. Ez a szent asszony már olyannak van teremtve, hogy az ünnepi zaj közepette is megragadja valami csekélység a gondolatát s őt gyászba borítja.

A kocsi továbbhaladt s anyám még mindig arról a katonáról beszélt; azután újra mély gondolatokba merült s hirtelen így szól:

— Nos és ha otthon, családjában valaki beteg fekszik? Hisz ez könnyen lehetséges! Ugyebár őrnagy ur, nem adnak neki szabadságot, ha otthon beteg van?

— Bizony nehezen menne.

— Látjátok! — kiáltott fel anyám. — Fogadni mernék, hogy amiatt szomorú! Aztán ez alatt arra van kárhóztatva, hogy itt álljon ez énekítő, kibáló, mulató emberek között . . . Nem tudok szabadulni ettől a gondolattól!

Az őrnagy mosolygott.

— Mit akar ön? — szól anyám. — Én már csak ilyen vagyok!

Mielőtt sötétakosikázásunkat befejeztük, a kocsi még egyszer elhaladt a katonák mellett. Anyám felhasználta ezt a percet, mikor sem az őrnagy, sem atyám nem tekintett rám, odanyújtott egy virágcsokrot, gyors mozdulattal megjelölte katonáját és felerbe sugta:

— Dóbt feléje!

Felálltam, miközben ő övemnél fogva tartott. Dobásra készültem, de még egyszer megkérdeztem:

— Ezt gondolod, ugyebár?

— Igen, igen! Gyorsan!

leg érdekel, sőt még tovább megyünk s azt mondjuk, csak azt méltatjuk figyelmünkre, ami azonnal anyagi haszonnal kecsegtet, vagy anyagi kárral rémit. A népet szociológiai gond nem bántja s a politika is csak a többé-kevésbé tiszta választások idején virágzik. Akinek csak valaha is törekvése volt, hogy valahol a népet szociális alkotásra — mint pl. szövetkeztek, gazdasági intézmények létesítése — serkentse, keserűen tapasztalhatta a közönyt, melyet megintani sokszor sísifüsi munka. Ez a — hogy is mondjuk — közösségi érzület-hiány, akadálya sok üdvös dolog létrejöttének, megalkotott intézmény virágzásának, akadálya egy egységes és egészséges közvélemény kialakulásának. Nagy hiba, nagy baj ez, okozója vagy következménye (?) a szociológiai és politikai éretlenségnek. Pedig hogy mennyire meg tudja népnünk — kellő irányítás mellett — e hiányzó tulajdonságát szerezni, arra legjobb példát nyújtják a legújabb időkben fölmerült politikai szervezkedés. Ime, az ifjúsági egyesületeknek nem rangban utolsó céljuk az, hogy a közérdek megbecsülésére nevelnek, a mellett, hogy a közéleti szereplés formáira is megtanítanak.

Az ifjúsági egyesületeknek fontos feladatuk ismét az, hogy módot nyújtanak a szabad, a pihenő idő nemes felhasználására. Hiába beszélünk, agítunk a léha mulatozások, erő, vagyon és egészségpazarló, erkölcsvesztélyeztető időtöltések, az alkoholizmus mindinkább, mind égetőbben terjedő réme ellen, ha egyszermind nem nyújtunk módot a nemes szórakozások gyakorlására, megkedvelésére. Az unalom a legjobb kerítő. Az ünnep és vasárnap délutánok hol volnának méltóbban tölthetők, ha nem az ifjúsági egyesületekben? Ha alkalom van a nemes versengésre, nem kell az ifjú tettvágyának, az erők összemérése vágyának a duhajkodásban, a dorbézolásban kimerülnie.

Azáltal, hogy az ifjúsági egyesületek eredményes működésük esetén a nemes szórakozásokat, a szellemi élvezeteket megkedveltetik, szintén nagy hasznót hajtának a körnek. A tudásvágyat, a művelődni akarást, az olvasási kedvet ébrentartják, kifejeleztik bizonyos — akár mily csekély — tudományos, művészeti, irodalmi érdekltséget teremtenek. Így alkalmat nyújtanak a minden irányú szellemi termékeknek arra, hogy a nép körében elterjedjenek s a nagy tömeget is ezen termékek fogyasztójává teszik. Pedig — mint legnagyobb élő kulturpolitikusunk mondta — valamint anyagi téren is, a helyes közgazdasági politika a nép fogyasztóképességét akarja növelni, a z az a szellemi ter-

mékeknek minél szélesebb körben való elterjedését munkálva, azok értékét emelni.

Ha tekintetbe vesszük, hogy ifjaink és leányaink a tanköteles kor betöltésével léptek serdülésük időszakába, tehát abba a korba, mely fiziológiai és pszichológiai okoknál fogva az ember legkritikusabb ideje, ha meggondoljuk, hogy éppen ez a kor az, amelyben az ember — noha leginkább akkor szorul vezetésre, támogatásra, — legnehezebben nevelhető, akkor fokozott mértékben kell az ifjúsági egyesületeknek fontosságát elismernünk. Aki ezt a kort szerencsésen, minden erkölcsi megingás nélkül túléli, aki ebben a korban felleszti ki erkölcsös jellemét, az körülbelül biztosítva van a későbbi súlyedés ellen. A büntettek — az igaziak — már ebben a korban megkezdik ellenállásukat a jog, törvény és igazság ellen és akkor már többé nem tudnak a büntől megszabadulni. Ebből a szempontból is fontos az ifjúsági egyesületek munkája.

Az ifjúsági egyesületek létesítik a kapcsolatot az élet és az iskola között. Sajnos, jelenleg még úgy vagyunk, hogy e kettőt, az életet és iskolát külön látjuk, még nem tekintjük az iskolát igazában az élet egy kiegészítőjének, az iskola még nem tudja szükségességét az élettel kellően elismertetni. Annyival fontosabb egy olyan szervnek létezése, mely szabadabban, mint az iskola tud az élethez, a legközelebbi környezet szükségleteihez alkalmazkodni. Az ifjúsági egyesületeknek ugy vezetősege, mint tagjai sokkal kevesebb korlátozással, mint az iskolában, tudnak a lüktető élet követelményeibe beleilleszkedni. Az iskola eredményei már itt nyernek alkalmazást s így nem tudnak elhalványulni addig, míg már valóban az élet kéri őket számon.

Mostanában elég szó esik az iskolán kívüli oktatásról. Hiszen a „Szabad-tanítás“ kívánsága régi dolog, elve tekintélyes, gazdag multra tekinthet vissza, de talán soha oly élénk érdeklődés iránta nem nyilvánult, mint jelenleg. A társadalom minden rendű és rangú tényezői foglalkoznak kérdésével és a sokirányú, lázas, de szervezetlen, szétforgácsoló munka csak zürzavart teremtett, hogy végre szükségessé vált az egyöntetűsége való törekvés. Ennek eredménye a múlt évben lezajlott pécsi kongresszus a szabadtanítás érdekében.

Hogy mi lett az eredménye, tudjuk. De legalább alkalmat nyújtott a legkülönbözőbb érvek mérkőzésére, a legkülönbözőbb vélemények leszövegzésére. S azóta a munka lázasabban folyik, mint valaha. A közoktatási kormány, a kulturális, pedagógiai szervezetek mindmegannyian eredményre törekednek e téren.

Önkénytelenül kínálkozik a kérdés: nem

illenek-e bele az ifjúsági egyesületek az iskolán kívüli oktatás szervezetébe? Nem lehetnének-e alapjai az iskolán kívüli oktatás, a szabad tanítás szervezésének? Nem innen kellene-e kiindulnia annak a nagy akciónak, mely az általános a közműveltséget van hivatva emelni? Az ifjúsági egyesületek már megvannak, nagy számmal behálózzák az egész országot, megvannak központi vezetőjük és irányítójuk, megvannak vezetőik és vannak tagjaik, akik óhajtják a művelődést, akik kívánják a szellemi emelkedést. Csak az általános tervszerűség, az egyöntetűség, a célnak az iskolán kívüli oktatás céljával való egyeztetése szükséges. Egy-egy ciklusuk 6 évre — a tagoknak 15-ik életévétől a 21-ig — terjed, elég hosszú idő, hogy eredményes munkára számíthassanak. **Felhasználásuk** biztosítja az iskolai és iskolán kívüli oktatás folytonosságát, ami azért fontos, mert nemcsak kiküszöböli az idővesztéseket és megakadályozza az elparlagiasodást, hanem ébrentartja a tudásvágyat, a művelődni akarást. A tudás vágya olyan növény, mely kis palántából nő nagyra, de míg megerősödik és oly hatalmas lesz, hogy minden viharral megküzdhet, öntözni, ápolni kell, mert korán vésznek kitéve, elcsenevészedik, kiszárad. Mindezekből láthatjuk, hogy mennyire fontosak az ifjúsági egyesületek az iskolán kívüli oktatás szempontjából.

A megelőző fejtegetésekből — melyek bár hézagosak és számitanak a rendelkezésükre álló térrel — megállapítható, hogy egész jogos a kíváncsi, hogy a társadalom, a nagyközönség érdeklődése fokozódik az ifjúsági egyesületek iránt. Támogassa erkölcsileg és anyagilag a köz, a köz érdekében munkálkodó szervezetet. Mindkét támogatásra elegendő tér nyílik. Az ifjúsági egyesületek célja elérésének eszközei: az ismeretterjesztő előadások a vezetők és a nagyközönség arra hivatott tagjai részéről, műkedvelői előadások, ének, zene, szavalónapok, nemzeti és kulturális ünnepek megülvése, a kapcsolatos könyvtár használata. Mindez módot nyújt a támogatásra. Az anyagi eszközök a tagok igen mérsékelt díjából is előállíthatók, de némi anyagi hozzájárulással bárki pártoló tag lehet.

Az ifjúsági egyesületeket az állam alkossa meg általánosan. Aki életre hitta őket, aki oly nagy célokat tűzött eléjük, annak kötelessége, hogy továbbfejlessze. Az alakítás megvan, következnek az egyöntetű, tervszerű szervezés, a kiépítés, az anyagi és szellemi megerősítés. Ez is az állam gondja. Ha ez bekövetkezik s az intézményt a társadalom, a nagyközönség kel-

Már csak hét vagy nyolcz lépésnyire voltunk a katonáktól; a kocsi egy pillanatra megállt, azután gyorsan tovább rohogott. Most odaértünk.

— Bátran! — kiáltott anyám.
— Ott repül! — feletem büszkén.

A csokroccka pompás ivet irt le a levegőben s éppen nekirepült a katona mellé, a szijcsatt és a keze közé, melylyel a gyeplőt tartotta. A katona felriadt, mintha álomból ébredne; mintegy öntudatlanul a csokor uán kapott s élénk csodálkozással felemelte tekintetét. Csakhamar felfedezett engem s mindkét kezével köszöntött; mosolygott és szemmel kísért mindaddig, míg kocsi el nem tűnt. Kis szívem hevesen dobogott s anyám kevéssé felvidult; az őrnagy és atyám mit sem vettek észre. Elhagytuk a korszót és hazahajtottunk.

Tíz vagy tizenkét nappal később megint láttam a katonát a népkertben. Sok bajtársával volt együtt s hangosan beszélt és nevetgét.

— Nézd csak, ott van a csokros katona! — szóltam anyámhoz és meghuztam szoknyáját.

— Hallgass! — felelt anyám. — Nem szabad észre vened!

Nem értettem meg, hogy mi lehet a parancs oka s rátekinttem. Ő is élesen szemügyre vett s felismert. Arca nagy csodálkozást árult el, mikor felkiáltott:

— Oh!

Anyám karomnál fogva magával vonzott s tovább mentünk.

Ettől a naptól kezdve egy teljes évig nem láttam a katonát. A rákövetkező évben, farsang utolsó napjainak egyikén, mikor enyémmel éppen visszatértem a színházból, lefekvés előtt néhány percze odaálltam az ablakhoz, hogy tekintsek az utcára. Az utca sötét volt és hullt

a hó. A szemközti házból, melyben kávéház és vendéglő volt, néha álarozosok léptek ki; szétoszlottak, üldözték egymást, el-eltűntek, majd újabb csapatokoztak hozzájuk; felismerték egymást és pokoli lármával egymásra törtek, miközben elváltoztatott hangon meghívásokat és köszöntő szokat kiabáltak egymás felé. Ebben a pillanatban egy lovas-óriát jelent meg az utcán. Az álarozosok tánczolva és kezeikkel csattogtatva körülözlönlítették. A hosszú köpenyükhöz burkolt katonák egykedvűen elhaladtak mellettük, de egyikük háznak felé fordult, s nekem úgy rémlett, mintha éppen ablakomra tekintene. — Vajjon ő-e az? — gondoltam magamban és kitértam az ablakot. Ebben a pillanatban katonán kihuzta kezét a köpeny alól, katonásan köszönt, majd eltűnt. Másnap reggel megtudtam a kapus feleségétől, hogy néhány nappal előbb egy lovaskatona lépett be a kapu alá s bizonytalan tekintetekkel felnézett a lépcsőn, mintha azon töprengene, hogy felmenien-e vagy sem? Azután eltávozott. Néhány hónappal később megtudtam, hogy egy lovasezredet elhelyeztek Torinóból s azóta többé nem láttam a katonámat.

Sok év elmúlt azóta, s végre eljött 1859. Én rajongtam a hadseregért, s arra kértem atyámat, hogy engedjen a katonai pályára lépni.

Atyám válasza rövid volt és határozott:
— Előbb fejezd be tanulmányaidat, aztán majd meglássuk.

1859-ben elkészültem tanulmányommal, s ez időtől kezdve naponkint sokat beszélgettem atyámmal a katonai életpályáról. De mennél közelebb értünk a döntés időpontjához, atyám annál kisebb hajlandóságot mutatott kérésem teljesítésére.

Am egy váratlan esemény erőszakosan

kettévágta ügyünk összegabalyított csomóját. Egy szép reggel otthon ültem az asztal mellett és irtam, mikor egyszerre csak kopogtattak, s az inas azzal lépett be, hogy engem valaki keres.

— Ki lehet ez? — kérdezte anyám.

Felemelkedtem. Anyám követett, s mindketten kiléptünk az előszobába.

Az ajtóban egy férfi állt munkászubbonyban, vállán nagy köpenyvel és fején bárnybőrsüveggel. Sovány volt és halavány, s szemében kmondhatatlan szomorúság tükröződött.

— Még csak a süvegét sem veszi le! — dörmögte rosszalólag az inas, mikor beléptünk.

Az ismeretlen mosolyogva rám tekintett és kérdezte:

— Ön az?

Azután megmondta vezeték- és keresztnememet.

— Igen, én vagyok — feleltem.

— Szegény ficzkó vagyok és nem tudok munkát kapni. Katona voltam; ha valamiképpen segítségemre lehetne...

Anyám és én kérdőleg egymásra tekintettünk.

— ... és valami csekélységgel támogatna... — tette hozzá kérő hangon a férfi.

Kedvetlenül néhány frankot nyújtottam neki, s így szóltam:

— Itt van, fogja!

— Tegye be a zsebembe!

— Én tegyem be a zsebembe! — kiáltottam fel bámulva és sértődötten, de tekintete csodálatos hatással volt reám. Néhány pillanatig erősen a szemé közé néztem, aztán a pénzt belecsuszattam köpenye zsebébe.

— Köszönöm! szolt meghatottan. — És most, hogy elmegyek és visszatérek falumba,

lően méltányolja, ha az ifjúsági egyesületekben élénk, lüktető élet uralkodik, ha föl tudnak emelkedni oly magaslatra, a milyen az általános műveltség emelésében hivatott tényezők-ként működhetnek: bizton hisszük és reméljük, hogy a szabadtanítás nagy gondolata egy hatalmas lépéssel jutott előre, megvalósulása rögs jutián.

Éber Rezső.

Az országos tanítói nyugdij- és gyámalap.

Budapest, márczius 21.

Köztudomásu, hogy az orsz. tanítói nyugdij- és gyámalap az 1875. évi XXXII. t.-cz. szentesítésével jött létre. Ezen t.-cz. 36. §-a ugy szól: „az államköltségvetésben a vallás és közoktatási miniszterium tárczájára népnevelési szükségletek czimén évenként megállapított összegből az országos néptanítói nyugdijpénztárba pótlékul fizetik az 1875., 1876. és 1877. évekre évenként 50.000 forint, 1878-tól bezárólag 1880-ig évenként 100.000 forint, azontul évenként 150.000 forint, mely összeg mindig az év elején fizetendő a nyugdijpénztárba.”

A nyugdijalap gyarapítására szolgálnak — az állami hozzájáruláson felül még a következők:

A) A nyilvános ovodát vagy népoktatási nyilvános tanintézetet fenntartók által fizetendő díjak:

1. Az 1891. évi XLIII. t.-cz. 12. és 16. §-ai szerint az 1875. XXXII. t.-cz. 29. §-ának 3. pontja és 42. §-a alapján — mindenki, aki nyilvános népoktatási tanintézetet tart fenn — az általa fenntartott intézetben alkalmazott mindegyik segéd, mint ideiglenes vagy rendes tanítóért évenként külön-külön 12 forintot tartozik fizetni.

2. Az 1891. évi XLIII. t.-cz. 12. §-a szerint minden iskolafentartó az 1875. évi XXXII. t.-cz. 28. §-a 4. pontja értelmében 10 forintot tartozik fizetni akkor, ha tanítója nyugdíjaztatik vagy szolgálat közben meghal s gyámolítandó özvegyet vagy árvát hagy maga után.

3. Az 1875. évi XXXII. t.-cz. 34. §-a szerint kötelesek mindazon községek, melyek iskola építésére államsegélyt nyertek, ennek az államsegélynek 3%-t a segély végleges kifizetésétől számítandó 15 évig fizetni.

4. Az első és második pontban említett díjak fizetésétől az 1875. XXXII. t.-cz. 31. §-ában foglalt kedvezményeket.

arra szeretném önt kérni . . . hogy fogadion el tőlem valami emléket.

Anyám és én megint egymásra bámultunk.
— Elfogadja, uram? — kérdezte szerényen és szeretetteljes hangon.

— Lássuk hát, mi az — szóltam.
— Itt van — felelt ő, s miközben könyökével szétvetette köpenye szárnyait, gomblyukában megláttam egy száraz virágcsokrot.

— A korzóbeli katona! — kiáltott fel anyám.

— Ő az! — kiáltottam az elragadtatás hangján, s feléje rohantam, hogy megöleljem. A köpeny a padlóra esett s anyám rémülten felkiáltott:

— Oh Istenem!

— Mi az? — kérdeztem hátrafordulva.

Ebben a pillanatban észrevettem, hogy a szegény fiúnak egyetlen keze sincs.

Mindkettőt elvesztette San-Marinonál!

Igazán nem tudom az okát, de e naptól kezdve az az óhaj, hogy katonává legyek, erős elhatározássá érlelődött bennem. Csaknem abban a véleményben voltam, hogy az én katonai pályám engesztelő áldozat a szegény fizkót ért balsors miatt. Így lettem katonává! S mindannyiszor, ahányszor lovaskatonát látok a korzón, szívem hangosabban dobog, mintha régi barátot üdvözlőnk benne. És újra gyermek szeretnék lenni, hogy virágcsokrot dobhassak feléje!

— És az a katona? Mi lett belőle? — kérdezte élénken a hölgy.

— Meghalt.

— Hol halt meg?

— Nálunk, az én karjaimban, anyám jelenlétében, s párnáján egy hervadt virágcsokorral!

vezmény alapján felmentett iskolafentartók ezt a kedvezményt feltétlenül élvezhetik, ha tanítóira nagyobb megterhelést, mint az 1891. évi XLIII. t.-cz.-ben megállapítottnál nem ró és legalább annyi és oly mérvű végellátásban részesíti, mint most idézett törvény megállapít.

5. Az 1891. XLIII. t.-cz. 10. §-a értelmében a fentebbi 1. pontban említett t.-czikben felsorolt iskolákba járó tankötelesektől szedendő 15 kr.

B) Az orsz. tanítói nyugdij- és gyámintézetbe felvett tanítók, tanítónők, óvók és óvónők által fizetendő díjak.

Egyszersmindenkorra kötelesek fizetni (az 1875. évi XXXII. t.-cz. 28. §-ának 1—3. p. értelmében):

1. az, aki tanítói (óvói) állásra első ízben alkalmaztatik, az ebben az alkalmazásban részére biztosított teljes nyugdíjösszeg 5%-át;

2. az, aki szolgálata közben oly állomásra lép elő, mely számára magasabb nyugdíjösszeget biztosít, az előbbi és újabb legnagyobb nyugdíjösszeg között levő különbözethez 50%-át;

3. a nyugdíjalap terhére nyugdíjazott minden oly tanító, tanítónő, óvó és óvónő, akinek gyámpénzre jogosított neje, vagy gyermeke van, nyugdíjaztatásakor a nyert nyugdíjának 2%-át;

4. az 1891. évi XLIII. t.-cz. végrehajtásából kifolyólag a magasabb nyugdíjigény után járó 5%-a.

Egész szolgálatuk tartama alatt évenként kötelesek a tanítók fizetni (az 1891. XLIII. t.-cz. 11. §-a szerint):

1. Az orsz. tanítói nyugdíjintézetbe felvett tanító, nyugdíjba beszámítható fizetésének 2%-át.

Ezek előrebocsátása és felsorolása után tegyünk egy kis számítást a nyugdíjalapunk évi jövedelméről.

Maga a nyugdíjalap mai nagyságáról és évi kamatairól nincs fogalmam. Már 14 év óta keresem és járok utána, hogy a nyugdíjalapunk számadásainak egy hiteles példánya kerüljön szemem elé, de hasztalan minden fáradságom. Az 1875. évi XXXII. t.-cz. 46. §-a pedig seitten engedi, hogy ezen nyugdíjalap számadásait azok is megismerhetik, akik ahhoz filleikkel hozzájárulnak. Szól ez a § pedig következőképen: „A közoktatásügyi miniszter e nyugdíjügyben évenként kimutatást terjeszt a törvényhozás elé, melyben mind a legutóbbi év mérlege, mind a nyugdíjintézet állapota, mind a nyugdíjazottaknak és gyámolítottak létszáma, névsora, nyugdíj ideje elöadatik. E kimutatás egy-egy példánya megküldetik mindazon intézetek főhatóságainak, melyek az országos nyugdíjintézetbe járulnak.

Az állami költségvetésből (1907. évi) annyit megtudhatunk, hogy a nyugdíjalapunkból felvett az állam:

1. a képzőművészeti kiállítási épület létesítésére 1895. január 1-től 28. éven át tartó törlesztésre 4% kamat- és tőketörlesztés mellett 600.000 K-t és hogy most a 13-ik részletet törlesztik;

2. az eddigelő létesített épületek költségeire — 1893. jan. 1-étől 32. éven át törlesztésre — 4% kamat és tőketörlesztés 7.783.132 K-t, most a 15-ik részletet törlesztik;

3. az 1893—1897. években befejezett építkezések költségeire 3.677.972 K-t, 1898. jan. 1-étől 40. éven át tartó törlesztésre — 4% kamat és tőketörlesztés — most a 10-ik részletet törlesztik;

4. 8.078.976 K-t 1902. jan. 1-étől 37% éven át tartó törlesztésre — 4% kamat- és tőketörlesztés — 6-ik részletet most törlesztik;

5. állami elemi iskolák létesítésére az 1884. évi V. és az 1890. évi XXVI. t.-cz. alapján 1.663.240 K.

Ugyanezen költségvetés „A népnevelési intézetek közös szükséglete” czimű fejezetben megtaláljuk az 1875. évi XXXII. t.-cz. 36. §-a alapján az állam évi 300.000 K-nyi hozzájárulását.

Ami most már az alapot magát illeti, a fentiekből azt láthatjuk, hogy talán legnagyobb részét az állam vette át.

A nyugdíjalapunk évi bevételeinek összeállításánál segítségül veszem a rendelkezésemre álló statisztikai adatokat:

Az 1905. évben volt: óvó, óvónő 4065, népiskolai tanító és tanítónő 39.261, állami polgári iskolai tanító és tanítónő 995, községi felekezeti iskolai tanító és tanítónő nem veszem számításba. Tehát a nyugdíj-

intézetnek köteles tagja volt 1905. évben összesen 44.321.

Alábbi számításomban azonban csak 36.000 tagot veszek tekintetbe, nehogy számításaim irracionálisnak deklarálhatók lehessenek.

Az iskolafentartók által fizetendő 24 K tanítónként ami $36.000 \times 24 = 864.000$ K.

A tanköteles gyermekek után fizetendő 30 filléres nyugdíj járuléka (népiskolai tanuló volt az 1905. évben 2.650.212, a polgári iskolai tanulókat teljesen figyelmen kívül hagyom — és még az elemi iskolai tanulók számából is 650.212 tanulót hagyok el, úgy, hogy a 30 fillér járuléka évi jövedelme 2.000.000 tanuló után van csak felvéve) = 600.000 K.

Az egyszersmindenkori fizetendő illetékek czimén — tekintve a most már gyakoribb előléptetést — felveszek 100.000 K-t.

36.000 tanító — átlag 800 K évi fizetés és nyugdíjigényt véve számításba — 800 K-nak 2% = 16 K $\times$ 36.000 = 576.000 K.

Becslésem szerint a nyugdíjalap 30.000.000 K és ennek kamata 3% mellett 900.000 K.

A nyugdíjalapunk jövedelme az állam évi hozzájárulása nélkül 3.040.000 K.

Az állam évi hozzájárulása 300.000 K

A nyugdíjalapunk évi jövedelme az állam hozzájárulásával: 3.340.000 K.

Tovább most nem következtetheték, hiszen a nyugdíjalapunkat terhelő nyugdíjasok stb. számát nem tudom és talán nem ismeri egy tanító sem az országban, de azt biztosan merem állítani, hogy nyugdíjalapunk évi jövedelméből tetemes összegnek kell maradni és évenként alapunk tőkét gyarapítani.

Tudjuk, hogy a legtöbb tanító legfőbb törekvése, hogy teljes nyugdíjjal vonulhasson vissza; de bizony kevés éri el. A nyugdíjak és az özvegyek segélydíja nem lehetnek oly tul nagy terhelő kiadások a nagy bevétellel szemben.

Az 1891. XLIII. t.-cz. 15. §-a a következőket mondja: „A jelen törvény (1891. XLIII. t.-cz.) életbe léptétől (1892. jan. 1.) számítandó 10 év eltölte után az orsz. tanítói nyugdij- és gyámalap állapotát felütlendő újabb matematikai mérleg készitendő.

Már öt éve elmúlt, hogy a nyugdíjalapunknak ezen revizióját meg kellett volna csinálni.

Nem különös jelenségre vall, hogy a tanítótság türelemmel vár, remél, anélkül, hogy nyilvánosságra lépne ezen bajával.

Miért nem közlik a nyugdíjalap számadását egy tanügyi lapban, hiszen ez belső ügyünk.

Adatokat kérünk, mi terheli a mi nyugdíjalapunkat — és könnyű lesz meggyőzni bennünket, hogy 40 évig kell szolgálni — mert nyugdíjalapunk nem bírja. De éppen az ellenkezőt tapasztaljuk; csak a „matematikai mérleg”-készítőnek állnak rendelkezésre az adatok.

Az új „matematikai mérlegre” a polgári iskolai tanárok is joggal kíváncsiak. Ugyanis a polgári iskolai tanárok ama kérdésére, hogy az 50% egyszersmindenkori fizetendő nyugdíjintézeti járuléka kisebb %-ra szállíttassék le, a vallás és közoktatásügyi miniszter urnak 1894. évi 546. sz. rendelete szerint „az 1891. évi XLIII. t.-cz. 15. §-ban foglaltak szerint amugy is mód nyujtatván arra, hogy 10 év múltán újabb matematikai mérleg készíttassék, melynek eredménye lesz irányadó a netán eszközözendő módosításokra, esetleg a kötelezettség leszállítására.”

Amint már előbb kimutattam, nyugdíjalapunk legnagyobb részét az állam vette át. A tanítótság teljesen nyugodt, hiszen pupilláris biztonságban van az. De ezek után igazán nem értem, hogy miért van az államban háromféle nyugdíjalap, ha végeredményében így is ugyis az állam fizeti a nyugdíjakat.

Legyen egy nyugdíjintézet, mely az összes nyugdíjakat kezelie.

Nem czélom, hog az egyesített nyugdíjintézet létesítését indokoljam, vagy felállításának lehetőségét vitassam, hanem e sorok megírására az indított — és az orsz. tanítói nyugdíjintézet minden tagja valószínűleg szivesen is látná, — hogy évenként egyszer napvilágot lásson az orsz. tanítói nyugdíjintézet számadása oly alakban, mint azt az 1875. évi XXXII. t.-cz. 46. §-a körülírja.

Hanvai Ede.

IRODALOM

A magyar nyelv és a választási reform.

Budapest, márczius 21.

Az általános választói joggal kapcsolatos problémák közül kétségtelenül az a legfontosabb és a legérdekesebb, hogy az új szavazási rend mellett, hogyan alakul a magyar faj szupremáciája? Ezt a kérdést veti fel most megjelent brossurájában Balogh Ernő országgyűlési képviselő, aki a magyarországi nemzetiségi kérdéstről írott könyvével csak legutóbbi keltett nagy feltűnést.

A nemzetiségi kérdés taglalásában Balogh Ernőt lelkes fajszeret, a magyar nemzet kulturális hivatása iránt táplált lelkesedés jellemezte. Ugyanezek a szempontok dominálnak legutóbbi tanulmányában is, mely egyéb kiváló kvalitásai mellett is megérdemli azt, hogy a magyar közvélemény rokonszenvvel fogadja. Balogh Ernő abból a czélből hogy ebben a törvényben kifejezésre jusszon a magyar nyelv uralma és reparatissák az a hiba, amelyet nyilván a kényszer nyomása alatt, a nemzetiségi törvény életbeléptetésével elkövetünk azt javasolja, hogy választói képességgel bírjon minden férfi, aki magyar állampolgár és aki magyarul ért.

Mindazok a választók, akik e törvény hatálya alá lépte előtt valamely választó-névjegyzékbe fel voltak véve szavazati joggal bírjanak, tekintet nélkül arra, hogy magyarul értenek-e vagy sem. A készíthető választó-névjegyzék összeállításakor, a kiküldött bizottság személyes tapasztalat, vagy köztudomású tények, vagy más elfogadható bizonyítékok alapján állapítja meg, hogy a jegyzékbe felveendő egyén ért-e magyarul. Aki magyarul nem ért, a választó-névjegyzékbe fel nem vehető. A bizottság határozata ellen jogorvoslatnak van helye.

Ezekkel az intézkedésekkel véli Balogh az új általános választói jog törvénybe iktatásánál Magyarország magyar nemzeti érdekeit egyrészt megvédeni, másrészt pedig törvényben megállapítani, hogy itt szeparatizmus nemzetiségi politikai érdekek nem érvényesülhetnek, mely álláspont abban nyerne külsőképpen kifejezést, hogy csak azok az állampolgárok vehetnek részt a magyar nemzet politikai tevékenységében, akik magyarul értenek.

A Magyar Nyelvőr legújabb (III-ik) füzeté, amely Simonyi Zsigmond szerkesztésében a hó 15-én jelent meg, a következőket tartalmazza: Magyar elemek az európai nyelvekben, Simonyi Zsigmondtól. — A melléknévi mondatok népies használata. Balla Bélától. — Zomak és szomoga. Asbóth Oskártól. — Brassai széljegyzetei a Magyar Nyelvőrhez. Közlő Pálfi Márton. — A mi diákjaink beszédéről. Benedek Károlytól. — A magyar nyelvújítás szótárához. Cséfkó Gyulától. — Nyelv-művelés. Helyreigazítások. A latin-görög szók magyaros alakjáról. Zolnai Gyulától. — Párpuska, párpisztoly. Zolnai Gyulától. — Korszorát. Kardos Alberttől. — Tájszokról. Simonyi Zsigmond, Pécsi János, Bagyary Simon. — Tréfás kifejezések, gunyvevek, hasonlatok és szólások stb. A Magyar Nyelvőr előfizetési ára egész évre 12 korona. (IV., Ferenc József-rakpart 27.)

Az „Uj Szemlének“ Blaskovich Sándor előkelő revuejének most jelent meg márczius 15-i száma. E szám változatos és gazdag tartalmából kiemeljük Blaskovich Sándor politikai tanulmányát az osztrák-magyar monarchia multiáról és jelenéről, dr. Friedmann Ernő tanulmányát egy kiválóan érdekes jogi kérdéstről, Fülep Lajos esszéjét az új művészi stílusról, Regnault cikkét a szépség eszményéről, Ignatus krónikáját az angol-német antagonizmusról és aktualis cikkeket a választójogról és az Ungaró-Kroátáról. Szerkesztőség és kiadóhivatal V. Alkotmány-utca 23. Előfizetni lehet a kiadóhivatalban és bármely könyvkereskedés útján. Előfizetési ár egy évre 24 korona, egyes szám 1 korona.

Két új könyv. Szabolcsi Miksának, a kitűnő héber tudósnak, az Egyenlőség szerkesztőjének két új könyve hagyta el legújabbban a sajtót. Az egyik a Zsidó témák, ami két gyönyörű elbeszélést foglal magában, a másik a Hitvita, amit a jeles tudós tulajdonképpen csak interpretált, mert a munka Izsák ben Ábrahám Chizuk Emonájának fog-

latatos kivonata és magyarázata. — Mindkét munka a szerző tulajdona; mindkettő nála kapható. (V., Váci-körút 18.) Az elsőnek ára 3 korona, a másodiké 2 korona.

Műszaki Szemle című szaklap indult meg Lázár Albert gépészmérnök szerkesztésében, melynek vezető cikkében Gergely Vilmos mérnök figyelemreméltó cikket közöl a villamos vasúti elgázolások elhárításának módjáról. Lázár Albert gépészmérnök a lítek veszedelméről, Szalai Tivadar fővárosi mérnök pedig a légszuszulágítás jövőjéről és a budapesti gázgyárak megváltásáról értekezik. Az összes iparágakat felölelő gazdag szakadalmi rovatot több eredeti és érdekes hír zárja be. A lap szerkesztősége és kiadóhivatala Budapesten, VII., Kertész-utca 34. sz. alatt van. Előfizetési ár egész évre nyolc korona.

Ébresztő. Tudományos népszerű füzetek: Hogyan lett a vallás? Spencer Herbert nyomán. II. Voltaire! Oról Boulainvilliers ebédje? Párbeszéd a vallási dogmákról. III. Hogyan lett az ember? Irta Doctor. Ára 1—1 füzetnek 20 fillér. IV—V. Dr. Menger Antal: Néppolitika. fordította Dr. Kelen Ferencz: a füzet ára 50 fillér. Az Ébresztő gyűjtőzím alatt a szociológia, természet és társadalomtudomány egyes fontos kérdéseit felölelő irodalmi vállalat indult meg. Kiváló szakerek közreműködésével. A vállalat czélja a világosságot belevinni a legszélesebb néprétegekbe s így ellensúlyozni azok törekedését, akik a népbüntetéstől, a sötétségtől élnek. Külföldön a hasonczélú sorozatos füzetek sok százezer példányban forognak közközeben, nálunk a kérdések tudományos feldolgozása eddig a széles néprétegeknek hozzáférhetlen volt részben azért, mert nem mindenkinek adatott, hogy előtanulmány nélkül az ilyfajta kérdésekkel foglalkozó könyveket meg is értette s így azokat élvezhesse és okullihasson belőlük, másrészt hozzáférhetetlennette e könyveket azok magas ára. Az Ébresztő e hiányokat javítja s e júnyokat pótolja, amidőn néhány fillérért népszerű tudományos füzeteket ad azok kezébe; akik mohó vágygyal áhítottak eddig is a tudás felé, anélkül, hogy módjukban állott volna e vágyakozásukat ki is elégíteni. A füzetek bolti ára 2—3 nyomatott ivenként 20 fillér s az eddig megjelent öt füzet tanuskodik arról, hogy ezen olcsó ár dacára is magas nívón álló, komoly, tudományos könyvek kerülnek az érdeklődő magyar olvasóközönség kezére. A Kunossy, Szilágyi és Társa, ismert könyvkiadóhivatala vállalkozott a füzetek terjesztésére s e vállalkozásával kulturmunkát van hivatva végezni. A sorozat további füzetét elé indított várakozással tekinthetünk.

Helységnevtár. A magyar szent korona országai, Bosznia, Herzegovina és Dalmácia posta, táviráda, távbeszélő (telefon), vasúti és gőzhajózási állomásainak, járásbíróságai és törvényszékei székhelyeinek helységnevtára megjelent, melyet hivatalos adatok alapján Somogyi Henrik máv ellenőr szerkesztett. A kereskedő, iparos, ügyvéd, kör- és közigazgató, köz- és magánhivatali egyének tájékoztató-sára szolgáló irányító s tájékoztató kézikönyveknek annyira hiálval vagyunk, hogy legtöbb esetben még ilyenek dolgában is a német termékekre vagyunk utalva. S ha ezek a magyarországi adatok feldolgozásánál nem sok súlyt fektetnek az adatok helyes-ségére, különösen nem a helységnevek törvényesen megállapított elnevezésére: az éppenséggel nem esodálható. A szerző, ki a gyakorlati szükségletek iránti érzékének, több közközeben forgó gyakorlati munkájával, mint a budapesti árudiszabásával, a magyar államvasutak utiképekben című füzetével, értékát-számitási könyvével, annak idején a zónadiszabásával jelet adta, általánosan érzett közszükségletnek vélt eleget tenni, midőn a magyar szent korona országai, Bosznia, Herzegovina és Dalmácia azon helységneveinek adatait — melyekben vasúti állomás, posta táviráda, távbeszélő vagy ezeknek akár csak egyike is van — a kereskedelmi, ipari és közforgalmi viszonyokat kielégítő keretben, mint könnyen kezelhető s főként olcsó kézikönyvet feldolgozta a közönség részére. A mű ára 2 korona és kapható a kiadónál, Schulhof Károlynál Szegeden, valamint minden könyvkereskedésben.

A „Hamvasztás“. Dr. Wilhelm Frigyes és Pap Sámuel a fakultatív halothamvasztás eszméjét terjesztő folyóiratnak, mely folyó évi január hó 1-én lépett II-ik évfolyamába, most jelent meg a 3-ik száma. Az új szám gazdag és változatos tartalmából kiemeljük Fuego: A manchesteri krematoriumról szóló tanulmányát, Czagány Ferencz: „Halothamvasztás“ című cikkét és Taxus: „Elmulok majd én is...“ című versét. A lapra előfizetni lehet a kiadóhivatalban, Budapest V., Nádor-utca 20.

A Tolnai Világlapja az egyetlen magyar hetilap, mely minden évben több nagyszerű ajándékkal kedveskedik előfizetőinek. E lap ajándéka tíz kötet gyönyörű kiállítású regény, angol vászonkötésben; egész kis könyvtár, melynek minden kötetét a hazai és külföldi irodalom egy-egy jelese írta. Bizonyos, hogy ez a kedvezmény igen sok új hívet fog szerezni a Tolnai Világlapjának. Ez a kitűnően szerkesztett, 60 oldalas képes hetilap szépség és tartalom tekintetében még a legnagyobb külföldi hetilapok közt is sikerrel állná meg a helyét. Amellett olcsóbb, mint bármelyik külföldi lap: előfizetési ára negyed-

évre csak három korona. Lapunk olvasóinak ajánljuk, hogy mielőtt valami hetilapot megrendelnének, kértjenek mutatványszámot a Tolnai Világlapjából, melyet a lap kiadóhivatala (Budapest, Dohány-utca 16—18. szám) szívesen küld az érdeklődőknek.

A szertetlen anyagok életnyilvánulásai.

Budapest, márczius 21.

Ha kezdetben az elemek vagy alapanyagok nagy száma bámulatba ejti is az embert, nyugodt megfontolás mellett mégis elismerjük, hogy ama szám a bennünket környező természeti dolgok szerfőltt nagy sokaságához képest csak igen csekély. És álmétkodva kérdezzük: micsoda uton-módon jut el a természet ahhoz, hogy az összetett testek, az alakzatok és idomok sokaságát, amely bennünket körülvesz, létrehozza?

Ennek a megértése nem is olyan nehéz. Sőt, azt mondhatjuk, nagyon egyszerű. A nagy titok föltárul Pythagoras néhány szavában: „Minden szeret, minden érez a természetben“.

Az élettelen anyagok sem képeznek ebben kivételt. Ezek, mihelyt érintkeznek, kölcsönös vonzó erőt gyakorolnak egymásra, amelyet vegyvonzás, vagy vegyrokonság név alá foglalunk. Ez az az erő, amely a világot összetartja, midőn a bolygók járását szabályozza s az egyes dolgokat azokban.

Hogyha egynemű részecskék, mint pl. kén vagy vas stb. kölcsönösen vonzó erőt gyakorolnak egymásra: ezt összetartás szóval jelöljük; ha pedig különböző részecskék, különböző elemek, mint pl. kén és vas vonzódnak kölcsönösen egymáshoz: akkor kémiai vonzódásról, vagy rokonságról szólnak. Ha a két esetre példát keresünk az életből, azzal világíthatjuk meg legjobban, hogy az összetartást avval a közös érzéssel hasonlítjuk össze, amely a különböző embereket valamely foglalkozásban, vagy a rokonsaládokat az együvértartozóság tudatában összetartja; a kémiai vonzódást pedig azzal a vonzalommal, amely az egyes családok tagjait egyesíti, vagy még inkább azzal a szeretettel, amely a férjet és a nőt egygyé forrasztja.

Ha különböző elemek alá vannak vetve a kémiai vonzásnak: akkor ebből kémiai vegyülés támad, és itt az a salátosság érvényesül, hogy a vegyületben az egyes elemeket többé megkülönböztetni nem lehet. A kémiai vegyületet képező elemek tulajdonságai helyett: egészen más tulajdonságok lépnek föl. Ha pl. egy darabka cukrot vízbe dobunk, akkor látjuk ugyan, hogy a cukor látszólag eltűnik, de a víz édes ízű lesz. — és hogyha a vizet elgőzöltetjük: a cukrot változatlanul ismét megkapjuk, mivel itt csak keverékkel vagy eleggyel van dolgunk. De másképp áll a dolog, ha pl. egy darabka rezet salétromsavba teszünk. A folyadékban történt élelk mozgást és vörös gőzök ellíllását veszszük észre; mind a két tünemény nem szűnik meg előbb, csak ha a réz egészen eltűnt, és most látjuk, hogy a színtelen folyadék szép zöldre van festve. Ha ezzel az oldattal egészen úgy járunk el, mint a hogy a cukoroldattal, akkor az elgőzölgés után nem kapunk változatlan rezet ismét, hanem egy egészen új testet, egy kék, sönemű tömeget, amely vízben könnyen feloldódik, és semmi hasonlatosságot nem mutat sem a rézhez, sem a salétromhoz. Ez a salétromsavas rézoxid, vagyis: salétromsavnak rézzel való kémiai vegyülete.

A nagy változást, amit itt az elemek szenvednek, még néhány jobban szembeötlő példában is megvilágítjuk. Bizonyára tamáskodni fognak az avatatlanok, ha hallják, hogy a csillogó fehér márványban (szénsavas mész) jókora mennyiségű fekete szén van és ezt a kémikus abból külön is ki tudja választani. Ha továbbá összehozunk kállilugot salétromsavval, két idegen mérges anyagot egymással: akkor egy egészen ártalmatlan, fehér, kristályos só (salétromot) kapunk, amelyet minden háziasszony aggodalom nélkül használhat a hus besózásánál. És azután a kémikus a legártalmatlanabb anyagokból ismét a legveszedelmesebb mérgeket tudja előállítani. A nitrogénből, amelyet — mint a légköri levegőnek egyik alkotórészét — naponkint belehelünk; a hidrogénből, a víznek, ennek az ártatlan itálnak egyik alkotórészéből és a szénből: amelynek ártal-

matlan volta közmondásossá vált: főzi a kémikus az ismert kéksavat, amelynek hatása — anélkül, hogy valamely életszervnek a legcsekélyebb megsebesülését érezné az ember — oly rettenetesek és gyorsak, hogy egy híres élettudós, mikor azzal első ízben állatokon kísérletezett, így kiáltott fel: „No, most már mindent elhihet az ember, amit az ó-kor Locustáról beszél!”

Az első kellék valamely kémiai vegyülés létrejövételénél, hogy a különböző elemek egyes részei közvetlenül érintkezzenek. Az avatatlanok előtt ugyan itt kivétel áll elő, hanem ez csak látszat. Ha pl. ecetsavas ólomoxidnak vízben való szintelen oldatával néhány szót irunk egy vastag könyv első lapjára s azután az utolsó lap és a tábla közé egy kénhidrogéngáztól telült vízzel itatott papírlapot teszünk: rövid idő múlva azt vesszük észre, hogy a láthatatlan írás láthatóvá válik. Itt ugyanis fekete kénólom képződött és ámbár több száz papírlap választotta is el a vegyület mind a két alkotórészét egymástól, de a papír tömördek likacsiban (amelyek persze a mi gyöngé szemünk előtt el vannak rejtve) az illékony, gázalaku kénhidrogénnek alkalmas utat kínál, hogy az ólommal közvetlenül érintkezésbe kerüljön.

Két elem közvetlenül érintkezése azonban nem mindig elegendő, hogy a kettő kémiai vegyületet hozzon létre. A kémiai vonzás itt harcra kel az összetartással, tehát azzal az erővel, amely a testek egyes részecskéit összetartja és csak ritka esetben képes amaz más egyéb segítség nélkül ezt legyőzni (tehát a köteleket meglazítani) úgy, hogy az elemek egyes részei megmozduljanak és egymással egyesülhessenek.

Hogy ezt a folyamatot érzékileg megfoghatóvá tegyük: a sakk-tábla valamennyi fekete lapocskáját egymás mellett fekvé gondoljuk, szintugy a fehér lapocskákat is. Vegyük továbbá, hogy minden fekete lapocska egy-egy részecske ként és minden fehér lapocska egy-egy részecske vasat képvisel. Hogy már most a két elem kénvassá egyesüljön, a sakk-tábla lapocskáinak úgy kell elrendezkedniük, hogy egy fekete mellett mindig egy fehér fekszen.

Mennél kevésbé tartatnak össze az elemek egyes részecskéi az összetartás (egybekapcsoló erő) által, annál könnyebben egyesülnek azok más elemekkel. A gázok és cseppfolyós testek tehát inkább alkalmasak valamely kémiai vegyülésre, mint a szilárd testek. Azért sokszor kénytelen a vegyész az utóbbiaknál az összefüggést meglazítani és ezt a hő, vagy a víz segítségével éri el.

Mindenki tudja, hogy egy darab jeget melegítés által vízzé változtatunk és hogy a víz további hevítés mellett, gőzalakban elillan. Az ok, hogy a meleg az egyes részecskéket, amelyek a jeget alkotják, lassankint mindjobban eltávolítja egymástól és azáltal egyszermind a vonzóerőt, amelyet egymásra gyakorolnak, meggyengíti. Hogy sok szilárd testet csak megolvastunk, azaz csak folyékonyvá tesszük és nem változtathatunk át, mint a jégnél, gőzalakúvá, az csupán onnan van, hogy a kellő hőfokot nem bírjuk előállítani. A meleghez hasonlóan hat a víz is; a szilárd testek egyes részecskéi közé nyomul és eltávolítja azokat egymástól. Ennek a segéd-eszköznek a fontosságát már a régi kémikusok is ismerték, már ők állították fel alaptételképpen: *corpora non agunt nisi fluida* — a testek nem hatnak egymásra, ha nem folyékonyak.

De valahogy azt ne higgyük, hogy ezzel el van érve minden; hogy két fetszés szerinti test, mihelyt folyékony állapotban érintkezik, mindenkor egyesül is egymással. Mint ahogy az ember nem egyformán vonzódik mindenkilhez az első összefüggés alkalmával, hanem az egyik jobban tetszik neki mint a másik és mások ismét egészen hidegen hagynak vagy éppen ellenszenvet keltenek magok iránt: ugy a különböző elemek is ugyanazt a szembevetendő jelenséget mutatják, — ó náluk is nagyon egyenlőtlen fok mutatkozik a rokonságnak egymás iránt. Egy és ugyanazon elem különbözőképpen viselkedik a másik iránt.

Azok közé az elemek közé, amelyek szerfölött nagy vonzóerőt gyakorolnak, tartozik különösen az oxigén. Bizonyos körülmények között annak más elemekkel (szénnel, foszforral stb.) való egyesülé-

sénél nagy fény- és melegföldés keletkezik; sőt oxigénben a vas is tűndöklő szikrákat szórva elég.

Ha vasat közönséges levegőnek teszünk ki, a mely mindig foglal magában vizgőzt: az oxigén hozzájárulásával az ismeretes rozsdá képződik, és lassankint az egész vastömeget megemészti. Réz és cink elveszítik ugyan hasonló körülmények közt kis idő múlva szintugy a fényüket, de ennek az oxigénvegyületnek a felső rétege megvédelmezi a fémek belső részecskéit az oxigén további behatásától. Kén és klór az oxigénhez hasonló viselkedést mutat. Ha egy rézlemezdarabot kén-gőzbe viszünk, a fém megtüzesedését is tapasztaljuk; nemkülönbön látunk pompás tüzzáport, hogyha antimon-porot klór-gázba szórunk. Ha ellenben klór és kén más elemekkel egyesül, akkor a tüztütemény nem áll elő. Mig klór és oxigén olyan nagy hatással vannak más elemekre és csaknem valamennyivel vegyülnek: a nitrogén, amely szintén gáz, példátlan érzéketlenséget mutat más elemek iránt. Csak kevés elem van, a melyhez vonzódik s amelylyel vegyül.

Ebből az okból beszélünk várokonásról is, mint hogyha az elemek képesek lennének ugyszólván személyválogatást tenni másokkal való egyesülésüknél. Ha pl. egy fényes késpengét, tehát vasat, rézgálicz, vagyis kénsavas rézoxid oldatába beleállítunk: akkor az rövid idő múlva fényes rézkéreggel vonódik be. Ennél az egyszerű kísérletnél, amelyet mindenki könnyen véghezvihet, a kénsav benső vonzalmat tanusít a vas iránt: abbahagyja az összekötést a rézzel, hogy amazzal egyesüljön és a réz — mint fém — lecsapódik a vason. Más esetekben kicserélik egymást kölcsönösen kettős vegyületek alkotórészei is. Ha pl. ólomcukor (ecetsavas ólomoxid) és chromsavas kálium oldatát összehozzuk, akkor két új vegyületet kapunk: chromsavas ólomoxidot és ecetsavas káliumot. Itt tehát a chromsav nagyobb rokonságot mutat az ólomoxidhoz, mint az ecetsav. Következésképpen egyes vagy kettős várokonásról beszélhetünk, a szerint, amint egy, vagy egyszerre két vegyület bontatott szét. Azonban itt valamelyes öntudatos magatartásról egyáltalában nem lehet szó és ezért szorosán véve „választás”-ról sem; a kénsavnak szükségképpen követnie kell az ő benne lakozó erőt. A kémia világában föltétlenül az erősebb joga érvényesül. A gyengébb kémiai erővel bíró test az erősebbtől kimélet nélkül elűzetik és ez szintoly kimélet nélkül elfoglalja amannak a helyét.

Az elemek egymáshoz való viselkedéséről semmi más egyéb nem nyújt nekünk felvilágosítást, csak a tapasztalás. Egy anyagon sem láthatjuk meg előre, hogy micsoda mással egyesülne és hogy mi keletkeznék abból, ha még ugy történik is a fejünket rajta. A kémia főfeladata éppen abban áll: gyakorlatilag, azaz tapasztalás által kipuhatólni: mely vegyületeket kötnek le az elemek maguk között, és megállapítani a változásokat, a mik itt bekövetkeznek. Csak ha az ember mindezeknek a ténydolgoknak a birtokában van, mondhatja meg előre az eredményeket, a mik majd bekövetkeznek, ha különböző testeket hatni enged egymásra. Ez persze alig megoldható feladatnak látszik, ha a lehető vegyületek számára gondolunk. Még ha csak azt vesszük is, hogy egy elem mindig a többiek egyikével vegyül, ezek is már többre mennek 3000-nél. De nem mindig két elem alkot csak egy vegyületet, hanem több is; sokszor öt-hat elemből is állanak a vegyületek. S hogy a bonyodalom még nagyobb legyen: a kémiai vegyületek megint ujjonnan egyesülnek.

Egyedül a mérlegnek köszönhetjük, hogy a kémiai vegyületek bonyodalma egy pillantással könnyen áttekinthetjük; e nélkül még ma is szintugy a sötétben tapogatódnánk, mint a hogy a régi kémikusok. A mérleg használatával támadt világosság a kémia birodalmában. Mihelyt észrevették, hogy a testek kémiai műveleteknél sulyban növekednek vagy fogynak, mindjárt fölmerült a kérdés: mi történik itt? Többé nem elégedtek meg avval, hogy pl. a salétromsav a rézet föloldja, hanem most már szükségképpen kutatni is kellett: vajjon a föloldódott réz tömege nem áll-e valamelyes határozott arányban a salétromsav erejéhez és tömegéhez.

Csodálkozhatunk azon, hogy ezt a kérdést már réges-régen fel nem vetették, holott már a biblia is szól arról, hogy a természetben minden mérték, suly

és szám után igazodik. De nagyon sokszor a tudomány életfolyama csak siet előre... Nem volt-e már rég szolgálatára az embernek a szivattyu, mielőtt Galilei és Toricelli a légnyomás törvényét alkalmazták?

Igy a régi kémikusoknak is volt fogalmuk a kémiai rokonságról, anélkül, hogy annak törvényei után fűrkésztek volna. Milyen soknak nem jutott valami észbe, mielőtt a sor Newtonra került, akit egy leeseő alma annak a nagyfontosságú törvénynek a felfedezésére vezetett, amely a világot összetartja! A mérleg segítségével a kémikus most a legkisebb részecskék vonzását épp oly könnyen kiszámítja, mint a csillagász a bolygók pályáját...

Egy egyszerű törvénynek a felfedezése a tudomány előmenetét annyira sietette, hogy befolyása az emberi társadalomra az ipar emelkedése következtében érezhetővé vált. Most tudjuk, hogy az elemek változhatatlan tömegekben vegyülnek egymással, amelyek persze minden elemnél különbözők, de mindazonáltal erősen állanak. Innen van, hogy ha két testet egymással egyesítünk: a vegyület suly-mértékének egyenlőnek kell lenni a két alkotórész sulyával és ha valamely testet alkotórészeire szétbontunk, az egyes alkotórészek suly-mértékének pontosan össze kell vágni a szétbontás előtti testnek a sulyával. Az elemek elősorolásánál legalább a fontosabbakhoz számot teszünk hozzá, melynek jelentőségét az olvasó legott meg fogja ismerni. Ez azt a suly-mértékbeli arányt fejezi ki, amelyben az egyszerű anyagok egymással vegyülnek. Pontosban abban az arányban képviselik is az egyes elemek egymást és azért ezeket a számokat kémiai egyenértéknek nevezik, ami vegysulyt jelent.

Példával igyekezzünk ezt érthetővé tenni. Ha szétbontjuk a vizet, ugy találjuk mindig, hogy abban 1 sulyrész hidrogénra 8 sulyrész oxigén esik. Az alkénessav ellenben áll 16 sulyrész kénből és 8 sulyrész oxigénből és a szénoxidgázban ugyanazon suly-mennyiségű oxigénben csak 6 sulyrész szén foglal-tatik. Az aklorsav áll 35 sulyrész chlorból és 8 sulyrész oxigénből, a higanyoxid ellenben 100 sulyrész higanyból és 8 sulyrész oxigénből. Látjuk tehát, hogy ugyanazon tömegű oxigénal különböző tömegű más elemek vegyülnek; ezek a különböző számok tehát az oxigénra vonatkozólag egyenértékűek. Képviseletik egymást, hogy az oxigén rokonságát kielégítsék épp ugy, mint az állatnál, amely bizonyos idő alatt 100 font szénát eszik meg, ugyanaz az eredmény 90 font luczerna, vagy 64 font borsóval érhető el, mivel a három eleség említett sulyaiban ugyanaz a tápláló érték van.

De a felhozott számok nem csupán az oxigénra vonatkoznak, hanem az elemek minden vegyületeinél is egymás között. Így vegyül pl. 1 sulyrész hidrogén mindig 16 sulyrész kénal kénhidrogénná, 6 sulyrész szénssavval szénhidrogénná (világító-gáz) és 35 sulyrész chloral chlorkloridná (sósav) és szintugy 100 sulyrész higany ugyanolyan tömegű chloral és kénal higanychlorkloridná és kénhiganyná.

Ha a laikus valamely vegytani könyvet a kezébe vesz és annak majdnem valamennyi lapját képlettekkel bevetve találja: nagykedvetlenül leteszi s megátkozta a tudományos portékát. De amint neki a kulcsot ennek a jelbeszédnek a nyitjához megadtuk, legott belátja, hogy a megfejtés sokkal könnyebb, mint gondolta. Tanácsoljuk azért mindenkinek, aki kémiával foglalkozni s abból valami hasznot húzni akar, hogy ezzel az oly nagyon könnyen megérthető és világos jegybeszédal barátkozzék meg. Nem csupán azért, hogy neki azáltal a kémiai folyamatok megértése egyenesen megkönnyebbül, hanem mivel azt egyáltalában nem is/néközőzheti, mihelyt valamely kémiai kísérletet akar végezni.

Kemenczky Kálmán.

AZ EGYETERTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van

A szerkesztőség telefonja 788. szám

A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

A nyomda telefonja: 23-45. szám.

SAKK.

Rovatvezető: Gajdos János.

171. számú játszma.

Játszották a varsói versenyen 1908 februárban.

Vezérgyalog megnyitás.

Világos:	Sötét:
Salve	Alapin
1. d2-d4	d7-d5
2. Hg1-f3	c7-c6
3. e2-e3	Fc3-g4
4. c2-c4	Vd8-b6
5. Hb1-c3	c7-e6
6. Vd1-b3	.....
Egyszerűbb volt 6. Ff1-e2 s utána Vd1-c2.	
6.	Hb8-d7
7. Ff1-d3	Hg8-f6
8. 0-0	Ff8-e7
9. Fc1-d2	0-0
10. Bf1-e1	.....
Jobb lett volna 10. Vb3-c2.	
10.	Bf8-e8
11. Ba1-c1	Fe7-f8
12. c4-c5	Vb6-b3

Érdekes, hogy az első tiszt, melyet cserélnek, a vezér.

13. a2xb3	e6-e5
14. Fd3-f1	.....

Számításba jön 14. h2-h3.

14.	e5-e4
15. Hf3-g3	h7-h6
16. Hg5-h3	g7-g5
17. b3-b4	a7-a6
18. Ff1-e2	.....

Ha 18. g2-g3, úgy következhetnek 18. ... Fg4-f3 19. Ff1-g2, Hf6-g4 stb.

18.	Fg4-e6
19. Kgl-h1	Hf6-h7
20. Hh3-g1	f7-f5
21. f2-f3	Ff8-g7
22. f3xe4	d5xe4
23. Hg1-h3	Ba8-d8
24. Be1-d1	Kg8-h8

A zárt állású, tele táblán mindkét félnek nagyon nehéz a játék és sok időbe kerül, míg lassu nyomással valamelyik fölénybe jöhet.

25. Hh3-f2	Hd7-f6
26. Kh1-g1	Hh7-f8
27. Bd1-e1	Fe6-f7
28. Fe2-d1	Hf8-g6
29. Fd1-c2	h6-h5

Esetleg g2-g4 ellen.

30. Bc1-d1	Bd8-d7
31. Hc3-a4	Hf6-d5
32. Fc2-b3	Bd7-e7
33. Fb3xd5	Ff7xd5
34. Ha4-b6	Fd5-b3
35. Bd1-c1	Hg6-h4
36. Hb6-c4	Fb3xc4
37. Bc1xc4	f5-f4

Sötét most már előnyben van.

38. Hf2-d1	f4-f3
39. g2-g3	Hh4-f5
40. Be1-f1	g5-g4
41. Fd2-e1	Fg7xd4

Döntő áldozat. Alapin a nehéz állásokban mindig alkalmas a legjobbat, finom pozíció-érzékkel hozta létre a nyert állást.

42. e3xf4	e1-e3
43. Hd1-c3	e3-e2
44. Bf1-f2	Hf3-e3
45. b2-b3	Kh8-h7
46. d4-d5	c6xd5

172. számú játszma.

Játszották levelezés után.

Sziciliát védelem.

Világos:	Sötét:
Steinhübel Andor (Kassa.)	Kudlák Lajos (Losonez.)
1. e2-e4	e7-e5
2. Hg1-f3	e7-e6
3. d2-d4	d7-d5
4. e4xd5	e6xd5
5. Ff1-b5	Ff8-c6
6. d4xc5	Ff8xc5
7. 0-0	a7-a6
Jobb 7. ... Hg8-f6.	
8. Bf1-e1	Fc8-e6
9. Fb5xc6	b7xc6
10. b2-b3	.....

Ha 10. Hf3-g3, úgy Vd8-f6 11. Vd1-e2, Ke8-d7. A tett lépés szokatlannak látszik.

10. .... Vd8-b6

Jobb 10. ... Vd8-f6.

11. Vd1-e2 Hg8-e7

12. Fc1-b2 Ke8-f8

Vagy 12. ... 0-0 13. Ve2-c3, Fc5x12, 14. Kgl-h1, He7-f5 stb.

13. Hf3-g3 Fe6-f5

14. Hb1-c3 Vb6-c7

Biztosabb volt 14. ... Fc5-d6.

15. Ve2-f3 h7-h6

16. Vf3-h5 Ff5-g6

17. Vh3-h3 Fg6xc2

18. Hg5-f3 He7-g6

19. Ba1-c1 Hg6-f4

20. Vh3-g3 Fc2-g6

21. Hc3xd5! c6xd5

22. Fb2-a3 Kf8-g8

23. Fa3xc5 Vc7-b8

24. Hf3-e5 Hf4-h5

25. Vg3-f3 Hh5-f6

26. He5xg6 f7xg6

27. Be1-c7 Vb8-c8

Sötét állása tarthatatlan

28. Fc5-a3 Vc8-f5

29. Vf3xf5 g6xf5

30. Be1-c7 felad.

Sakk-hírek.

A Budapesti Sakk-kör háziversenye hétfőn nyert befejezést. Balázs Mór egészségi okokból kénytelen lévén a versenyből kilépni, játszmái töröltettek; ez a körülmény azonban csak annyiban változtat az álláson, hogy a díjasoknak egy egységgel kevesebbük van. A verseny végeredménye a következő: I. díj (100 K) dr. Bródy Miklós 12½, II. díj (70 K) Barász Zsigmond 10½, III. díj (50 K) Rothmüller Sándor 10, IV. díj (35 K) Matusch Konrad 9½, V. Földes Gyula 9, VI. Merényi Lajos 7, VII. Demeter Konrad 6½. Utánuk következnek: Kiss László 6, Kovácsovits Károly 4½, Steiner Bernát 4, Bodó József, Vörös Sándor és Wettin Jenő 3, Dénes Lajos 2½ egységgel.

München. Mint értesülünk, a városi tanács hivatalosan meghívta dr. Lasko'r Emánuel világmestert és dr. Tarrasch Siebert német nagymestert a világmesteri címért ez év nyarán lejátszandó match megvívására. E célra 1000 márka tiszteletdíjat ajánlott fel.

A karsbadi verseny játszmaát elemezve, könyvalakban kiadja a Wiener Schachzeitung szerkesztősege. A könyv ez év tavaszán fog megjelenni és ára 10 korona.

A bécsi verseny tornakönyve. A holnap kezdődő bécsi nemzetközi mesterverseny összes játszmainak kiadását és pedig még a verseny tartama alatt, 8-10 félhetkenkénti szállítással, elvállalta a Wiener Schachzeitung szerkesztősege (Wien, IX/3, Schwarzspanierstrasse 15.). Az utolsó füzet szállítása legkésőbb 8 nappal a verseny befejezése után történik. A játszma-élémezéseit utólag (az összes játszma-élémezése után) jelennek meg. A könyv előfizetési ára 10 korona.

Üzleti hetiszemle.

Vásárvásár. Budapest-Köbánya, 1908. márczius 20. Az üzlet kellemes volt. Heti állagárak magyar válogatott áru 320-380 kilogr. nehéz 128-130 fill. 280-300 kgr. nehéz, 123-130. Öreg 300 klg. tuli - fillér, vidéki sertés - fill. Szerb - fill. tiszta klg.; páronként 45 kgr. életszükségletre és 4 százalékos engedmény szokásos. Egységárak: Tengeri új K 14.-, Arpa K 16.- Köbányán átvéve. Helyi állomány: Márc. 13-án maradt 24715 drb. Felhajtás: Belföld 1970 drb. Szerbiából - egyéb államokból - drb, összesen 26685 drb. Elhajtás: Budapesti fogyasztásra (I-X. ker.) 214 drb, belföldre 501 drb, Bécsbe 415 drb, osztrák tartományokba 129 drb, német birodalomba (Bajorország) - drb, egyéb országokba (Hélfétia) - drb, a szappangyárban feldolgoztatott: a szállásokban elhullott 5 drb, waggonokból kirakott hulla - drb borsókásnak falátlatott - drb összesen 1264 drb, maradt állomány 25.421 drb. A részvényszállásokban elhelyezve 5296 drb van.

Bécsi vásár: márc. 17. Felhajtás 13130 drb sertés; köztük 6818 drb lengyel. Üzlet élénk volt. Nehéz 112 116 fill. közép nehéz 107 111 fill. sülődő 82 112 fill. 100 kgr.-ként elevenesúlyban.

Dresdai vásár: márc. 16. A vásáron volt 2341 darab vidéki és - drb. magyar sertés; előbbiek 52 58 utóbbiak - márcán keltek; 50 kg. elevenesúly szerint.

Berlini vásár: márc. 14. Felhajtás 13016 darab sertés. Az üzlet csendes volt. Finom husos 52-53, husos 49-52, silányabb 45-48 szalonna sertés - márká.

Széna, szalma, takarmány (Fuchs József nagykereskedő tudósítása). A hetivásáron széna- és szalmában csekély behozatal és jó kereslet volt. Eladott: középminőségű jobb és elsőrendű széna 3.-3.80 K, nuhar 4.25 K-ig, alom szalma 2.50 K, zsupszalma 3.- K, szecska 3.- K per 50 kiló fuvaronkiat házhoz szállítva. Préselt széna 3.60-4.- K, préselt szalma 1.80-2.- K 50 kilónként a főzsefvárosi pályaudvaron.

Petrolum. A nyersolajok gyengülésének hatása alatt a kőolajok mérsékelten lejjebb mentek. A Kőolajinomitógyár részvénytársaság gyártmányainak árjegyzése nagybani eladásoknál a következő: Fiumei kristály-kőolaj 37 K, fiumei White-Star kőolaj (háromcsillagos) 31 K, fiumei Standard-White kőolaj (kétescsillagos) 29 K. (Az árak 100 kg. tisztasúlyért tényleges göngysúlylyal, hordóstul Budapestre bérmentve szállítva értendők.) Egyes hordók 1 K-val drágábbak.

Ásványkenőolajok. A Kőolajinomitógyár részvénytársaság kőolajgyártmányainak árjegyzése nagybani eladásoknál a következők: Fiumei 0. számú tisztítóolaj 20 K, fiumei 1. számú orsóolaj 30 K, fiumei 2. számú könnyű gépolaj 34 K, fiumei 3. számú nehéz gépolaj 40 K, fiumei 4. számú vulkán (henger) olaj 20 K, fiumei 6. számú 5. számú fénytelen olaj 24 K, fiumei 6. számú kiváló nehéz gépolaj 42 K, hengerolaj, sötét 68 K, 00 jegyű hengerolaj, világos 73 K. (100 kg. tisztasúlyért, hordóstul, valódi göngysúlylyal, Budapestre szállítva.)

Kőolaj. Az „Apollo” kőolajinomitógyár részvénytársaság jegyzései a következők. Lilion királyolaj 40 K, háromsziv kőolaj 32 K, csillagkereszt kőolaj 31 K, tisztasúly 100 kg.-kint, hordóval együtt, 20% vagy tiszta göngysúlyszámítással, Pozsonyban átvéve, készpénzben engedmény nélkül. III. Apollo könnyű gépolaj 30 K, VI. Apollo nehéz gépolaj 42 K, Apollo hengerolaj 60 K tisztasúly 100 kg.-kint hordóval együtt, tiszta göngysúlyszámítással, Pozsonyban átvéve, fizetendő készpénzben 2% engedménnyel vagy 4 havi váltóra.

Vetőmagvak. (Mantliner Ödön tudósítása.) Az időváltozás következtében csöndesebbé vált a hangulat és ennek folytán a gazdák most már nem türelmetlenkednek rendelt magvaik megérkezéig. Vörös lóheréből folyvást igen nagy mennyiségeket keresnek. E magfélék még soha sem hozták a fővárosból oly nagy tömegekben a vidékre, mint az idén. A készletek már igen megcsappantak és akik olcsóbb árak reményében szükségletük fedezéséért vártak, azok igen csalódtak, mert államilag ölmézárólt arankamentes mag ára emelkedik. Luczerna ára emelkedést mutat, minthogy a csekély készletekkel szemben változatlanul nagy a kereslete. Impregnált takarmányrépa kereslete a felolyt héten még lényegesen fokozódott és ennek folytán ma már biztosan feltehető, hogy a vetési időny leforgásával az összes fajták a legutolsó szemig kifognak. Bükökony ára nagyon hanyatolt, úgy, hogy egészséges tiszta mag ma már 14-15 koronáért kapható métermázsánként. Balta-czimből meg vannak szép és magas csiraképeséggel bíró készletek. Muharmag. Ebből néhány nagy tétel cserélt gazdát vidéki állomásokon, ára azonban nem változott. Fűmagvaknak, főképen fűmagkeverékeknek rétek, legelők és kerti gyeppek létesítésére elég nagy keresletük volt. Jegyzések nyers árúért 100 kilogrammonként: Vörös lóheré 195-205 K, vörös lóheré, nagy arankás 175-185 K, luczerna, világos szemű 175-180 K, luczerna barnás szemű 160-165 K, nyulszapuka 150-155 K, biborheré 36-40 K, baltaczim 38-40 K, tavaszi bükökony 14-15 K.

Szalonna, disznózsír, szilva. Szalonna. A kereslet az előző héthez viszonyítva, jóval csekélyebb volt és tekintettel arra, hogy az élő sertésfelhajtás valamivel fokozódott, a táblaszalonna ára is gyengült. A hét végével jegyzett 3 oldalas 57 K pénz, 57½ K áru és 4 oldalas 53½ K pénz, 54 K áru 50 kg.-ként. - Disznózsír sem tarthatta fenn az előző héten elért árait s miután a vevők is tartózkodó álláspontot foglaltak el, az árak a hét folyamán 1 koronával redukálódtak. Csekély forgalom mellett zárult budapesti disznózsír 69 K pénz, 69½ K áru 50 kg.-ként. - Szilva. A készáru-üzletben csupán a nagyszemű szilvában volt némi üzlet, amelyek az előző hétnél magasabb árak mellett kínálhattak és vétettek, 85 db-os 23½ K és 75 db-os 24½ -25 K 50 kg.-ként, szerb állomásokon véve. Uj szilva őszi szállításra, szilárd irányzat mellett a külföld részéről is élénk kereslet tárgya volt és jegyzetek garnitúrák 120, 100 és 85 db-os októberi szállításra szerbiai áru 13½ szerb állomásokon véve és boszniai áru 15 K Breka állomáson véve 50 kilogrammonként. - Szilvaiz. Kész szerbiai áru gyenge irányzatnál 16½ K 50 kg.-ként Budapestben véve kínálható, míg új szerbiai áru szeptember-október havi szállításokra névleg 14-13½ K 50 kilogrammonként jegyez szerbiai állomásokon véve.

Valódi brünni szövetek

az 1908. évi tavaszi és nyári időnyre.

Egy szelvény 3-10 m. hosszú teljes férfi ruhához (Kabát, nadrág és mellény) elegendő, csak	1 szelvény 7 korona 1 szelvény 10 korona 1 szelvény 12 korona 1 szelvény 15 korona 1 szelvény 17 korona 1 szelvény 18 korona 1 szelvény 20 korona
--	---

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.- K-ért, szintúgy felülőszövetet, turistafélt, selyemkangarut stb. stb. gyári áron küld a mint megtekinthető és szolid cég mindenütt ismert posztógyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.
Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha szövetségét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékenyek. Szabó, legolcsóbb árak. Örösi választék. Minták, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

MŰBUTOR

csak kiváló jó minőségben. Szolid munka. Olcsó árak. Modern kivitel.

Fáy Antal butorgyárosnál

BUDAPEST, Semmelweis- (Ujvilág) utca 4. sz. a sarkon.

UJ IDŐK

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Szerkeszti: HERCZEG FERENCZ.

Azon szempontokhoz ragaszkodik, melyek a művelt magyar közönség kedvelt hetilapjává tették. Egyfelől teszik azt a modern magyar irányt, melynek szellemi életünk minden terén érvényesülni kell. Másfelől tiszteli a hagyományokat, anélkül, hogy maradi volna.

Előfizetési ára negyedévre 4 korona.

Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy-ut 10.

AZ ANKER

Élet- és Járadék-biztosító társaság.

Magyarországi vezérképviselet: Budapest, IV., Deák-tér 6.

(Anker-udvar).

Az 1907. évtől kezdve 1907-ben B) osztalék-terv szerint a befizetett díjak arányában az évi díj 31,72%-ig emelkedő nyereményosztás ék fizetett ki készpénzben.

Társasági vagyon 171 millió korona, melyből Magyarországon 28.000.000 van elhelyezve.

Díjkönvevesek kívánatra ingyen.

HA FÁJ A FEJE,

ne félj a migránsok hanem használd a vonnall Beretvas-féle MIGRAIN-pasztilát Minden gyógyszer-tárban és drogeriában kapható.

Főraktár: Beretvas Tamás gyógyszerésznél Kispeszt, Rákóczi-utca 4. Ingyen postal szállítás 3 doboz rendelésnél.

Meghívó.

Az Első Leánykiházasító-Egylet mint szövetkezet

gyermek- és életbiztosító intézet 1908. évi március hó 29-en délelőtt 10 órakor az intézet hivatalos helyiségében (VI., Teréz-körút 40-42. sz. a) tartja

XLV-ik rendes közgyűlését,

melyre a szövetkezet tagjai ezennel meghívotnak.

A közgyűlés napirendje:

1. A jegyzőkönyv-hitelesítő kiküldése.
2. Az igazgatóság jelentése s az 1907. évi mérleg előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése és indítványa.
4. A mérleg megállapítása, a főlöleg hovaforditása fölötti határoza hozatal.
5. A hivatalnok nyugdíjalap javadalmazása.
6. A fölmentvény megadása.
7. A felügyelő-bizottság megválasztása.
8. A felügyelő-bizottság díjazásának megállapítása.

Budapest, 1908. évi március hó 12-én.

Az igazgatóság.

Az alapszabályok 28 §-a: A közgyűlésen csak azon tag vehet részt és bír szavazati joggal, a ki a közgyűlést megelőző év első felében a szövetkezet tagjai köze fölvetette biztosítása tökélsége nincsen és a díjjal két hónapnál hosszabb idővel hátrálásban nincsen.

39 §: Azon szövetkezeti tag, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlés előtt 3 nappal biztosítási kötvényét a társaság pénztárára letenni és a közgyűlés előtt lejárt díjáról szóló nyilatkozatát előmutatni. A szövetkezeti tag a letétéről elismerőnyit kap, melyben a fizetett tőke megjelöltek és a mely a közgyűléshez való beelőjező, valamint szavazójogának igazolásul szolgál.

(Ujnyomás nem díjaztatik.)

Butor

készpénzért és részletre

3 szoba teljes berendezés 360 forintért mely áll: 1 háló, ebéző és szalon. 100 szoba allandóan készen raktáron a leggyorsabb kivitelű a legfinomabbig. Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér helyében.

Ragy Imre lakberendezési vállalata.

Budapest, Váci-körút 9. (Szerecsen-utca sark.)

CV-JUMMI szerek

Valódi francia és amerikai gyártmány! Orvosiilag ajánlva! Feltétlen biztos!

Gummi. Erődeli esomagolásban! Árak: 12 db. francia gyárt. K 3-4 12 db. francia gyárt. K 3-10 12 db. eredeti amerikai. K 10-12 Capot american (rövid). K 4-8 12 db. francia. K 6-10 12 db. "Non plus ultra". K 12-18

Minta-gyűjtemény. csomagolt csomagolásban, 12 db. K 6.- 25 db. K 8.-

Női óvszer. "Fesarium oolusivum". K 3-5

Sérvékötés. orvosi rendelésre valódi angolacél rugóval K 7-10. Cs. és kir. szabad. Keleti-féle pneumatikussal pe-lottával. K 12.-

Suspenser (horolárió) darabja. K 1-2.40

Navihaj kötés darabja. K 5-11

Haak kötés darabja. K 7-24

Gummi görccsér-hariganya darabja. K 8-12

Ujjigátor teljesen felszerelve, darabja. K 5-9

Ujj "Auto vaginal Spray" legmegbízhatóbb női különleges. K 15.-

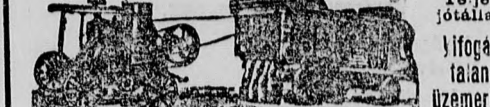
Székfűtés titoktartás mellé. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. KELETI J. gummiárak és beteg-ápolási cikkek gyára. Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17/1.

MOTORVEVŐK FIGYELMÉBE!

Herkuless-motrvállalat, Budapest, V., Váci-ut 30

Ajánlja egy oséplési, mint malomüzemre kitűnően alkalmas, leggyorsabb benzínlokomobilait, melyek V. ker., Váci ut 30. szám alatti gyárban bármikor

üzemben megtekinthetők.

Üzemzavarok kizárva! Bámulatosan olcsó szerkezeti!

Rendkívül csekély benzinfogyasztás!

13-14 éves fiu is kezelheti!!!

Arjegyzék ingyen! Olcsó árak részlefizetésre! 200 db elismerő levél a Magyarországon üzemben lévő motorok!!

Ujdonság! PEDAGÓGUSOK, ORVOSOK, JOGÁSZOK ÉS A MŰVELT KÖZÖNSÉG SZÁMÁRA

A GYERMEKI ELME

ÉP ÉS RENDELLENES MŰKÖDÉSE, EGÉSZSÉGTANA ÉS VÉDELME

Irta: Dr. Ranschburg Pál.

ARA 6 KOR. Második, lényegesen bővített és átdolgozott kiadás 2 melléklettel és 89 szövegképpel. ARA 6 KOR.

Megrendelhető a kiadó ATHENAEUM részv.-társ. nál (Budapest, Rákóczi-út 54.) és az összes hazai könyvkereskedésekben.

Legbiztosabb s legtokéletesebb üzemerő! Elsőrendű gyártmány!

SZIVÓGÁZ-MOTOROK

Leggyorsabb és legszabályosabb üzem!

Legmesszebbmenő SZAVATOSSÁGI

Uzemeltetés költségei 1-2 fillér árártórónként!

Allandóan raktáron vannak: nyersolaj és benzín motorok, lokomoblok és cséplőszerelevények.

ELŐNYÖS FIZETÉSI FÖLTÉTELEK! Dénes B. motor-spezialista Budapest.

Iroda és raktár: V., Lipót-körút 15. ARJEGYZÉK ÉS KÖLTSEGVETÉS INGYEN!

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACS

v. cs. és kir. ezredorvos és kórház főorvos.

Biztos sikorré, rövid idő alatt gyógyít húgyvesztéylest, hólyagbaj, sebeket, bujakórt (gyanús), úrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is, énterősséget és annak utóhatait, vizeg-és hájperincbaj, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 3-4-ig és este 7-8-ig. Budapest, VIII., József-körút 2.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. Levél útján is biztos gyógyszer.